

Kodeks cywilny

1)

z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93)
tj. z dnia 17 grudnia 2013 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 121)

(zm.)

2)

Księga pierwsza. Część ogólna.

Tytuł I. Przepisy wstępne.

Art. 1 [Zakres regulacji] Kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

Art. 2 (uchylony)

Art. 3 [Nieretroakcja] Ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu.

Art. 4 (uchylony)

Art. 5 [Nadużycie prawa] Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Art. 6 [Ciężar dowodu] Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Art. 7 [Domniemanie dobrej wiary] Jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary.

Tytuł II. Osoby.

Dział I. Osoby fizyczne.

Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych.

Art. 8 [Początek]

§ 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.

§ 2. (uchylony)

Art. 9 [Domniemanie urodzenia się żywym] W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.

Art. 10 [Uzyskanie pełnoletności]

§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11 [Pełna zdolność] Pełna zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Art. 12 [Brak zdolności] Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Art. 13 [Ubezwłasnowolnienie całkowite]

§ 1. Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijactwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

§ 2. Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.

Art. 14 [Skutki braku zdolności]

§ 1. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.

§ 2. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należąca do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażąco pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Art. 15 [Ograniczona zdolność] Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

Art. 16 [Ubezwłasnowolnienie częściowe]

§ 1. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności ciępioty lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

§ 2. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Art. 17 [Zgoda przedstawiciela ustawowego] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

Art. 18 [Potwierdzenie umowy]

§ 1. Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

§ 2. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.

§ 3. Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Art. 19 [Czynność jednostronna] Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Art. 20 [Umowy w drobnych sprawach] Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Art. 21 [Rozporządzenie zarobkiem] Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.

Art. 22 [Przedmioty swobodnego użytku] Jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowi czynność prawna, do której dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

Art. 22¹ [Pojęcie konsumenta] Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 23 [Ochrona dóbr osobistych] Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24 [Rodki ochrony]

§ 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonania naruszenia może żądać, a jeżeli osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności jeżeli żąda oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

Rozdział II. Miejsce zamieszkania.

Art. 25 [Pojęcie] Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Art. 26 [Dziecko]

§ 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

§ 2. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

Art. 27 [Pupil] Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

Art. 28 [Jeden domicyl] Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

Rozdział III. Uznanie za zmarłego.

Art. 29 [Przesłanki]

§ 1. Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło lat dziesięć od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył; jednak i gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył lat siedemdziesiąt, wystarczy upływ lat pięciu.

§ 2. Uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed końcem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby lat dwadzieścia trzy.

Art. 30 [Zdarzenia szczególne]

§ 1. Kto zaginiony w czasie podróży powietrznej lub morskiej w związku z katastrofą statku lub okrętu albo w związku z innym szczególnym zdarzeniem, ten może być uznany za zmarłego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo inne szczególne zdarzenie.

§ 2. Jeżeli nie można stwierdzić katastrofy statku lub okrętu, bieg terminu sześciomiesięcznego rozpoczyna się z upływem roku od dnia, w którym statek lub okręt miał przybyć do portu przeznaczenia, a jeżeli nie miał portu przeznaczenia - z upływem lat dwóch od dnia, w którym była ostatnia o nim wiadomość.

§ 3. Kto zaginiony w związku z bezpodległym niebezpieczeństwem dla życia nieprzewidzianym w paragrafach poprzedzających, ten może być uznany za zmarłego po upływie roku od dnia, w którym niebezpieczeństwo ustało albo według okoliczności powinno być ustałe.

Art. 31 [Domniemanie mierni]

§ 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.

§ 2. Jako chwilę domniemanej mierni zaginionego oznacza się chwilę, która według okoliczności jest najbardziej prawdopodobna, a w braku wszelkich danych - pierwszy dzień terminu, z którego upływem uznanie za zmarłego stało się możliwe.

§ 3. Jeżeli w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego czas mierni został oznaczony tylko datą dnia, za chwilę domniemanej mierni zaginionego uważa się koniec tego dnia.

Art. 32 [Równocześnie mierni] Jeżeli kilka osób utraciło życie podczas groźnego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie.

Dział II. Osoby prawne.

Art. 33 [Osobowo prawna] Osobami prawnymi są Skarbu Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

Art. 33¹ [Odpowiedzialność subsydiarna za zobowiązania jednostki]

§ 1. Do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych.

§ 2. Jeżeli przepis odrębny nie stanowi inaczej, za zobowiązania jednostki, o której mowa w § 1, odpowiedzialność subsydiarną ponosi jej członkowie; odpowiedzialność ta powstaje z chwilą, gdy jednostka organizacyjna stała się niewypłacalna.

Art. 34 [Skarbu Państwa] Skarbu Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego niezależnie od innych państwowych osób prawnych.

Art. 35 [Organizacja osób prawnych] Powstanie, ustroj i ustanie osób prawnych określałyby przepisy; w wypadkach i w zakresie w przepisach tych przewidzianych organizacja i sposób działania osoby prawnej reguluje tak i jej statut.

Art. 36 (uchylony)

Art. 37 [Uzyskanie osobowości prawnej]

§ 1. Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowi inaczej.

§ 2. Rodzaje rejestrów oraz ich organizacja i sposób prowadzenia regulują odrębne przepisy.

Art. 38 [Funkcje organów] Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

Art. 39 [Skutki braku umocowania]

§ 1. Kto jako organ osoby prawnej zawarł umowę w jej imieniu niebędąc jej organem albo przekraczając zakres umocowania takiego organu, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy umowa została zawarta w imieniu osoby prawnej, która nie istnieje.

Art. 40 [Odpowiedzialność Skarbu Państwa]

§ 1. Skarbu Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. Państwowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa.

§ 2. W razie nieodpłatnego przejęcia, na podstawie obowiązujących ustaw, określonego składnika mienia od państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa, ten ostatni odpowiada solidarnie z osobami prawnymi za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu z chwili przejęcia, a według cen z chwili zapłaty.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych osób prawnych.

Art. 41 [Siedziba osoby prawnej] Jeżeli ustawa lub oparty na niej statut nie stanowi inaczej, siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której ma siedzibę jej organ zarządający.

Art. 42 [Brak organów]

§ 1. Jeżeli osoba prawna nie może prowadzić swoich spraw z braku powołanych do tego organów, sąd ustanawia dla niej kuratora.

§ 2. Kurator powinien postarać się niezwłocznie o powołanie organów osoby prawnej, a w razie potrzeby o jej likwidację.

Art. 43 [Ochrona dóbr osobistych] Przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych stosuje się odpowiednio do osób prawnych.

Dział III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia.

Art. 43¹ [Pojęcie przedsiębiorcy] Przedsiębiorca jest osobą fizyczną, osobą prawną i jednostką organizacyjną, o której mowa w art. 33¹ § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Art. 43² [Działanie pod firmą]

§ 1. Przedsiębiorca działa pod firmą.

§ 2. Firma ujawnia się we właściwym rejestrze, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Art. 43³ [Wyłączność firmy]

§ 1. Firma przedsiębiorcy powinna się odróżniać dostatecznie od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku.

§ 2. Firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, rodzaju zaopatrzenia.

Art. 43⁴ [Firma osoby fizycznej] Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych.

Art. 43⁵ [Firma osoby prawnej]

§ 1. Firmą osoby prawnej jest jej nazwa.

§ 2. Firma zawiera określenie formy prawnej osoby prawnej, które może być podane w skrócie, a ponadto może wskazywać na przedmiot działalności, siedzibę tej osoby oraz inne określenia dowolnie obrane.

§ 3. Firma osoby prawnej może zawierać nazwisko lub pseudonim osoby fizycznej, jeżeli służy to ukazaniu związków tej osoby z powstaniem lub działalnością przedsiębiorcy. Umieszczenie w firmie nazwiska albo pseudonimu osoby fizycznej wymaga pisemnej zgody tej osoby, a w razie jej śmierci - zgody jej małżonka i dzieci.

§ 4. Przedsiębiorca może wskazywać skrótem firmy. Przepis art. 43² § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 43⁶ [Firma oddziału] Firma oddziału osoby prawnej zawiera pełną nazwę tej osoby oraz określenie "oddział" ze wskazaniem miejscowości, w której oddział ma siedzibę.

Art. 43⁷ [Zmiana firmy] Zmiana firmy wymaga ujawnienia w rejestrze. W razie przekształcenia osoby prawnej może zachować jej dotychczasową firmę z wyjątkiem określenia wskazującego formę prawną osoby prawnej, jeżeli uległa ona zmianie. To samo dotyczy przekształcenia spółki osobowej.

Art. 43⁸ [Firma po utracie współnika]

§ 1. W przypadku utraty członkostwa przez współnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego współnika tylko za wyrażeniem na piśmie jego zgodności, a w razie jego śmierci - za zgodą jego małżonka i dzieci.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w wypadku kontynuowania działalności gospodarczej osoby fizycznej przez inną osobę fizyczną bądź przez następcę prawnym.

§ 3. Kto nabywa przedsiębiorstwo, może je nadal prowadzić pod dotychczasową nazwą. Powinien jednak umieścić dodatek wskazujący firmę lub nazwisko nabywcy, chyba że strony postanowiły inaczej.

Art. 43⁹ [Zakaz zbycia firmy]

§ 1. Firma nie może być zbyta.

§ 2. Przedsiębiorca może upoważnić innego przedsiębiorcę do korzystania ze swej firmy, jeżeli nie wprowadza to w błąd.

Art. 43¹⁰ [Bezprawne naruszenie prawa do firmy] Przedsiębiorca, którego prawo do firmy zostało zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może żądać usunięcia jego skutków, złożeń o świadczenia lub o świadczenie w odpowiedniej treści i formie, naprawienia na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydania korzyści uzyskanej przez osobę, która dopuściła się naruszenia.

Tytuł III. Mienie.

Art. 44 [Pojęcie] Mieniem jest własność i inne prawa majątkowe.

Art. 44¹ [Podmioty mienia państwowego]

§ 1. Własność i inne prawa majątkowe, stanowiące mienie państwowe, przysługują Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym.

§ 2. Uprawnienia majątkowe Skarbu Państwa względem państwowych osób prawnych określone przepisami, w szczególności ich regulujące ich ustroj.

Art. 45 [Rzecz] Rzeczami w rozumieniu niniejszego kodeksu są tylko przedmioty materialne.

Art. 46 [Nieruchomości]

§ 1. Nieruchomościami są rzeczy powierzonej ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.

§ 2. Prowadzenie ksiąg wieczystych regulują odrębne przepisy.

Art. 46¹ [Nieruchomości rolne] Nieruchomościami rolnymi (gruntami rolnymi) są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i

zwierzęcej, nie wyłączonej z produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.

Art. 47 [Członkostwo]

§ 1. Członkostwo rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych.

§ 2. Członkostwo rzeczy jest wszystko, co nie może być od niej oddzielone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu oddzielonego.

§ 3. Przedmioty oddzielone z rzeczy tylko dla przemijającego użytku nie stanowią jej członkostwa.

Art. 48 [Członkostwo gruntu] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do członkostwa gruntu należą w szczególności budynki i inne urządzenia trwałe z gruntem związane, jak również drzewa i inne rośliny od chwili zasadzenia lub zasiania.

Art. 49 [Urządzenia należące do członkostwa nieruchomości]

§ 1. Urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do członkostwa nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa.

§ 2. Osoba, która poniosła koszty budowy urządzenia, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenie do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z dniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca.

Art. 50 [Prawa jako członkostwo] Za członkostwo nieruchomości uważa się także prawa związane z jej własnością.

Art. 51 [Przynależność]

§ 1. Przynależność rzeczy ruchome potrzebne do korzystania z innej rzeczy (rzeczy głównej) zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nią w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi.

§ 2. Nie może być przynależnością rzecz nienależąca do właściciela rzeczy głównej.

§ 3. Przynależność nie traci tego charakteru przez przemijające pozbawienie jej faktycznego związku z rzeczą główną.

Art. 52 [Skutek czynności] Czynność prawna mająca za przedmiot rzecz główną odnosi skutek także względem przynależności, chyba że co innego wynika z treści czynności albo z przepisów szczególnych.

Art. 53 [Pożytki rzeczy]

§ 1. Pożytkami naturalnymi rzeczy są jej plody i inne oddzielone od niej członkostwa, o ile według zasad prawidłowej gospodarki stanowią normalny dochód z rzeczy.

§ 2. Pożytkami cywilnymi rzeczy są dochody, które rzecz przynosi na podstawie stosunku prawnego.

Art. 54 [Pożytki prawa] Pożytkami prawa są dochody, które prawo to przynosi zgodnie ze swym społeczno-gospodarczym przeznaczeniem.

Art. 55 [Pożytki należące]

§ 1. Uprawnionemu do pobierania pożytków przypadają pożytki naturalne, które zostały oddzielone od rzeczy w czasie trwania jego uprawnienia, a pożytki cywilne - w stosunku do czasu trwania tego uprawnienia.

§ 2. Jeżeli uprawniony do pobierania pożytków poczynił nakłady w celu uzyskania pożytków, które przypadły innej osobie, należy mu się od niej wynagrodzenie za te nakłady. Wynagrodzenie nie może przenosić wartość ci pożytków.

Art. 55¹ [Pojęcie przedsiębiorstwa] Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Obejmuje ono w szczególności:

- 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione członkostwo (nazwa przedsiębiorstwa);
- 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzenia, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości;
- 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych;
- 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i rodki pieniężne;
- 5) koncesje, licencje i zezwolenia;
- 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej;
- 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne;
- 8) tajemnice przedsiębiorstwa;
- 9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Art. 55² [Czynność dotycząca przedsiębiorstwa] Czynność prawna mająca za przedmiot przedsiębiorstwo obejmuje wszystko, co wchodzi w skład przedsiębiorstwa, chyba że co innego wynika z treści czynności prawnej albo z przepisów szczególnych.

Art. 55³ [Gospodarstwo rolne] Za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich członkostwami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Art. 55⁴ [Odpowiedzialność nabywcy za zobowiązania] Nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela. Odpowiedzialność tej nie może na bez zgody wierzyciela wyłączyć ani ograniczyć.

Tytuł IV. Czynności prawne.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 56 [Skutki czynności prawnej] Czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Art. 57 [Rozporządzenie prawem]

§ 1. Nie może na przez czynność prawną wyłączać ani ograniczyć uprawnień do przeniesienia, obciążenia, zmiany lub zniesienia prawa, jeżeli według ustawy prawo to jest zbywalne.

§ 2. Przepis powyższy nie wyłącza dopuszczalności zobowiązania, jeżeli uprawniony nie dokona oznaczonych rozporządzeń prawem.

Art. 58 [Bezprawność czynności]

§ 1. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

§ 2. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

§ 3. Jeżeli nieważność jest dotknięta tylko czynnością prawną, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Art. 59 [Bezskuteczność względem umowy] W razie zawarcia umowy, której wykonanie czyni całkowicie lub częściowo niemożliwym zadośćuczynienie roszczeniu osoby trzeciej, osoba ta może żądać uznania umowy za bezskuteczną w stosunku do niej, jeżeli strony o jej roszczeniu wiedziały albo jeżeli umowa była nieodpłatna. Uznania umowy za bezskuteczną nie można żądać po upływie roku od jej zawarcia.

Art. 60 [O wiadczenie woli] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (o wiadczenie woli).

Art. 61 [Chwila złożenia]

§ 1. O wiadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego o wiadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie nie z tym o wiadczeniem lub wcześniej.

§ 2. O wiadczenie woli wyrażone w postaci elektronicznej jest złożone innej osobie z chwilą, gdy wprowadzono je do łańcucha komunikacji elektronicznej w taki sposób, aby osoba ta mogła zapoznać się z jego treścią.

Art. 62 [Mierzący składający cęgo] O wiadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, nie traci mocy wskutek tego, że zanim do tej osoby doszło, składający je zmarł lub utracił zdolność do czynności prawnych, chyba że co innego wynika z treści o wiadczenia, z ustawy lub z okoliczności.

Art. 63 [Zgoda osoby trzeciej]

§ 1. Jeżeli do dokonania czynności prawnej potrzebna jest zgoda osoby trzeciej, osoba ta może wyrazić zgodę tak przed złożeniem o wiadczenia przez osoby dokonywające czynności albo po jego złożeniu. Zgoda wyrażona po złożeniu o wiadczenia ma moc wsteczną od jego daty.

§ 2. Jeżeli do ważności czynności prawnej wymagana jest forma szczególna, o wiadczenie obejmujące zgodę osoby trzeciej powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 64 [Orzeczenie zastępujące] Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego o wiadczenia woli, zastępuje to o wiadczenie.

Art. 65 [Wykładnia]

§ 1. O wiadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje.

§ 2. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Dział II. Zawarcie umowy.

Art. 66 [Oferta; zwołanie]

§ 1. O wiadczenie drugiej stronie woli zawarcia umowy stanowi ofertę, jeżeli określa istotne postanowienia tej umowy.

§ 2. Jeżeli oferent nie oznaczył w ofercie terminu, w ciągu którego oczekiwano na odpowiedź, oferta złożona w obecności drugiej strony albo za pomocą łańcucha bezpośredniego porozumiewania się na odległość przestaje wiązać, gdy nie zostanie przyjęta niezwłocznie; złożona w inny sposób przestaje wiązać z upływem czasu, w którym składający ofertę mógł w zwykłym toku czynności otrzymać odpowiedź wysłaną bez nieuzasadnionego opóźnienia.

Art. 66¹ [Zwołanie ofert elektronicznych]

§ 1. Oferta złożona w postaci elektronicznej wiąże składającego, jeżeli druga strona niezwłocznie potwierdzi jej otrzymanie.

§ 2. Przesłanie składającego ofertę w postaci elektronicznej jest obowiązujące przed zawarciem umowy poinformowanie drugiej strony w sposób jednoznaczny i zrozumiały o:

- 1) czynnościach technicznych składających się na procedurę zawarcia umowy;
 - 2) skutkach prawnych potwierdzenia przez drugą stronę otrzymania oferty;
 - 3) zasadach i sposobach utrwalania, zabezpieczania i udostępniania przez przedsiębiorcę drugiej stronie treści zawieranej umowy;
 - 4) metodach i rodzajach technicznych służących wykrywaniu i korygowaniu błędów we wprowadzanych danych, które jest obowiązany udostępnić drugiej stronie;
 - 5) językach, w których umowa może być zawarta;
 - 6) kodeksach etycznych, które stosuje, oraz o ich dostępnosci w postaci elektronicznej.
- § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli przedsiębiorca zaprasza drugą stronę do rozpoczęcia negocjacji, składania ofert albo do zawarcia umowy w inny sposób.

§ 4. Przepisy § 1-3 nie mają zastosowania do zawierania umów za pomocą poczty elektronicznej albo podobnych środków indywidualnego porozumiewania się na odległość. Nie stosuje się ich także w stosunkach między przedsiębiorcami, jeżeli strony tak postanowiły.

Art. 66² [Odwołanie oferty]

§ 1. W stosunkach między przedsiębiorcami oferta może być odwołana przed zawarciem umowy, jeżeli o wiadczenie o odwołaniu zostało złożone drugiej stronie przed wysłaniem przez nią o wiadczenia o przyjęciu oferty.

§ 2. Jednakże oferty nie mogą na odwołania, jeżeli wynika to z jej treści lub określono w niej termin przyjęcia.

Art. 67 [Opóźnienie odpowiedzi] Jeżeli o wiadczenie o przyjęciu oferty nadeszło z opóźnieniem, lecz z jego treści lub z okoliczności wynika, że zostało wysłane w czasie właściwym, umowa dochodzi do skutku, chyba że składający ofertę zawiadomi niezwłocznie drugą stronę, i skutek opóźnienia odpowiedzi poczytuje umowę za niezawartą.

Art. 68 [Zastrzeżenia] Przyjęcie oferty dokonane z zastrzeżeniem zmiany lub uzupełnienia jej treści poczytuje się za nową ofertę.

Art. 68¹ [Przyjęcie oferty z zastrzeżeniami]

§ 1. W stosunkach między przedsiębiorcami odpowiedź na ofertę z zastrzeżeniem zmian lub uzupełnień niezmieniając istotnie treści oferty poczytuje się za jej przyjęcie. W takim wypadku strony wiążą umową o treści określonej w ofercie, z uwzględnieniem zastrzeżeń zawartych w odpowiedzi na nią.

§ 2. Przepisu paragrafu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli w treści oferty wskazano, że może ona być przyjęta jedynie bez zastrzeżeń, albo gdy oferent niezwłocznie sprzeciwił się w treści zastrzeżeń do umowy, albo gdy druga strona w odpowiedzi na ofertę uzależniła jej przyjęcie od zgody oferenta na wzięcie zastrzeżeń do umowy, a zgodą tej niezwłocznie nie otrzymała.

Art. 68² [Dorozumiane przyjęcie oferty] Jeżeli przedsiębiorca otrzymał od osoby, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, ofertę zawarcia umowy w ramach swojej działalności, brak niezwłocznej odpowiedzi poczytuje się za przyjęcie oferty.

Art. 69 [Milczenie przyjęcie] Jeżeli według ustalonego w danych stosunkach zwyczaju lub według treści oferty dojdzie do składającego ofertę o wiadczenia drugiej strony o jej przyjęciu nie jest wymagane, w szczególności jeżeli składający ofertę da niezwłoczne wykonanie umowy, umowa dochodzi do skutku, skoro druga strona w czasie właściwym przystąpi do jej wykonania; w przeciwnym razie oferta przestaje wiązać.

Art. 70 [Chwila i miejsce zawarcia umowy]

§ 1. W razie wtpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane - w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy.

§ 2. W razie wtpliwości umowę poczytuje się za zawartą w miejscu otrzymania przez składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane albo oferta jest składana w postaci elektronicznej - w miejscu zamieszkania albo w siedzibie składającego ofertę w chwili zawarcia umowy.

Art. 70¹ [Aukcja; przetarg]

§ 1. Umowa może być zawarta w drodze aukcji albo przetargu.

§ 2. W ogłoszeniu aukcji albo przetargu należy określić czas, miejsce, przedmiot oraz warunki aukcji albo przetargu albo wskazać sposób udostępnienia tych warunków.

§ 3. Ogłoszenie, a także warunki aukcji albo przetargu mogą być zmienione lub odwołane tylko wtedy, gdy zastrzeżono to w ich treści.

§ 4. Organizator od chwili udostępnienia warunków, a oferent od chwili złożenia oferty zgodnie z ogłoszeniem aukcji albo przetargu są obowiązani postąpić zgodnie z postanowieniami ogłoszenia, a także warunków aukcji albo przetargu.

Art. 70² [Oferta w toku aukcji]

§ 1. Oferta złożona w toku aukcji przestaje wiązać, gdy inny uczestnik aukcji (licytant) złoży ofertę korzystniejszą, chyba że w warunkach aukcji zastrzeżono inaczej.

§ 2. Zawarcie umowy w wyniku aukcji następuje z chwilą udzielenia przybicia.

§ 3. Jeżeli warunków umowy zależy od spełnienia szczególnych wymagań przewidzianych w ustawie, zarówno organizator aukcji, jak i jej uczestnik, którego oferta została przyjęta, mogą dochodzić zawarcia umowy.

Art. 70³ [Oferta w toku przetargu]

§ 1. Oferta złożona w toku przetargu przestaje wiązać, gdy została wybrana inna oferta albo gdy przetarg został zamknięty bez wybrania którejkolwiek z ofert, chyba że w warunkach przetargu zastrzeżono inaczej.

§ 2. Organizator jest obowiązany niezwłocznie powiadomić na piśmie uczestników przetargu o jego wyniku albo o zamknięciu przetargu bez dokonania wyboru.

§ 3. Do ustalenia chwili zawarcia umowy w drodze przetargu stosuje się przepisy dotyczące przyjęcia oferty, chyba że w warunkach przetargu zastrzeżono inaczej. Przepis art. 70² § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 70⁴ [Wadium]

§ 1. W warunkach aukcji albo przetargu może na zastrzeżenie przystąpić do aukcji albo przetargu powinieneć, pod rygorem niedopuszczenia do nich, wpłaci organizatorowi określone sumy albo ustanowi odpowiednie zabezpieczenie jej zapłaty (wadium).

§ 2. Je eli uczestnik aukcji albo przetargu, mimo wyboru jego oferty, uchyla si od zawarcia umowy, której wa no zale y od spełnienia szczególnych wymaga przewidzianych w ustawie, organizator aukcji albo przetargu mo e pobran sum zachowa albo dochodzi zaspokojenia z przedmiotu zabezpieczenia. W pozostałych wypadkach zapłacone wadium nale y niezwłocznie zwróci , a ustanowione zabezpieczenie wygasa. Je eli organizator aukcji albo przetargu uchyla si od zawarcia umowy, ich uczestnik, którego oferta została wybrana, mo e da zapłaty podwójnego wadium albo naprawienia szkody.

Art. 70⁵ [Przyczyny uniewa nienia umowy]

§ 1. Organizator oraz uczestnik aukcji albo przetargu mo e da uniewa nienia zawartej umowy, je eli strona tej umowy, inny uczestnik lub osoba działaj ca w porozumieniu z nimi wpłyn ła na wynik aukcji albo przetargu w sposób sprzeczny z prawem lub dobrymi obyczajami. Je eli umowa została zawarta na cudzy rachunek, jej uniewa nienia mo e da tak e ten, na czyj rachunek umowa została zawarta, lub daj cy zlecenie.

§ 2. Uprawnienie powy sze wygasa z upływem miesi ca od dnia, w którym uprawniony dowiedział si o istnieniu przyczyny uniewa nienia, nie pó niej jednak ni z upływem roku od dnia zawarcia umowy.

Art. 71 [Zaproszenie do zawarcia umowy] Ogłoszenia, reklamy, cenniki i inne informacje, skierowane do ogótu lub do poszczególnych osób, poczytuje si w razie w tpliwo ci nie za ofert , lecz za zaproszenie do zawarcia umowy.

Art. 72 [Umowa po negocjacjach]

§ 1. Je eli strony prowadz negocjacje w celu zawarcia oznaczonej umowy, umowa zostaje zawarta, gdy strony dojd do porozumienia co do wszystkich jej postanowie , które były przedmiotem negocjacji.

§ 2. Strona, która rozpocz ła lub prowadziła negocjacje z naruszeniem dobrych obyczajów, w szczególno ci bez zamiaru zawarcia umowy, jest obowi zana do naprawienia szkody, jak druga strona poniosła przez to, e liczyła na zawarcie umowy.

Art. 72¹ [Ochrona informacji poufnych]

§ 1. Je eli w toku negocjacji strona udost pniła informacje z zastrze eniem poufno ci, druga strona jest obowi zana do nieujawniania i nieprzekazywania ich innym osobom oraz do niewykorzystywania tych informacji dla własnych celów, chyba e strony uzgodniły inaczej.

§ 2. W razie niewykonania lub nienale ytego wykonania obowi zków, o których mowa w § 1, uprawniony mo e da od drugiej strony naprawienia szkody albo wydania uzyskanych przez ni korzy ci.

Dział III. Forma czynno ci prawnych.

Art. 73 [Pod rygorem niewa no ci; dla okre lonych skutków]

§ 1. Je eli ustawa zastrzega dla czynno ci prawnej form pisemn , czynno dokonana bez zachowania zastrze onej formy jest niewa na tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje rygor niewa no ci.

§ 2. Je eli ustawa zastrzega dla czynno ci prawnej inn form szczególń , czynno dokonana bez zachowania tej formy jest niewa na. Nie dotyczy to jednak wypadków, gdy zachowanie formy szczególnej jest zastrze one jedynie dla wywołania okre lonych skutków czynno ci prawnej.

Art. 74 [Dla celów dowodowych]

§ 1. Zastrze enie formy pisemnej bez rygору niewa no ci ma ten skutek, e w razie niezachowania zastrze onej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze wiadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynno ci. Przepisu tego nie stosuje si , gdy zachowanie formy pisemnej jest zastrze one jedynie dla wywołania okre lonych skutków czynno ci prawnej.

§ 2. Jednak e mimo niezachowania formy pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych, dowód ze wiadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, je eli obie strony wyra na to zgod , je eli da tego konsument w sporze z przedsi biorc albo je eli fakt dokonania czynno ci prawnej b dzie uprawdopodobniony za pomoc pisma.

§ 3. Przepisów o formie pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych nie stosuje si do czynno ci prawnych w stosunkach mi dzy przedsi biorcami.

Art. 75 (uchylony)

Art. 75¹ [Co do przedsi biorstwa]

§ 1. Zbycie lub wydzier awienie przedsi biorstwa albo ustanowienie na nim u ytkowania powinno by dokonane w formie pisemnej z podpisami notarialnie po wiadczoymi.

§ 2. Zbycie przedsi biorstwa nale cego do osoby wpisanej do rejestru powinno by wpisane do rejestru.

§ 3. Przepis § 2 stosuje si odpowiednio w wypadku wydzier awienia przedsi biorstwa lub ustanowienia na nim u ytkowania.

§ 4. Przepisy powy sze nie uchylaj przepisom o formie czynno ci prawnych dotycz cych nieruchomości.

Art. 76 [Zastrze ona w umowie] Je eli strony zastrzegły w umowie, e okre lona czynno prawna mi dzy nimi powinna by dokonana w szczególnej formie, czynno ta dochodzi do skutku tylko przy zachowaniu zastrze onej formy. Jednak e gdy strony zastrzegły dokonanie czynno ci w formie pisemnej, nie okre laj c skutków niezachowania tej formy, poczytuje si w razie w tpliwo ci, e była ona zastrze ona wył cznie dla celów dowodowych.

Art. 77 [Zmiany umowy pisemnej]

§ 1. Uzupelnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, jak ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia.

§ 2. Je eli umowa została zawarta w formie pisemnej, jej rozwi zanie za zgod obu stron, jak równie odst pienie od niej albo jej wypowiedzenie powinno by stwierdzone pismem.

§ 3. Je eli umowa została zawarta w innej formie szczególnej, jej rozwi zanie za zgod obu stron wymaga zachowania takiej formy, jak ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia; natomiast odst pienie od umowy albo jej wypowiedzenie powinno by stwierdzone pismem.

Art. 77¹ [Zwi zanie pismem potwierdzaj cym] W wypadku gdy umow zawart pomi dzy przedsi biorcami bez zachowania formy pisemnej jedna strona niezwłocznie potwierdzi w pi mie skierowanym do drugiej strony, a pismo to zawiera zmiany lub uzupelnienia umowy, niezmieniaj ce istotnie jej tre ci, strony wi e umowa o tre ci

określonej w piśmie potwierdzającym, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwiła na piśmie.

Art. 78 [Forma pisemna]

§ 1. Do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarczy złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść o wiadczenia woli. Do zawarcia umowy wystarczy wymiana dokumentów obejmujących treść o wiadczenia woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść o wiadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany.

§ 2. O wiadczenie woli złożone w postaci elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu jest równoważne z o wiadczeniem woli złożonym w formie pisemnej.

Art. 79 [Niemożność pisania] Osoba niemogąca pisać, lecz mogąca czytać może złożyć o wiadczenie woli w formie pisemnej bądź w ten sposób, że uczyni na dokumencie tuszowy odcisk palca, a obok tego odcisku inna osoba wypisze jej imię i nazwisko umieszczając swój podpis, bądź w ten sposób, że zamiast składającego o wiadczenie podpisuje się inna osoba, a jej podpis będzie po wiadczeniu przez notariusza lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa z zaznaczeniem, że został złożony na życzenie niemogącego pisać, lecz mogącego czytać.

Art. 80 [uchylony]

Art. 81 [Data pewna]

§ 1. Jeżeli ustawa uzależnia ważność określone skutki czynności prawnej od urzędowego po wiadczenia daty, po wiadczeniu takie jest skuteczne także względem osób nieuczestniczących w dokonaniu tej czynności prawnej (data pewna).

§ 2. Czynność prawna ma datę pewną także w wypadkach następujących:

1) w razie stwierdzenia dokonania czynności w jakimkolwiek dokumencie urzędowym - od daty dokumentu urzędowego;

2) w razie umieszczenia na obejmującym czynność dokumencie jakiegokolwiek wzmianki przez organ państwowy, organ jednostki samorządu terytorialnego albo przez notariusza - od daty wzmianki.

§ 3. W razie śmierci jednej z osób podpisanych na dokumencie datowania przez tę osobę podpisu na dokumencie uważa się za pewną datę śmierci tej osoby.

Dział IV. Wady o wiadczenia woli.

Art. 82 [Brak wiadomości lub swobody] Nieważne jest o wiadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączenia świadomości albo swobodnej woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociaż by nawet przemijałycego, zaburzenia czynności psychicznych.

Art. 83 [Pozorność]

§ 1. Nieważne jest o wiadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli o wiadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność o wiadczenia ocenia się według właściwego tej czynności.

§ 2. Pozorność o wiadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność odpłatnej czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego o wiadczenia, jeżeli skutek tej czynności osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działała w złej wierze.

Art. 84 [Błąd]

§ 1. W razie błędów co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego o wiadczenia woli. Jeżeli jednak o wiadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością go zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

§ 2. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający o wiadczenie woli nie działał pod wpływem błędów i oceniał spraw rozsądnie, nie złożyłby o wiadczenia tej treści (błąd istotny).

Art. 85 [Posłaniec] Zniekształcenie o wiadczenia woli przez osobę użytą do jego przesłania ma takie same skutki, jak błąd przy złożeniu o wiadczenia.

Art. 86 [Podstęp]

§ 1. Jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych o wiadczenia woli złożonego pod wpływem błędów może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej.

§ 2. Podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem strony, jeżeli ta o podstępnie wiedziała i nie zawiadomiła o nim drugiej strony albo jeżeli czynność prawna była nieodpłatna.

Art. 87 [Groźba] Kto złożył o wiadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten może uchylić się od skutków prawnych swego o wiadczenia, jeżeli z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, i jeżeli samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe.

Art. 88 [Uchylenie skutków o wiadczenia]

§ 1. Uchylenie się od skutków prawnych o wiadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędów lub groźby, następuje przez o wiadczenie złożone tej osobie na piśmie.

§ 2. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędów - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Dział V. Warunek.

Art. 89 [Pojęcie] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej może uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunek).

Art. 90 [Skutek czynności] Ziszczenie się warunku nie ma mocy wstecznej, chyba że inaczej zastrzeżono.

Art. 91 [Ochrona warunkowo uprawnionego] Warunkowo uprawniony może wykonywać wszelkie czynności, które zmierzają do zachowania jego prawa.

Art. 92 [Rozporządzenia sprzeczne z warunkiem]

§ 1. Jeżeli czynność prawna obejmująca rozporządzenie została dokonana pod warunkiem, późniejsze rozporządzenie tym prawem tracąc moc z chwilą ziszczenia się warunku o tyle, o ile udaremniając lub ograniczając skutek ziszczenia się warunku.

§ 2. Jednakże gdy na podstawie takiego rozporządzenia osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie osób, które w dobrej wierze dokonały czynności prawnej z osobą nieuprawnioną do rozporządzenia prawem.

Art. 93 [Fikcje skutecznego]

§ 1. Jeżeli strona, której zależy na nieziszczeniu się warunku, przeszkodzi w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego ziszczeniu się warunku, następują skutki takie, jakby warunek się ziszczył.

§ 2. Jeżeli strona, której zależy na ziszczeniu się warunku, doprowadzi w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego do ziszczenia się warunku, następują skutki takie, jakby warunek się nie ziszczył.

Art. 94 [Warunek bezprawny] Warunek niemożliwy, jak również warunek przeciwny ustawie lub zasadom współżycia społecznego po ciąży za sobą nieważność czynności prawnej, gdy jest zawieszający; uważa się za niezastrzeżony, gdy jest rozwiązujący.

Dział VI. Przedstawicielstwo.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 95 [Pojęcie]

§ 1. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, może dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela.

§ 2. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania ciąży za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Art. 96 [Podstawa umocowania] Umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe) albo na oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo).

Art. 97 [Domniemanie] Osoba czynna w lokalu przedsiabiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiabiorstwa.

Rozdział II. Pełnomocnictwo.

Art. 98 [Rodzaje pełnomocnictwa] Pełnomocnictwo ogólne obejmuje umocowanie do czynności zwykłego zarządu. Do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebne jest pełnomocnictwo określające ich rodzaj, chyba że ustawa wymaga pełnomocnictwa do poszczególnej czynności.

Art. 99 [Forma]

§ 1. Jeżeli do ważności czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie.

§ 2. Pełnomocnictwo ogólne powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie.

Art. 100 [Zdolność pełnomocnika] Okoliczności, a pełnomocnik jest ograniczony w zdolności do czynności prawnych, nie ma wpływu na ważność czynności dokonanej przez niego w imieniu mocodawcy.

Art. 101 [Odwołanie; mier]

§ 1. Pełnomocnictwo może być w każdym czasie odwołane, chyba że mocodawca zrzekł się odwołania pełnomocnictwa z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego bądź tego podstaw pełnomocnictwa.

§ 2. Umocowanie wygasa ze śmierci mocodawcy lub pełnomocnika, chyba że w pełnomocnictwie inaczej zastrzeżono z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego bądź tego podstaw pełnomocnictwa.

Art. 102 [Zwrot dokumentu] Po wygaśnięciu umocowania pełnomocnik obowiązany jest zwrócić mocodawcy dokument pełnomocnictwa. Może być poświadczony odpisem tego dokumentu; wygaśnięcie umocowania powinno być na odpisie zaznaczone.

Art. 103 [Umowy rzekomego pełnomocnika]

§ 1. Jeżeli zawierający umowę jako pełnomocnik nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę, w której imieniu umowa została zawarta.

§ 2. Druga strona może wyznaczyć osobie, w której imieniu umowa została zawarta, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.
§ 3. W braku potwierdzenia ten, kto zawarł umowę w cudzym imieniu, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu.

Art. 104 [Czynno jednostronna rzekomego pełnomocnika] Jednostronna czynność prawna dokonana w cudzym imieniu bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna. Jednakże gdy ten, komu zostało złożone o wiadczenie woli w cudzym imieniu, zgodził się na działanie bez umocowania, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy bez umocowania.

Art. 105 [Pierwotnie umocowany] Jeżeli pełnomocnik po wygaśnięciu umocowania dokona w imieniu mocodawcy czynności prawnej w granicach pierwotnego umocowania, czynność prawna jest ważna, chyba że druga strona o wygaśnięciu umocowania wiedziała lub z łatwością mogła się dowiedzieć.

Art. 106 [Substytucji] Pełnomocnik może ustanowić dla mocodawcy innych pełnomocników tylko wtedy, gdy umocowanie takie wynika z treści pełnomocnictwa, z ustawy lub ze stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa.

Art. 107 [Jednakowo umocowani] Jeżeli mocodawca ustanowił kilku pełnomocników z takim samym zakresem umocowania, każdy z nich może działać samodzielnie, chyba że coś innego wynika z treści pełnomocnictwa. Przepis ten stosuje się odpowiednio do pełnomocników, których pełnomocnik sam dla mocodawcy ustanowił.

Art. 108 [Pełnomocnik jako druga strona] Pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, której dokonywa w imieniu mocodawcy, chyba że coś innego wynika z treści pełnomocnictwa albo że ze względu na treść czynności prawnej wyłaczona jest możliwość naruszenia interesów mocodawcy. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy pełnomocnik reprezentuje obie strony.

Art. 109 [Umocowanie do odbioru o wiadczenia] Przepisy działu niniejszego stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy o wiadczenie woli ma być złożone przedstawicielowi.

Rozdział III. Prokura.

Art. 109¹ [Pojęcie prokury]

§ 1. Prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców, które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

§ 2. Nie można ograniczyć prokury ze skutkiem wobec osób trzecich, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 109² [Obowiązkowa forma pisemna]

§ 1. Prokura powinna być pod rygorem nieważności udzielona na piśmie. Przepisu art. 99 § 1 nie stosuje się.

§ 2. Prokurentem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych.

Art. 109³ [Pełnomocnictwo do poszczególnych czynności] Do zbycia przedsiębiorstwa, do dokonania czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie go do czasowego korzystania, oraz do zbywania i obciążania nieruchomości jest wymagane pełnomocnictwo do poszczególnych czynności.

Art. 109⁴ [Prokura łączna]

§ 1. Prokura może być udzielona kilku osobom łącznie (prokura łączna) lub oddzielnie.

§ 2. Kierowane do przedsiębiorcy o wiadczenia lub doradczenia pism mogą być dokonywane wobec jednej z osób, którym udzielono prokury łącznie.

Art. 109⁵ [Prokura oddziałowa] Prokura może być ograniczona do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa (prokura oddziałowa).

Art. 109⁶ [Zakaz przeniesienia] Prokura nie może być przeniesiona. Prokurent może ustanowić pełnomocnika do poszczególnych czynności lub pewnego rodzaju czynności.

Art. 109⁷ [Odwołanie, wygaśnięcie prokury]

§ 1. Prokura może być w każdym czasie odwołana.

§ 2. Prokura wygasa wskutek wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru, a także ogłoszenia upadłości, otwarcia likwidacji oraz przekształcenia przedsiębiorcy.

§ 3. Prokura wygasa ze śmierci prokurenta.

§ 4. Śmierć przedsiębiorcy ani utrata przez niego zdolności do czynności prawnych nie powoduje wygaśnięcia prokury.

Art. 109⁸ [Obowiązek zgłoszenia do rejestru]

§ 1. Udzielenie i wygaśnięcie prokury przedsiębiorcą powinien zgłosić do rejestru przedsiębiorców.

§ 2. Zgłoszenie o udzieleniu prokury powinno określić jej rodzaj, a w przypadku prokury łącznej także sposób jej wykonywania.

Art. 109⁹ [Podpis zgodny ze wzorem] Prokurent składa własnoręczny podpis zgodnie ze znajdującym się w aktach rejestrowych wzorem podpisu, wraz z dopiskiem wskazującym na prokurenta, chyba że z treści dokumentu wynika, że działa jako prokurent.

Tytuł V. Termin.

Art. 110 [Podstawa obliczania] Je eli ustawa, orzeczenie s du lub decyzja innego organu pa stwowego albo czynno prawa oznacza termin nie okre laj c sposobu jego obliczania, stosuje si przepisy poni sze.

Art. 111 [Termin w dniach]

§ 1. Termin oznaczony w dniach ko czy si z uplywem ostatniego dnia.

§ 2. Je eli pocz tkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzgl dnia si przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nast piło.

Art. 112 [Terminy dłu sze] Termin oznaczony w tygodniach, miesi cach lub latach ko czy si z uplywem dnia, który nazw lub dat odpowiada pocz tkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesi cu nie było - w ostatnim dniu tego miesi ca. Jednak e przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin uplywa z pocz tkiem ostatniego dnia.

Art. 113 [Miesi ce]

§ 1. Je eli termin jest oznaczony na pocz tek, rodek lub koniec miesi ca, rozumie si przez to pierwszy, pi tnasty lub ostatni dzie miesi ca.

§ 2. Termin półmiesi czny jest równy pi tnastu dniom.

Art. 114 [Obliczanie miesi ca, roku] Je eli termin jest oznaczony w miesi cach lub latach, a ci gło terminu nie jest wymagana, miesi c liczy si za dni trzydzie ci, a rok za dni trzysta sze dziesi t pi .

Art. 115 [Dni wolne] Je eli koniec terminu do wykonania czynno ci przypada na dzie uznany ustawowo za wolny od pracy, termin uplywa dnia nast pnego.

Art. 116 [Stosowanie przepisów o warunku]

§ 1. Je eli skutki czynno ci prawnej maj powsta w oznaczonym terminie, stosuje si odpowiednio przepisy o warunku zawieszaj cym.

§ 2. Je eli skutki czynno ci prawnej maj usta w oznaczonym terminie, stosuje si odpowiednio przepisy o warunku rozwi zuj cym.

Tytuł VI. Przedawnienie roszcze .

Art. 117 [Poj cie]

§ 1. Z zastrze eniem wyj tków w ustawie przewidzianych, roszczenia maj tkowe ulegaj przedawnieniu.

§ 2. Po uplywie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysluguje roszczenie, mo e uchyl si od jego zaspokojenia, chyba e zrzeka si korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednak e zrzeczenie si zarzutu przedawnienia przed uplywem terminu jest niewa ne.

§ 3. *(uchylony)*

Art. 118 [Terminy] Je eli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesi , a dla roszcze o wiadczenia okresowe oraz roszcze zwi zanych z prowadzeniem działalno ci gospodarczej - trzy lata.

Art. 119 [Zakaz zmian] Terminy przedawnienia nie mog by skracane ani przedl ane przez czynno prawa .

Art. 120 [Pocz tek]

§ 1. Bieg przedawnienia rozpoczyna si od dnia, w którym roszczenie stało si wymagalne. Je eli wymagalno roszczenia zale y od podj cia okre lonej czynno ci przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna si od dnia, w którym roszczenie stałoby si wymagalne, gdyby uprawniony podj ł czynno w najwcze niej mo liwym terminie.

§ 2. Bieg przedawnienia roszcze o zaniechanie rozpoczyna si od dnia, w którym ten, przeciwko komu roszczenie przysluguje, nie zastosował si do tre ci roszczenia.

Art. 121 [Zawieszenie] Bieg przedawnienia nie rozpoczyna si , a rozpocz ty ulega zawieszeniu:

1) co do roszcze , które przysluguj dzieciom przeciwko rodzicom - przez czas trwania władzy rodzicielskiej;

2) co do roszcze , które przysluguj osobom niemaj cym pełnej zdolno ci do czynno ci prawnych przeciwko osobom sprawuj cym opiek lub kuratel - przez czas sprawowania przez te osoby opieki lub kurateli;

3) co do roszcze , które przysluguj jednemu z mał onków przeciwko drugiemu - przez czas trwania mał e stwa;

4) co do wszelkich roszcze , gdy z powodu siły wy szej uprawniony nie mo e ich dochodzi przed s dem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw danego rodzaju - przez czas trwania przeszkody.

Art. 122 [Wstrzymanie zako czenia]

§ 1. Przedawnienie wzgl dem osoby, która nie ma pełnej zdolno ci do czynno ci prawnych, nie mo e sko czy si wcze niej ni z uplywem lat dwóch od ustanowienia dla niej przedstawiciela ustawowego albo od ustania przyczyny jego ustanowienia.

§ 2. Je eli termin przedawnienia jest krótszy ni dwa lata, jego bieg liczy si od dnia ustanowienia przedstawiciela ustawowego albo od dnia, w którym ustała przyczyna jego ustanowienia.

§ 3. Przepisy powy sze stosuje si odpowiednio do biegu przedawnienia przeciwko osobie, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia.

Art. 123 [Przerwanie]

§ 1. Bieg przedawnienia przerywa si :

1) przez ka d czynno przed s dem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszcze danego rodzaju albo przed s dem polubownym, przedsi wzi t bezpo rednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;

2) przez uznanie roszczenia przez osob , przeciwko której roszczenie przysluguje;

3) przez wszcz cie mediacji.

§ 2. *(uchylony)*

Art. 124 [Bieg po przerwie]

§ 1. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

§ 2. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Art. 125 [Terminy po orzeczeniu]

§ 1. Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczenia tego rodzaju był krótszy.

Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należyne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

§ 2. *(uchylony)*

Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe.

Tytuł I. Własność.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 126 *(uchylony)*

Art. 127 *(uchylony)*

Art. 128 *(uchylony)*

Art. 129 *(uchylony)*

Art. 130 *(uchylony)*

Art. 131 *(uchylony)*

Art. 132 *(uchylony)*

Art. 133 *(uchylony)*

Art. 134 *(uchylony)*

Art. 135 *(uchylony)*

Art. 136 *(uchylony)*

Art. 137 *(uchylony)*

Art. 138 *(uchylony)*

Art. 139 *(uchylony)*

Dział II. Treść i wykonywanie własności.

Art. 140 [Treść własności] W granicach określonych przez ustawę i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą.

Art. 141 *(uchylony)*

Art. 142 [Użytkowanie bez zgody właściciela]

§ 1. Właściciel nie może się sprzeciwić użytkownikowi a nawet uszkodzeniu lub zniszczeniu rzeczy przez inną osobę, jeżeli to jest konieczne do odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego bezpodmiotowo dobrem osobistym tej osoby lub osoby trzeciej. Może jednak żądać naprawienia wynikłej z tego szkody.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się także w razie niebezpieczeństwa grożącego dobrom majątkowym, chyba że groźba szkody jest oczywista i niewspółmiernie mniejsza aniżeli uszczerbek, który mógłby ponieść właściciel wskutek użytkownika, uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy.

Art. 143 [Własność gruntu] W granicach określonych przez społeczno-gospodarcze przeznaczenie gruntu własność gruntu rozciąga się na przestrzeń nad i pod jego powierzchnią. Przepis ten nie uchybia przepisom regulującym prawa do wód.

Art. 144 [Immisyje] Właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętny miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.

Art. 145 [Służebność drogi koniecznej]

§ 1. Je eli nieruchomo nie ma odpowiedniego dost pu do drogi publicznej lub do nale cych do tej nieruchomo ci budynków gospodarskich, wła ciciel mo e da od wła cieli gruntów s siednich ustanowienia za wynagrodzeniem potrzebnej słu ebno ci drogowej (droga konieczna).

§ 2. Przeprowadzenie drogi koniecznej nast pi z uwzgl dnieniem potrzeb nieruchomo ci niemaj cej dost pu do drogi publicznej oraz z najmniejszym obci eniem gruntów, przez które droga ma prowadzi . Je eli potrzeba ustanowienia drogi jest nast pstwem sprzeda y gruntu lub innej czynno ci prawnej, a mi dzy interesowanymi nie dojdzie do porozumienia, s d zarz dzi, o ile to jest mo liwe, przeprowadzenie drogi przez grunty, które były przedmiotem tej czynno ci prawnej.

§ 3. Przeprowadzenie drogi koniecznej powinno uwzgl dnia interes społeczno-gospodarczy.

Art. 146 [Droga na rzecz posiadacza] Przepisy artykułu poprzedzaj cego stosuje si odpowiednio do samoistnego posiadacza nieruchomo ci; jednak e posiadacz mo e da tylko ustanowienia słu ebno ci osobistej.

Art. 147 [Roboty ziemne] Wła cicielowi nie wolno dokonywa robót ziemnych w taki sposób, eby to groziło nieruchomo ciom s siednim utrat oparcia.

Art. 148 [Owoce] Owoce opadłe z drzewa lub krzewu na grunt s siedni stanowi jego po ytki. Przepisu tego nie stosuje si , gdy grunt s siedni jest przeznaczony na u ytek publiczny.

Art. 149 [Usuni cie gał zi, owoców] Wła ciciel gruntu mo e wej na grunt s siedni w celu usuni cia zwieszaj cych si z jego drzew gał zi lub owoców. Wła ciciel s siedniego gruntu mo e jednak da naprawienia wynikłej st d szkody.

Art. 150 [Usuni cie korzeni] Wła ciciel gruntu mo e obci i zachowa dla siebie korzenie przechodz ce z s siedniego gruntu. To samo dotyczy gał zi i owoców zwieszaj cych si z s siedniego gruntu; jednak e w wypadku takim wła ciciel powinien uprzednio wyznaczy s siadowi odpowiedni termin do ich usuni cia.

Art. 151 [Granice przy budowie] Je eli przy wznoszeniu budynku lub innego urz dzenia przekroczone bez winy umy lnej granice s siedniego gruntu, wła ciciel tego gruntu nie mo e da przywrócenia stanu poprzedniego, chyba e bez nieuzasadnionej zwłoki sprzeciwił si przekroczeniu granicy albo e grozi mu niewspółmiernie wielka szkoda. Mo e on da albo stosownego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie odpowiedniej słu ebno ci gruntowej, albo wykupienia zaj tej cz ci gruntu, jak równie tej cz ci, która na skutek budowy straciła dla niego znaczenie gospodarcze.

Art. 152 [Rozgraniczenie] Wła cielele gruntów s siaduj cych obowi zani s do współdziałania przy rozgraniczeniu gruntów oraz przy utrzymywaniu stałych znaków granicznych; koszty rozgraniczenia oraz koszty urz dzenia i utrzymywania stałych znaków granicznych ponosz po połowie.

Art. 153 [Ustalenie granic] Je eli granice gruntów stały si sporne, a stanu prawnego nie mo na stwierdzi , ustala si granice według ostatniego spokojnego stanu posiadania. Gdyby równie takiego stanu nie mo na bylo stwierdzi , a post powanie rozgraniczeniowe nie doprowadziło do ugody mi dzy interesowanymi, s d ustali granice z uwzgl dnieniem wszelkich okoliczno ci; mo e przy tym przyzna jednemu z wła cieli odpowiedni dopłat pieni n .

Art. 154 [Urz dzenia na granicy]

§ 1. Domniemywa si , e mury, płoty, miedze, rowy i inne urz dzenia podobne, znajduj ce si na granicy gruntów s siaduj cych, słu do wspólnego u ytku s siadów. To samo dotyczy drzew i krzewów na granicy.

§ 2. Korzystaj cy z wymienionych urz dze obowi zani s ponosi wspólnie koszty ich utrzymania.

Dział III. Nabycie i utrata własno ci.

Rozdział I. Przeniesienie własno ci.

Art. 155 [Umowy zobowi zuj co-rozporz dzaj ce]

§ 1. Umowa sprzeda y, zamiany, darowizny, przekazania nieruchomo ci lub inna umowa zobowi zuj ca do przeniesienia własno ci rzeczy co do to samo ci oznaczonej przenosi własno na nabywc , chyba e przepis szczególny stanowi inaczej albo e strony inaczej postanowiły.

§ 2. Je eli przedmiotem umowy zobowi zuj cej do przeniesienia własno ci s rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, do przeniesienia własno ci potrzebne jest przeniesienie posiadania rzeczy. To samo dotyczy wypadku, gdy przedmiotem umowy zobowi zuj cej do przeniesienia własno ci s rzeczy przyszłe.

Art. 156 [Kauzalno] Je eli zawarcie umowy przenosz cej własno nast puje w wykonaniu zobowi zania wynikaj cego z uprzednio zawartej umowy zobowi zuj cej do przeniesienia własno ci, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia lub z innego zdarzenia, wa no umowy przenosz cej własno zale y od istnienia tego zobowi zania.

Art. 157 [Warunek, termin]

§ 1. Własno nieruchomo ci nie mo e by przeniesiona pod warunkiem ani z zastrze eniem terminu.

§ 2. Je eli umowa zobowi zuj ca do przeniesienia własno ci nieruchomo ci została zawarta pod warunkiem lub z zastrze eniem terminu, do przeniesienia własno ci potrzebne jest dodatkowe porozumienie stron obejmuj ce ich bezwarunkow zgod na niezwłoczne przej cie własno ci.

Art. 158 [Forma] Umowa zobowi zuj ca do przeniesienia własno ci nieruchomo ci powinna by zawarta w formie aktu notarialnego. To samo dotyczy umowy przenosz cej własno , która zostaje zawarta w celu wykonania istniej cego uprzednio zobowi zania do przeniesienia własno ci nieruchomo ci; zobowi zanie

powinno być w akcie wymienione.

Art. 159 [Wyłączenia] Przepisów o obowiązkach zachowania formy aktu notarialnego nie stosuje się w wypadku, gdy grunty wniesione jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej mają stać się współwłasnością dotychczasowych właścicieli.

Art. 160 (uchylony)

Art. 161 (uchylony)

Art. 162 (uchylony)

Art. 163 (uchylony)

Art. 164 (uchylony)

Art. 165 (uchylony)

Art. 166 [Pierwokup współwłaścicieli]

§ 1. W razie sprzedaży przez współwłaściciela nieruchomości rolnej udziału we współwłasności lub części tego udziału pozostałym współwłaścicielom przysługuje prawo pierwokupu, jeżeli prowadzi gospodarstwo rolne na gruncie wspólnym. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy współwłaściciel prowadzi jednocześnie gospodarstwo rolne sprzedaje swój udział we współwłasności wraz z tym gospodarstwem albo gdy nabywcą jest inny współwłaściciel lub osoba, która dziedziczyłaby gospodarstwo po sprzedawcy.

§ 2. (uchylony)

Art. 167 (uchylony)

Art. 168 (uchylony)

Art. 169 [Nabywanie od nieuprawnionego]

§ 1. Jeżeli osoba nieuprawniona do rozporządzenia rzeczą ruchomą zbywa rzecz i wydaje ją nabywcy, nabywca uzyskuje własność z chwilą objęcia rzeczy w posiadanie, chyba że działa w złej wierze.

§ 2. Jednakże gdy rzecz zgubiona, skradziona lub w inny sposób utracona przez właściciela zostaje zbyta przed upływem lat trzech od chwili jej zgubienia, skradzenia lub utraty, nabywca może uzyskać własność dopiero z upływem powyższego trzyletniego terminu. Ograniczenie to nie dotyczy pieniędzy i dokumentów na okaziciela ani rzeczy nabytych na drodze licytacji publicznej lub w toku postępowania egzekucyjnego.

Art. 170 [Nabywanie rzeczy obcej] W razie przeniesienia własności rzeczy ruchomej, która jest obcej na prawem osoby trzeciej, prawo to wygasa z chwilą wydania rzeczy nabywcy, chyba że ten działa w złej wierze. Przepis paragrafu drugiego artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio.

Art. 171 (uchylony)

Rozdział II. Zasiedzenie.

Art. 172 [Nieruchomości]

§ 1. Posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie).

§ 2. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

Art. 173 [Ochrona małoletniego] Jeżeli właściciel nieruchomości, przeciwko któremu biegnie zasiedzenie, jest małoletni, zasiedzenie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem dwóch lat od uzyskania pełnoletności przez właściciela.

Art. 174 [Ruchomości] Posiadacz rzeczy ruchomej niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada rzecz nieprzerwanie od lat trzech jako posiadacz samoistny, chyba że posiada w złej wierze.

Art. 175 [Odesłanie] Do biegu zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszczeń.

Art. 176 [Posiadanie poprzednika]

§ 1. Jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści.

§ 2. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy obecny posiadacz jest spadkobiercą poprzedniego posiadacza.

Art. 177 (uchylony)

Art. 178 (uchylony)

Rozdział III. Inne wypadki nabycia i utraty własności.

Art. 179 (utrata mocy)³⁾

Art. 180 [Porzucenie] Właściciel może wyzbyć się własności rzeczy ruchomej przez to, że w tym zamiarze rzecz porzuci.

Art. 181 [Zawłaszczenie] Własność ruchomej rzeczy niczyjej nabywa się przez jej objęcie w posiadanie samoistne.

Art. 182 [Rój pszczoł]

§ 1. Rój pszczoł staje się niczym, jeżeli właściciel nie odszukał go przed upływem trzech dni od dnia wyrojenia. Właścicielowi wolno w pogoni za rojem wejść na cudzy grunt, powinien jednak naprawić wynikłe szkody.

§ 2. Je eli rój osiadł w cudzym ulu niezaj tym, wła ciciel mo e domaga si wydania roju za zwrotem kosztów.
§ 3. Je eli rój osiadł w cudzym ulu zaj tym, staje si on własno ci tego, czyj własno ci był rój, który si w ulu znajdował. Dotychczasowemu wła cicielowi nie przysługuje w tym wypadku roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

Art. 183 [Obowi zki znalazcy]

§ 1. Kto znalazł rzecz zgubion , powinien niezwłocznie zawiadomi o tym osob uprawnion do odbioru rzeczy. Je eli znalazca nie wie, kto jest uprawniony do odbioru rzeczy, albo je eli nie zna miejsca zamieszkania osoby uprawnionej, powinien niezwłocznie zawiadomi o znalezieniu wła ciwy organ pa stwowy.

§ 2. Przepisy o rzeczach znalezionych stosuje si odpowiednio do rzeczy porzuconych bez zamiaru wyzbycia si własno ci, jak równie do zwierz t, które zabł kały si lub uciekły.

Art. 184 [Przedmioty warto ciowe]

§ 1. Pieni dze, papiery warto ciowe, kosztowno ci oraz rzeczy maj ce warto naukow lub artystyczn znalazca powinien odda niezwłocznie na przechowanie wła ciwemu organowi pa stwowemu, inne za rzeczy znalezione - tylko na danie tego organu.

§ 2. Je eli znalazca przechowuje rzecz u siebie, stosuje si odpowiednio przepisy o nieodpłatnym przechowaniu.

Art. 185 [Upowa nienie] Rozporz dzenie Rady Ministrów okre li organy wła ciwe do przechowywania rzeczy znalezionych i do poszukiwania osób uprawnionych do ich odbioru, zasady przechowywania tych rzeczy oraz sposób poszukiwania osób uprawnionych do odbioru.

Art. 186 [Znale ne] Znalazca, który uczynił zado swoim obowi zkom, mo e da znale nego w wysoko ci jednej dziesi tej warto ci rzeczy, je eli zgłosił swe roszczenie najpó niej w chwili wydania rzeczy osobie uprawnionej do odbioru.

Art. 187 [Nabycie własno ci] Pieni dze, papiery warto ciowe, kosztowno ci oraz rzeczy maj ce warto naukow lub artystyczn , które nie zostan przez uprawnionego odebrane w ci gu roku od dnia wezwania go przez wła ciwy organ, a w razie niemo no ci wezwania - w ci gu dwóch lat od ich znalezienia, staj si własno ci Skarbu Pa stwa. Inne rzeczy staj si po upływie tych samych terminów własno ci znalazcy, je eli uczynił on zado swoim obowi zkom; je eli rzeczy s przechowywane przez organ pa stwowy, znalazca mo e je odebra za zwrotem kosztów.

Art. 188 [Znalezienie w miejscach publicznych] Przepisów artykułów poprzedzaj cych nie stosuje si w razie znalezienia rzeczy w budynku publicznym albo w innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczno ci ani w razie znalezienia rzeczy w wagonie kolejowym, na statku lub innym rodku transportu publicznego. Znalazca obowi zany jest w tych wypadkach odda rzecz zarz dcy budynku lub pomieszczenia albo wła ciwemu zarz dcy rodków transportu publicznego, a ten post pi z rzecz zgodnie z wła ciwymi przepisami.

Art. 189 [Skarb] Je eli rzecz maj ca znaczniejsz warto materialn albo warto naukow lub artystyczn została znaleziona w takich okoliczno ciach, e poszukiwanie wła ciciela byłoby oczywi cie bezcelowe, znalazca obowi zany jest odda rzecz wła ciwemu organowi pa stwowemu. Rzecz znaleziona staje si własno ci Skarbu Pa stwa, a znalazcy nale y si odpowiednie wynagrodzenie.

Art. 190 [Nabycie po ytków naturalnych] Uprawniony do pobierania po ytków naturalnych rzeczy nabywa ich własno przez odł czenie ich od rzeczy.

Art. 191 [Poł czenie z nieruchomo ci] Własno nieruchomo ci rozci ga si na rzecz ruchom , która została poł czona z nieruchomo ci w taki sposób, e stała si jej cz ci składow .

Art. 192 [Przetworzenie]

§ 1. Ten, kto wytworzył now rzecz ruchom z cudzych materiałów, staje si jej wła cicielem, je eli warto nakładu pracy jest wi ksza od warto ci materiałów.

§ 2. Je eli przetworzenie rzeczy było dokonane w złej wierze albo je eli warto materiałów jest wi ksza od warto ci nakładu pracy, rzecz wytworzona staje si własno ci wła ciciela materiałów.

Art. 193 [Poł czenie, pomieszenie]

§ 1. Je eli rzeczy ruchome zostały poł czone lub pomieszone w taki sposób, e przywrócenie stanu poprzedniego byłoby zwi zane z nadmiernymi trudno ciami lub kosztami, dotychczasowi wła ciele staj si współwła cicielami cało ci. Udziały we współwłasno ci oznacza si według stosunku warto ci rzeczy poł czonych lub pomieszanych.

§ 2. Jednak e gdy jedna z rzeczy poł czonych ma warto znacznie wi ksz ani eli pozostałe, rzeczy mniejszej warto ci staj si jej cz ciami składowymi.

Art. 194 [Rozliczenia] Przepisy o przetworzeniu, poł czeniu i pomieszeniu nie uchybiaj przepisom o obowi zku naprawienia szkody ani przepisom o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Dział IV. Współwłasno .

Art. 195 [Poj cie] Własno tej samej rzeczy mo e przysługiwa niepodzielnie kilku osobom (współwłasno).

Art. 196 [Rodzaje]

§ 1. Współwłasno jest albo współwłasno ci w cz ciach ułamkowych, albo współwłasno ci ł czn .

§ 2. Współwłasno ł czn reguluj przepisy dotycz ce stosunków, z których ona wynika. Do współwłasno ci w cz ciach ułamkowych stosuje si przepisy niniejszego działu.

Art. 197 [Udziały] Domniemywa si , e udziały współwła cicieli s równe.

Art. 198 [Rozporz dzenie udziałem] Ka dy ze współwła cicieli mo e rozporz dza swoim udziałem bez zgody pozostałych współwła cicieli.

Art. 199 [Przekroczenie zwykłego zarz du] Do rozporz dzania rzecz wspólń oraz do innych czynno ci, które przekraczaj zakres zwykłego zarz du, potrzebna jest zgoda wszystkich współwła cicieli. W braku takiej zgody

współwłaściciele, których udziały wynoszą co najmniej połowę, mogą dać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeknie mając na względzie cel zamierzonej czynności oraz interesy wszystkich współwłaścicieli.

Art. 200 [Współdziałanie] Każdego z współwłaścicieli jest obowiązany do współdziałania w zarządzie rzeczy wspólnej.

Art. 201 [Zarząd zwykły] Do czynności zwykłego zarządu rzeczy wspólnej potrzebna jest zgoda wszystkich współwłaścicieli. W braku takiej zgody każdy z współwłaścicieli może dać upoważnienia sądowego do dokonania czynności.

Art. 202 [Rozstrzygnięcie] Jeżeli wszyscy współwłaściciele postanawiają dokonać czynności rażąco sprzecznej z zasadami prawidłowego zarządu rzeczy wspólnej, każdy z pozostałych współwłaścicieli może dać rozstrzygnięcia przez sąd.

Art. 203 [Wyznaczenie zarządcy] Każdy z współwłaścicieli może wystąpić do sądu o wyznaczenie zarządcy, jeżeli nie można uzyskać zgody wszystkich współwłaścicieli w istotnych sprawach dotyczących zwykłego zarządu albo jeżeli wszyscy współwłaściciele naruszają zasady prawidłowego zarządu lub krzywdzą mniejszość.

Art. 204 [Obliczanie wkładów] Wkład współwłaścicieli oblicza się według wielkości udziałów.

Art. 205 [Wynagrodzenie] Współwłaściciele sprawujący zarząd rzeczy wspólnej mogą od pozostałych współwłaścicieli wynagrodzenia odpowiadające uzasadnionemu nakładowi jego pracy.

Art. 206 [Współposiadanie] Każdy z współwłaścicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej oraz do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić z współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli.

Art. 207 [Przychody i wydatki] Pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadają współwłaścicielom w stosunku do wielkości udziałów; w takim samym stosunku współwłaściciele ponoszą wydatki i ciężary związane z rzeczami wspólnymi.

Art. 208 [Rachunek z zarządu] Każdy z współwłaścicieli niesprawujących zarządu rzeczy wspólnej może dać w odpowiednich terminach rachunku z zarządu.

Art. 209 [Czynności zachowawcze] Każdy z współwłaścicieli może wykonywać wszelkie czynności i dochodzić wszelkich roszczeń, które zmierzają do zachowania wspólnego prawa.

Art. 210 [Zniesienie współwłasności] Każdy z współwłaścicieli może dać zniesienia współwłasności. Uprawnienie to może być wyłączone przez czynny prawnik na czas nie dłużej niż lat pięć. Jednakże w ostatnim roku przed upływem zastrzeżonego terminu dopuszczalne jest jego przedłużenie na dalsze lat pięć; przedłużenie może nastąpić ponownie.

Art. 211 [Podział] Każdy z współwłaścicieli może dać, a aby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo z naturą rzeczy lub znacznym zmniejszeniem jej wartości.

Art. 212 [Sądowe zniesienie]

§ 1. Jeżeli zniesienie współwłasności następuje na mocy orzeczenia sądu, wartość poszczególnych udziałów może być wyrównana przez dopłaty pieniężne. Przy podziale gruntu sąd może obciążyć poszczególne części nieruchomości potrzebными służebnościami gruntowymi.

§ 2. Rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu z współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

§ 3. Jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekroczyć lat dziesięciu. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie sąd na wniosek dłużnika może odroczyć termin zapłaty rat już wymagalnych.

Art. 213 [Gospodarstwo rolne] Jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu z współwłaścicieli, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele.

Art. 214 [Rozwinięcie]

§ 1. W razie braku zgody wszystkich współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który je prowadzi lub stale w nim pracuje, chyba że interes społeczno-gospodarczy przemawia za wyborem innego współwłaściciela.

§ 2. Jeżeli warunki przewidziane w paragrafie poprzedzającym spełniają kilku współwłaścicieli albo jeżeli nie spełniają ich żaden z współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który daje najlepszą gwarancję jego należytego prowadzenia.

§ 3. Na wniosek wszystkich współwłaścicieli sąd zarządzi sprzedaż gospodarstwa rolnego stosownie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

§ 4. Sprzedaż gospodarstwa rolnego sąd zarządzi również w wypadku niewyrażenia zgody przez jednego z współwłaścicieli na przyznanie mu gospodarstwa.

Art. 215 [Odstąpienie] Przepisy dwóch artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy gospodarstwo rolne może być podzielone, lecz liczba wydzielonych części jest mniejsza od liczby współwłaścicieli.

Art. 216 [Spłaty]

§ 1. Wysokość przysługujących współwłaścicielom spłat z gospodarstwa rolnego ustala się stosownie do ich zgodnego porozumienia.

§ 2. W razie braku takiego porozumienia spłaty przysługujące współwłaścicielom mogą być obciążone. Przy określeniu stopnia ich obciążenia bierze się pod uwagę:

1) typ, wielkość i stan gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem zniesienia współwłasności;

2) sytuacji osobistej i majątkowej współwłaściciela zobowiązany do spłaty i współwłaściciela uprawnionego do ich otrzymania.

§ 3. Obniżenie spłaty, stosownie do przepisu paragrafu poprzedzającego, nie wyklucza możliwości rozłożenia ich na raty lub odroczenia terminu ich zapłaty, stosownie do przepisu art. 212 § 3.

§ 4. Przepisy § 2 i 3 nie stosuje się do spłaty na rzecz małżonka w razie zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego, które stosownie do przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego należy do wspólnego majątku małżonków.

Art. 217 [Wyrównanie] Współwłaściciel, który w wyniku zniesienia współwłasności otrzymał gospodarstwo rolne, wchodzić za w skład tego gospodarstwa nieruchomości rolne zbył odpłatnie przed upływem pięciu lat od chwili zniesienia współwłasności, jest obowiązany pozostałym współwłaścicielom, którym przypadły spłaty należne od należnych, wydać - proporcjonalnie do wielkości ich udziałów - korzyści uzyskane z obniżenia spłaty, chyba że celem zbycia jest zapewnienie racjonalnego prowadzenia tego gospodarstwa.

Art. 218 [Dalsze zamieszkiwanie]

§ 1. Współwłaściciele, którzy nie otrzymali gospodarstwa rolnego lub jego części, lecz do chwili zniesienia współwłasności w tym gospodarstwie mieszkali, zachowują uprawnienia do dalszego zamieszkiwania, jednak nie dłużej niż przez pięć lat, a gdy w chwili zniesienia współwłasności są małoletni - nie dłużej niż pięć lat od osiągnięcia pełnoletniości. Ograniczenie terminem powyższym nie dotyczy współwłaścicieli trwale niezdolnych do pracy.

§ 2. Do uprawnień wynikających z przepisów paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio przepisy o służebności mieszkaniowej.

Art. 219 (uchylony)

Art. 220 [Wyłączenie przedawnienia] Roszczenie o zniesienie współwłasności nie ulega przedawnieniu.

Art. 221 [Nabywca udziału] Czynności prawne określające zarząd i sposób korzystania z rzeczy wspólnej albo wyłączenie uprawnień do zniesienia współwłasności odnoszą skutek także względem nabywcy udziału, jeżeli nabywca o nich wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć. To samo dotyczy wypadku, gdy sposób korzystania z rzeczy został ustalony w orzeczeniu sądowym.

Dział V. Ochrona własności.

Art. 222 [Windykacyjna i negatoryjna]

§ 1. Właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, aby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

§ 2. Przeciwnie osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń.

Art. 223 [Wyłączenie przedawnienia]

§ 1. Roszczenia właściciela przewidziane w artykule poprzedzającym nie ulegają przedawnieniu, jeżeli dotyczą nieruchomości.

§ 2. (uchylony)

§ 3. (uchylony)

Art. 224 [Roszczenia uzupełniające]

§ 1. Samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub utratę. Nabywa własność pożytków naturalnych, które zostały od rzeczy oddzielone w czasie jego posiadania, oraz zachowuje pobrane pożytki cywilne, jeżeli stały się w tym czasie wymagalne.

§ 2. Jednakże od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również wartości tych, które zużył.

Art. 225 [Rozwinięcie] Obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Jednakże samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest nadto zwrócić wartość pożytków, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał, oraz jest odpowiedzialny za pogorszenie i utratę rzeczy, chyba że rzecz uległaby pogorszeniu lub utracie także wtedy, gdyby znajdowała się w posiadaniu uprawnionego.

Art. 226 [Nakłady]

§ 1. Samoistny posiadacz w dobrej wierze może żądać zwrotu nakładów koniecznych o tyle, o ile nie mają pokrycia w korzyściach, które uzyskał z rzeczy. Zwrotu innych nakładów może żądać o tyle, o ile zwikszą wartość rzeczy w chwili jej wydania właścicielowi. Jednakże gdy nakłady zostały dokonane po chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, może żądać zwrotu jedynie nakładów koniecznych.

§ 2. Samoistny posiadacz w złej wierze może żądać jedynie zwrotu nakładów koniecznych, i to tylko o tyle, o ile właściciel wzbogaciłby się bezpodstawnie jego kosztem.

Art. 227 [Przedmioty połamane]

§ 1. Samoistny posiadacz może, przywracając stan poprzedni, zabrać przedmioty, które połamane z rzeczy, chociażby stały się jej częściami składowymi.

§ 2. Jednakże gdy połamania dokonał samoistny posiadacz w złej wierze albo samoistny posiadacz w dobrej wierze po chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, właściciel może przyłamane przedmioty zatrzymać, zwracając samoistnemu posiadaczowi ich wartość i koszt robocizny

albo sum odpowiadaj c zwi kszeniu warto ci rzeczy.

Art. 228 [Roszczenia uzupełniaj ce] Przepisy okre laj ce prawa i obowi zki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której dowiedział si on o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, stosuje si tak e w wypadku, gdy samoistny posiadacz rzeczy b d cej przedmiotem własno ci pa stwowej został wezwany przez wła ciwy organ pa stwowy do wydania rzeczy.

Art. 229 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenia wła ciciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot po ytków lub o zapłat ich warto ci, jak równie roszczenia o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy przedawniaj si z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. To samo dotyczy roszcze samoistnego posiadacza przeciwko wła cicielowi o zwrot nakładów na rzecz.

§ 2. (uchylony)

Art. 230 [Roszczenia uzupełniaj ce; odesłanie] Przepisy dotycz ce roszcze wła ciciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot po ytków lub o zapłat ich warto ci oraz o naprawienie szkody z powodu pogorszenia lub utraty rzeczy, jak równie przepisy dotycz ce roszcze samoistnego posiadacza o zwrot nakładów na rzecz, stosuje si odpowiednio do stosunku mi dzy wła cicielem rzeczy a posiadaczem zależnym, o ile z przepisów reguluj cych ten stosunek nie wynika nic innego.

Art. 231 [Budynek na cudzym gruncie]

§ 1. Samoistny posiadacz gruntu w dobrej wierze, który wznosił na powierzchni lub pod powierzchni gruntu budynek lub inne urz dzenie o warto ci przenosz cej znacznie warto zaj tej na ten cel działki, mo e da , aby wła ciciel przeniósł na niego własno zaj tej działki za odpowiednim wynagrodzeniem.

§ 2. Wła ciciel gruntu, na którym wzniesiono budynek lub inne urz dzenie o warto ci przenosz cej znacznie warto zaj tej na ten cel działki, mo e da , aby ten, kto wznosił budynek lub inne urz dzenie, nabył od niego własno działki za odpowiednim wynagrodzeniem.

§ 3. (uchylony)

Tytuł II. U ytkowanie wieczyste.

Art. 232 [Przedmiot i podmioty]

§ 1. Grunty stanowi ce własno Skarbu Pa stwa a poło one w granicach administracyjnych miast oraz grunty Skarbu Pa stwa poło one poza tymi granicami, lecz wł czone do planu zagospodarowania przestrzennego miasta i przekazane do realizacji zada jęgo gospodarki, a tak e grunty stanowi ce własno jednostek samorz du terytorialnego lub ich zwi zków, mog by oddawane w u ytkowanie wieczyste osobom fizycznym, i osobom prawnym.

§ 2. W wypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych przedmiotem u ytkowania wieczystego mog by tak e inne grunty Skarbu Pa stwa, jednostek samorz du terytorialnego lub ich zwi zków.

Art. 233 [Tre] W granicach, okre lonych przez ustawy i zasady współ ycia społecznego oraz przez umow o oddanie gruntu Skarbu Pa stwa lub gruntu nale cęgo do jednostek samorz du terytorialnego b d ich zwi zków w u ytkowanie wieczyste, u ytkownik mo e korzystać z gruntu z wył czeniem innych osób. W tych samych granicach u ytkownik wieczysty mo e swoim prawem rozporz dza .

Art. 234 [Ustanowienie] Do oddania gruntu Skarbu Pa stwa lub gruntu nale cęgo do jednostek samorz du terytorialnego b d ich zwi zków w u ytkowanie wieczyste stosuje si odpowiednio przepisy o przeniesieniu własno ci nieruchomości.

Art. 235 [Własno budynków i urz dze]

§ 1. Budynki i inne urz dzenia wzniesione na gruncie Skarbu Pa stwa lub gruncie nale cym do jednostek samorz du terytorialnego b d ich zwi zków przez wieczystego u ytkownika stanowi jęgo własno . To samo dotyczy budynków i innych urz dze , które wieczysty u ytkownik nabył zgodnie z wła ciwymi przepisami przy zawarciu umowy o oddanie gruntu w u ytkowanie wieczyste.

§ 2. Przysługuj ca wieczystemu u ytkownikowi własno budynków i urz dze na u ytkowanym gruncie jest prawem zwi zanym z u ytkowaniem wieczystym.

Art. 236 [Okres]

§ 1. Oddanie gruntu Skarbu Pa stwa lub gruntu nale cęgo do jednostek samorz du terytorialnego b d ich zwi zków w u ytkowanie wieczyste nast puje na okres dziewi dżiesi ciu dziewi ciu lat. W wypadkach wyj tkowych, gdy cel gospodarczy u ytkowania wieczystego nie wymaga oddania gruntu na dziewi dżiesi t dziewi lat, dopuszczalne jest oddanie gruntu na okres krótszy, co najmniej jednak na lat czterdzie ci.

§ 2. W ci gu ostatnich pi ciu lat przed upływem zastrze onego w umowie terminu wieczysty u ytkownik mo e da jęgo przedłu enia na dalszy okres od czterdziestu do dziewi dżiesi ciu dziewi ciu lat; jednak e wieczysty u ytkownik mo e wcze niej wyst pi z takim daniem, je eli okres amortyzacji zamierzonych na u ytkowanym gruncie nakładów jest znacznie dłu szy ani eli czas, który pozostaje do upływu zastrze onego w umowie terminu. Odmowa przedłu enia jest dopuszczalna tylko ze wzgl du na wa ny interes społeczny.

§ 3. Umowa o przedłu enie wieczystego u ytkowania powinna by zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 237 [Przeniesienie] Do przeniesienia u ytkowania wieczystego stosuje si odpowiednio przepisy o przeniesieniu własno ci nieruchomości.

Art. 238 [Opłata] Wieczysty u ytkownik uiszcza przez czas trwania swęgo prawa opłat roczn .

Art. 239 [Tre umowy]

§ 1. Sposób korzystania z gruntu Skarbu Pa stwa lub gruntu nale cęgo do jednostek samorz du terytorialnego b d ich zwi zków przez wieczystego u ytkownika powinien by okre lony w umowie.

§ 2. Je eli oddanie gruntu w u ytkowanie wieczyste nast puje w celu wzniesienia na gruncie budynków lub innych urz dze , umowa powinna okre la :

- 1) termin rozpoczęcia i zakończenia robót;
- 2) rodzaj budynków lub urządzeń oraz obowiązek ich utrzymywania w należytym stanie;
- 3) warunki i termin odbudowy w razie zniszczenia albo rozbiórki budynków lub urządzeń w czasie trwania użytkowania wieczystego;
- 4) wynagrodzenie należne wieczystemu użytkownikowi za budynki lub urządzenia istniejące na gruncie w dniu wygaśnięcia użytkowania wieczystego.

Art. 240 [Rozwinięcie] Umowa o oddanie gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należnego do jednostek samorządu terytorialnego budowlanych z obowiązkami w użytkowanie wieczyste może ulec rozwinięciu przed upływem określonego w niej terminu, jeżeli wieczysto użytkownik korzysta z gruntu w sposób oczywście sprzeczny z jego przeznaczeniem określonym w umowie, w szczególności jeżeli wbrew umowie użytkownik nie wznosił określonych w niej budynków lub urządzeń.

Art. 241 [Wygaśnięcie obciążenia] Wraz z wygaśnięciem użytkowania wieczystego wygasają ustanowione na nim obciążenia.

Art. 242 (uchylony)

Art. 243 [Przedawnienie] Roszczenie przeciwko wieczystemu użytkownikowi o naprawienie szkód wynikłych z niewłaściwego korzystania z gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należnego do jednostek samorządu terytorialnego budowlanych z obowiązkami, jak również roszczenie wieczystego użytkownika o wynagrodzenie za budynki i urządzenia istniejące w dniu zwrotu użytkowanego gruntu przedawnia się z upływem lat trzech od tej daty.

Tytuł III. Prawa rzeczowe ograniczone.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 244 [Katalog]

§ 1. Ograniczonymi prawami rzeczowymi są: użytkowanie, służebność, zastaw, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz hipoteka.

§ 2. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz hipotek regulują odrębne przepisy.

Art. 245 [Ustanowienie]

§ 1. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu własności.

§ 2. Jednakże do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości nie stosuje się przepisów o niedopuszczalności warunku lub terminu. Forma aktu notarialnego jest potrzebna tylko dla oświadczenia właściciela, który prawo ustanawia.

Art. 245¹ [Przeniesienie] Do przeniesienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomość potrzebna jest umowa między uprawnionym a nabywcą oraz - jeżeli prawo jest ujawnione w księdze wieczystej - wpis do tej księgi, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 246 [Zrzeczenie się]

§ 1. Jeżeli uprawniony zrzeka się ograniczonego prawa rzeczowego, prawo to wygasa. Oświadczenie o zrzeczeniu się prawa powinno być złożone właścicielowi rzeczy obciążonej.

§ 2. Jednakże gdy ustawa nie stanowi inaczej, a prawo było ujawnione w księdze wieczystej, do jego wygaśnięcia potrzebne jest wykreślenie prawa z księgi wieczystej.

Art. 247 [Przejście na właściciela] Ograniczone prawo rzeczowe wygasa, jeżeli przejdzie na właściciela rzeczy obciążonej albo jeżeli ten, komu prawo takie przysługuje, nabydzie własność rzeczy obciążonej.

Art. 248 [Zmiana treści]

§ 1. Do zmiany treści ograniczonego prawa rzeczowego potrzebna jest umowa między uprawnionym a właścicielem rzeczy obciążonej, a jeżeli prawo było ujawnione w księdze wieczystej - wpis do tej księgi.

§ 2. Jeżeli zmiana treści prawa dotyczy praw osoby trzeciej, do zmiany potrzebna jest zgoda tej osoby. Oświadczenie osoby trzeciej powinno być złożone jednej ze stron.

Art. 249 [Pierwsze stwo]

§ 1. Jeżeli kilka ograniczonych praw rzeczowych obciąża tę samą rzecz, prawo powstałe później nie może być wykonywane z uszczerbkiem dla prawa powstałego wcześniej (pierwsze stwo).

§ 2. Przepis powyższy nie uchybia przepisom, które określają pierwsze stwo w sposób odmienny.

Art. 250 [Zmiana pierwszego stwa]

§ 1. Pierwsze stwo ograniczonych praw rzeczowych może być zmienione. Zmiana nie narusza praw mających pierwsze stwo aniżeli prawo ustępujące pierwszego stwa, a wyśsze aniżeli prawo, które uzyskuje pierwsze stwo ustępującego prawa.

§ 2. Do zmiany pierwszego stwa praw rzeczowych ograniczonych potrzebna jest umowa między tym, czyje prawo ma ustąpić pierwszego stwa, a tym, czyje prawo ma uzyskać pierwsze stwo ustępującego prawa. Jeżeli chociaż jedno z tych praw jest ujawnione w księdze wieczystej, potrzebny jest także wpis do księgi wieczystej.

§ 3. Zmiana pierwszego stwa staje się bezskuteczna z chwilą wygaśnięcia prawa, które ustąpiło pierwszego stwa.

Art. 251 [Ochrona] Do ochrony praw rzeczowych ograniczonych stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności.

Dział II. U ytkowanie.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 252 [Przedmiot i tre] Rzecz mo na obci y prawem do jej u ywania i do pobierania jej po ytków (u ytkowanie).

Art. 253 [Ograniczenie zakresu]

§ 1. Zakres u ytkowania mo na ograniczy przez wył czenie oznaczonych po ytków rzeczy.

§ 2. Wykonywanie u ytkowania nieruchomo ci mo na ograniczy do jej oznaczonej cz ci.

Art. 254 [Niezbyszwalno] U ytkowanie jest niezbyszwalne.

Art. 255 [Niewykonywanie] U ytkowanie wygasa wskutek niewykonywania przez lat dziesi .

Art. 256 [Sposób wykonywania] U ytkownik powinien wykonywa swoje prawo zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki.

Art. 257 [Zespół rodków produkcji]

§ 1. Je eli u ytkowanie obejmuje okre lony zespół rodków produkcji, u ytkownik mo e w granicach prawidłowej gospodarki zast powa poszczególne składniki innymi. Wł czone w ten sposób składniki staj si własno ci wła ciciela u ytkowanego zespołu rodków produkcji.

§ 2. Je eli u ytkowany zespół rodków produkcji ma by zwrócony według oszacowania, u ytkownik nabywa własno jego poszczególnych składników z chwil , gdy zostały mu wydane; po ustaniu u ytkowania obowi zany jest zwróci zespół tego samego rodzaju i tej samej warto ci, chyba e inaczej zastrze ono.

Art. 258 [Ci ary] W stosunkach wzajemnych mi dzy u ytkownikiem a wła cicielem u ytkownik ponosi ci ary, które zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki powinny by pokrywane z po ytków rzeczy.

Art. 259 [Nakłady wła ciciela] Wła ciciel nie ma obowi zku czyni nakładów na rzecz obci on u ytkowaniem. Je eli takie nakłady poczynił, mo e od u ytkownika da ich zwrotu według przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 260 [Nakłady u ytkownika]

§ 1. U ytkownik obowi zany jest dokonywa napraw i innych nakładów zwi zanych ze zwykłym korzystaniem z rzeczy. O potrzebie innych napraw i nakładów powinien niezwłocznie zawiadomi wła ciciela i zezwoli mu na dokonanie potrzebnych robót.

§ 2. Je eli u ytkownik poczynił nakłady, do których nie był obowi zany, stosuje si odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 261 [Roszczenia osób trzecich] Je eli osoba trzecia dochodzi przeciwko u ytkownikowi roszcze dotycz cych własno ci rzeczy, u ytkownik powinien niezwłocznie zawiadomi o tym wła ciciela.

Art. 262 [Stan po wyga ni ciu] Po wyga ni ciu u ytkowania u ytkownik obowi zany jest zwróci rzecz wła cicielowi w takim stanie, w jakim powinna si znajdowa stosownie do przepisów o wykonywaniu u ytkowania.

Art. 263 [Przedawnienie] Roszczenie wła ciciela przeciwko u ytkownikowi o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy albo o zwrot nakładów na rzecz, jak równie roszczenie u ytkownika przeciwko wła cicielowi o zwrot nakładów na rzecz przedawniaj si z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

§ 2.(uchylony)

Art. 264 [U ytkowanie nieprawidłowe] Je eli u ytkowanie obejmuje pieni dze lub inne rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, u ytkownik staje si z chwil wydania mu tych przedmiotów ich wła cicielem. Po wyga ni ciu u ytkowania obowi zany jest do zwrotu według przepisów o zwrocie po yczki (u ytkowanie nieprawidłowe).

Art. 265 [U ytkowanie praw]

§ 1. Przedmiotem u ytkowania mog by tak e prawa.

§ 2. Do u ytkowania praw stosuje si odpowiednio przepisy o u ytkowaniu rzeczy.

§ 3. Do ustanowienia u ytkowania na prawie stosuje si odpowiednio przepisy o przeniesieniu tego prawa.

Rozdział II. U ytkowanie przez osoby fizyczne.

Art. 266 [Termin wyga ni cia] U ytkowanie ustanowione na rzecz osoby fizycznej wygasa najpó niej z jej mierci .

Art. 267 [Tre]

§ 1. U ytkownik obowi zany jest zachowa substancj rzeczy oraz jej dotychczasowe przeznaczenie.

§ 2. Jednak e u ytkownik gruntu mo e zbudowa i eksploatowa nowe urz dzenia słu ce do wydobywania kopalin z zachowaniem przepisów prawa geologicznego i górniczego.

§ 3. Przed przyst pieniem do robót u ytkownik powinien w odpowiednim terminie zawiadomi wła ciciela o swym zamiarze. Je eli zamierzone urz dzenia zmieniałyby przeznaczenie gruntu albo naruszały wymagania prawidłowej gospodarki, wła ciciel mo e da ich zaniechania albo zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody.

Art. 268 [Nowe urz dzenia] U ytkownik mo e zakłada w pomieszczeniach nowe urz dzenia w takich granicach jak najemca.

Art. 269 [Zabezpieczenie; zarz dca]

§ 1. Właściciel może z ważnych powodów odstąpić od użytkownika zabezpieczenia, wyznaczając mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu właściciel może wystąpić do sądu o wyznaczenie zarządcy.

§ 2. Użytkownik może odstąpić od uchylenia zarządcy, jeżeli daje odpowiednie zabezpieczenie.

Art. 270 [Zabezpieczenie przy użytkowaniu nieprawidłowym] Właściciel może odmówić wydania przedmiotów objętych użytkowaniem nieprawidłowym, dopóki nie otrzyma odpowiedniego zabezpieczenia.

Art. 270¹ (uchylony)

Rozdział III. Użytkowanie przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne.

Art. 271 [Grunt Skarbu Państwa] Użytkowanie gruntu stanowi tego własność Skarbu Państwa może być ustanowione na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako prawo terminowe lub jako prawo bezterminowe. W każdym razie w użytkowanie takie wygasa z chwilą likwidacji spółdzielni.

Art. 272 [Własność budowli]

§ 1. Jeżeli rolniczej spółdzielni produkcyjnej zostaje przekazany do użytkowania zabudowany grunt Skarbu Państwa, przekazanie budynków i innych urządzeń może nastąpić albo do użytkownika, albo na własność.

§ 2. Budynki i inne urządzenia wzniesione przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną na użytkowanym przez nią gruncie Skarbu Państwa stanowi własność spółdzielni, chyba że w decyzji o przekazaniu gruntu zostało zastrzeżone, iż mają się stać własnością Skarbu Państwa.

§ 3. Odrębna własność budynków i innych urządzeń, przewidziana w paragrafach poprzedzających, jest prawem związanym z użytkowaniem gruntu.

Art. 273 [Budowle po wygaśnięciu użytkowania] Jeżeli użytkowanie gruntu Skarbu Państwa przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną wygasło, budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane i stanowiące własność spółdzielni stają się własnością Skarbu Państwa. Spółdzielnia może odstąpić za zapłaty wartości tych budynków i urządzeń w chwili wygaśnięcia użytkowania, chyba że zostały wzniesione wbrew społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu gruntu.

Art. 274 [Roliny] Przepisy dotyczące własności budynków i innych urządzeń na gruncie Skarbu Państwa użytkowanym przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną stosuje się odpowiednio do drzew i innych roślin.

Art. 275 [Zmiana przeznaczenia i substancji] Rolnicza spółdzielnia produkcyjna może zmienić przeznaczenie użytkowanych przez siebie gruntów Skarbu Państwa albo naruszyć ich substancję, chyba że w decyzji o przekazaniu gruntu inaczej zastrzeżono.

Art. 276 (uchylony)

Art. 277 [Wkłady gruntowe]

§ 1. Jeżeli statut rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub umowa z członkiem spółdzielni inaczej nie postanawia, spółdzielnia nabywa z chwilą przejścia wniesionych przez członków wkładów gruntowych ich użytkowanie.

§ 2. Do wniesienia wkładów gruntowych nie stosuje się przepisów o obowiązku zachowania formy aktu notarialnego przy ustanowieniu użytkowania nieruchomości.

Art. 278 [Zmiana przeznaczenia i substancji] Statut rolniczej spółdzielni produkcyjnej może postanawiać, że - gdy wymaga tego prawidłowe wykonanie zadań spółdzielni - przysługuje jej uprawnienie do zmiany przeznaczenia wkładów gruntowych oraz uprawnienie do naruszenia ich substancji albo jedno z tych uprawnień.

Art. 279 [Budowle i roliny]

§ 1. Budynki i inne urządzenia wzniesione przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną na gruncie stanowiącym wkład gruntowy stają się jej własnością. To samo dotyczy drzew i innych roślin zasadzonych lub zasianych przez spółdzielnię.

§ 2. W razie wygaśnięcia użytkowania gruntu działka, na której znajdują się budynki lub urządzenia będące własnością spółdzielni, może być przez spółdzielnię przejęta na własność za zapłatą wartości w chwili wygaśnięcia użytkowania. Drzewa i inne rośliny zasadzone lub zasiane przez spółdzielnię stają się własnością właściciela gruntu.

Art. 280 (uchylony)

Art. 281 (uchylony)

Art. 282 (uchylony)

Rozdział IV. Inne wypadki w użytkowaniu.

Art. 283 (uchylony)

Art. 284 [Odesłanie] Do innych wypadków w użytkowaniu przez osoby prawne stosuje się przepisy rozdziału I i odpowiednio rozdziału II niniejszego działu, o ile w użytkowanie to nie jest inaczej uregulowane odrębnymi przepisami.

Dział III. Słownie.

Rozdział I. Słu ebno ci gruntowe.

Art. 285 [Tre ; cel]

§ 1. Nieruchomo mo na obci y na rzecz wła ciciela innej nieruchomo ci (nieruchomo ci władn cej) prawem, którego tre polega b d na tym, e wła ciciel nieruchomo ci władn cej mo e korzysta w oznaczonym zakresie z nieruchomo ci obci onej, b d na tym, e wła ciciel nieruchomo ci obci onej zostaje ograniczony w mo no ci dokonywania w stosunku do niej okre lonych działa , b d te na tym, e wła cicielowi nieruchomo ci obci onej nie wolno wykonywa okre lonych uprawnie , które mu wzgl dem nieruchomo ci władn cej przysługuj na podstawie przepisów o tre ci i wykonywaniu własno ci (słu ebno gruntowa).

§ 2. Słu ebno gruntowa mo e mie jedynie na celu zwi kszenie u yteczno ci nieruchomo ci władn cej lub jej oznaczonej cz ci.

Art. 286 [Na rzecz rolniczej spółdzielni] Na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej mo na ustanowi słu ebno gruntow bez wzgl du na to, czy spółdzielnia jest wła cicielem gruntu.

Art. 287 [Zakres i wykonywanie] Zakres słu ebno ci gruntowej i sposób jej wykonywania oznacza si , w braku innych danych, według zasad współ ycia społecznego przy uwzgl dnieniu zwyczajów miejscowych.

Art. 288 [Rozwini cie] Słu ebno gruntowa powinna by wykonywana w taki sposób, eby jak najmniej utrudniała korzystanie z nieruchomo ci obci onej.

Art. 289 [Utrzymywanie urz dze]

§ 1. W braku odmiennej umowy obowi zek utrzymywania urz dze potrzebnych do wykonywania słu ebno ci gruntowej obci a wła ciciela nieruchomo ci władn cej.

§ 2. Je eli obowi zek utrzymywania takich urz dze został wło ony na wła ciciela nieruchomo ci obci onej, wła ciciel odpowiedzialny jest tak e osobi cie za wykonywanie tego obowi zku. Odpowiedzialno osobista współwła cicieli jest solidarna.

Art. 290 [Podział nieruchomo ci]

§ 1. W razie podziału nieruchomo ci władn cej słu ebno utrzymuje si w mocy na rzecz ka dej z cz ci utworzonych przez podział; jednak e gdy słu ebno zwi ksza u yteczno tylko jednej lub kilku z nich, wła ciciel nieruchomo ci obci onej mo e da zwolnienia jej od słu ebno ci wzgl dem cz ci pozostałych.

§ 2. W razie podziału nieruchomo ci obci onej słu ebno utrzymuje si w mocy na cz ciach utworzonych przez podział; jednak e gdy wykonywanie słu ebno ci ogranicza si do jednej lub kilku z nich, wła ciele pozostałych cz ci mog da ich zwolnienia od słu ebno ci.

§ 3. Je eli wskutek podziału nieruchomo ci władn cej albo nieruchomo ci obci onej sposób wykonywania słu ebno ci wymaga zmiany, sposób ten w braku porozumienia stron b dzie ustalony przez s d.

Art. 291 [Zmiana wykonywania] Je eli po ustanowieniu słu ebno ci gruntowej powstanie wa na potrzeba gospodarcza, wła ciciel nieruchomo ci obci onej mo e da za wynagrodzeniem zmiany tre ci lub sposobu wykonywania słu ebno ci, chyba e dana zmiana przyniosłaby niewspółmierny uszczerbek nieruchomo ci władn cej.

Art. 292 [Zasiedzenie] Słu ebno gruntowa mo e by nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urz dzenia. Przepisy o nabyciu własno ci nieruchomo ci przez zasiedzenie stosuje si odpowiednio.

Art. 293 [Niewykonywanie]

§ 1. Słu ebno gruntowa wygasa wskutek niewykonywania przez lat dziesi .

§ 2. Je eli tre słu ebno ci gruntowej polega na obowi zku nieczynienia, przepis powy szy stosuje si tylko wtedy, gdy na nieruchomo ci obci onej istnieje od lat dziesi ciu stan rzeczy sprzeczny z tre ci słu ebno ci.

Art. 294 [Zniesienie za wynagrodzeniem] Wła ciciel nieruchomo ci obci onej mo e da zniesienia słu ebno ci gruntowej za wynagrodzeniem, je eli wskutek zmiany stosunków słu ebno stała si dla niego szczególnie uci liwa, a nie jest konieczna do prawidłowego korzystania z nieruchomo ci władn cej.

Art. 295 [Zniesienie bez wynagrodzenia] Je eli słu ebno gruntowa utraciła dla nieruchomo ci władn cej wszelkie znaczenie, wła ciciel nieruchomo ci obci onej mo e da zniesienia słu ebno ci bez wynagrodzenia.

Rozdział II. Słu ebno ci osobiste.

Art. 296 [Tre] Nieruchomo mo na obci y na rzecz oznaczonej osoby fizycznej prawem, którego tre odpowiada tre ci słu ebno ci gruntowej (słu ebno osobista).

Art. 297 [Odesłanie] Do słu ebno ci osobistych stosuje si odpowiednio przepisy o słu ebno ciach gruntowych z zachowaniem przepisów rozdziału niniejszego.

Art. 298 [Zakres i wykonywanie] Zakres słu ebno ci osobistej i sposób jej wykonywania oznacza si , w braku innych danych, według osobistych potrzeb uprawnionego z uwzgl dnieniem zasad współ ycia społecznego i zwyczajów miejscowych.

Art. 299 [Termin wyga ni cia] Słu ebno osobista wygasa najpó niej ze mierci uprawnionego.

Art. 300 [Osobisty charakter] Słu ebno ci osobiste s niezbywalne. Nie mo na równie przenie uprawnienia do ich wykonywania.

Art. 301 [Słu ebno mieszkania]

§ 1. Mający słu ebno mieszkania może przyjąć na mieszkanie małżonka i dzieci małoletnie. Inne osoby mogą przyjąć tylko wtedy, gdy są przez niego utrzymywane albo potrzebne przy prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dzieci przyjęte jako małoletnie mogą pozostać w mieszkaniu także po uzyskaniu pełnoletniości.

§ 2. Można się umówić, że po śmierci uprawnionego słu ebno mieszkania przysługiwać będzie jego dzieciom, rodzicom i małżonkowi.

Art. 302 [Rozwinięcie]

§ 1. Mający słu ebno mieszkania może korzystać z pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych do wspólnego użytku mieszkańców budynku.

§ 2. Do wzajemnych stosunków między mającym słu ebno mieszkania a właścicielem nieruchomości obciążonej stosuje się odpowiednio przepisy o użytkowaniu przez osoby fizyczne.

Art. 303 [Zamiana na rent] Jeżeli uprawniony z tytułu słu ebno ci osobistej dopuszcza się rażących uchybień przy wykonywaniu swego prawa, właściciel nieruchomości obciążonej może dać zamianę słu ebno ci na rent.

Art. 304 [Wyłączenie zasiedzenia] Słu ebno ci osobistej nie można nabyć przez zasiedzenie.

Art. 305 [Wniesienie nieruchomości do spółdzielni] Jeżeli nieruchomość obciążona słu ebno ci osobistą została wniesiona jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielnia może z ważnych powodów dać zmiany sposobu wykonywania słu ebno ci albo jej zamianę na rent.

Rozdział III. Słu ebno przesyłu.

Art. 305¹ [Treść prawa] Nieruchomość może na obciążeniu na rzecz przedsięwzięcia, który zamierza wybudować lub którego własność stanowi urządzenie, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsięwzięcie może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (słu ebno przesyłu).

Art. 305² [Umowa o ustanowienie słu ebno ci przesyłu]

§ 1. Jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie słu ebno ci przesyłu, a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, przedsięwzięcie może dać jej ustanowienie za odpowiednim wynagrodzeniem.

§ 2. Jeżeli przedsięwzięcie odmawia zawarcia umowy o ustanowienie słu ebno ci przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może dać odpowiednie wynagrodzenie w zamian za ustanowienie słu ebno ci przesyłu.

Art. 305³ [Przejście prawa, wygaśnięcie]

§ 1. Słu ebno przesyłu przechodzi na nabywcę przedsięwzięcia lub nabywcę urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1.

§ 2. Słu ebno przesyłu wygasa najpóźniej wraz z zakończeniem likwidacji przedsięwzięcia.

§ 3. Po wygaśnięciu słu ebno ci przesyłu na przedsięwzięcie i obowiązek usunięcia urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, utrudniających korzystanie z nieruchomości. Jeżeli powodowałyby to nadmierne trudności lub koszty, przedsięwzięcie jest obowiązany do naprawienia wynikłej szkody.

Art. 305⁴ [Odesłanie] Do słu ebno ci przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o słu ebno ciach gruntowych.

Dział IV. Zastaw.

Rozdział I. Zastaw na rzeczach ruchomych.

Art. 306 [Przedmiot i treść]

§ 1. W celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności może na rzecz ruchomą obciążenie prawem, na mocy którego wierzyciel będzie mógł dochodzić zaspokojenia z rzeczy bez względu na to, czy została ona własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela rzeczy, wszyscy tych, którym z mocy ustawy przysługują pierwszeństwa szczególne.

§ 2. Zastaw może na stanowić także w celu zabezpieczenia wierzytelności przyszłej lub warunkowej.

Art. 307 [Ustanowienie]

§ 1. Do ustanowienia zastawu potrzebna jest umowa między właścicielem a wierzycielem oraz, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wydanie rzeczy wierzycielowi albo osobie trzeciej, na którą strony się zgodziły.

§ 2. Jeżeli rzecz znajduje się w dzierżeniu wierzyciela, do ustanowienia zastawu wystarczy sama umowa.

§ 3. Zastaw jest skuteczny wobec wierzycieli zastawcy, jeżeli umowa o ustanowienie zastawu została zawarta na piśmie z datą pewną.

Art. 308 [Zastaw rejestrowy] Wierzytelność może na tak zabezpieczyć zastawem rejestrowym, który regulują odrębne przepisy.

Art. 309 [Ustanowienie przez nieuprawnionego] Przepisy o nabyciu własności rzeczy ruchomej od osoby nieuprawnionej do rozporządzenia rzeczy stosuje się odpowiednio do ustanowienia zastawu.

Art. 310 [Pierwsze stwo] Jeżeli w chwili ustanowienia zastawu rzecz jest już obciążona innym prawem rzeczowym, zastaw powstały później ma pierwszeństwo przed prawem powstałym wcześniej, chyba że zastawnik działał w złej wierze.

Art. 311 [Rozporządzenie rzeczne] Nie wolno jest zastrzeżenie, przez które zastawca zobowiązuje się względem zastawnika, że nie dokona zbycia lub obciążenia rzeczy przed wygaśnięciem zastawu.

Art. 312 [Tryb zaspokojenia] Zaspokojenie zastawnika z rzeczy obciążonej następuje według przepisów o sposobnym postępowaniu egzekucyjnym.

Art. 313 [Umowa o przepadek] Jeżeli przedmiotem zastawu są rzeczy mające określoną przez zarządzenie właściwego organu państwowego cenę sztywną, można się umówić, że w razie zwłoki z zapłaty długu przypadające w odpowiednim stosunku zastawnikowi na własność zamiast zapłaty, według ceny z dnia wymagalności wierzytelności zabezpieczonej.

Art. 314 [Zakres zabezpieczenia] Zastaw zabezpiecza także roszczenia o odsetki za trzy ostatnie lata przed zbyciem rzeczy w postępowaniu egzekucyjnym lub upadłościowym, przyznane koszty postępowania w wysokości nieprzekraczającej dziesięć procent kapitału oraz inne roszczenia o świadczenia uboczne, w szczególności roszczenie o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania oraz o zwrot nakładów na rzecz.

Art. 315 [Zarzuty zastawcy] Zastawca nie może być dłużnikiem może niezależnie od zarzutów, które mu przysługują osobicie przeciwko zastawnikowi, podnosi zarzuty, które przysługują dłużnikowi, jak również te, których dłużnik zrzekł się po ustanowieniu zastawu.

Art. 316 [Ograniczenia odpowiedzialności spadkowej] Zastawnik może dochodzić zaspokojenia z rzeczy obciążonej zastawem bez względu na ograniczenie odpowiedzialności dłużnika wynikające z przepisów prawa spadkowego.

Art. 317 [Zaspokojenie w razie przedawnienia] Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej zastawem nie narusza uprawnień zastawnika do uzyskania zaspokojenia z rzeczy obciążonej. Przepisu powyższego nie stosuje się do roszczenia o odsetki lub inne świadczenia uboczne.

Art. 318 [Obowiązki zastawnika] Zastawnik, któremu rzecz została wydana, powinien czuwać nad jej zachowaniem stosownie do przepisów o przechowaniu za wynagrodzeniem. Po wygaśnięciu zastawu powinien zwrócić rzecz zastawcy.

Art. 319 [Pożytki] Jeżeli rzecz obciążona zastawem przynosi pożytki, zastawnik powinien, w braku odmiennej umowy, pobierać je i zaliczać na poczet wierzytelności i związanych z nią roszczeń. Po wygaśnięciu zastawu obowiązany jest złożyć zastawcy rachunek.

Art. 320 [Nakłady] Jeżeli zastawnik poczynił nakłady na rzecz, do których nie był obowiązany, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 321 [Zagrożenie rzeczy]

§ 1. Jeżeli rzecz obciążona zastawem zostaje narażona na utratę lub uszkodzenie, zastawca może dać bieżące złożenie rzeczy do depozytu sądowego, bądź zwrotu rzeczy za jednoczesnym ustanowieniem innego zabezpieczenia wierzytelności, bądź sprzedaży rzeczy.

§ 2. W razie sprzedaży rzeczy zastaw przechodzi na uzyskaną cenę, która powinna być złożona do depozytu sądowego.

Art. 322 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenie zastawcy przeciwko zastawnikowi o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy, jak również roszczenie zastawnika przeciwko zastawcy o zwrot nakładów na rzecz przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

§ 2. (uchylony)

Art. 323 [Skutki przelewu]

§ 1. Przeniesienie wierzytelności zabezpieczonej zastawem powoduje za sobą przeniesienie zastawu. W razie przeniesienia wierzytelności z wyłączeniem zastawu zastaw wygasa.

§ 2. Zastaw nie może być przeniesiony bez wierzytelności, którą zabezpiecza.

Art. 324 [Uprawnienia nabywcy wierzytelności] Nabywca wierzytelności zabezpieczonej zastawem może dać od zbywcy wydania rzeczy obciążonej, jeżeli zastawca wyrazi na to zgodę. W braku takiej zgody nabywca może dać złożenie rzeczy do depozytu sądowego.

Art. 325 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Jeżeli zastawnik zwróci rzecz zastawcy, zastaw wygasa bez względu na zastrzeżenia przeciwnie.

§ 2. Zastaw nie wygasa pomimo nabycia rzeczy obciążonej przez zastawnika na własność, jeżeli wierzytelność zabezpieczona zastawem jest obciążona prawem osoby trzeciej lub na jej rzecz zajęta.

Art. 326 [Zastaw ustawowy] Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do zastawu, który powstaje z mocy ustawy.

Rozdział II. Zastaw na prawach.

Art. 327 [Zakres] Przedmiotem zastawu mogą być także prawa, jeżeli są zbywalne.

Art. 328 [Odesłanie] Do zastawu na prawach stosuje się odpowiednio przepisy o zastawie na rzeczach ruchomych z zachowaniem przepisów rozdziału niniejszego.

Art. 329 [Ustanowienie]

§ 1. Do ustanowienia zastawu na prawie stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu tego prawa. Jednakże umowa o ustanowienie zastawu powinna być zawarta na piśmie z datą pewną, chociażby umowa o przeniesienie prawa nie wymagała takiej formy.

§ 2. Je eli ustanowienie zastawu na wierzytelno ci nie nast puje przez wydanie dokumentu ani przez indos, do ustanowienia zastawu potrzebne jest pisemne zawiadomienie dłu nika wierzytelno ci przez zastawc .

Art. 330 [Czynno ci zachowawcze] Zastawnik mo e wykonywa wszelkie czynno ci i dochodzi wszelkich roszcze , które zmierzaj do zachowania prawa obci onego zastawem.

Art. 331 [Wypowiedzenie wierzytelno ci obci onej]

§ 1. Je eli wymagalno wierzytelno ci obci onej zale y od wypowiedzenia przez wierzyciela, zastawca mo e dokona wypowiedzenia bez zgody zastawnika. Je eli wierzytelno zabezpieczona zastawem jest ju wymagalna, zastawnik mo e wierzytelno obci on wypowiedzie do wysoko ci wierzytelno ci zabezpieczonej.

§ 2. Je eli wymagalno wierzytelno ci obci onej zastawem zale y od wypowiedzenia przez dłu nika, wypowiedzenie powinno nast pi tak e wzgl dem zastawnika.

Art. 332 [Zastaw na przedmiocie wiadczenia] W razie spełnienia wiadczenia zastaw na wierzytelno ci przechodzi na przedmiot wiadczenia.

Art. 333 [Odbiór wiadczenia] Do odbioru wiadczenia uprawnieni s zastawca wierzytelno ci i zastawnik ł cznie. Ka dy z nich mo e da spełnienia wiadczenia do r k ich obu ł cznie albo zło enia przedmiotu wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 334 [wiadczenie przedterminowe] Je eli dłu nik wierzytelno ci obci onej zastawem spełnia wiadczenie, zanim wierzytelno zabezpieczona stała si wymagalna, zarówno zastawca, jak i zastawnik mog da zło enia przedmiotu wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 335 [Zaspokojenie zabezpieczonej wierzytelno ci pieni nej] Je eli wierzytelno pieni na zastawem zabezpieczona jest ju wymagalna, zastawnik mo e da zamiast zapłaty, a eby zastawca przeniósł na niego wierzytelno obci on , je eli jest pieni na, do wysoko ci wierzytelno ci zabezpieczonej zastawem. Zastawnik mo e dochodzi przypadłej mu z tego tytułu cz ci wierzytelno ci z pierwsze stwem przed cz ci przysługuj c zastawcy.

Tytuł IV. Posiadanie.

Art. 336 [Posiadanie samoistne i zale ne] Posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto ni faktycznie włada jak wła ciciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto ni faktycznie włada jak u ytkownik, zastawnik, najemca, dzier awca lub maj cy inne prawo, z którym ł czy si okre lone władztwo nad cudz rzecz (posiadacz zale ny).

Art. 337 [Równoczesno] Posiadacz samoistny nie traci posiadania przez to, e oddaje drugiemu rzecz w posiadanie zale ne.

Art. 338 [Dzier enie] Kto rzecz faktycznie włada za kogo innego, jest dzier ycielem.

Art. 339 [Domniemanie posiadania samoistnego] Domniemywa si , e ten, kto rzecz faktycznie włada, jest posiadaczem samoistnym.

Art. 340 [Domniemanie ci gło ci] Domniemywa si ci gło posiadania. Niemo no posiadania wywołana przez przeszkod przemijaj c nie przerywa posiadania.

Art. 341 [Domniemanie zgodnie ci z prawem] Domniemywa si , e posiadanie jest zgodne ze stanem prawnym. Domniemanie to dotyczy równie posiadania przez poprzedniego posiadacza.

Art. 342 [Zakaz naruszania] Nie wolno narusza samowolnie posiadania, chocia by posiadacz był w złej wierze.

Art. 343 [Obrona konieczna; samopomoc]

§ 1. Posiadacz mo e zastosowa obron konieczn , a eby odeprze samowolne naruszenie posiadania.

§ 2. Posiadacz nieruchomo ci mo e niezwłocznie po samowolnym naruszeniu posiadania przywróci własnym działaniem stan poprzedni; nie wolno mu jednak stosowa przy tym przemocy wzgl dem osób. Posiadacz rzeczy ruchomej, je eli grozi mu niebezpiecze stwo niepowetowanej szkody, mo e natychmiast po samowolnym pozbawieniu go posiadania zastosowa niez dn samopomoc w celu przywrócenia stanu poprzedniego.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzaj cych stosuje si odpowiednio do dzier yciela.

Art. 343¹ [Władanie lokalem] Do ochrony władania lokalem stosuje si odpowiednio przepisy o ochronie posiadania.

Art. 344 [Roszczenia o ochron]

§ 1. Przeciwno temu, kto samowolnie naruszył posiadanie, jak równie przeciwko temu, na czyj korzy naruszenie nast piło, przysługuje posiadaczowi roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego i o zaniechanie narusze . Roszczenie to nie jest zale ne od dobrej wiary posiadacza ani od zgodnie ci posiadania ze stanem prawnym, chyba e prawomocne orzeczenie s du lub innego powołanego do rozpoznawania spraw tego rodzaju organu pa stwowego stwierdziło, e stan posiadania powstały na skutek naruszenia jest zgodny z prawem.

§ 2. Roszczenie wygasa, je eli nie b dzie dochodzone w ci gu roku od chwili naruszenia.

Art. 345 [Skutek przywrócenia] Posiadanie przywrócone poczytuje si za nieprzerwane.

Art. 346 [Ochrona mi dzy współposiadaczami] Roszczenie o ochron posiadania nie przysługuje w stosunkach pomi dzy współposiadaczami tej samej rzeczy, je eli nie da si ustali zakresu współposiadania.

Art. 347 [Wstrzymanie budowy]

§ 1. Posiadaczowi nieruchomo ci przysługuje roszczenie o wstrzymanie budowy, je eli budowa mogłaby naruszy jego posiadanie albo grozi wyrz dzeniem mu szkody.

§ 2. Roszczenie mo e by dochodzone przed rozpocz cciem budowy; wygasa ono, je eli nie b dzie dochodzone w ci gu miesi ca od rozpocz cia budowy.

Art. 348 [Przeniesienie przez wydanie] Przeniesienie posiadania nast puje przez wydanie rzeczy. Wydanie dokumentów, które umo liwiaj rozporz dzenie rzecz , jak równie wydanie rodków, które daj faktyczn władz nad rzecz , jest jednoznaczne z wydaniem samej rzeczy.

Art. 349 [Z zachowaniem władztwa] Przeniesienie posiadania samoistnego może nastąpić także w ten sposób, że dotychczasowy posiadacz samoistny zachowa rzecz w swoim władaniu jako posiadacz zależny albo jako dzierżyciel na podstawie stosunku prawnego, który strony jednocześnie nie ustaliły.

Art. 350 [Przez umowę i zawiadomienie] Jeżeli rzecz znajduje się w posiadaniu zależnym albo w dzierżeniu osoby trzeciej, przeniesienie posiadania samoistnego następuje przez umowę między stronami i przez zawiadomienie posiadacza zależnego albo dzierżyciela.

Art. 351 [Przez umowę] Przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza zależnego albo na dzierżyciela następuje na mocy samej umowy między stronami.

Art. 352 [Posiadanie słusznego]

§ 1. Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści słusznego, jest posiadaczem słusznym.

§ 2. Do posiadania słusznego stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy.

Księga trzecia. Zobowiązania.

Tytuł I. Przepisy ogólne.

Art. 353 [Pojęcie]

§ 1. Zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić.

§ 2. Świadczenie może polegać na działaniu albo na zaniechaniu.

Art. 353¹ [Granice swobody umów] Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Art. 354 [Sposób wykonania]

§ 1. Dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom.

§ 2. W taki sam sposób powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania wierzyciel.

Art. 355 [Należyte staranność]

§ 1. Dłużnik obowiązany jest do staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyte staranność).

§ 2. Należyte staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności.

Art. 356 [Wykonawca]

§ 1. Wierzyciel może żądać osobistego świadczenia dłużnika tylko wtedy, gdy to wynika z treści czynności prawnej, z ustawy albo z właściwości świadczenia.

§ 2. Jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika.

Art. 357 [Jakość rzeczy] Jeżeli dłużnik jest zobowiązany do świadczenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a jakość rzeczy nie jest oznaczona przez właściwe przepisy lub przez czynność prawną ani nie wynika z okoliczności, dłużnik powinien świadczyć rzeczy redniej jakości.

Art. 357¹ [Nadzwyczajna zmiana stosunków] Jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąco stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązując umowę sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym.

§ 2. (uchylony)

Art. 358 [Zasada walutowości]

§ 1. Jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna, wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądu lub inne źródło zobowiązania lub czynność prawna zastrzegają spełnienie świadczenia w walucie obcej.

§ 2. Wartość waluty obcej określa się według kursu redniego ogłoszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądu lub czynność prawna stanowi inaczej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu redniego ogłoszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana.

Art. 358¹ [Nominalizm; waloryzacja]

§ 1. Jeżeli przedmiotem zobowiązania od chwili jego powstania jest suma pieniężna, spełnienie świadczenia następuje przez zapłatę sumy nominalnej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 2. Strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości.

§ 3. W razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

§ 4. Z dniem zmiany wysokości lub sposobu spełnienia wiadczenia pieniężnego nie może wystąpić strona prowadząca przedsięwzięcie, jeżeli wiadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsięwzięcia.

§ 5. Przepisy § 2 i 3 nie uchybiają przepisom regulującym wysokość cen i innych świadczeń pieniężnych.

Art. 359 [Odsetki]

§ 1. Odsetki od sumy pieniężnej należą tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu.

§ 2¹. Jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą odsetki ustawowe.

§ 2¹. Maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotnie wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne).

§ 2². Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą odsetki maksymalne.

§ 2³. Postanowienia umowne nie mogą być ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

§ 3. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, wysokość odsetek ustawowych, kierując się koniecznością zapewnienia dyscypliny płatniczej i sprawnego przeprowadzania rozliczeń pieniężnych, biorąc pod uwagę wysokość rynkowych stóp procentowych oraz stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego.

Art. 360 [Termin płatności] W braku odmiennego zastrzeżenia co do terminu płatności odsetek są one płatne co roku z dołu, a jeżeli termin płatności sumy pieniężnej jest krótszy niż rok - jednocześnie z zapłatą tej sumy.

Art. 361 [Związek przyczynowy; szkoda]

§ 1. Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

§ 2. W powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrzadzono.

Art. 362 [Przyczynienie się] Jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązkiem naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

Art. 363 [Naprawienie szkody]

§ 1. Naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

§ 2. Jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególnie okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Art. 364 [Sposób zabezpieczenia]

§ 1. Ilekroć ustawa przewiduje obowiązek zabezpieczenia, zabezpieczenie powinno nastąpić przez złożenie pieniędzy do depozytu sądowego.

§ 2. Jednakże z ważnych powodów zabezpieczenie może nastąpić w inny sposób.

Art. 365 [Zobowiązanie przemienne]

§ 1. Jeżeli dłużnik jest zobowiązany w ten sposób, że wykonanie zobowiązania może nastąpić przez spełnienie jednego z kilku świadczeń (zobowiązanie przemienne), wybór świadczenia należy do dłużnika, chyba że z czynności prawnej, z ustawy lub z okoliczności wynika, iż uprawnionym do wyboru jest wierzyciel lub osoba trzecia.

§ 2. Wybór dokonywa się przez złożenie o świadczenia drugiej stronie. Jeżeli uprawnionym do wyboru jest dłużnik, może on dokonać wyboru także przez spełnienie świadczenia.

§ 3. Jeżeli strona uprawniona do wyboru świadczenia wyborem tego nie dokona, druga strona może jej wyznaczyć w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu uprawnienie do dokonania wyboru przechodzi na stronę drugą.

Art. 365¹ [Wypowiedzenie zobowiązania za ciętych] Zobowiązanie bezterminowe o charakterze ciętym wygasa po wypowiedzeniu przez dłużnika lub wierzyciela z zachowaniem terminów umownych, ustawowych lub zwyczajowych, a w razie braku takich terminów niezwłocznie po wypowiedzeniu.

Tytuł II. Wiele dłużników albo wierzycieli.

Dział I. Zobowiązania solidarne.

Art. 366 [Solidarność dłużników]

§ 1. Kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel możeąda całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych (solidarność dłużników).

§ 2. A do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani.

Art. 367 [Solidarność wierzycieli]

§ 1. Kilku wierzycieli może być uprawnionych w ten sposób, że dłużnik może spełnić całe świadczenie do ręki jednego z nich, a przez zaspokojenie któregokolwiek z wierzycieli dług wygasa względem wszystkich (solidarność wierzycieli).

§ 2. Dłu nik mo e spełni wiadczenie, według swego wyboru, do r k któregokolwiek z wierzycieli solidarnych. Jednak e w razie wytoczenia powództwa przez jednego z wierzycieli dłu nik powinien spełni wiadczenie do jego r k.

Art. 368 [Zró nicowanie] Zobowi zanie mo e by solidarne, chocia by ka dy z dłu ników był zobowi zany w sposób odmienny albo chocia by wspólny dłu nik był zobowi zany w sposób odmienny wzgl dem ka dego z wierzycieli.

Art. 369 [Podstawa] Zobowi zanie jest solidarne, je eli to wynika z ustawy lub z czynno ci prawnej.

Art. 370 [Wspólne mienie] Je eli kilka osób zaci gn ło zobowi zanie dotycz ce ich wspólnego mienia, s one zobowi zane solidarnie, chyba e umówiono si inaczej.

Art. 371 [Ochrona współdłu ników] Działania i zaniechania jednego z dłu ników solidarnych nie mog szkodzi współdłu nikom.

Art. 372 [Bieg przedawnienia] Przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia w stosunku do jednego z dłu ników solidarnych nie ma skutku wzgl dem współdłu ników.

Art. 373 [Zwolnienie dłu nika] Zwolnienie z długu lub zrzeczenie si solidarno ci przez wierzyciela wzgl dem jednego z dłu ników solidarnych nie ma skutku wzgl dem współdłu ników.

Art. 374 [Odnowienie; zwłoka wierzyciela]

§ 1. Odnowienie dokonane mi dzy wierzycielem a jednym z dłu ników solidarnych zwalnia współdłu ników, chyba e wierzyciel zastrzegł, i zachowuje przeciwko nim swe prawa.

§ 2. Zwłoka wierzyciela wzgl dem jednego z dłu ników solidarnych ma skutek tak e wzgl dem współdłu ników.

Art. 375 [Zarzuty]

§ 1. Dłu nik solidarny mo e si broni zarzutami, które przysługuj mu osobi cie wzgl dem wierzyciela, jak równie tymi, które zé wzgl du na sposób powstania lub tre zobowi zania s wspólne wszystkim dłu nikom.

§ 2. Wyrok zapadły na korzy jednego z dłu ników solidarnych zwalnia współdłu ników, je eli uwzgl dnia zarzuty, które s im wszystkim wspólne.

Art. 376 [Regres mi dzy współdłu nikami]

§ 1. Je eli jeden z dłu ników solidarnych spełnił wiadczenie, tre istniej cego mi dzy współdłu nikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich cz ciach mo e on da zwrotu od współdłu ników. Je eli z tre ci tego stosunku nie wynika nic innego, dłu nik, który wiadczenie spełnił, mo e da zwrotu w cz ciach równych.

§ 2. Cz przypadaj ca na dłu nika niewypłacalnego rozkłada si mi dzy współdłu ników.

Art. 377 [Ochrona współwierzycieli] Zwłoka dłu nika, jak równie przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia wzgl dem jednego z wierzycieli solidarnych ma skutek tak e wzgl dem współwierzycieli.

Art. 378 [Regres mi dzy współwierzycielami] Je eli jeden z wierzycieli solidarnych przyj ł wiadczenie, tre istniej cego mi dzy współwierzycielami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich cz ciach jest on odpowiedzialny wzgl dem współwierzycieli. Je eli z tre ci tego stosunku nie wynika nic innego, wierzyciel, który przyj ł wiadczenie, jest odpowiedzialny w cz ciach równych.

Dział II. Zobowi zania podzielne i niepodzielne.

Art. 379 [Poj cie]

§ 1. Je eli jest kilku dłu ników albo kilku wierzycieli, a wiadczenie jest podzielne, zarówno dług, jak i wierzytelno dziel si na tyle niezale nych od siebie cz ci, ilu jest dłu ników albo wierzycieli. Cz ci te s równe, je eli z okoliczno ci nie wynika nic innego.

§ 2. wiadczenie jest podzielne, je eli mo e by spełnione cz ciowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub warto ci.

Art. 380 [Odpowiedzialno dłu ników]

§ 1. Dłu nicy zobowi zani do wiadczenia niepodzielnego s odpowiedzialni za spełnienie wiadczenia jak dłu nicy solidarni.

§ 2. W braku odmiennej umowy dłu nicy zobowi zani do wiadczenia podzielnego s odpowiedzialni za jego spełnienie solidarnie, je eli wzajemne wiadczenie wierzyciela jest niepodzielne.

§ 3. Dłu nik, który spełnił wiadczenie niepodzielne, mo e da od pozostałych dłu ników zwrotu warto ci wiadczenia według tych samych zasad co dłu nik solidarny.

Art. 381 [Uprawnienia wierzycieli]

§ 1. Je eli jest kilku wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego, ka dy z nich mo e da spełnienia całego wiadczenia.

§ 2. Jednak e w razie sprzeciwu chocia by jednego z wierzycieli, dłu nik obowi zany jest wiadczy wszystkim wierzycielom ł cznie albo zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 382 [Ochrona dłu ników]

§ 1. Zwolnienie dłu nika z długu przez jednego z wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego nie ma skutku wzgl dem pozostałych wierzycieli.

§ 2. Zwłoka dłu nika, jak równie przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia wzgl dem jednego z wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego ma skutek wzgl dem pozostałych wierzycieli.

Art. 383 [Regres mi dzy wierzycielami] Je eli jeden z wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego przyj ł wiadczenie, jest on odpowiedzialny wzgl dem pozostałych wierzycieli według tych samych zasad co wierzyciel solidarny.

Tytuł III. Ogólne przepisy o zobowiązaniach umownych.

Art. 384 [Zwiazanie wzorcem, konsument]

§ 1. Ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ci ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wi e drug stron , je eli został jej dor czony przed zawarciem umowy.

§ 2. W razie gdy posługiwanie si wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyj te, wi e on tak e wtedy, gdy druga strona mogła si z łatwo ci dowiedzie o jego tre ci. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach ycia codziennego.

§ 3. (uchylony)

§ 4. Je eli jedna ze stron posługuje si wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udost pni go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorzec ten przechowywa i odtwarza w zwykłym toku czynno ci.

§ 5. (uchylony)

Art. 384¹ [Zobowiązanie ci głe] Wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ci głym wi e drug stron , je eli zostały zachowane wymagania okre lone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbli szym terminie wypowiedzenia.

Art. 385 [Sprzeczno z umow , wykładnia]

§ 1. W razie sprzeczno ci tre ci umowy z wzorcem umowy strony s zwiazane umow .

§ 2. Wzorzec umowy powinien by sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy si na korzy konsumenta. Zasady wyra onej w zdaniu poprzedzaj cym nie stosuje si w post powaniu w sprawach o uznanie postanowie wzorca umowy za niedozwolone.

Art. 385¹ [Niedozwolone klauzule]

§ 1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wi go, je eli kształtuj jego prawa i obowizki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, ra co naruszaj c jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowie okre laj cych główne wiadczenia stron, w tym cen lub wynagrodzenie, je eli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Je eli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wi e konsumenta, strony s zwiazane umow w pozostałym zakresie.

§ 3. Niezgodnione indywidualnie s te postanowienia umowy, na których tre konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególno ci odnosi si to do postanowie umowy przejtych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§ 4. Ci ar dowodu, e postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto si na to powołuje.

Art. 385² [Ocena umowy] Oceny zgodno ci postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje si według stanu z chwili zawarcia umowy, bior c pod uwag jej tre , okoliczno ci zawarcia oraz uwzgl dniaj c umowy pozostaj ce w zwizku z umow obejmuj c postanowienie b d ce przedmiotem oceny.

Art. 385³ [Katalog] W razie w tpliwo ci uwa a si , e niedozwolonymi postanowieniami umownymi s te, które w szczególno ci:

- 1) wył czaj lub ograniczaj odpowiedzialno wzgl dem konsumenta za szkody na osobie;
- 2) wył czaj lub istotnie ograniczaj odpowiedzialno wzgl dem konsumenta za niewykonanie lub nienale yte wykonanie zobowizania;
- 3) wył czaj lub istotnie ograniczaj potr cenie wierzytelno ci konsumenta z wierzytelno ci drugiej strony;
- 4) przewiduj postanowienia, z którymi konsument nie miał mo liwo ci zapozna si przed zawarciem umowy;
- 5) zezwalaj kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowizków wynikaj cych z umowy bez zgody konsumenta;
- 6) uzale niaj zawarcie umowy od przyrzeczenia przez konsumenta zawierania w przyszło ci dalszych umów podobnego rodzaju;
- 7) uzale niaj zawarcie, tre lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, niemaj cej bezpo redniego zwizku z umow zawieraj c oceniane postanowienie;
- 8) uzale niaj spełnienie wiadczenia od okoliczno ci zale nych tylko od woli kontrahenta konsumenta;
- 9) przyznaj kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wi cej interpretacji umowy;
- 10) uprawniaj kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez wa nej przyczyny wskazanej w tej umowie;
- 11) przyznaj tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodno ci wiadczenia z umow ;
- 12) wył czaj obowizki zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za wiadczenie niespełnione w cało ci lub cz ci, je eli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania;
- 13) przewiduj utrat prawa dania zwrotu wiadczenia konsumenta spełnionego wczesniej ni wiadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedzaj , rozwizuj lub odst puj od umowy;
- 14) pozbawiaj wył cznie konsumenta uprawnienia do rozwizania umowy, odst pienia od niej lub jej wypowiedzenia;
- 15) zastrzegaj dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania wa nych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia;
- 16) nakładaj wył cznie na konsumenta obowizki zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy;
- 17) nakładaj na konsumenta, który nie wykonał zobowizania lub odst pił od umowy, obowizki zapłaty ra co wygórowanej kary umownej lub odst pnego;
- 18) stanowi , e umowa zawarta na czas oznaczony ulega przedłu eniu, o ile konsument, dla którego zastrze ono ra co krótki termin, nie zło y przeciwnego o wiadczenia;
- 19) przewiduj wył cznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez wa nych przyczyn, istotnych cech wiadczenia;
- 20) przewiduj uprawnienie kontrahenta konsumenta do okre lenia lub podwy szenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odst pienia od umowy;

21) uzale niaj odpowiedzialno kontrahenta konsumenta od wykonania zobowi za przez osoby, za po rednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umow lub przy których pomocy wykonuje swoje zobowi zanie, albo uzale niaj t odpowiedzialno od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uci liwych formalno ci;

22) przewiduj obowi zek wykonania zobowi zania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienale ytego wykonania zobowi zania przez jego kontrahenta;

23) wył czaj jurysdykcj s dów polskich lub poddaj spraw pod rozstrzygni cie s du polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a tak e narzucaj rozpoznanie sprawy przez s d, który wedle ustawy nie jest miejscowo wła ciwy.

Art. 385⁴ [Konflikt formularzy]

§ 1. Umowa mi dzy przedsi biorcami stosuj cymi ró ne wzorce umów nie obejmuje tych postanowie wzorców, które s ze sob sprzeczne.

§ 2. Umowa nie jest zawarta, gdy po otrzymaniu oferty strona niezwłocznie zawiadomi, e nie zamierza zawiera umowy na warunkach przewidzianych w § 1.

Art. 386 (uchylony)

Art. 387 [Niemo liwo wiadczenia pierwotna]

§ 1. Umowa o wiadczenie niemo liwe jest niewa na.

§ 2. Strona, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o niemo liwo ci wiadczenia, a drugiej strony z bł du nie wyprowadziła, obowi zana jest do naprawienia szkody, któr druga strona poniosła przez to, e zawarła umow nie wiedz c o niemo liwo ci wiadczenia.

Art. 388 [Wyzysk]

§ 1. Je eli jedna ze stron, wyzyskuj c przymusowe poło enie, niedoł stwo lub niedo wiadczenie drugiej strony, w zamian za swoje wiadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej wiadczenie, którego warto w chwili zawarcia umowy przewy sza w ra cym stopniu warto jej własnego wiadczenia, druga strona mo e da zmniejszenia swego wiadczenia lub zwi kszczenia nale nego jej wiadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, mo e ona da uniewa nienia umowy.

§ 2. Uprawnienia powy sze wygasaj z upływem lat dwóch od dnia zawarcia umowy.

Art. 389 [Umowa przedwst pna]

§ 1. Umowa, przez któr jedna ze stron lub obie zobowi zuj si do zawarcia oznaczonej umowy (umowa przedwst pna), powinna okre la istotne postanowienia umowy przyrzeczonej.

§ 2. Je eli termin, w ci gu którego ma by zawarta umowa przyrzeczona, nie został oznaczony, powinna ona by zawarta w odpowiednim terminie wyznaczonym przez stron uprawnion do dania zawarcia umowy przyrzeczonej. Je eli obie strony s uprawnione do dania zawarcia umowy przyrzeczonej i ka da z nich wyznaczyła inny termin, strony wi e termin wyznaczony przez stron, która wcze niej zło yła stosowne o wiadczenie. Je eli w ci gu roku od dnia zawarcia umowy przedwst pnej nie został wyznaczony termin do zawarcia umowy przyrzeczonej, nie mo na da jej zawarcia.

Art. 390 [Skutki]

§ 1. Je eli strona zobowi zana do zawarcia umowy przyrzeczonej uchyla si od jej zawarcia, druga strona mo e da naprawienia szkody, któr poniosła przez to, e liczyła na zawarcie umowy przyrzeczonej. Strony mog w umowie przedwst pnej odmiennie okre li zakres odszkodowania.

§ 2. Jednak e gdy umowa przedwst pna czyni zado wymaganiom, od których zale y wa no umowy przyrzeczonej, w szczegłolno ci wymaganiom co do formy, strona uprawniona mo e dochodzi zawarcia umowy przyrzeczonej.

§ 3. Roszczenia z umowy przedwst pnej przedawniaj si z upływem roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała by zawarta. Je eli s d oddali danie zawarcia umowy przyrzeczonej, roszczenia z umowy przedwst pnej przedawniaj si z upływem roku od dnia, w którym orzeczenie stało si prawomocne.

Art. 391 [Umowa o wiadczenie przez osob trzeci]

Je eli w umowie zastrze ono, e osoba trzecia zaci gnie okre lone zobowi zanie albo spełni okre lone wiadczenie, ten, kto takie przyrzeczenie uczynił, odpowiedzialny jest za szkod, któr druga strona ponosi przez to, e osoba trzecia odmawia zaci gni cia zobowi zania albo nie spełnia wiadczenia. Mo e jednak zwolni si od obowi zku naprawienia szkody spełniaj c przyrzeczone wiadczenie, chyba e sprzeciwia si to umowie lub wła ciwo ci wiadczenia.

Art. 392 [Umowa o zwolnienie dłu nika] Je eli osoba trzecia zobowi zała si przez umow z dłu nikiem zwolni go od obowi zku wiadczenia, jest ona odpowiedzialna wzgl dem dłu nika za to, e wierzyciel nie b dzie od niego dał spełnienia wiadczenia.

Art. 393 [Umowa o wiadczenie na rzecz osoby trzeciej]

§ 1. Je eli w umowie zastrze ono, e dłu nik spełni wiadczenie na rzecz osoby trzeciej, osoba ta, w braku odmiennego postanowienia umowy, mo e da bezpo rednio od dłu nika spełnienia zastrze onego wiadczenia.

§ 2. Zastrze enie co do obowi zku wiadczenia na rzecz osoby trzeciej nie mo e by odwołane ani zmienione, je eli osoba trzecia o wiadczyła którejkolwiek ze stron, e chce z zastrze enia skorzysta .

§ 3. Dłu nik mo e podnie zarzuty z umowy tak e przeciwko osobie trzeciej.

Art. 394 [Zadatek]

§ 1. W braku odmiennego zastrze enia umownego albo zwyczaju zadatek dany przy zawarciu umowy ma to znaczenie, e w razie niewykonania umowy przez jedn ze stron druga strona mo e bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odst pi i otrzymany zadatek zachowa, a je eli sama go dała, mo e da sumy dwukrotnie wy szej.

§ 2. W razie wykonania umowy zadatek ulega zaliczeniu na poczet wiadczenia strony, która go dała; je eli zaliczenie nie jest mo liwe, zadatek ulega zwrotowi.

§ 3. W razie rozwi zania umowy zadatek powinien by zwrócony, a obowi zek zapłaty sumy dwukrotnie wy szej odpada. To samo dotyczy wypadku, gdy niewykonanie umowy nast piło wskutek okoliczno ci, za które adna ze stron nie ponosi odpowiedzialno ci albo za które ponosz odpowiedzialno obie strony.

Art. 395 [Umowne prawo odst pienia]

§ 1. Możliwa zastrzeżenie, że jednej lub obu stronom przysługuje w czasie w ciągu oznaczonego terminu prawo odstąpienia od umowy. Prawo to wykonywane jest przez stronę, o której mowa w przedmiejscu, z zastrzeżeniem, że druga strona.

§ 2. W razie wykonania prawa odstąpienia od umowy umowa uważana jest za niezawartą. To, co strony już świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarobku. Za świadczone usługi oraz za korzystanie z rzeczy należy się drugiej stronie odpowiednie wynagrodzenie.

Art. 396 [Odstąpienie] Jeżeli zostało zastrzeżenie, że jednej lub obu stronom wolno od umowy odstąpić za zapłatą oznaczonej sumy (odstąpienie), odstąpienie od umowy jest skuteczne tylko wtedy, gdy zostało złożone jednocześnie z zapłatą odstąpienia.

Tytuł IV (uchylony)

(uchylony)

Art. 397 (uchylony)

Art. 398 (uchylony)

Art. 399 (uchylony)

Art. 400 (uchylony)

Art. 401 (uchylony)

Art. 402 (uchylony)

Art. 403 (uchylony)

Art. 404 (uchylony)

Tytuł V. Bezpodstawne wzbogacenie.

Art. 405 [Pojęcie] Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Art. 406 [Surogaty] Obowiązek wydania korzyści obejmuje nie tylko korzyść bezpośrednio uzyskaną, lecz także wszystko, co w razie zbycia, utraty lub uszkodzenia zostało uzyskane w zamian tej korzyści albo jako naprawienie szkody.

Art. 407 [Bezpłatne rozporządzenie korzyści] Jeżeli ten, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, rozporządził korzyścią na rzecz osoby trzeciej bezpłatnie, obowiązkiem wydania korzyści przechodzi na tę osobę trzecią.

Art. 408 [Rozliczenie nakładów]

§ 1. Zobowiązany do wydania korzyści może żądać zwrotu nakładów koniecznych o tyle, o ile nie znalazły pokrycia w użytku, który z nich osiągnięty. Zwrotu innych nakładów może żądać o tyle, o ile zwrócić wartość korzyści w chwili jej wydania; może jednak zabrać te nakłady, przywracając stan poprzedni.

§ 2. Kto czyni nakłady wiedzy, a korzyści mu się nie należy, ten może żądać zwrotu nakładów tylko o tyle, o ile zwrócić wartość korzyści w chwili jej wydania.

§ 3. Jeżeli dajcy wydania korzyści jest zobowiązany do zwrotu nakładów, sąd może zamiast wydania korzyści w naturze nakazać zwrot jej wartości w pieniądzu z odliczeniem wartości nakładów, które dajcy byłby obowiązany zwrócić.

Art. 409 [Wygaśnięcie obowiązku zwrotu] Obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Art. 410 [Nienależyte świadczenie]

§ 1. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

§ 2. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Art. 411 [Wyłączenie zwrotu] Nie może być żądania zwrotu świadczenia:

1) jeżeli spełniący świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;

2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego;

3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;

4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalną.

Art. 412 [Przepadek świadczenia] Sąd może orzec przepadek świadczenia na rzecz Skarbu Państwa, jeżeli świadczenie to zostało nieważnie spełnione w zamian za dokonanie czynu zabronionego przez ustawę lub w celu niegodziwym. Jeżeli przedmiot świadczenia został zużyty lub utracony, przepadekowi może ulec jego wartość.

Art. 413 [Gra i zakład]

§ 1. Kto spełnia świadczenie z gry lub zakładu, nie może żądać zwrotu, chyba że gra lub zakład były zakazane albo nierzetelne.

§ 2. Roszczenie z gry lub zakładu może dochodzić tylko wtedy, gdy gra lub zakład były prowadzone na podstawie zezwolenia właściwego organu państwowego.

Art. 414 [Zbieg roszczeń] Przepisy niniejszego tytułu nie uchylają przepisom o obowiązku naprawienia szkody.

Tytuł VI. Czyny niedozwolone.

Art. 415 [Wina] Kto z winy swej wyrz dził drugiemu szkod , obowi zany jest do jej naprawienia.

Art. 416 [Wina organu] Osoba prawna jest obowi zana do naprawienia szkody wyrz dzonej z winy jej organu.

Art. 417 [Odpowiedzialno Skarbu Pa stwa]

§ 1. Za szkod wyrz dzon przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialno Skarb Pa stwa lub jednostka samorz du terytorialnego lub inna osoba prawna wykonuj ca t władz z mocy prawa.

§ 2. Je eli wykonywanie zada z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorz du terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarn odpowiedzialno za wyrz dzon szkod ponosi ich wykonawca oraz zlecaj ca je jednostka samorz du terytorialnego albo Skarb Pa stwa.

Art. 417¹ [Szkoda wynikaj ca z aktu normatywnego]

§ 1. Je eli szkoda została wyrz dzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia mo na da po stwierdzeniu we wła ciwym post powaniu niezgodno ci tego aktu z Konstytucj , ratyfikowan umow mi dzynarodow lub ustaw .

§ 2. Je eli szkoda została wyrz dzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia mo na da po stwierdzeniu we wła ciwym post powaniu ich niezgodno ci z prawem, chyba e przepisy odr bne stanowi inaczej. Odnosi si to równie do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucj , ratyfikowan umow mi dzynarodow lub ustaw .

§ 3. Je eli szkoda została wyrz dzona przez niewydanie orzeczenia lub decyzji, gdy obowi zek ich wydania przewiduje przepis prawa, jej naprawienia mo na da po stwierdzeniu we wła ciwym post powaniu niezgodno ci z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji, chyba e przepisy odr bne stanowi inaczej.

§ 4. Je eli szkoda została wyrz dzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowi zek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodno z prawem niewydania tego aktu stwierdza s d rozpoznaj cy spraw o naprawienie szkody.

Art. 417² [Wzgl dy słuszno ci] Je eli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrz dzona szkoda na osobie, poszkodowany mo e da całkowitego lub cz ciowego jej naprawienia oraz zado uczynienia pieni nego za doznan krzywd , gdy okoliczno ci, a zwłaszcza niezdolno poszkodowanego do pracy lub jego ci kie poło enie materialne, wskazuj , e wymagaj tego wzgl dy słuszno ci.

Art. 418 (utracił moc)⁴⁾

Art. 419 (uchylony)

Art. 420 (uchylony)

Art. 420¹ (uchylony)

Art. 420² (uchylony)

Art. 421 [Wył czenie stosowania] Przepisów art. 417, art. 417¹ i art. 417² nie stosuje si , je eli odpowiedzialno za szkod wyrz dzon przy wykonywaniu władzy publicznej jest uregulowana w przepisach szczególnych.

Art. 422 [Nakłanianie, pomocnictwo, skorzystanie] Za szkod odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto j bezpo rednio wyrz dził, lecz tak e ten, kto inn osob do wyrz dzenia szkody nakłonił albo był jej pomocny, jak równie ten, kto wiadomie skorzystał z wyrz dzonej drugiemu szkody.

Art. 423 [Obrona konieczna] Kto działa w obronie koniecznej, odpieraj c bezpo redni i bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro własne lub innej osoby, ten nie jest odpowiedzialny za szkod wyrz dzon napastnikowi.

Art. 424 [Stan wy szej konieczno ci] Kto zniszczył lub uszkodził cudz rzecz albo zabił lub zranił cudze zwierz w celu odwrócenia od siebie lub od innych niebezpiecze stwa gro cego bezpo rednio od tej rzeczy lub zwierz cia, ten nie jest odpowiedzialny za wynikł st d szkod , je eli niebezpiecze stwa sam nie wywołał, a niebezpiecze stwu nie mo na było inaczej zapobiec i je eli ratowane dobro jest oczywi cie wa niejsze ani eli dobro naruszone.

Art. 425 [Niepoczytalno]

§ 1. Osoba, która z jakichkolwiek powodów znajduje si w stanie wył czaj cym wiadome albo swobodne powzi cie decyzji i wyra enie woli, nie jest odpowiedzialna za szkod w tym stanie wyrz dzon .

§ 2. Jednak e kto uległ zakłóceniu czynno ci psychicznych wskutek u ycia napojów odurzaj cych albo innych podobnych rodków, ten obowi zany jest do naprawienia szkody, chyba e stan zakłócenia został wywołany bez jego winy.

Art. 426 [Wiek] Małoletni, który nie uko czył lat trzynastu, nie ponosi odpowiedzialno ci za wyrz dzon szkod .

Art. 427 [Wina w nadzorze] Kto z mocy ustawy lub umowy jest zobowi zany do nadzoru nad osob , której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczyna nie mo na, ten obowi zany jest do naprawienia szkody wyrz dzonej przez t osob , chyba e uczynił zado obowi zkowi nadzoru albo e szkoda byłaby powstała tak e przy starannym wykonywaniu nadzoru. Przepis ten stosuje si równie do osób wykonywaj cych bez obowi zku ustawowego ani umownego stał piecz nad osob , której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczyna nie mo na.

Art. 428 [Brak zobowi zanych] Gdy sprawca z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego nie jest odpowiedzialny za szkod , a brak jest osób zobowi zanych do nadzoru albo gdy nie mo na od nich uzyska naprawienia szkody, poszkodowany mo e da całkowitego lub cz ciowego naprawienia szkody od samego sprawcy, je eli z okoliczno ci, a zwłaszcza z porównania stanu maj tkowego poszkodowanego i sprawcy, wynika, e wymagaj tego zasady współ ycia społecznego.

Art. 429 [Wina w wyborze] Kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkody wyrządzone przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swojej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności.

Art. 430 [Zwierzchnik] Kto na własny rachunek powierza wykonanie czynności osobie, która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu i ma obowiązki stosować się do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkody wyrządzone z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonej jej czynności.

Art. 431 [Zwierzta]

§ 1. Kto zwierzę chowa albo się nim posługuje, obowiązany jest do naprawienia wyrządzonej przez nie szkody niezależnie od tego, czy było pod jego nadzorem, czy zostało zabite lub uciekło, chyba że ani on, ani osoba, za którą ponosi odpowiedzialność, nie ponosi winy.

§ 2. Chociażby osoba, która zwierzę chowa lub się nim posługuje, nie była odpowiedzialna według przepisów paragrafu poprzedzającego, poszkodowany może od niej żądać całkowitego lub częściowego naprawienia szkody, jeżeli okoliczności, a zwłaszcza z porównania stanu majątkowego poszkodowanego i tej osoby, wynikają, że wymaga tego zasady współżycia społecznego.

Art. 432 [Samopomoc]

§ 1. Posiadacz gruntu może zajęć cudze zwierzę, które wyrządza szkody na gruncie, jeżeli zajęcie jest potrzebne do zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody.

§ 2. Na zajęcie tym zwierzęciu posiadacz gruntu uzyskuje ustawowe prawo zastawu dla zabezpieczenia należnego mu naprawienia szkody oraz kosztów wywiezienia i utrzymania zwierzęcia.

§ 3. (uchylony)

Art. 433 [Zajmujący pomieszczenie] Za szkody wyrządzone wyrzuceniem, wylaniem lub spadnięciem jakiegokolwiek przedmiotu z pomieszczenia jest odpowiedzialny ten, kto pomieszczenie zajmuje, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą zajmujący pomieszczenie nie ponosi odpowiedzialności i której działaniu nie mógł zapobiec.

Art. 434 [Posiadacz budowli] Za szkody wyrządzone przez zawalenie się budowli lub oderwanie się jej części odpowiedzialny jest samoistny posiadacz budowli, chyba że zawalenie się budowli lub oderwanie się jej części nie wynikło ani z braku utrzymania budowli w należytym stanie, ani z wady w budowie.

Art. 435 [Prowadzący przedsiębiorstwo]

§ 1. Prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą siły przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkody na osobie lub mieniu, wyrządzone komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do przedsiębiorstw lub zakładów wytwarzających produkty wybuchowe albo posługujących się takimi środkami.

Art. 436 [Posiadacz pojazdu]

§ 1. Odpowiedzialność przewidzianą w artykule poprzedzającym ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą siły przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależny, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny.

§ 2. W razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą siły przyrody wymienione osoby mogą wzajemnie żądać naprawienia poniesionych szkód tylko na zasadach ogólnych. Również tylko na zasadach ogólnych osoby te są odpowiedzialne za szkody wyrządzone tym, których przewożą grzeczności.

Art. 437 [Zakaz wyłączenia odpowiedzialności] Nie może na wyłączenie ani ograniczenie góry odpowiedzialności określić w dwóch artykułach poprzedzających.

Art. 438 [Szkoda w cudzym interesie] Kto w celu odwrócenia groźby drugiemu szkody albo w celu odwrócenia wspólnego niebezpieczeństwa przymusowo lub nawet dobrowolnie poniesie szkody majątkowe, może żądać naprawienia poniesionych strat w odpowiednim stosunku od osób, które z tego odniosły korzyść.

Art. 439 [Zapobieganie szkodzie] Ten, komu wskutek zachowania się innej osoby, w szczególności wskutek braku należytego nadzoru nad ruchem kierowanego przez niego przedsiębiorstwa lub zakładu albo nad stanem posiadanego przez niego budynku lub innego urządzenia, zagraża bezpośrednio szkoda, może żądać, aby osoba ta przedsięwzięła środki niezbędne do odwrócenia groźby niebezpieczeństwa, a w razie potrzeby także, aby dała odpowiednie zabezpieczenie.

Art. 440 [Miarkowanie odszkodowania] W stosunkach między osobami fizycznymi zakres obowiązku naprawienia szkody może być stosownie do okoliczności ograniczony, jeżeli ze względu na stan majątkowy poszkodowanego lub osoby odpowiedzialnej za szkody wymaga tego zasady współżycia społecznego.

Art. 441 [Odpowiedzialność solidarna]

§ 1. Jeżeli kilka osób ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialność jest solidarna.

§ 2. Jeżeli szkoda była wynikiem działania lub zaniechania kilku osób, ten, kto szkody naprawił, może żądać od pozostałych zwrotu odpowiedniej części zależnej od okoliczności, a zwłaszcza od winy danej osoby oraz od stopnia, w jakim przyczyniła się do powstania szkody.

§ 3. Ten, kto naprawił szkody, za które jest odpowiedzialny mimo braku winy, ma zwrotne roszczenie do sprawcy, jeżeli szkoda powstała z winy sprawcy.

Art. 442¹ (uchylony)

Art. 442¹ [Przedawnienie roszczenia o naprawienie szkody]

§ 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkody.

§ 2. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiążącej do jej naprawienia.

§ 3. W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiążącej do jej naprawienia.

§ 4. Przedawnienie roszczenia osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletniości.

Art. 443 [Zbieg roszczeń] Okoliczności, w których działanie lub zaniechanie, z którego szkoda wynikła, stanowiło niewykonanie lub nienależyte wykonanie istniejącego uprzednio zobowiązania, nie wyłącza roszczenia o naprawienie szkody z tytułu czynu niedozwolonego, chyba że z tego istniejącego uprzednio zobowiązania wynika coś innego.

Art. 444 [Szkoda na osobie]

§ 1. W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki tego powodu koszty. Na danię poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu.

§ 2. Jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zmniejszyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on danię do zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

§ 3. Jeżeli w chwili wydania wyroku szkody nie da się dokładnie ustalić, poszkodowanemu może być przyznana renta tymczasowa.

Art. 445 [Zado uczynienie pieniężne]

§ 1. W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadouczynienia pieniężnego za doznane krzywdy.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się również w wypadku pozbawienia wolności oraz w wypadku skłonienia za pomocą podstępów, gwałtu lub nadużycia stosunku zalegnięciu do poddania się czynowi nierządnemu.

§ 3. Roszczenie o zadouczynienie przechodzi na spadkobierców tylko wtedy, gdy zostało uznane na piśmie albo gdy powództwo zostało wytoczone za życia poszkodowanego.

Art. 446 [Mier poszkodowanego]

§ 1. Jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł.

§ 2. Osoba, względem której nastąpił na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może danię do zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą danić inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

§ 3. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

§ 4. Sąd może także przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadouczynienia pieniężnego za doznane krzywdy.

Art. 446¹ [Szkody prenatalne] Z chwili urodzenia dziecko może danię do naprawienia szkód doznanych przed urodzeniem.

Art. 447 [Kapitalizacja renty] Z ważnych powodów sąd może nadać poszkodowanemu przyznać mu zamiast renty lub jej części odszkodowanie jednorazowe. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy poszkodowany stał się inwalidą, a przyznanie jednorazowego odszkodowania ułatwi mu wykonywanie nowego zawodu.

Art. 448 [Naruszenie dobra osobistego] W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadouczynienia pieniężnego za doznane krzywdy lub na jego danię zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Art. 449 [Niezbywalność roszczeń] Roszczenia przewidziane w art. 444-448 nie mogą być zbyte, chyba że są już wymagalne i zostały uznane na piśmie albo przyznane prawomocnym orzeczeniem.

Tytuł VI¹. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez produkt niebezpieczny.

Art. 449¹ [Ryzyko producenta]

§ 1. Kto wytwarza w zakresie swojej działalności gospodarczej (producent) produkt niebezpieczny, odpowiada za szkody wyrządzone komukolwiek przez ten produkt.

§ 2. Przez produkt rozumie się rzecz ruchomą, choćby została ona połączona z inną rzeczą. Za produkt uważa się także zwierzęta i energię elektryczną.

§ 3. Niebezpieczny jest produkt niezapewniający bezpieczeństwa, jakiego można oczekiwać, uwzględniając normalne użycie produktu. O tym, czy produkt jest bezpieczny, decydują okoliczności z chwili wprowadzenia go do obrotu, a zwłaszcza sposób zaprezentowania go na rynku oraz podane konsumentowi informacje o właściwościach produktu. Produkt nie może być uznany za niezapewniający bezpieczeństwa tylko dlatego, że później wprowadzono do obrotu podobny produkt ulepszony.

Art. 449² [Szkoda na mieniu] Producent odpowiada za szkody na mieniu tylko wówczas, gdy rzecz zniszczona lub uszkodzona należy do rzeczy zwykle przeznaczanych do osobistego użytku i w taki przedmiot wszystkim sposobem przystałym z niej poszkodowany.

Art. 449³ [Okoliczności zwalniające]

§ 1. Producent nie odpowiada za szkody wyrządzone przez produkt niebezpieczny, jeżeli produkt nie wprowadził do obrotu albo gdy wprowadzenie produktu do obrotu nastąpiło poza zakresem jego działalności.

gospodarczej.

§ 2. Producent nie odpowiada również wtedy, gdy wada ciwo ci niebezpiecznego produktu ujawniła się po wprowadzeniu go do obrotu, chyba że wynikała ona z przyczyn tkwiących poprzednio w produkcji. Nie odpowiada on także wtedy, gdy nie można było przewidzieć niebezpiecznych wad ciwo ci produktu, uwzględniając stan nauki i techniki w chwili wprowadzenia produktu do obrotu, albo gdy wada ciwo ci te wynikały z zastosowania przepisów prawa.

Art. 449⁴ [Domniemanie] Domniemywa się, że produkt niebezpieczny, który spowodował szkodę, został wytworzony i wprowadzony do obrotu w zakresie działalności gospodarczej producenta.

Art. 449⁵ [Podmioty odpowiedzialne]

§ 1. Wytwórca materiału, surowca albo części składowej produktu odpowiada tak jak producent, chyba że wykazał, że przyczyną szkody była wadliwa konstrukcja produktu lub wskazówki producenta.

§ 2. Kto przez umieszczenie na produkcie swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego podaje się za producenta, odpowiada jak producent. Tak samo odpowiada ten, kto produkt pochodzenia zagranicznego wprowadza do obrotu krajowego w zakresie swojej działalności gospodarczej (importer).

§ 3. Producent oraz osoby wymienione w paragrafach poprzedzających odpowiadają solidarnie.

§ 4. Jeżeli nie wiadomo, kto jest producentem lub osobą określoną w § 2, odpowiada ten, kto w zakresie swojej działalności gospodarczej zbył produkt niebezpieczny, chyba że w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia o szkodzie wskazał poszkodowanemu osobę i adres producenta lub osoby określonej w § 2 zdanie pierwsze, a w wypadku towaru importowanego - osobę i adres importera.

§ 5. Jeżeli zbywca produktu nie może wskazać producenta ani osób określonych w § 4, zwalnia go od odpowiedzialności wskazanie osoby, od której sam nabył produkt.

Art. 449⁶ [Delikt osoby trzeciej] Jeżeli za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny odpowiada także osoba trzecia, odpowiedzialność tej osoby i osób wymienionych w artykułach poprzedzających jest solidarna. Przepisy art. 441 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 449⁷ [Zakres odszkodowania]

§ 1. Odszkodowanie za szkodę na mieniu nie obejmuje uszkodzenia samego produktu ani korzyści, jakie poszkodowany mógłby osiągnąć w związku z jego używaniem.

§ 2. Odszkodowanie na podstawie art. 449¹ nie przysługuje, gdy szkoda na mieniu nie przekracza kwoty będącej równoważną 500 euro.

Art. 449⁸ [Przedawnienie roszczenia] Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej przez produkt niebezpieczny ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednak w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od wprowadzenia produktu do obrotu.

Art. 449⁹ [Zakaz wyłączenia] Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie może być wyłączona ani ograniczona.

Art. 449¹⁰ [Zbieg roszczeń] Przepisy o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie wyłączają odpowiedzialności za szkody na zasadach ogólnych, za szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania oraz odpowiedzialności z tytułu reklamacji za wady i gwarancji jako ci.

Art. 449¹¹ (uchylony)

Tytuł VII. Wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania.

Dział I. Wykonanie zobowiązań.

Art. 450 [Wiadzczenie czciowe] Wierzyciel nie może odmówić przyjęcia wiadzczenia czciowego, chociażby cała wierzytelność była już wymagalna, chyba że przyjęcie takiego wiadzczenia narusza jego uzasadniony interes.

Art. 451 [Zaliczenie zapłaty]

§ 1. Dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu wiadzczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na zwiazane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające wiadzczenia główne.

§ 2. Jeżeli dłużnik nie wskazał, który z kilku długów chce zaspokoić, a przyjęł pokwitowanie, w którym wierzyciel zaliczył otrzymane wiadzczenie na poczet jednego z tych długów, dłużnik nie może już żądać zaliczenia na poczet innego długu.

§ 3. W braku o wiadzczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione wiadzczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych - na poczet najdawniej wymagalnego.

Art. 452 [Wiadzczenie do ręk nieuprawnionego] Jeżeli wiadzczenie zostało spełnione do ręk osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia, a przyjęcie wiadzczenia nie zostało potwierdzone przez wierzyciela, dłużnik jest zwolniony w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze wiadzczenia skorzystał. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy wiadzczenie zostało spełnione do ręk wierzyciela, który był niezdolny do jego przyjęcia.

Art. 453 [Wiadzczenie zamiast wykonania] Jeżeli dłużnik w celu zwolnienia się z zobowiązania spełnia za zgodą wierzyciela inne wiadzczenie, zobowiązanie wygasa. Jednakże gdy przedmiot wiadzczenia ma wady, dłużnik obowiązany jest do reklamacji według przepisów o reklamacji przy sprzedaży.

Art. 454 [Miejsce spełnienia]

§ 1. Je eli miejsce spełnienia wiadczenia nie jest oznaczone ani nie wynika z wla ciwo ci zobowi zania, wiadczenie powinno by spełnione w miejscu, gdzie w chwili powstania zobowi zania dłu nik miał zamieszkanie lub siedzib . Jednak e wiadczenie pieni ne powinno by spełnione w miejscu zamieszkania lub w siedzibie wierzyciela w chwili spełnienia wiadczenia; je eli wierzyciel zmienił miejsce zamieszkania lub siedzib po powstaniu zobowi zania, ponosi spowodowan przez t zmian nadwy k kosztów przesłania.

§ 2. Je eli zobowi zanie ma zwi zek z przedsi biorstwem dłu nika lub wierzyciela, o miejscu spełnienia wiadczenia rozstrzyga siedziba przedsi biorstwa.

Art. 455 [Termin] Je eli termin spełnienia wiadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z wla ciwo ci zobowi zania, wiadczenie powinno by spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłu nika do wykonania.

Art. 456 [wiadczenia cz ciowe] Je eli strony zastrzegły w umowie, e spełnienie wiadczenia nast powa b dzie cz ciami w ci gu okre lonego czasu, ale nie ustaliły wielko ci poszczególnych wiadcze cz ciowych albo terminów, w których ma nast pi spełnienie ka dego z tych wiadcze , wierzyciel mo e przez o wiadczenie, zło one dłu nikowi w czasie wla ciwym, ustali zarówno wielko poszczególnych wiadcze cz ciowych, jak i termin spełnienia ka dego z nich, jednak e powinien uwzgl dni mo liwo ci dłu nika oraz sposób spełnienia wiadczenia.

Art. 457 [Termin na korzy dłu nika] Termin spełnienia wiadczenia oznaczony przez czynno prawn poczytuje si w razie w tliwo ci za zastrze ony na korzy dłu nika.

Art. 458 [Wymagalno natychmiastowa] Je eli dłu nik stał si niewypłacalny albo je eli skutek okoliczno ci, za które ponosi odpowiedzialno , zabezpieczenie wierzytelno ci uległo znacznemu zmniejszeniu, wierzyciel mo e da spełnienia wiadczenia bez wzgl du na zastrze ony termin.

Art. 459 [Spis inwentarza]

§ 1. Zobowi zany do wydania zbioru rzeczy lub masy maj tkowej albo do udzielenia wiadomo ci o zbiorze rzeczy lub o masie maj tkowej powinien przedstawi wierzycielowi spis rzeczy nale cych do zbioru lub spis przedmiotów wchodz cych w skład masy maj tkowej.

§ 2. Je eli istnieje uzasadnione przypuszczenie, e przedstawiony spis nie jest rzetelny lub dokładny, wierzyciel mo e da , a eby dłu nik zło ył zapewnienie przed s dem, i sporz dził spis według swojej najlepszej wiedzy.

Art. 460 [Rachunek z zarz du]

§ 1. Zobowi zany do zło enia rachunku z zarz du powinien przedstawi wierzycielowi na pi mie zestawienie wpływów i wydatków wraz z potrzebnymi dowodami.

§ 2. Je eli istnieje uzasadnione przypuszczenie, e przedstawione zestawienie wpływów nie jest rzetelne lub dokładne, wierzyciel mo e da , a eby dłu nik zło ył zapewnienie przed s dem, i sporz dził zestawienie według swojej najlepszej wiedzy.

Art. 461 [Prawo zatrzymania]

§ 1. Zobowi zany do wydania cudzej rzeczy mo e j zatrzyma a do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługuj cych mu roszcze o zwrot nakładów na rzecz oraz roszcze o naprawienie szkody przez rzecz wyrz dzonej (prawo zatrzymania).

§ 2. Przepisu powy szego nie stosuje si , gdy obowi zek wydania rzeczy wynika z czynu niedozwolonego albo gdy chodzi o zwrot rzeczy wynaj tych, wydzier awionych lub u yczonych.

§ 3. (uchylony)

Art. 462 [Pokwitowanie]

§ 1. Dłu nik, spełniaj c wiadczenie, mo e da od wierzyciela pokwitowania.

§ 2. Dłu nik mo e da pokwitowania w szczególnej formie, je eli ma w tym interes.

§ 3. Koszty pokwitowania ponosi dłu nik, chyba e umówiono si inaczej.

Art. 463 [Odmowa] Je eli wierzyciel odmawia pokwitowania, dłu nik mo e powstrzyma si ze spełnieniem wiadczenia albo zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 464 [wiadczenie okazuj cemu pokwitowanie] wiadczenie do r k osoby, która okazuje pokwitowanie wystawione przez wierzyciela, zwalnia dłu nika, chyba e było zastrze one, i wiadczenie ma nast pi do r k własnych wierzyciela, albo chyba e dłu nik działał w złej wierze.

Art. 465 [Zwrot dokumentu]

§ 1. Je eli istnieje dokument stwierdzaj cy zobowi zanie, dłu nik spełniaj c wiadczenie mo e da zwrotu dokumentu. Jednak e gdy wierzyciel ma interes w zachowaniu dokumentu, w szczególno ci gdy wiadczenie zostało spełnione tylko cz ciowo, dłu nik mo e da uczynienia odpowiedniej wzmianki na dokumencie.

§ 2. W razie utraty dokumentu dłu nik mo e, niezale nie od pokwitowania, da od wierzyciela o wiadczenia na pi mie, e dokument został utracony.

§ 3. Je eli wierzyciel odmawia zwrotu dokumentu lub uczynienia na nim odpowiedniej wzmianki albo pisemnego o wiadczenia o utracie dokumentu, dłu nik mo e powstrzyma si ze spełnieniem wiadczenia albo zło y jego przedmiot do depozytu s dowego.

Art. 466 [Domniemanie z pokwitowania] Z pokwitowania zapłaty dłu nej sumy wynika domniemanie zapłaty nale no ci ubocznych. Z pokwitowania wiadczenia okresowego wynika domniemanie, e spełnione zostały równie wiadczenia okresowe wymagalne wcze niej.

Art. 467 [Zło enie do depozytu s dowego] Poza wypadkami przewidzianymi w innych przepisach dłu nik mo e zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego:

1) je eli skutek okoliczno ci, za które nie ponosi odpowiedzialno ci, nie wie, kto jest wierzycielem, albo nie zna miejsca zamieszkania lub siedziby wierzyciela;

2) je eli wierzyciel nie ma pełnej zdolno ci do czynno ci prawnych ani przedstawiciela uprawnionego do przyj cia wiadczenia;

3) je eli powstał spór, kto jest wierzycielem;

4) je eli z powodu innych okoliczno ci dotycz cych osoby wierzyciela wiadczenie nie mo e by spełnione.

Art. 468 [Zawiadomienie]

§ 1. O zło eniu przedmiotu wiadczenia do depozytu s dowego dłu nik powinien niezwłocznie zawiadomi wierzyciela, chyba e zawiadomienie napotyka trudne do przewyci enia przeszkody. Zawiadomienie powinno nast pi na pi mie.

§ 2. W razie niewykonania powy szego obowi zku dłu nik jest odpowiedzialny za wynikł st d szkod .

Art. 469 [Odebranie]

§ 1. Dopóki wierzyciel nie za dał wydania przedmiotu wiadczenia z depozytu s dowego, dłu nik mo e przedmiot zło ony odebra .

§ 2. Je eli dłu nik odbierze przedmiot wiadczenia z depozytu s dowego, zło enie do depozytu uwa a si za niebyłe.

Art. 470 [Skutki] Wa ne zło enie do depozytu s dowego ma takie same skutki jak spełnienie wiadczenia i zobowi zuje wierzyciela do zwrotu dłu nikowi kosztów zło enia.

Dział II. Skutki niewykonania zobowi za .

Art. 471 [Odpowiedzialno odszkodowawcza dłu nika] Dłu nik obowi zany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienale ytego wykonania zobowi zania, chyba e niewykonanie lub nienale yte wykonanie jest nast pstwem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi.

Art. 472 [Niezachowanie nale ytej staranno ci] Je eli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynno ci prawnej nie wynika nic innego, dłu nik odpowiedzialny jest za niezachowanie nale ytej staranno ci.

Art. 473 [Umowa o odpowiedzialno]

§ 1. Dłu nik mo e przez umow przyj odpowiedzialno za niewykonanie lub za nienale yte wykonanie zobowi zania z powodu oznaczonych okoliczno ci, za które na mocy ustawy odpowiedzialno ci nie ponosi.

§ 2. Niewa ne jest zastrze enie, i dłu nik nie b dzie odpowiedzialny za szkod , któr mo e wyrz dzi wierzycielowi umy lnie.

Art. 474 [Odpowiedzialno za inne osoby] Dłu nik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomoc zobowi zanie wykonywa, jak równie osób, którym wykonanie zobowi zania powierza. Przepis powy szy stosuje si tak e w wypadku, gdy zobowi zanie wykonywa przedstawiciel ustawowy dłu nika.

Art. 475 [Niemo liwo wiadczenia nast pcza]

§ 1. Je eli wiadczenie stało si niemo liwe skutkiem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi, zobowi zanie wygasa.

§ 2. Je eli rzecz b d ca przedmiotem wiadczenia została zbyta, utracona lub uszkodzona, dłu nik obowi zany jest wyda wszystko, co uzyskał w zamian za t rzecz albo jako naprawienie szkody.

Art. 476 [Opó nienie dłu nika; zwłoka] Dłu nik dopuszcza si zwłoki, gdy nie spełnia wiadczenia w terminie, a je eli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia wiadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opó nienie w spełnieniu wiadczenia jest nast pstwem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi.

Art. 477 [Skutki zwłoki]

§ 1. W razie zwłoki dłu nika wierzyciel mo e da , niezale nie od wykonania zobowi zania, naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jednak e gdy wskutek zwłoki dłu nika wiadczenie utraciło dla wierzyciela całkowicie lub w przewa aj cym stopniu znaczenie, wierzyciel mo e wiadczenia nie przyj i da naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowi zania.

Art. 478 [Przypadek mieszany] Je eli przedmiotem wiadczenia jest rzecz oznaczona co do to samo ci, dłu nik b d cy w włoce odpowiedzialny jest za utrat lub uszkodzenie przedmiotu wiadczenia, chyba e utrata lub uszkodzenie nast piłoby tak e wtedy, gdyby wiadczenie zostało spełnione w czasie wła ciwym.

Art. 479 [Kupno na koszt dłu nika] Je eli przedmiotem wiadczenia jest okre lona ilo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, wierzyciel mo e w razie zwłoki dłu nika naby na jego koszt tak sam ilo rzeczy tego samego gatunku albo da od dłu nika zapłaty ich warto ci, zachowuj c w obu wypadkach roszczenie o naprawienie szkody wynikłej ze zwłoki.

Art. 480 [Zast pcze wykonanie czynno ci]

§ 1. W razie zwłoki dłu nika w wykonaniu zobowi zania czynienia, wierzyciel mo e, zachowuj c roszczenie o naprawienie szkody, da upowa nienia przez s d do wykonania czynno ci na koszt dłu nika.

§ 2. Je eli wiadczenie polega na zaniechaniu, wierzyciel mo e, zachowuj c roszczenie o naprawienie szkody, da upowa nienia przez s d do usuni cia na koszt dłu nika wszystkiego, co dłu nik wbrew zobowi zaniu uczynił.

§ 3. W wypadkach nagłych wierzyciel mo e, zachowuj c roszczenie o naprawienie szkody, wykona bez upowa nienia s du czynno na koszt dłu nika lub usun na jego koszt to, co dłu nik wbrew zobowi zaniu uczynił.

Art. 481 [Opó nienie wiadcze pieni nych]

§ 1. Je eli dłu nik opó nia si ze spełnieniem wiadczenia pieni nego, wierzyciel mo e da odsetek za czas opó nienia, chocia by nie poniósł adnej szkody i chocia by opó nienie było nast pstwem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi.

§ 2. Je eli stopa odsetek za opó nienie nie była z góry oznaczona, nale si odsetki ustawowe. Jednak e gdy wierzytelno jest oprocentowana według stopy wy szej ni stopa ustawowa, wierzyciel mo e da odsetek za opó nienie według tej wy szej stopy.

§ 3. W razie zwłoki dłu nika wierzyciel mo e nadto da naprawienia szkody na zasadach ogólnych.

Art. 482 [Odsetki od zaległych odsetek]

§ 1. Od zaległych odsetek można odstąpić dopiero od chwili wytoczenia o niepowództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

§ 2. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Art. 483 [Kara umowna]

§ 1. Można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

§ 2. Dłużnik nie może bez zgody wierzyciela zwolnić się z zobowiązania przez zapłatę kary umownej.

Art. 484 [Wysokość]

§ 1. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżeniu na ten wypadek wysokość jej nie jest dopuszczalna, chyba że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może odstąpić od zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

Art. 485 [Kara ustawowa] Jeżeli przepis szczególny stanowi, że w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego dłużnik, nawet bez umownego zastrzeżenia, obowiązany jest zapłacić wierzycielowi określoną sumę, stosuje się odpowiednio przepisy o karze umownej.

Art. 486 [Zwłoka wierzyciela]

§ 1. W razie zwłoki wierzyciela dłużnik może odstąpić od naprawienia wynikłej szkody; może również żądać przedmiot wiadczenia do depozytu sądowego.

§ 2. Wierzyciel dopuszcza się zwłoki, gdy bez uzasadnionego powodu bądź uchyla się od przyjęcia zaoferowanego wiadczenia, bądź odmawia dokonania czynności, bez której wiadczenie nie może być spełnione, bądź oświadcza dłużnikowi, że wiadczenia nie przyjmie.

Dział III. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych.

Art. 487 [Pojęcie]

§ 1. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych podlegają przepisom działów poprzedzających niniejszego tytułu, o ile przepisy działu niniejszego nie stanowią inaczej.

§ 2. Umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że wiadczenie jednej z nich ma być odpowiednikiem wiadczenia drugiej.

Art. 488 [Jednoczesne spełnienie]

§ 1. Wiadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych (wiadczenia wzajemne) powinny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, iż jedna ze stron obowiązana jest do wcześniejszego wiadczenia.

§ 2. Jeżeli wiadczenia wzajemne powinny być spełnione jednocześnie, każda ze stron może powstrzymać się ze spełnieniem wiadczenia, dopóki druga strona nie zaoferuje wiadczenia wzajemnego.

Art. 489 (uchylony)

Art. 490 [Wstrzymanie wiadczenia]

§ 1. Jeżeli jedna ze stron obowiązana jest do spełnienia wiadczenia wzajemnego wcześniej, a spełnienie wiadczenia przez drugą stronę jest wątpliwe ze względu na jej stan majątkowy, strona zobowiązana do wcześniejszego wiadczenia może powstrzymać się z jego spełnieniem, dopóki druga strona nie zaoferuje wiadczenia wzajemnego lub nie da zabezpieczenia.

§ 2. Uprawnienia powyższe nie przysługują stronie, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o złym stanie majątkowym drugiej strony.

§ 3. (uchylony)

Art. 491 [Zwłoka]

§ 1. Jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Można również odstąpić od wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie odstąpić od wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jeżeli wiadczenia obu stron są podzielne, a jedna ze stron dopuszcza się zwłoki tylko co do części wiadczenia, uprawnienie do odstąpienia od umowy przysługujące drugiej stronie ogranicza się, według jej wyboru, albo do tej części, albo do całej reszty niespełnionego wiadczenia. Strona ta może także odstąpić od umowy w całości, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwość zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie bądź jej wzwłocznie.

Art. 492 [Umowne prawo odstąpienia] Jeżeli uprawnienie do odstąpienia od umowy wzajemnej zostało zastrzeżone na wypadek niewykonania zobowiązania w terminie określonym, strona uprawniona może w razie zwłoki drugiej strony odstąpić od umowy bez wyznaczenia terminu dodatkowego. To samo dotyczy wypadku, gdy wykonanie zobowiązania przez jedną ze stron po terminie nie miałoby dla drugiej strony znaczenia ze względu na właściwość zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie bądź jej wzwłocznie.

Art. 493 [Niemożliwość jednego ze świadczeń]

§ 1. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność strona zobowiązana, druga strona może, według swego wyboru, albo odstąpić od naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania, albo odstąpić od umowy.

§ 2. W razie częściowej niemożliwości świadczenia jednej ze stron druga strona może odstąpić od umowy, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwość zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie, której wiadczenie stało się częściowo niemożliwe.

Art. 494 [Obowiązek odstąpienia] Strona, która odstępuje od umowy wzajemnej, obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy; może żądać nie tylko zwrotu tego, co wzięła, lecz również naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania.

Art. 495 [Niemoliwość niezawiniona]

§ 1. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które żadna ze stron odpowiedzialna nie ponosi, strona, która miała to świadczenie spełnić, nie może żądać świadczenia wzajemnego, a w wypadku, gdy je już otrzymała, obowiązana jest do zwrotu według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

§ 2. Jeżeli świadczenie jednej ze stron stało się niemożliwe tylko częściowo, strona ta traci prawo do odpowiedniej części świadczenia wzajemnego. Jednakże druga strona może od umowy odstąpić, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwość zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez tę stronę cel umowy, wiadomy stronie, której świadczenie stało się częściowo niemożliwe.

Art. 496 [Prawo zatrzymania] Jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każda z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

Art. 497 [Rozwiązanie] Przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Tytuł VIII. Potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu.

Art. 498 [Przesłanki potrącenia]

§ 1. Gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swój wierzycielnośc z wierzycielności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzycielności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzycielności są wymagalne i mogłyby dochodzić przed sądem lub przed innym organem państwowym.

§ 2. Wskutek potrącenia obie wierzycielności umarzają się nawzajem do wysokości wierzycielności nie spełnionej.

Art. 499 [Sposób; skutki] Potrącenie dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Art. 500 [Różne miejsca spełnienia] Jeżeli przedmiotem potrącenia są wierzycielności, których miejsca spełnienia świadczeń są różne, strona korzystająca z możliwości potrącenia obowiązana jest u wierzyciela drugiej strony sumę potrzebną do pokrycia wynikającego dla niej uszczerbku.

Art. 501 [Odroczenie] Odroczenie wykonania zobowiązania udzielone przez sąd albo bezpłatnie przez wierzyciela nie wyłącza potrącenia.

Art. 502 [Przedawnienie] Wierzycielność przedawniona może być potrącona, jeżeli w chwili, gdy potrącenie stało się możliwe, przedawnienie jeszcze nie nastąpiło.

Art. 503 [Zaliczenie zapłaty] Przepisy o zaliczeniu zapłaty stosuje się odpowiednio do potrącenia.

Art. 504 [Potrącenie zajętej wierzycielności] Zajęcie wierzycielności przez osobę trzecią wyłącza umorzenie tej wierzycielności przez potrącenie tylko wtedy, gdy dłużnik stał się wierzycielem swego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia albo gdy jego wierzycielność stała się wymagalna po tej chwili, a przy tym dopiero później aniżeli wierzycielność zajęta.

Art. 505 [Wyłączenie potrącenia] Nie mogą być umorzone przez potrącenie:

- 1) wierzycielności nieulegające zajęciu;
- 2) wierzycielności o dostarczenie środków utrzymania;
- 3) wierzycielności wynikające z czynów niedozwolonych;
- 4) wierzycielności, co do których potrącenie jest wyłączone przez przepisy szczególne.

Art. 506 [Odnowienie]

§ 1. Jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (odnowienie).

§ 2. W razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy wierzyciel otrzymuje od dłużnika weksel lub czek.

Art. 507 [Zabezpieczenia w razie nowacji] Jeżeli wierzycielność była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą odnowienia, chyba że poręczyciel lub osoba trzecia wyrazi zgodę na dalsze trwanie zabezpieczenia.

Art. 508 [Zwolnienie z długu] Zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje.

Tytuł IX. Zmiana wierzyciela lub dłużnika.

Dział I. Zmiana wierzyciela.

Art. 509 [Przelew]

§ 1. Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwemu zobowiązaniu.

§ 2. Wraz z wierzytelnością przechodzi na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Art. 510 [Skutek zobowiązujący co-rozporządzący; kauzalność]

§ 1. Umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zawarcie umowy przelewu następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do przeniesienia wierzytelności, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia lub z innego zdarzenia, warunkiem umowy przelewu zależy od istnienia tego zobowiązania.

Art. 511 [Forma] Jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być również pismem stwierdzony.

Art. 512 [Zapłała do ręk zbywcy] Dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie wiadczenia do ręk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia wiadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem.

Art. 513 [Zarzuty dłużnika]

§ 1. Dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie.

§ 2. Dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna przed jej przedmiotem przelewu.

Art. 514 [Zastrzeżenie zgody dłużnika] Jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, zastrzeżenie umowne, i przelew nie może nastąpić bez zgody dłużnika, jest skuteczne względem nabywcy tylko wtedy, gdy pismo zawiera wzmiankę o tym zastrzeżeniu, chyba że nabywca w chwili przelewu o zastrzeżeniu wiedział.

Art. 515 [Zarzuty zbywcy] Jeżeli dłużnik, który otrzymał o przelewie pisemne zawiadomienie pochodzące od zbywcy, spełnił wiadczenie do ręk nabywcy wierzytelności, zbywca może powołać się wobec dłużnika na nieważność przelewu albo na zarzuty wynikające z jego podstawy prawnej tylko wtedy, gdy w chwili spełnienia wiadczenia były one dłużnikowi wiadome. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a nabywcą wierzytelności.

Art. 516 [Odpowiedzialność zbywcy] Zbywca wierzytelności ponosi względem nabywcy odpowiedzialność za to, że wierzytelność mu przysługuje. Za wypłacalność dłużnika w chwili przelewu ponosi odpowiedzialność tylko o tyle, o ile ta odpowiedzialność na siebie przyjął.

Art. 517 [Wyłączenie przelewu]

§ 1. Przepisów o przelewie nie stosuje się do wierzytelności związanych z dokumentem na okaziciela lub z dokumentem zbywalnym przez indosa.

§ 2. Przeniesienie wierzytelności z dokumentu na okaziciela następuje przez przeniesienie własności dokumentu. Do przeniesienia własności dokumentu potrzebne jest jego wydanie.

Art. 518 [Wstąpienie w prawa wierzyciela]

§ 1. Osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty:

- 1) jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osoba i rzeczy albo pewnymi przedmiotami majątkowymi;
- 2) jeżeli przysługuje jej prawo, przed którym spłacona wierzytelność ma pierwszeństwo zaspokojenia;
- 3) jeżeli działa za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela; zgoda dłużnika powinna być podana w sposób wyraźny;
- 4) jeżeli to przewidują przepisy szczególne.

§ 2. W wypadkach powyższych wierzyciel nie może odmówić przyjęcia wiadczenia, które jest już wymagalne.

§ 3. Jeżeli wierzyciel został spłacony przez osobę trzecią tylko w części, przysługuje mu co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed wierzytelnością, która przeszła na osobę trzecią wskutek zapłaty częściowej.

Dział II. Zmiana dłużnika.

Art. 519 [Przejęcie długu]

§ 1. Osoba trzecia może wstąpić na miejsce dłużnika, który zostaje z długu zwolniony (przejęcie długu).

§ 2. Przejęcie długu może nastąpić:

- 1) przez umowę między wierzycielem a osobą trzecią za zgodą dłużnika; o wiadczenie dłużnik może być złozone którejkolwiek ze stron;
- 2) przez umowę między dłużnikiem a osobą trzecią za zgodą wierzyciela; o wiadczenie wierzyciela może być złozone którejkolwiek ze stron; jest ono bezskuteczne, jeżeli wierzyciel nie wiedział, że osoba przejmująca dług jest niewypłacalna.

Art. 520 [Termin wyrażenia zgody] Każda ze stron, które zawarły umowę o przejęcie długu, może wyznaczyć osobie, której zgoda jest potrzebna do skutecznego przejęcia, odpowiedni termin do wyrażenia zgody; bezskuteczny upływ wyznaczonego terminu jest jednoznaczny z odmówieniem zgody.

Art. 521 [Odmowa zgody]

§ 1. Je eli skuteczno umowy o przejęcie długu zależy od zgody dłużnika, a dłużnik zgody odmówił, umowa a się za niezawartą.

§ 2. Je eli skuteczno umowy o przejęcie długu zależy od zgody wierzyciela, a wierzyciel zgody odmówił, strona, która według umowy miała przejąć dług, jest odpowiedzialna względem dłużnika za to, że wierzyciel nie będzie od niego miał spełnienia wiadczenia.

Art. 522 [Forma] Umowa o przejęcie długu powinna być podpisana przez obie strony. To samo dotyczy zgody wierzyciela na przejęcie długu.

Art. 523 [Domniemane przejęcie długu] Je eli w umowie o przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zwolnić dłużnika od zobowiązań z własności dłużnika, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony zawarły umowę o przejęcie długów przez nabywcę.

Art. 524 [Zarzuty przejemcy]

§ 1. Przejmującemu dług przysługują przeciwko wierzycielowi wszelkie zarzuty, które miał dotychczasowy dłużnik, z wyjątkiem zarzutu dotyczącego wierzytelności dotychczasowego dłużnika.

§ 2. Przejmujący dług nie może powoływać się względem wierzyciela na zarzuty wynikające z istniejącego między przejmującym a dotychczasowym dłużnikiem stosunku prawnego, będącego podstawą prawną przejęcia długu; nie dotyczy to jednak zarzutów, o których wierzyciel wiedział.

Art. 525 [Zabezpieczenia] Je eli wierzytelność była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą przejęcia długu, chyba że poręczyciel lub osoba trzecia wyrazi zgodę na dalsze trwanie zabezpieczenia.

Art. 526 (uchylony)

Tytuł X. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika.

Art. 527 [Przesłanki]

§ 1. Gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyści majątkowe, a gdy z wierzycieli może być uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, je eli dłużnik działał ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

§ 2. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, je eli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

§ 3. Je eli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyści majątkowe osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli.

§ 4. Je eli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyści majątkowe uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że byłoby mu wiadomo, iż dłużnik działał ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli.

Art. 528 [Czynność nieodpłatna] Je eli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyści majątkowe bezpłatnie, wierzyciel może być uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli.

Art. 529 [Domniemanie pokrzywdzenia] Je eli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Art. 530 [Ochrona przyszłych wierzycieli] Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Je eli jednak osoba trzecia uzyskała korzyści majątkowe odpłatnie, wierzyciel może być uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała.

Art. 531 [Tryb zaskarżenia]

§ 1. Uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyści majątkowe.

§ 2. W wypadku gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskanymi korzyściami, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, je eli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo je eli rozporządzenie było nieodpłatne.

Art. 532 [Dochodzenie] Wierzyciel, względem którego czynność prawna dłużnika została uznana za bezskuteczną, może z pierwszą instancją przed wierzycielami osoby trzeciej dochodzić zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły.

Art. 533 [Zwolnienie się osoby trzeciej] Osoba trzecia, która uzyskała korzyści majątkowe wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadouczynienia roszczeniu wierzyciela, dając cęgo uznania czynności za bezskuteczną, je eli zaspokoi tego wierzyciela albo wskazuje mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

Art. 534 [Termin zaskarżenia] Uznanie czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie może nastąpić po upływie lat pięciu od daty tej czynności.

Tytuł XI. Sprzedaż.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 535 [Pojęcie] Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.
§ 2. (uchylony)

Art. 535¹ [Odesłanie] Przepisy niniejszego działu stosuje się do sprzedaży konsumennej w takim zakresie, w jakim sprzedaż ta nie jest uregulowana odrębnymi przepisami.

Art. 536 [Określenie ceny]

§ 1. Cenną określa się przez wskazanie podstaw do jej ustalenia.

§ 2. Jeżeli z okoliczności wynika, że strony miały na względzie cenę przyjętą w stosunkach danego rodzaju, poczytuje się w razie wątpliwości, że chodziło o cenę w miejscu i czasie, w którym rzecz ma być kupującemu wydana.

Art. 537 [Cena sztywna]

§ 1. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedawca zobowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku może być zapłacona jedynie cena ściśle określona (cena sztywna), cena ta wiąże strony bez względu na to, jak cenę w umowie ustaliły.

§ 2. Sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą od ceny sztywnej, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę.

§ 3. Kupujący, który według umowy miał zapłacić cenę niższą od ceny sztywnej, a rzecz zużył lub odprzedał po cenie obliczonej na podstawie ceny umówionej, obowiązany jest zapłacić cenę sztywną tylko wtedy, gdy przed zużyciem lub odprzedażem rzeczy znał cenę sztywną lub mógł ją znać przy zachowaniu należytej staranności. Kupujący, który rzeczy nie zużył ani nie odprzedał, może od umowy odstąpić.

Art. 538 [Cena maksymalna] Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedawca zobowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena wyższa od ceny określonej (cena maksymalna), kupujący nie jest obowiązany do zapłaty ceny wyższej, a sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę.

Art. 539 [Cena minimalna] Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedawca zobowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena niższa od ceny określonej (cena minimalna), sprzedawcy, który otrzymał cenę niższą, przysługuje roszczenie o dopłat różnicę.

Art. 540 [Cena wynikowa]

§ 1. Jeżeli właściwy organ państwowy ustalił, w jaki sposób sprzedawca ma obliczyć cenę za rzeczy danego rodzaju lub gatunku (cena wynikowa), stosuje się, z zastrzeżeniem od właściwość takiej ceny, bądź przepisy o cenie sztywnej, bądź przepisy o cenie maksymalnej.

§ 2. W razie sporu co do prawidłowości obliczenia ceny wynikowej cenę ustalają sędziowie.

Art. 541 [Przedawnienie] Wynikające z przepisów o cenie sztywnej, maksymalnej, minimalnej lub wynikowej roszczenie sprzedawcy o dopłat różnicę ceny, jak również roszczenie kupującego o zwrot tej różnicy przedawnia się z upływem roku od dnia zapłaty.

Art. 542 (uchylony)

Art. 543 [Wystawienie rzeczy] Wystawienie rzeczy w miejscu sprzedaży na widok publiczny z oznaczeniem ceny uważa się za ofertę sprzedaży.

Art. 544 [Chwila wydania]

§ 1. Jeżeli rzecz sprzedana ma być przesłana przez sprzedawcę do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia wiadczenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że wydanie zostało dokonane z chwilą, gdy w celu dostarczenia rzeczy na miejsce przeznaczenia sprzedawca powierzył przewoźnikowi trudniącemu się przewozem rzeczy tego rodzaju.

§ 2. Jednakże kupujący zobowiązany jest zapłacić cenę dopiero po nadejściu rzeczy na miejsce przeznaczenia i po umówieniu mu zbadania rzeczy.

Art. 545 [Sposób wydania i odebrania]

§ 1. Sposób wydania i odebrania rzeczy sprzedanej powinien zapewnić jej całość i nienaruszalność; w szczególności sposób opakowania i przewozu powinien odpowiadać właściwościom rzeczy.

§ 2. W razie przesłania rzeczy sprzedanej na miejsce przeznaczenia za pośrednictwem przewoźnika, kupujący zobowiązany jest zbadać przesyłkę w czasie i w sposób przyjęty przy przesyłkach tego rodzaju; jeżeli stwierdził, że w czasie przewozu nastąpił ubytek lub uszkodzenie rzeczy, obowiązany jest dokonać wszelkich czynności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności przewoźnika.

Art. 546 [Wyjaśnienia; dokumentacja]

§ 1. Sprzedawca obowiązany jest udzielić kupującemu potrzebnych wyjaśnień o stosunkach prawnych i faktycznych dotyczących rzeczy sprzedanej oraz wydać posiadane przez siebie dokumenty, które jej dotyczą. Jeżeli treść takiego dokumentu dotyczy także innych rzeczy, sprzedawca obowiązany jest wydać uwierzytelniony wyciąg z dokumentu.

§ 2. Jeżeli jest to potrzebne do należytego korzystania z rzeczy zgodnie z jej przeznaczeniem, sprzedawca powinien założyć instrukcję dotyczącą sposobu korzystania z rzeczy.

Art. 547 [Koszty]

§ 1. Jeżeli ani z umowy, ani z zarządzenia określających cenę nie wynika, kogo obciążają koszty wydania i odebrania rzeczy, sprzedawca ponosi koszty wydania, w szczególności koszty zmierzenia lub ważenia, opakowania, ubezpieczenia za czas przewozu i koszty przesłania rzeczy, a koszty odebrania ponosi kupujący.

§ 2. Jeżeli rzecz ma być przesłana do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia wiadczenia, koszty ubezpieczenia i przesłania ponosi kupujący.

§ 3. Koszty niewymienione w paragrafach poprzedzających ponoszą obie strony po połowie.

Art. 548 [Przejście korzyści i ciarów]

§ 1. Z chwilą wydania rzeczy sprzedanej przechodzi na kupującego korzyści i ciary związane z rzeczą oraz niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy.

§ 2. Jeżeli strony zastrzegły inną chwilę przejścia korzyści i ciarów, poczytuje się w razie wątpliwości, że niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy przechodzi na kupującego z tą samą chwilą.

Art. 549 [Zwłoka ze specyfikacją] Jeżeli kupujący zastrzegł sobie oznaczenie kształtu, wymiaru lub innych właściwości rzeczy albo terminu i miejsca wydania, a dopuszcza się zwłoki z dokonaniem oznaczenia, sprzedawca może:

1) wykonać uprawnienia, które przysługują wierzycielowi w razie zwłoki dłużnika ze spełnieniem wiadczenia wzajemnego, albo

2) dokonać sam oznaczenia i podać je do wiadomości kupującego wyznaczając mu odpowiedni termin do odmiennego oznaczenia; po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu oznaczenie dokonane przez sprzedawcę staje się dla kupującego wiążące.

Art. 550 [Wyłączenie sprzedaży] Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżona została na rzecz kupującego wyłączenie bądź w ten sposób, że sprzedawca nie będzie dostarczał rzeczy określonego rodzaju innym osobom, bądź w ten sposób, że kupujący będzie jedynym odprzedawcą zakupionych rzeczy na oznaczonym obszarze, sprzedawca nie może w zakresie, w którym wyłączenie została zastrzeżona, ani bezpośrednio, ani pośrednio zawierać umów sprzedaży, które mogłyby naruszyć wyłączenie przysługujące kupującemu.

Art. 551 [Zwłoka z odebraniem]

§ 1. Jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy sprzedanej, sprzedawca może oddać rzecz na przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego.

§ 2. Sprzedawca może również sprzedać rzecz na rachunek kupującego, powinien jednak uprzednio wyznaczyć kupującemu dodatkowy termin do odebrania, chyba że wyznaczenie terminu nie jest możliwe albo jeżeli rzecz jest narażona na zepsucie, albo z innych względów groziłaby szkoda. O dokonaniu sprzedaży sprzedawca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić kupującego.

Art. 552 [Zwłoka z zapłatą ceny] Jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z zapłatą ceny za dostarczoną rzecz sprzedaną albo jeżeli ze względu na jego stan majątkowy jest w wątpliwej, czy zapłata ceny za rzecz, które mają być dostarczone później, nastąpi w terminie, sprzedawca może powstrzymać się z dostarczeniem dalszych części rzeczy sprzedanych wyznaczając kupującemu odpowiedni termin do zabezpieczenia zapłaty, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu może odstąpić.

Art. 553 (uchylony)

Art. 554 [Przedawnienie] Roszczenia z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy, roszczenia rzemieślników z takiego tytułu oraz roszczenia prowadzących gospodarstwa rolne z tytułu sprzedaży produktów rolnych i leśnych przedawniają się z upływem lat dwóch.

Art. 555 [Sprzedaż energii, praw] Przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży energii oraz do sprzedaży praw.

Art. 555¹ (uchylony)

Dział II. R. Kojmia za wady.

Art. 556 [Wady rzeczy]

§ 1. Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę zmniejszającą jej wartość lub użyteczność ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub z przeznaczenia rzeczy, jeżeli rzecz nie ma właściwości, o których istnieniu zapewnił kupującego, albo jeżeli rzecz została kupującemu wydana w stanie niepełnym (r. kojmia za wady fizyczne).

§ 2. Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana stanowi własność osoby trzeciej albo jeżeli jest obciążona prawem osoby trzeciej; w razie sprzedaży praw sprzedawca jest odpowiedzialny także za istnienie praw (r. kojmia za wady prawne).

Art. 557 [Zwolnienie od odpowiedzialności]

§ 1. Sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu r. kojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy.

§ 2. Gdy przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku albo rzeczy mające powstać w przyszłości, sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu r. kojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili wydania rzeczy.

Art. 558 [Modyfikacja odpowiedzialności]

§ 1. Strony mogą odpowiedzialność z tytułu r. kojmi rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć. Jednakże w umowach z udziałem konsumentów ograniczenie lub wyłączenie odpowiedzialności z tytułu r. kojmi jest dopuszczalne tylko w wypadkach określonych w przepisach szczególnych.

§ 2. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności z tytułu r. kojmi jest bezskuteczne, jeżeli sprzedawca zataił podstawne wady przed kupującym.

Art. 559 [Chwila powstania wad] Sprzedawca nie jest odpowiedzialny z tytułu r. kojmi za wady fizyczne, które powstały po przejściu niebezpieczeństwa na kupującego, chyba że wady wynikły z przyczyny tkwiącej już poprzednio w rzeczy sprzedanej.

Art. 560 [Odstąpienie; obniżenie ceny]

§ 1. Jeżeli rzecz sprzedana ma wady, kupujący może odstąpić albo odstąpić od obniżenia ceny. Jednakże kupujący nie może odstąpić, jeżeli sprzedawca niezwłocznie wymieni rzecz wadliwą na rzecz wolną od wad albo niezwłocznie wady usunie. Ograniczenie to nie ma zastosowania, jeżeli rzecz była już wymieniona przez sprzedawcę lub naprawiana, chyba że wady są istotne.

§ 2. Jeżeli kupujący odstąpi od umowy z powodu wady rzeczy sprzedanej, strony powinny sobie nawzajem zwrócić otrzymane świadczenia według przepisów o odstąpieniu od umowy wzajemnej.

§ 3. Jeżeli kupujący odstąpi od obniżenia ceny z powodu wady rzeczy sprzedanej, obniżenie powinno nastąpić w takim stosunku, w jakim wartość rzeczy wolnej od wad pozostaje do jej wartości obliczonej z uwzględnieniem istniejących wad.

§ 4. Jeżeli sprzedawca dokonał wymiany, powinien pokryć także związane z tym koszty, jakie poniósł kupujący.

Art. 561 [Wymiana; usunięcie wad]

§ 1. Jeżeli przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, kupujący może odstąpić od dostarczenia zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad oraz naprawienia szkody wynikłej z opóźnienia.

§ 2. Jeżeli przedmiotem sprzedaży jest rzecz określona co do tożsamości, a sprzedawca jest wytwórcą tej rzeczy, kupujący może odstąpić od usunięcia wady, wyznaczając w tym celu sprzedawcy odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu odstąpi. Sprzedawca może odmówić usunięcia wady, gdyby wymagało ono nadmiernych kosztów.

§ 3. Przepisy powyższe nie wyłączają uprawnienia do odstąpienia od umowy lub do obniżenia ceny.

Art. 562 [Rzeczy dostarczane czynnami] Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżono, że dostarczenie rzeczy sprzedanych ma nastąpić czynami, a sprzedawca mimo obowiązków nie dostarczył zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad, kupujący może odstąpić także co do części rzeczy, które mają być dostarczone później.

§ 2. (uchylony)

Art. 563 [Terminy reklamacyjne]

§ 1. Kupujący traci uprawnienia z tytułu reklamacji za wady fizyczne rzeczy, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca od jej wykrycia, a w wypadku gdy zbadanie rzeczy jest w danych stosunkach przyjęte, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca po upływie czasu, w którym przy zachowaniu należytej staranności mógł ją wykryć. *Minister Handlu Wewnętrznego*⁶⁾ może w drodze rozporządzenia ustalić krótsze terminy do zawiadomienia o wadach artykułów żywnościowych.

§ 2. Jednakże przy sprzedaży między osobami prowadzącymi działalność gospodarczą utrata uprawnień z tytułu reklamacji następuje, jeżeli kupujący nie zbadał rzeczy w czasie i w sposób przyjęty przy rzeczach tego rodzaju i nie zawiadomił niezwłocznie sprzedawcy o dostrzeżonej wadzie, a w wypadku gdy wada wyszła na jaw dopiero później - jeżeli nie zawiadomił sprzedawcy niezwłocznie po jej wykryciu.

§ 3. Do zachowania terminów zawiadomienia o wadach rzeczy sprzedanej wystarczy wysłanie przed upływem tych terminów listu poleconego.

Art. 564 [Podstępne zatajenie wady] W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym utrata uprawnień z tytułu reklamacji za wady fizyczne rzeczy nie następuje mimo niezachowania terminów do zbadania rzeczy przez kupującego i do zawiadomienia sprzedawcy o wadach, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił albo zapewnił kupującego, że wady nie istnieją.

Art. 565 [Ograniczone prawo odstąpienia] Jeżeli spośród rzeczy sprzedanych tylko niektóre są wadliwe i dają się oddzielić od rzeczy wolnych od wad, bez szkody dla stron obu, uprawnienie kupującego do odstąpienia od umowy ogranicza się do rzeczy wadliwych.

Art. 566 [Szkoda]

§ 1. Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy sprzedanej kupujący odstąpi od umowy albo odstąpi od obniżenia ceny, może on także naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za które sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności. W ostatnim wypadku kupujący może odstąpić tylko naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że zawarł umowę, nie wiedząc o istnieniu wady; w szczególności może odstąpić od zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł korzyści z tych nakładów.

§ 2. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio, gdy kupujący odstąpi od dostarczenia rzeczy wolnych od wad zamiast rzeczy wadliwych albo usunięcia wady przez sprzedawcę.

Art. 567 [Obowiązek korzystania z rzeczy]

§ 1. Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy nadsteżonej z innej miejscowo kupujący odstąpi od umowy albo odstąpi od dostarczenia rzeczy wolnej od wad zamiast rzeczy wadliwej, nie może on odesłać rzeczy bez uprzedniego porozumienia się ze sprzedawcą i obowiązany jest postarać się o jej przechowanie na koszt sprzedawcy dopóty, dopóki w normalnym toku czynności sprzedawca nie będzie mógł postąpić z rzeczą według swego uznania.

§ 2. Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo pogorszenia rzeczy, kupujący jest uprawniony, a gdy interes sprzedawcy tego wymaga - obowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. Powyższe uprawnienie przysługuje kupującemu także wtedy, gdy sprzedawca zwleka z wydaniem dyspozycji albo gdy przechowanie rzeczy wymaga znacznych kosztów lub jest nadmiernie utrudnione; w tych wypadkach kupujący może również odesłać rzecz sprzedawcy na jego koszt i niebezpieczeństwo.

§ 3. O zamiarze sprzedaży kupujący powinien w miarę możliwości zawiadomić sprzedawcę, w każdym razie powinien wysłać mu zawiadomienie niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży.

Art. 568 [Terminy reklamacji za wady fizyczne]

§ 1. Uprawnienia z tytułu reklamacji za wady fizyczne wygasają po upływie roku, a gdy chodzi o wady budynku - po upływie lat trzech, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

§ 2. Upływ powyższych terminów nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu reklamacji, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił.

§ 3. Zarzut z tytułu reklamacji może być podniesiony także po upływie powyższych terminów, jeżeli przed ich upływem kupujący zawiadomił sprzedawcę o wadzie.

Art. 569 (uchylony)

Art. 570 [Sprzedaż zwierząt] Do sprzedaży zwierząt, które wymienione w rozporządzeniu *Ministra Rolnictwa*⁷⁾ wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości oraz *Przemysłu Spożywczego i Skupu*⁸⁾, stosuje się przepisy o rkojmii za wady fizyczne ze zmianami wskazanymi w dwóch artykułach poniższych.

Art. 571 [Rozwinięcie]

§ 1. Sprzedawca zwierzęcia jest odpowiedzialny tylko za wady główne i jedynie wtedy, gdy wyjdą one na jaw przed upływem oznaczonego terminu. Wady główne i terminy ich ujawnienia, jak również terminy do zawiadomienia sprzedawcy o wadzie głównej określa rozporządzenie *Ministra Rolnictwa*⁷⁾ wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 2. Za wady, które nie zostały uznane za główne, sprzedawca ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy to było w umowie zastrzeżone.

§ 3. Jeżeli w ciągu terminu oznaczonego w rozporządzeniu wyjdzie na jaw wada główna, domniemywa się, że istniała ona już w chwili wydania zwierzęcia.

Art. 572 [Rozwinięcie]

§ 1. Rozporządzenie *Ministra Rolnictwa*⁷⁾ wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami może postanawiać, że uprawnienia z tytułu rkojmii wygasają, jeżeli kupujący w określonym przez rozporządzenie terminie nie zgłosi choroby zwierzęcia właściwemu organowi państwowemu lub nie podda chorego zwierzęcia zbadaniu we właściwej placówce lekarsko-weterynaryjnej.

§ 2. Uprawnienia z tytułu rkojmii za wady główne wygasają z upływem trzech miesięcy, licząc od końca terminu rkojmii, przewidzianego w rozporządzeniu *Ministra Rolnictwa*⁷⁾ wydanym w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 572¹ [Wady prawne] Kupujący może dochodzić uprawnień z tytułu rkojmii za wady prawne, chociażby osoba trzecia nie wystąpiła przeciw niemu z roszczeniem dotyczącym rzeczy sprzedanej.

Art. 573 [Roszczenia osoby trzeciej] Kupujący, przeciwko któremu osoba trzecia dochodzi roszczeń dotyczących rzeczy sprzedanej, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym sprzedawcę i wezwać go do wzięcia udziału w sprawie. Jeżeli tego zaniechał, a osoba trzecia uzyskała orzeczenie dla siebie korzystne, sprzedawca zostaje zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rkojmii za wady prawne o tyle, o ile jego udział w postępowaniu był potrzebny do wykazania, że roszczenia osoby trzeciej były całkowicie lub częściowo bezzasadne.

Art. 574 [Szkoda] Jeżeli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupujący odstępuje od umowy albo odstąpienia ceny, może on żądać naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za które sprzedawca odpowiedzialności nie ponosi. W ostatnim wypadku kupujący może żądać tylko naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że zawarł umowę nie wiedząc o istnieniu wady; w szczególności może on żądać zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł z nich korzyści, a nie otrzymał ich zwrotu od osoby trzeciej. Może również żądać zwrotu kosztów procesu.

Art. 575 [Zwrot ceny] Jeżeli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupujący jest zmuszony wydać rzecz osobie trzeciej, umowne wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rkojmii nie zwalnia sprzedawcy od obowiązku zwrotu otrzymanej ceny, chyba że kupujący wiedział, iż prawa sprzedawcy były sporne, albo że nabył rzecz na własne niebezpieczeństwo.

Art. 575¹ [Zwolnienie od odpowiedzialności] Jeżeli kupujący uniknął utraty w całości lub w części nabytej rzeczy, albo skutków jej obciążenia na korzyść osoby trzeciej przez zapłatę sumy pieniężnej lub spełnienie innego wiadczenia, sprzedawca może zwolnić się od odpowiedzialności z tytułu rkojmii, zwracając kupującemu zapłaconą sumę lub wartość spełnionego wiadczenia wraz z odsetkami i kosztami.

Art. 576 [Terminy rkojmii za wady prawne]

§ 1. Uprawnienia z tytułu rkojmii za wady prawne rzeczy sprzedanej wygasają z upływem roku od chwili, kiedy kupujący dowiedział się o istnieniu wady. Jeżeli kupujący dowiedział się o istnieniu wady prawnej dopiero na skutek powództwa osoby trzeciej, termin ten biegnie od dnia, w którym orzeczenie wydane w sporze z osobą trzecią stało się prawomocne.

§ 2. Upływ powyższego terminu nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rkojmii, jeżeli sprzedawca wad podstępnie zataił.

§ 3. Zarzut z tytułu rkojmii może być podniesiony także po upływie powyższego terminu, jeżeli przed jego upływem kupujący zawiadomił sprzedawcę o wadzie.

Dział III. Gwarancja jako ci.

Art. 577 [Pojęcie]

§ 1. W wypadku gdy kupujący otrzymał od sprzedawcy dokument gwarancyjny co do jakości rzeczy sprzedanej, poczytuje się w razie wątpliwości, że wystawca dokumentu (gwarant) jest obowiązany do usunięcia wady fizycznej rzeczy lub do dostarczenia rzeczy wolnej od wad, jeżeli wady te ujawni się w ciągu terminu określonego w gwarancji.

§ 2. Jeżeli w gwarancji nie zastrzeżono innego terminu, termin wynosi jeden rok licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

Art. 578 [Zakres odpowiedzialności] Jeżeli w gwarancji inaczej nie zastrzeżono, odpowiedzialność z tytułu gwarancji obejmuje tylko wady powstałe z przyczyn tkwiących w sprzedanej rzeczy.

Art. 579 [Gwarancja a rkojmia] Kupujący może wykonywać uprawnienia z tytułu rkojmii za wady fizyczne rzeczy, niezależnie od uprawnień wynikających z gwarancji.

Art. 580 [Obowiązki stron]

§ 1. Kto wykonuje obowiązki wynikające z gwarancji, powinien dostarczyć rzecz na koszt gwaranta do miejsca wskazanego w gwarancji lub do miejsca, w którym rzecz została wydana przy udzieleniu gwarancji, chyba że z okoliczności wynika, iż wada powinna być usunięta w miejscu, w którym rzecz znajdowała się w chwili ujawnienia wady.

§ 2. Gwarant jest obowiązany wykonać obowiązki wynikające z gwarancji w odpowiednim terminie i dostarczyć uprawnionemu z gwarancji rzecz na swój koszt do miejsca wskazanego w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy w czasie od wydania jej gwarantowi do jej odebrania przez uprawnionego z gwarancji ponosi gwarant.

Art. 581 [Bieg terminu]

§ 1. Jeżeli w wykonaniu swoich obowiązków gwarant dostarczył uprawnionemu z gwarancji zamiast rzeczy wadliwej rzecz wolną od wad albo dokonał istotnych napraw rzeczy objętej gwarancją, termin gwarancji biegnie na nowo od chwili dostarczenia rzeczy wolnej od wad lub zwrócenia rzeczy naprawionej. Jeżeli gwarant wymienił inną rzecz, przepis powyższy stosuje się odpowiednio do rzeczy wymienionej.

§ 2. W innych wypadkach termin gwarancji ulega przedłużeniu o czas, w ciągu którego skutek wady rzeczy objętej gwarancją uprawniony z gwarancji nie mógł z niej korzystać.

Art. 582 (uchylony)

Dział IV. Szczególne rodzaje sprzedaży.

Rozdział I. Sprzedaż na raty.

Art. 583 [Pojęcie]

§ 1. Sprzedaż na raty jest dokonana w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedaż rzeczy ruchomej osobie fizycznej za cenę płatną w określonych ratach, jeżeli według umowy rzecz ma być kupującemu wydana przed całkowitym zapłaceniem ceny.

§ 2. Wystawienie przez kupującego weksla na pokrycie lub zabezpieczenie ceny kupna nie wyłącza stosowania przepisów rozdziału niniejszego.

Art. 584 [Rękojmia]

§ 1. Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi za wady rzeczy sprzedanej na raty może być przez umowę wyłączona lub ograniczona tylko w wypadkach przewidzianych przez przepisy szczególne.

§ 2. Umowa nie może utrudnić kupującemu wykonania uprawnień z tytułu rękojmi.

Art. 585 [Przedterminowa zapłata] Kupujący może płacić raty przed terminem płatności. W razie przedterminowej zapłaty kupujący może odliczyć kwotę, która odpowiada wysokości stopy procentowej obowiązującej dla danego rodzaju kredytów Narodowego Banku Polskiego.

Art. 586 [Zwłoka]

§ 1. Zastrzeżenie natychmiastowej wymagalności nieuiszczonej ceny na wypadek uchybienia terminom poszczególnych rat jest skuteczne tylko wtedy, gdy było uczynione na piśmie przy zawarciu umowy, a kupujący jest w zwłocie z zapłatą co najmniej dwóch rat, łączna suma zaległych rat przewyższa jedną piątą części umówionej ceny.

§ 2. Sprzedawca może odstąpić od umowy z powodu niezapłacenia ceny tylko wtedy, gdy kupujący jest w zwłocie z zapłatą co najmniej dwóch rat, a łączna suma zaległych rat przewyższa jedną piątą części umówionej ceny. W wypadku takim sprzedawca powinien wyznaczyć kupującemu odpowiedni termin dodatkowy do zapłacenia zaległości z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

§ 3. Postanowienia umowne mniej korzystne dla kupującego są nieważne. Zamiast nich stosuje się przepisy niniejszego artykułu.

Art. 587 [Wyłączenie podmiotów gospodarczych] Przepisów rozdziału niniejszego nie stosuje się do sprzedaży na raty, jeżeli kupujący nabył rzecz w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa.

Art. 588 [Kredyt bankowy]

§ 1. Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio w wypadkach, gdy rzecz ruchoma zostaje sprzedana osobie fizycznej korzystającej z kredytu udzielonego w tym celu przez bank, jeżeli kredyt ten ma być spłacony ratami, a rzecz została kupującemu wydana przed całkowitą spłatą kredytu.

§ 2. Do zabezpieczenia roszczeń banku, który kredyt udziela, przysługuje mu ustawowe prawo zastawu na rzeczy sprzedanej, dopóki rzecz znajduje się u kupującego.

§ 3. Odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady rzeczy ponosi wyłącznie sprzedawca.

Rozdział II. Zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej. Sprzedaż na próbę.

Art. 589 [Skutek zastrzeżenia własności] Jeżeli sprzedawca zastrzegł sobie własność sprzedanej rzeczy ruchomej a do uiszczenia ceny, poczytuje się w razie wątpliwości, że przeniesienie własności rzeczy nastąpiło pod warunkiem zawieszającym.

Art. 590 [Forma]

§ 1. Jeżeli rzecz zostaje kupującemu wydana, zastrzeżenie własności powinno być stwierdzone pismem. Jest ono skuteczne względem wierzycieli kupującego, jeżeli pismo ma datę pewną.

§ 2. (uchylony)

Art. 591 [Wynagrodzenie za pogorszenie rzeczy] W razie zastrzeżenia prawa własności sprzedawca odbierając rzecz może dać odpowiednie wynagrodzenie za zużycie lub uszkodzenie rzeczy.

Art. 592 [Skutek zastrzeżenia próby]

§ 1. Sprzedaż na próbę albo z zastrzeżeniem zbadania rzeczy przez kupującego poczytuje się w razie wątpliwości za zawartą pod warunkiem zawieszającym, a kupujący uznaje przedmiot sprzedany za dobry. W braku oznaczenia w umowie terminu próby lub zbadania rzeczy sprzedawca może wyznaczyć kupującemu odpowiedni termin.

§ 2. Jeżeli kupujący rzecz odebrał i nie zgłosił wad przed upływem umówionego przez strony lub wyznaczonego przez sprzedawcę terminu, uważa się, że uznał przedmiot sprzedany za dobry.

Rozdział III. Prawo odkupu.

Art. 593 [Termin; wykonanie; forma]

§ 1. Prawo odkupu może być zastrzeżone na czas nieprzeszac lat pięciu; termin dłuższy ulega skróceniu do lat pięciu.

§ 2. Prawo odkupu wykonywa się przez ogłoszenie sprzedawcy złożone kupującemu. Jeżeli zawarcie umowy sprzedaży wymagało zachowania szczególnej formy, ogłoszenie o wykonaniu prawa odkupu powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 594 [Skutki wykonania]

§ 1. Z chwilą wykonania prawa odkupu kupujący obowiązany jest przenieść z powrotem na sprzedawcę własność kupionej rzeczy za zwrotem ceny i kosztów sprzedaży oraz za zwrotem nakładów; jednakże zwrot nakładów, które nie stanowiły nakładów koniecznych, należą do kupującego tylko w granicach istniejącego zwiększenia wartości rzeczy.

§ 2. Jeżeli określona w umowie sprzedaży cena odkupu przenosi cenę i koszty sprzedaży, sprzedawca może obniżyć cenę odkupu do wartości rzeczy w chwili wykonania prawa odkupu, jednakże nie niżej sumy obliczonej według paragrafu poprzedzającego.

Art. 595 [Niezbywalność ;niepodzielność]

§ 1. Prawo odkupu jest niezbywalne i niepodzielne.

§ 2. Jeżeli jest kilku uprawnionych do odkupu, a niektórzy z nich nie wykonywają tego prawa, pozostali mogą je wykonać w całości.

Rozdział IV. Prawo pierwokupu.

Art. 596 [Pojęcie] Jeżeli ustawa lub czynność prawna zastrzega dla jednej ze stron pierwszeństwo kupna oznaczonej rzeczy na wypadek, gdyby druga strona sprzedała rzecz osobie trzeciej (prawo pierwokupu), stosuje się w braku przepisów szczególnych przepisy niniejszego rozdziału.

Art. 597 [Wykonanie]

§ 1. Rzecz, której dotyczy prawo pierwokupu, może być sprzedana osobie trzeciej tylko pod warunkiem, że uprawniony do pierwokupu swego prawa nie wykona.

§ 2. Prawo pierwokupu wykonywa się przez ogłoszenie złożone zobowiązanemu. Jeżeli zawarcie umowy sprzedaży rzeczy, której dotyczy prawo pierwokupu, wymaga zachowania szczególnej formy, ogłoszenie o wykonaniu prawa pierwokupu powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 598 [Zawiadomienie; termin wykonania]

§ 1. Zobowiązany z tytułu prawa pierwokupu powinien niezwłocznie zawiadomić uprawnionego o treści umowy sprzedaży zawartej z osobą trzecią.

§ 2. Prawo pierwokupu co do nieruchomości może wykonywać się w ciągu miesiąca, a co do innych rzeczy - w ciągu tygodnia od otrzymania zawiadomienia o sprzedaży, chyba że zostały zastrzeżone inne terminy.

Art. 599 [Skutki naruszenia]

§ 1. Jeżeli zobowiązany z tytułu prawa pierwokupu sprzedał rzecz osobie trzeciej bezwarunkowo albo jeżeli nie zawiadomił uprawnionego o sprzedaży lub podał mu do wiadomości istotne postanowienia umowy sprzedaży niezgodnie z rzeczywistością, ponosi on odpowiedzialność za wynikłe szkody.

§ 2. Jednakże jeżeli prawo pierwokupu przysługuje z mocy ustawy Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego, współwłaścicielowi albo dzierżawcy, sprzedaż dokonana bezwarunkowo jest nieważna.

Art. 600 [Skutki wykonania]

§ 1. Przez wykonanie prawa pierwokupu dochodzi do skutku między zobowiązanym a uprawnionym umowa sprzedaży tej samej treści, co umowa zawarta przez zobowiązanego z osobą trzecią, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jednakże postanowienia umowy z osobą trzecią, mające na celu udaremnienie prawa pierwokupu, względem uprawnionego bezskuteczne.

§ 2. Jeżeli umowa sprzedaży zawarta z osobą trzecią przewiduje wiadczenia dodatkowe, których uprawniony do pierwokupu nie mógłby spełnić, może on swe prawo wykonywać uiszczając wartość tych świadczeń. Jednakże gdy prawo pierwokupu przysługuje Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego z mocy ustawy, takie wiadczenia dodatkowe uważa się za niezastrzeżone.

Art. 601 [Zabezpieczenie zapłaty] Jeżeli według umowy sprzedaży zawartej z osobą trzecią cena ma być zapłacona w terminie późniejszym, uprawniony do pierwokupu może z tego terminu skorzystać tylko wtedy, gdy zabezpieczy zapłatę ceny. Przepisu tego nie stosuje się, gdy uprawnionym jest państwowa jednostka organizacyjna.

Art. 602 [Niezbywalność ;niepodzielność]

§ 1. Prawo pierwokupu jest niezbywalne. Jest ono niepodzielne, chyba że przepisy szczególne zezwalają na częściowe wykonanie tego prawa.

§ 2. Jeżeli jest kilku uprawnionych, a niektórzy z nich nie wykonywają prawa pierwokupu, pozostali mogą wykonać je w całości.

Tytuł XII. Zamiana.

Art. 603 [Pojęcie] Przez umowę zamiany każda ze stron zobowiązuje się przenieść na drugą stronę własną rzecz w zamian za zobowiązanie się do przeniesienia własności innej rzeczy.

Art. 604 [Odesłanie] Do zamiany stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży.

Tytuł XIII. Dostawa.

Art. 605 [Pojęcie] Przez umowę dostawy dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczania częściami albo okresowo, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny.

Art. 605¹ [Odesłanie] Jeżeli umowa dostawy jest zawierana w zakresie działalności przedsiębiorstwa dostawcy, a odbiorcą jest osoba fizyczna, która nabywa rzeczy w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, do umowy tej stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 606 [Forma] Umowa dostawy powinna być stwierdzona письmem.

Art. 607 [Nieodpowiednie surowce odbiorcy] Jeżeli surowce lub materiały niezbędne do wykonania przedmiotu dostawy a dostarczane przez odbiorcę są nieprzydatne do prawidłowego wykonania przedmiotu dostawy, dostawca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym odbiorcę.

Art. 608 [Kontrola odbiorcy]

§ 1. Jeżeli w umowie zastrzeżono, że wytworzenie zamówionych rzeczy ma nastąpić z surowców określonego gatunku lub pochodzenia, dostawca powinien zawiadomić odbiorcę o ich przygotowaniu do produkcji i jest obowiązany zezwolić odbiorcy na sprawdzenie ich jakości.

§ 2. Jeżeli w umowie zastrzeżono, że wytworzenie zamówionych rzeczy ma nastąpić w określony sposób, dostawca jest obowiązany zezwolić odbiorcy na sprawdzenie procesu produkcji.

Art. 609 [Rokmija] Dostawca ponosi odpowiedzialność z tytułu reklamacji za wady fizyczne dostarczonych rzeczy także w tym wypadku, gdy wytworzenie rzeczy nastąpiło w sposób określony przez odbiorcę lub według dostarczonej przez niego dokumentacji technologicznej, chyba że dostawca, mimo zachowania należytej staranności, nie mógł wykryć wadliwego sposobu produkcji lub dokumentacji technologicznej albo odbiorca, mimo zwrócenia przez dostawcę uwagi na powyższe wadliwość, obstawał przy podanym przez siebie sposobie produkcji lub dokumentacji technologicznej.

Art. 610 [Opóźnienie rozpoczęcia produkcji] Jeżeli dostawca opóźnia się z rozpoczęciem wytwarzania przedmiotu dostawy lub poszczególnych jego części tak dalece, że nie jest prawdopodobne, aby zdołał je dostarczyć w czasie umówionym, odbiorca może nie wyznaczyć terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do dostarczenia przedmiotu dostawy.

Art. 611 [Wadliwy sposób wytwarzania] Jeżeli w toku wytwarzania przedmiotu dostawy okaże się, że dostawca wykonywa ten przedmiot w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, odbiorca może wezwać dostawcę do zmiany sposobu wykonania wyznaczając dostawcy w tym celu odpowiedni termin, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu od umowy odstąpić.

Art. 612 [Odesłanie] W przedmiotach nieuregulowanych przepisami niniejszego tytułu, do praw i obowiązków dostawcy i odbiorcy stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży.

Tytuł XIV. Kontraktacja.

Art. 613 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę kontraktacji producent rolny zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć kontraktującemu oznaczoną ilość produktów rolnych określonego rodzaju, a kontraktujący zobowiązuje się te produkty odebrać w terminie umówionym, zapłacić umówioną cenę oraz spełnić określone wiadczenie dodatkowe, jeżeli umowa lub przepisy szczególne przewidują obowiązek spełnienia takiego wiadczenia.

§ 2. Ilość produktów rolnych może być w umowie oznaczona także według obszaru, z którego produkty te mają być zebrane.

§ 3. Przepisy dotyczące sprzedaży według cen sztywnych, maksymalnych, minimalnych i wynikowych stosuje się odpowiednio.

§ 4. Przez producenta rolnego rozumie się również grupę producentów rolnych lub ich związek.

Art. 614 [Wspólne prowadzenie gospodarstwa] Jeżeli przedmiot kontraktacji ma być wytworzony w gospodarstwie prowadzonym przez kilka osób wspólnie, odpowiedzialność tych osób względem kontraktującego jest solidarna.

Art. 615 [Wiadczenia dodatkowe] Wiadczeniami dodatkowymi ze strony kontraktującego mogą być w szczególności:

- 1) zapewnienie producentowi możliwości nabycia określonych środków produkcji i uzyskania pomocy finansowej;
- 2) pomoc agrotechniczna i zootechniczna;
- 3) premie pieniężne;
- 4) premie rzeczowe.

Art. 616 [Forma] Umowa kontraktacyjna powinna być zawarta na piśmie.

Art. 617 [Kontrola kontraktującego cego] Kontraktujący jest uprawniony do nadzoru i kontroli nad wykonywaniem umowy kontraktacji przez producenta.

Art. 618 [Miejsce wiadczenia producenta] Wiadczenie producenta powinno być spełnione w miejscu wytworzenia zakontraktowanych produktów, chyba że co innego wynika z umowy.

Art. 619 (uchylony)

Art. 620 [Wiadczenie częściowe] Jeżeli przedmiot kontraktacji jest podzielny, kontraktujący nie może odmówić przyjęcia wiadczenia częściowego, chyba że inaczej zastrzeżono.

Art. 621 [Rokojmia] Do rokojmii za wady fizyczne i prawne przedmiotu kontraktacji oraz środków produkcji dostarczonych producentowi przez kontraktującego stosuje się odpowiednio przepisy o rokojmii przy sprzedaży z tym zmianami, że prawo odstąpienia od umowy z powodu wad fizycznych przedmiotu kontraktacji przysługuje kontraktującemu tylko wtedy, gdy wady są istotne.

Art. 622 [Niemożliwość dostarczenia produktów]

§ 1. Jeżeli wskutek okoliczności, za które jedna ze stron odpowiedzialności nie ponosi, producent nie może dostarczyć przedmiotu kontraktacji, obowiązany jest on tylko do zwrotu pobranych zaliczek i kredytów bankowych.

§ 2. W umowie strony mogą zastrzec warunki zwrotu zaliczek i kredytu korzystniejsze dla producenta.

Art. 623 [Zawiadomienie] Jeżeli umowa kontraktacji wkłada na producenta obowiązek zgłoszenia w określonym terminie niemożliwości dostarczenia przedmiotu kontraktacji wskutek okoliczności, za które producent odpowiedzialności nie ponosi, niedopełnienie tego obowiązku z winy producenta wyłącza możliwość powoływania się na te okoliczności. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy kontraktujący o powyższych okolicznościach wiedział albo gdy były one powszechnie znane.

Art. 624 [Przedawnienie]

§ 1. Wzajemne roszczenia producenta i kontraktującego cego przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia spełnienia wiadczenia przez producenta, a jeżeli wiadczenie producenta nie zostało spełnione - od dnia, w którym powinno być spełnione.

§ 2. Jeżeli wiadczenie producenta było spełniane częściowo, przedawnienie biegnie od dnia, w którym zostało spełnione ostatnie wiadczenie częściowe.

Art. 625 [Zmiana posiadacza gospodarstwa] Jeżeli po zawarciu umowy kontraktacji gospodarstwo producenta przeszło w posiadanie innej osoby, prawa i obowiązki z tej umowy wynikające przechodzą na nowego posiadacza. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy przejęcie posiadania było następstwem odpłatnego nabycia gospodarstwa, a nabywca nie wiedział i mimo zachowania należytej staranności nie mógł się dowiedzieć o istnieniu umowy kontraktacji.

Art. 626 [Wniesienie gospodarstwa do spółdzielni]

§ 1. Jeżeli po zawarciu umowy kontraktacji producent wniósł posiadane gospodarstwo jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielnia wstępuje w prawa i obowiązki producenta, chyba że stan wniesionego gospodarstwa stoi temu na przeszkodzie.

§ 2. Jeżeli stan gospodarstwa producenta w chwili jego przystąpienia do spółdzielni nie pozwala na wykonanie umowy kontraktacji przez spółdzielnię, umowa wygasa, a producent obowiązany jest zwrócić pobrane zaliczki i kredyty bankowe; inne korzyści wynikające z tej umowy obowiązany jest zwrócić w takim zakresie, w jakim ich nie zużył w celu wykonania umowy.

§ 3. Jeżeli producent po przystąpieniu do spółdzielni dokonywa indywidualnie sprzedaż zakontraktowanych zbiorów, ponosi on wyłączną odpowiedzialność za wykonanie umowy kontraktacji.

Tytuł XV. Umowa o dzieło.

Art. 627 [Pojęcie] Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Art. 627¹ [Odesłanie] Do umowy zawartej, w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie, z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, bądź rzecz ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 628 [Określenie wysokości wynagrodzenia]

§ 1. Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła może ustalić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli tak nie jest, w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie.

§ 2. Przepisy dotyczące sprzedaży według cen sztywnych, maksymalnych, minimalnych i wynikowych stosuje się odpowiednio.

Art. 629 [Wynagrodzenie kosztorysowe] Jeżeli strony określiły wynagrodzenie na podstawie zestawienia planowanych prac i przewidywanych kosztów (wynagrodzenie kosztorysowe), a w toku wykonywania dzieła zarządzenie właściwego organu państwowego zmieniło wysokość cen lub stawek obowiązujących dotychczas w obliczeniach kosztorysowych, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany umówionego wynagrodzenia. Nie dotyczy to jednak należności uiszczonych za materiały lub robociznę przed zmianą cen lub stawek.

Art. 630 [Podwy szenie wynagrodzenia]

§ 1. Je eli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczno przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych b d cych podstaw obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporz dził zamawiaj cy, przyjmuj cy zamówienie mo e da odpowiedniego podwy szenia umówionego wynagrodzenia. Je eli zestawienie planowanych prac sporz dził przyjmuj cy zamówienie, mo e on da podwy szenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania nale ytej staranno ci nie mógł przewidzie konieczno ci prac dodatkowych.

§ 2. Przyjmuj cy zamówienie nie mo e da podwy szenia wynagrodzenia, je eli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody zamawiaj cego.

Art. 631 [Odst pienie zamawiaj cego] Gdyby w wypadkach przewidzianych w dwóch artykułach poprzedzaj cych zaszła konieczno znacznego podwy szenia wynagrodzenia kosztorysowego, zamawiaj cy mo e od umowy odst pi , powinien jednak uczyni to niezwłocznie i zapłaci przyjmuj cemu zamówienie odpowiedni cz umówionego wynagrodzenia.

Art. 632 [Wynagrodzenie ryczałtowe]

§ 1. Je eli strony umówiły si o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmuj cy zamówienie nie mo e da podwy szenia wynagrodzenia, chocia by w czasie zawarcia umowy nie mo na było przewidzie rozmiaru lub kosztów prac.

§ 2. Je eli jednak wskutek zmiany stosunków, której nie mo na było przewidzie , wykonanie dzieła groziłoby przyjmuj cemu zamówienie ra c strat , s d mo e podwy szy ryczałt lub rozwi za umow .

Art. 633 [Materiały zamawiaj cego] Je eli materiałów na wykonanie dzieła dostarcza zamawiaj cy, przyjmuj cy zamówienie powinien ich u y w sposób odpowiedni oraz zło y rachunek i zwróci niezu yt cz .

Art. 634 [Informowanie o przeszkodach] Je eli materiał dostarczony przez zamawiaj cego nie nadaje si do prawidłowego wykonania dzieła albo je eli zajd inne okoliczno ci, które mog przeszkodzi prawidłowemu wykonaniu, przyjmuj cy zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomi o tym zamawiaj cego.

Art. 635 [Opó nienie prac] Je eli przyjmuj cy zamówienie opó nia si z rozpocz cciem lub wyko czeniem dzieła tak dalece, e nie jest prawdopodobne, eby zdołał je uko czy w czasie umówionym, zamawiaj cy mo e bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odst pi jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła.

Art. 636 [Wadliwe wykonywanie]

§ 1. Je eli przyjmuj cy zamówienie wykonywa dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umow , zamawiaj cy mo e wezwa go do zmiany sposobu wykonania i wyznacz y mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu zamawiaj cy mo e od umowy odst pi albo powierzy poprawienie lub dalsze wykonanie dzieła innej osobie na koszt i niebezpiecze stwo przyjmuj cego zamówienie.

§ 2. Je eli zamawiaj cy sam dostarczył materiału, mo e on w razie odst pienia od umowy lub powierzenia wykonania dzieła innej osobie da zwrotu materiału i wydania rozpocz tego dzieła.

Art. 637 [R kojnia]

§ 1. Je eli dzieło ma wady, zamawiaj cy mo e da ich usuni cia, wyznaczaj c w tym celu przyjmuj cemu zamówienie odpowiedni termin z zagro eniem, e po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmuj cy mo e odmówi naprawy, gdyby wymagała nadmiernych kosztów.

§ 2. Gdy wady usun si nie dadz albo gdy z okoliczno ci wynika, e przyjmuj cy zamówienie nie zdoła ich usun w czasie odpowiednim, zamawiaj cy mo e od umowy odst pi , je eli wady s istotne; je eli wady nie s istotne, zamawiaj cy mo e da obni enia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmuj cy zamówienie nie usun ł wad w terminie wyznaczonym przez zamawiaj cego.

Art. 638 [Odesłanie] Je eli z artykułów poprzedzaj cych nie wynika nic innego, do r kojni za wady dzieła stosuje si odpowiednio przepisy o r kojmi przy sprzeda y.

Art. 639 [Zapłata mimo niewykonania] Zamawiaj cy nie mo e odmówi zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania dzieła, je eli przyjmuj cy zamówienie był gotów je wykona , lecz doznał przeszkody z przyczyn dotycz cych zamawiaj cego. Jednak e w wypadku takim zamawiaj cy mo e odliczy to, co przyjmuj cy zamówienie oszcz dził z powodu niewykonania dzieła.

Art. 640 [Brak współdziałania] Je eli do wykonania dzieła potrzebne jest współdziałanie zamawiaj cego, a tego współdziałania brak, przyjmuj cy zamówienie mo e wyznacz y zamawiaj cemu odpowiedni termin z zagro eniem, i po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu b dzie uprawniony do odst pienia od umowy.

Art. 641 [Dostarczony materiał]

§ 1. Niebezpiecze stwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia materiału na wykonanie dzieła obci a tego, kto materiału dostarczył.

§ 2. Gdy dzieło uległo zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwo ci materiału dostarczonego przez zamawiaj cego albo wskutek wykonania dzieła według jego wskazówek, przyjmuj cy zamówienie mo e da za wykonan prac umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej cz ci, je eli uprzedził zamawiaj cego o niebezpiecze stwie zniszczenia lub uszkodzenia dzieła.

Art. 642 [Termin płatno ci]

§ 1. W braku odmiennej umowy przyjmuj cemu zamówienie nale y si wynagrodzenie w chwili oddania dzieła.

§ 2. Je eli dzieło ma by oddawane cz ciami, a wynagrodzenie zostało obliczone za ka d cz z osobna, wynagrodzenie nale y si z chwil spełnienia ka dego ze wiadcze cz ciowych.

Art. 643 [Obowi zek odebrania dzieła] Zamawiaj cy obowi zany jest odebra dzieło, które przyjmuj cy zamówienie wydaje mu zgodnie ze swym zobowi zaniem.

Art. 644 [Odst pienie] Dopóki dzieło nie zostało uko czone, zamawiaj cy mo e w ka dej chwili od umowy odst pi płac c umówione wynagrodzenie. Jednak e w wypadku takim zamawiaj cy mo e odliczy to, co przyjmuj cy zamówienie oszcz dził z powodu niewykonania dzieła.

Art. 645 [mier przyjmuj cego]

§ 1. Umowa o dzieło, którego wykonanie zale y od osobistych przymiotów przyjmuj cego zamówienie, rozwi zuje si wskutek jego mierci lub niezdolno ci do pracy.

§ 2. Je eli materiał był własno ci przyjmuj cego zamówienie, a dzieło cz ciowo wykonane przedstawia ze wzgl du na zamierzony cel umowy warto dla zamawiaj cego, przyjmuj cy zamówienie lub jego spadkobierca mo e da , a eby zamawiaj cy odebrał materiał w stanie, w jakim si znajduje, za zapłat jego warto ci oraz odpowiedniej cz ci wynagrodzenia.

Art. 646 [Przedawnienie] Roszczenia wynikaj ce z umowy o dzieło przedawniaj si z upływem lat dwóch od dnia oddania dzieła, a je eli dzieło nie zostało oddane - od dnia, w którym zgodnie z tre ci umowy miało by oddane.

Tytuł XVI. Umowa o roboty budowlane.

Art. 647 [Poj cie] Przez umow o roboty budowlane wykonawca zobowi zuje si do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowi zuje si do dokonania wymaganych przez wła ciwe przepisy czynno ci zwi zanych z przygotowaniem robót, w szczególno ci do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Art. 647¹ [Umowa z podwykonawc]

§ 1. W umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647, zawartej mi dzy inwestorem a wykonawc (generalnym wykonawc), strony ustalaj zakres robót, które wykonawca b dzie wykonywał osobi cie lub za pomoc podwykonawców.

§ 2. Do zawarcia przez wykonawc umowy o roboty budowlane z podwykonawc jest wymagana zgoda inwestora. Je eli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawc umowy z podwykonawc lub jej projektu, wraz z cz ci dokumentacji dotycz c wykonania robót okre lonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na pi mie sprzeciwu lub zastrze e , uwa a si , e wyraził zgod na zawarcie umowy.

§ 3. Do zawarcia przez podwykonawc umowy z dalszym podwykonawc jest wymagana zgoda inwestora i wykonawcy. Przepis § 2 zdanie drugie stosuje si odpowiednio.

§ 4. Umowy, o których mowa w § 2 i 3, powinny by dokonane w formie pisemnej pod rygorem niewa no ci.

§ 5. Zawieraj cy umow z podwykonawc oraz inwestor i wykonawca ponosz solidarn odpowiedzialno za zapłat wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawc .

§ 6. Odmienne postanowienia umów, o których mowa w niniejszym artykule, s niewa ne.

Art. 648 [Forma]

§ 1. Umowa o roboty budowlane powinna by stwierdzona pismem.

§ 2. Wymagana przez wła ciwe przepisy dokumentacja stanowi cz składow umowy.

§ 3. *(uchylony)*

Art. 649 [Zakres robót] W razie w tpiwo ci poczytuje si , i wykonawca podj ł si wszystkich robót obj tych projektem stanowi cym cz składow umowy.

Art. 649¹ [Gwarancja zapłaty]

§ 1. Gwarancji zapłaty za roboty budowlane, zwanej dalej "gwarancj zapłaty", inwestor udziela wykonawcy (generalnemu wykonawcy) w celu zabezpieczenia terminowej zapłaty umówionego wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych.

§ 2. Gwarancj zapłaty jest gwarancja bankowa lub ubezpieczeniowa, a tak e akredytywa bankowa lub por czenie banku udzielone na zlecenie inwestora.

§ 3. Strony ponosz w równych cz ciach udokumentowane koszty zabezpieczenia wiarytelno ci.

Art. 649² [Bezskuteczne odst pienie inwestora od umowy]

§ 1. Nie mo na przez czynno prawn wył czy ani ograniczy prawa wykonawcy (generalnego wykonawcy) do dania od inwestora gwarancji zapłaty.

§ 2. Odst pienie inwestora od umowy spowodowane daniem wykonawcy (generalnego wykonawcy) przedstawienia gwarancji zapłaty jest bezskuteczne.

Art. 649³ [Wysoko gwarancji]

§ 1. Wykonawca (generalny wykonawca) robót budowlanych mo e w ka dym czasie da od inwestora gwarancji zapłaty do wysoko ci ewentualnego roszczenia z tytułu wynagrodzenia wynikaj cego z umowy oraz robót dodatkowych lub koniecznych do wykonania umowy, zaakceptowanych na pi mie przez inwestora.

§ 2. Udzielenie gwarancji zapłaty nie stoi na przeszkodzie daniu gwarancji zapłaty do ł cznej wysoko ci okre lonej w § 1.

Art. 649⁴ [Brak danej gwarancji, skutki]

§ 1. Je eli wykonawca (generalny wykonawca) nie uzyska danej gwarancji zapłaty w wyznaczonym przez siebie terminie, nie krótszym ni 45 dni, uprawniony jest do odst pienia od umowy z winy inwestora ze skutkiem na dzie odst pienia.

§ 2. Brak danej gwarancji zapłaty stanowi przeszkod w wykonaniu robót budowlanych z przyczyn dotycz cych inwestora.

§ 3. Inwestor nie mo e odmówi zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania robót budowlanych, je eli wykonawca (generalny wykonawca) był gotów je wykona , lecz doznał przeszkody z przyczyn dotycz cych inwestora. Jednak e w wypadku takim inwestor mo e odliczy to, co wykonawca (generalny wykonawca) oszcz dził z powodu niewykonania robót budowlanych.

Art. 649⁵ [Zastosowanie przepisów] Przepisy art. 649¹-649⁴ stosuje si do umów zawartych mi dzy wykonawc (generalnym wykonawc) a dalszymi wykonawcami (podwykonawcami).

Art. 650 (uchylony)

Art. 651 [Informowanie o przeszkodach] Je eli dostarczona przez inwestora dokumentacja, teren budowy, maszyny lub urz dzenia nie nadaj si do prawidłowego wykonania robót albo je eli zajd inne okoliczno ci, które mog przeszkodzi prawidłowemu wykonaniu robót, wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomi o tym inwestora.

Art. 652 [Szkody na terenie budowy] Jeżeli wykonawca przejął protokolarnie od inwestora teren budowy, ponosi on a do chwili oddania obiektu odpowiedzialność na zasadach ogólnych za szkody wynikłe na tym terenie.

Art. 653 (uchylony)

Art. 654 [Odbiór czynności] W braku odmiennego postanowienia umowy inwestor obowiązany jest nadanie wykonawcy przyjmować wykonane roboty czynnościowo, w miarę ich ukończenia, za zapłatą odpowiedniej części wynagrodzenia.

Art. 655 [Ryzyko zniszczenia obiektu] Gdyby wykonany obiekt uległ zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń albo wskutek wykonania robót według wskazówek inwestora, wykonawca może żądać umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził inwestora o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia obiektu albo jeżeli mimo zachowania należytej staranności nie mógł stwierdzić wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń.

Art. 656 [Odeślanie]

§ 1. Do skutków odpowiedzialności przez wykonawcę z rozpoczęciem robót lub wykonaniem obiektu albo wykonywaniem przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rąkkojmi za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy o umowie o dzieło.

§ 2. (uchylony)

Art. 657 [Odstąpienie] Uprawnienie do odstąpienia od umowy przez wykonawcę lub przez inwestora może być ograniczone lub wyłączone przez przepisy szczególne.

Art. 658 [Odpowiednie stosowanie] Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio do umowy o wykonanie remontu budynku lub budowli.

Tytuł XVII. Najem i dzierżawa.

Dział I. Najem.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 659 [Pojęcie; oznaczenie czynszu]

§ 1. Przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do użytkowania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz.

§ 2. Czynsz może być oznaczony w pieniądzu lub w świadczeniach innego rodzaju.

Art. 660 [Forma] Umowa najmu nieruchomości lub pomieszczenia na czas dłuższy niż rok powinna być zawarta na piśmie. W razie niezachowania tej formy poczytuje się umowę za zawartą na czas nieoznaczony.

Art. 661 [Przedłużenie najmu]

§ 1. Najem zawarty na czas dłuższy niż lat dziesięć poczytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nieoznaczony.

§ 2. Najem zawarty między przedsiębiorcami na czas dłuższy niż lat trzydzieści poczytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nieoznaczony.

Art. 662 [Stan i utrzymanie rzeczy]

§ 1. Wynajmujący powinien wydać najemcy rzecz w stanie przydatnym do umówionego użytku i utrzymywać ją w takim stanie przez czas trwania najmu.

§ 2. Drobne nakłady ponieszone ze zwykłym użytkowaniem rzeczy obciążają najemcę.

§ 3. Jeżeli rzecz najta uległa zniszczeniu z powodu okoliczności, za które wynajmujący odpowiedzialności nie ponosi, wynajmujący nie ma obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego.

Art. 663 [Naprawy konieczne] Jeżeli w czasie trwania najmu rzecz wymaga napraw, które obciążają wynajmującego, a bez których rzecz nie jest przydatna do umówionego użytku, najemca może wyznaczyć wynajmującemu odpowiedni termin do wykonania napraw. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu najemca może dokonać koniecznych napraw na koszt wynajmującego.

Art. 664 [Rąkkojmia]

§ 1. Jeżeli rzecz najta ma wady, które ograniczają jej przydatność do umówionego użytku, najemca może żądać odpowiedniego obniżenia czynszu za czas trwania wad.

§ 2. Jeżeli w chwili wydania najemcy rzecz miała wady, które unieważniają przewidziane w umowie użytkowanie rzeczy, albo jeżeli wady takie powstały później, a wynajmujący mimo otrzymanego zawiadomienia nie usunął ich w czasie odpowiednim, albo jeżeli wady usunął się nie dając, najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

§ 3. Roszczenie o obniżenie czynszu z powodu wad rzeczy najtej, jak również uprawnienie do niezwłocznego wypowiedzenia najmu nie przysługują najemcy, jeżeli w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach.

Art. 665 [Roszczenia osób trzecich] Jeżeli osoba trzecia dochodzi przeciwko najemcy roszczeń dotyczących rzeczy najtej, najemca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wynajmującego.

Art. 666 [Sposób użycia rzeczy]

§ 1. Najemca powinien przez czas trwania najmu używać rzeczy najętej w sposób w umowie określony, a gdy umowa nie określa sposobu użytkowania - w sposób odpowiadający właściwościom i przeznaczeniu rzeczy.

§ 2. Jeżeli w czasie trwania najmu okaże się potrzeba napraw, które obciążają wynajmującego, najemca powinien zawiadomić go o tym niezwłocznie.

Art. 667 [Zmiany i niewłaściwe użycie]

§ 1. Bez zgody wynajmującego najemca nie może czynić w rzeczy najętej zmian sprzecznych z umową lub z przeznaczeniem rzeczy.

§ 2. Jeżeli najemca używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową lub z przeznaczeniem rzeczy i mimo upomnienia nie przestaje jej używać w taki sposób albo gdy rzecz zaniedbuje do tego stopnia, że zostaje ona narażona na utratę lub uszkodzenie, wynajmujący może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 668 [Podnajem; bezpłatne użycie]

§ 1. Najemca może rzecz najętą oddać w całość lub częściowo innej osobie trzeciej do bezpłatnego użytkowania albo w podnajem, jeżeli umowa o to nie zabrania. W razie oddania rzeczy osobie trzeciej zarówno najemca, jak i osoba trzecia są odpowiedzialni względem wynajmującego za to, że rzecz najęta będzie używana zgodnie z obowiązkami wynikającymi z umowy najmu.

§ 2. Stosunek wynikający z zawartej przez najemcę umowy o bezpłatne użycie lub podnajem rozwiązuje się najpóźniej z chwilą zakończenia stosunku najmu.

Art. 669 [Termin płatności]

§ 1. Najemca obowiązany jest uiścić czynsz w terminie umówionym.

§ 2. Jeżeli termin płatności czynszu nie jest w umowie określony, czynsz powinien być płacony z góry, a mianowicie: gdy najemca ma trwać dłuższy niż miesiąc - za cały czas najmu, a gdy najemca ma trwać do jednego miesiąca albo gdy umowa była zawarta na czas nieoznaczony - miesięcznie, do dziesiątego dnia miesiąca.

Art. 670 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia czynszu oraz świadczeń dodatkowych, z którymi najemca zalega nie dłuższy niż rok, przysługuje wynajmującemu ustawowe prawo zastawu na rzeczach ruchomych najemcy wniesionych do przedmiotu najmu, chyba że rzeczy te nie podlegają zajęciu.

§ 2. (uchylony)

Art. 671 [Wygasa niebezpieczeństwo]

§ 1. Przysługuje wynajmującemu ustawowe prawo zastawu wygasa, gdy rzeczy obciążone zastawem zostaną przedmiotem najmu usunięte.

§ 2. Wynajmujący może się sprzeciwić usunięciu rzeczy obciążonych zastawem i zatrzymać je na własne niebezpieczeństwo, dopóki zaległy czynsz nie będzie zapłacony lub zabezpieczony.

§ 3. W wypadku gdy rzeczy obciążone zastawem zostaną usunięte na mocy zarządzenia organu państwowego, wynajmujący zachowuje ustawowe prawo zastawu, jeżeli przed upływem trzech dni zgłosi je organowi, który zarządził usunięcie.

Art. 672 [Zwłoka z zapłatą czynszu] Jeżeli najemca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, wynajmujący może najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 673 [Terminy wypowiedzenia]

§ 1. Jeżeli czas trwania najmu nie jest oznaczony, zarówno wynajmujący, jak i najemca mogą wypowiedzieć najem z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku z zachowaniem terminów ustawowych.

§ 2. Ustawowe terminy wypowiedzenia najmu są następujące: gdy czynsz jest płatny w odstępach czasu dłuższych niż miesiąc, najem może być wypowiedziany najpóźniej na trzy miesiące naprzód na koniec kwartału kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny miesięcznie - na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny w krótszych odstępach czasu - na trzy dni naprzód; gdy najem jest dzienny - na jeden dzień naprzód.

§ 3. Jeżeli czas trwania najmu jest oznaczony, zarówno wynajmujący, jak i najemca mogą wypowiedzieć najem w wypadkach określonych w umowie.

Art. 674 [Milczenie przedłużeń] Jeżeli po upływie terminu oznaczonego w umowie albo w wypowiedzeniu najemca używa nadal rzeczy za zgodą wynajmującego, poczytuje się w razie wątpliwości, że najem został przedłużony na czas nieoznaczony.

Art. 675 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Po zakończeniu najmu najemca obowiązany jest zwrócić rzecz w stanie niepogorszonym; jednak nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego użytkowania.

§ 2. Jeżeli najemca oddał innej osobie rzecz do bezpłatnego użytkowania lub w podnajem, obowiązany jest powyszczyć ją tak i na tej osobie.

§ 3. Domniemywa się, że rzecz była wydana najemcy w stanie dobrym i przydatnym do umówionego użytku.

Art. 676 [Ulepszenia] Jeżeli najemca ulepszył rzecz najętą, wynajmujący, w braku odmiennej umowy, może według swego wyboru albo zatrzymać ulepszenia za zapłatą sumy odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, albo odstąpić przywrócenia stanu poprzedniego.

Art. 677 [Przedawnienie] Roszczenia wynajmującego przeciwko najemcy o naprawienie szkody z powodu uszkodzenia lub pogorszenia rzeczy, jak również roszczenia najemcy przeciwko wynajmującemu o zwrot nakładów na rzecz albo o zwrot nadpłaconego czynszu przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Art. 678 [Zbicie przedmiotu najmu]

§ 1. W razie zbycia rzeczy najętej w czasie trwania najmu nabywca wstępuje w stosunek najmu na miejsce zbywcy; może jednak wypowiedzieć najem z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia.

§ 2. Powyższe uprawnienie do wypowiedzenia najmu nie przysługuje nabywcy, jeżeli umowa najmu była zawarta na czas oznaczony z zachowaniem formy pisemnej i z datą pewną, a rzecz została najemcy wydana.

Art. 679 [Wypowiedzenie przez nabywcę]

§ 1. Jeżeli skutek wypowiedzenia najmu przez nabywcę rzeczy najętej najemca jest zmuszony zwrócić rzecz wcześniej, aniżeli byłoby zobowiązany według umowy najmu, może on odstąpić od zbywcy naprawienia szkody.

§ 2. Najemca powinien niezwłocznie zawiadomić zbywcę o przedwczesnym wypowiedzeniu przez nabywcę; w przeciwnym razie przysługują zbywcy przeciwko najemcy wszelkie zarzuty, których najemca nie podniósł, a których podniesienie pociągnęłoby za sobą bezskutecznie wypowiedzenia ze strony nabywcy.

Rozdział II. Najem lokalu.

Art. 680 [Właściwe przepisy] Do najmu lokalu stosuje się przepisy rozdziału poprzedzającego, z zachowaniem przepisów poniższych.

Art. 680¹ [Małonkowie]

§ 1. Małonkowie są najemcami lokalu bez względu na istniejące między nimi stosunki majątkowe, jeżeli nawiązanie stosunku najmu lokalu mającego służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych zostało przez nich rodziny nastąpiło w czasie trwania małżeństwa. Jeżeli między małżonkami istnieje rozdzielność majątkowa albo rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków do wspólności najmu stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności ustawowej.

§ 2. Ustanie wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa nie powoduje ustania wspólności najmu lokalu mającego służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych rodziny. Środki, stosując odpowiednio przepisy o ustanowieniu w wyroku rozdzielności majątkowej, może z ważnych powodów na danie jednego z małżonków żądać wspólności najmu lokalu.

Art. 681 [Drobne nakłady] Do drobnych nakładów, które obciążają najemcę lokalu, należą w szczególności: drobne naprawy podłóg, drzwi i okien, malowanie ścian, podłóg oraz wewnętrznej strony drzwi wejściowych, jak również drobne naprawy instalacji i urządzeń technicznych, zapewniających korzystanie ze światła, ogrzewania lokalu, dopływu i odpływu wody.

Art. 682 [Wady zagrażające zdrowiu] Jeżeli wady najtego lokalu są tego rodzaju, że zagrażają zdrowiu najemcy lub jego domowników albo osób u niego zatrudnionych, najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia, chociażby w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach.

Art. 683 [Porządek domowy] Najemca lokalu powinien stosować się do porządku domowego, o ile ten nie jest sprzeczny z uprawnieniami wynikającymi z umowy; powinien również liczyć się z potrzebami innych mieszkańców i sąsiadów.

Art. 684 [Założenie urządzeń przez najemcę] Najemca może założyć w najtym lokalu oświetlenie elektryczne, gaz, telefon, radio i inne podobne urządzenia, chyba że sposób ich założenia sprzeciwia się obowiązującym przepisom albo zagraża bezpieczeństwu nieruchomości. Jeżeli do założenia urządzeń potrzebne jest współdziałanie wynajmującego, najemca może domagać się tego współdziałania za zwrotem wynikłych stałych kosztów.

Art. 685 [Niewłaściwe zachowanie najemcy] Jeżeli najemca lokalu wykracza w sposób rażąco lub uporczywy przeciwko obowiązującym porządkowi domowemu albo przez swoje niewłaściwe zachowanie czyni korzystanie z innych lokali w budynku użytkowym, wynajmujący może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 685¹ [Wypowiedzenie wysoko czynszu] Wynajmujący lokal może podwyższyć czynsz, wypowiadając dotychczasowo wysoko czynszu najpóźniej na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego.

Art. 686 [Rozszerzenie przedmiotu zastawu] Ustawowe prawo zastawu wynajmującego lokal mieszkalny rozciąga się także na wniesione do lokalu ruchomości członków rodziny najemcy razem z nim mieszkających.

Art. 687 [Zwłoka z zapłatą czynszu] Jeżeli najemca lokalu dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący zamierza najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia, powinien on uprzedzić najemcę na piśmie, udzielając mu dodatkowego terminu miesięcznego do zapłaty zaległego czynszu.

Art. 688 [Terminy wypowiedzenia] Jeżeli czas trwania najmu lokalu nie jest oznaczony, a czynsz jest płatny miesięcznie, najemca może na wypowiedzenie najpóźniej na trzy miesiące naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego.

Art. 688¹ [Odpowiedzialność za zapłatę czynszu]

§ 1. Za zapłatę czynszu i innych należnych opłat odpowiadają solidarnie z najemcą stale zamieszkującymi z nim osoby pełnoletnie.

§ 2. Odpowiedzialność osób, o których mowa w § 1, ogranicza się do wysoko czynszu i innych opłat należnych za okres ich stałego zamieszkiwania.

Art. 688² [Podnajem, bezpłatne użytkowanie] Bez zgody wynajmującego najemca nie może oddać lokalu lub jego części do bezpłatnego użytkowania ani go podnająć. Zgoda wynajmującego nie jest wymagana co do osoby, względem której najemca jest obowiązany obowiązkiem alimentacyjnym.

Art. 689 (uchylony)

Art. 690 [Bez względu na prawo najemcy] Do ochrony praw najemcy do użytkowania lokalu stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności.

Art. 691 [Wstąpienie osób bliskich]

§ 1. W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą.

§ 2. Osoby wymienione w § 1 wstępują w stosunek najmu lokalu mieszkalnego, jeżeli stale zamieszkiwały z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci.

§ 3. W razie braku osób wymienionych w § 1 stosunek najmu lokalu mieszkalnego wygasa.

§ 4. Osoby, które wstąpiły w stosunek najmu lokalu mieszkalnego na podstawie § 1, mogą go wypowiedzieć z zachowaniem terminów ustawowych, chociażby umowa najmu była zawarta na czas oznaczony. W razie wypowiedzenia stosunku najmu przez niektóre z tych osób stosunek ten wygasa względem osób, które go wypowiedziały.

§ 5. Przepisów § 1-4 nie stosuje się w razie śmierci jednego ze współnajemców lokalu mieszkalnego.

Art. 692 [Ograniczenie praw nabywcy] Przepisów o wypowiedzeniu najmu przez nabywcę rzeczy naj tej nie stosuje się do najmu lokali mieszkalnych, chyba że najemca nie objął jeszcze lokalu.

Dział II. Dzierżawa.

Art. 693 [Pojęcie; oznaczenie czynszu]

§ 1. Przez umowę dzierżawy wydzierżawiacz zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do użytkowania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiaczemu umówiony czynsz.

§ 2. Czynsz może być zastrzeżony w pieniądzu lub wadzeniach innego rodzaju. Może być również oznaczony w ułamkowej części pożytków.

Art. 694 [Odesłanie do najmu] Do dzierżawy stosuje się odpowiednio przepisy o najmie z zachowaniem przepisów poniższych.

Art. 695 [Terminy; prawo pierwokupu]

§ 1. Dzierżawa zawarta na czas dłuższy niż lat trzydzieści poczynuje się po upływie tego terminu za zawartą na czas nieoznaczony.

§ 2. (uchylony)

Art. 696 [Wykonywanie dzierżawy] Dzierżawca powinien wykonywać swoje prawo zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki i nie może zmieniać przeznaczenia przedmiotu dzierżawy bez zgody wydzierżawiaczego.

Art. 697 [Naprawy konieczne] Dzierżawca ma obowiązek dokonywania napraw niezbędnych do zachowania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym.

Art. 698 [Poddzierżawa; bezpłatne użytkowanie]

§ 1. Bez zgody wydzierżawiaczego dzierżawca nie może oddawać przedmiotu dzierżawy osobie trzeciej do bezpłatnego użytkowania ani go poddzierżawić.

§ 2. W razie naruszenia powyższego obowiązku wydzierżawiaczy może dzierżawę wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 699 [Termin płatności czynszu] Jeżeli termin płatności czynszu nie jest w umowie oznaczony, czynsz jest płatny z dołu w terminie zwyczajowo przyjętym, a w braku takiego zwyczaju - półrocznie z dołu.

Art. 700 [Obniżenie czynszu] Jeżeli wskutek okoliczności, za które dzierżawca odpowiedzialności nie ponosi i które nie dotyczą jego osoby, zwykły przychód z przedmiotu dzierżawy uległ znacznemu zmniejszeniu, dzierżawca może żądać obniżenia czynszu przypadającego za dany okres gospodarczy.

Art. 701 [Prawo zastawu] Do rzeczy ruchomych objętych ustawowym prawem zastawu wydzierżawiaczego należą także rzeczy służące do prowadzenia gospodarstwa lub przedsiębiorstwa, jeżeli znajdują się w obrębie przedmiotu dzierżawy.

Art. 702 [Rozszerzenie] Jeżeli w umowie zastrzeżono, że oprócz czynszu dzierżawca będzie obowiązany uiścić podatki i inne ciary związane z własnością lub z posiadaniem przedmiotu dzierżawy oraz ponosi koszty jego ubezpieczenia, ustawowe prawo zastawu przysługujące wydzierżawiaczemu zabezpiecza również roszczenie wydzierżawiaczego względem dzierżawcy o zwrot sum, które z powyższych tytułów zapłacił.

Art. 703 [Zwłoka z zapłatą czynszu] Jeżeli dzierżawca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a w wypadku gdy czynsz jest płatny rocznie, jeżeli dopuszcza się zwłoki z zapłatą ponad trzy miesiące, wydzierżawiaczy może dzierżawę wypowiedzieć bez zachowania terminu wypowiedzenia. Jednakże wydzierżawiaczy powinien uprzedzić dzierżawcę udzielając mu dodatkowego trzymiesięcznego terminu do zapłaty zaległego czynszu.

Art. 704 [Wypowiedzenie] W braku odmiennej umowy dzierżawa gruntu rolnego może na wypowiedzenie na jeden rok naprzód na koniec roku dzierżawnego, inną za dzierżawcą na sześć miesięcy naprzód przed upływem roku dzierżawnego.

Art. 705 [Zwrot przedmiotu dzierżawy] Po zakończeniu dzierżawy dzierżawca obowiązany jest, w braku odmiennej umowy, zwrócić przedmiot dzierżawy w takim stanie, w jakim powinien się znajdować stosownie do przepisów o wykonywaniu dzierżawy.

Art. 706 [Pozostawione zasiewy] Jeżeli przy zakończeniu dzierżawy dzierżawca gruntu rolnego pozostawia zgodnie ze swym obowiązkiem zasiewy, może on żądać zwrotu poczynionych na te zasiewy nakładów o tyle, o ile wbrew wymaganiom prawidłowej gospodarki nie otrzymał odpowiednich zasiewów przy rozpoczęciu dzierżawy.

Art. 707 [Ograniczenie czynszu] Jeżeli dzierżawa kończy się przed upływem roku dzierżawnego, dzierżawca obowiązany jest zapłacić czynsz w takim stosunku, w jakim pożytki, które w tym roku pobrał lub mógł pobrać, pozostają do pożytków z całego roku dzierżawnego.

Art. 708 [Bezczynszowe użytkowanie] Przepisy działu niniejszego stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy osoba biorąca nieruchomość rolną do użytkowania i pobierania pożytków nie jest obowiązana do uiszczania czynszu, lecz tylko do ponoszenia podatków i innych ciary związanych z własnością lub z posiadaniem gruntu.

Art. 709 [Dzier awa praw] Przepisy o dzier awie rzeczy stosuje si odpowiednio do dzier awy praw.

Tytuł XVII¹. Umowa leasingu.

Art. 709¹ [Poj cie] Przez umow leasingu finansuj cy zobowi zuje si , w zakresie dzia łalno ci swego przedsi biorstwa, naby rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach okre lonych w tej umowie i odda t rzecz korzystaj cemu do u ywania albo u ywania i pobierania po ytków przez czas oznaczony, a korzystaj cy zobowi zuje si zapłaci finansuj cemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieni ne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansuj cego.

Art. 709² [Pisemno] Umowa leasingu powinna by zawarta na pi mie pod rygorem niewa no ci.

Art. 709³ [Opó nienie odbioru] Je eli rzecz nie zostanie wydana korzystaj cemu w ustalonym terminie na skutek okoliczno ci, za które ponosi on odpowiedzialno , umówione terminy płatno ci rat pozostaj niezmienione.

Art. 709⁴ [Obowi zki finansuj cego]

§ 1. Finansuj cy powinien wyda korzystaj cemu rzecz w takim stanie, w jakim znajdowała si ona w chwili wydania finansuj cemu przez zbywc .

§ 2. Finansuj cy nie odpowiada wobec korzystaj cego za przydatno rzeczy do umówionego u ytku.

§ 3. Finansuj cy obowi zany jest wyda korzystaj cemu razem z rzecz odpis umowy ze zbywc lub odpisy innych posiadanych dokumentów dotycz cych tej umowy, w szczególno ci odpis dokumentu gwarancyjnego co do jako ci rzeczy, otrzymanego od zbywcy lub producenta.

Art. 709⁵ [Utrata rzeczy]

§ 1. Je eli po wydaniu korzystaj cemu rzecz została utracona z powodu okoliczno ci, za które finansuj cy nie ponosi odpowiedzialno ci, umowa leasingu wygasa.

§ 2. Korzystaj cy powinien niezwłocznie zawiadomi finansuj cego o utracie rzeczy.

§ 3. Je eli umowa leasingu wygasła z przyczyn okre lonych w § 1, finansuj cy mo e da od korzystaj cego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszych o korzy ci, jakie finansuj cy uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i wyga ni cia umowy leasingu oraz z tytułu ubezpieczenia rzeczy, a tak e naprawienia szkody.

Art. 709⁶ [Koszty ubezpieczenia] Je eli w umowie leasingu zastrze ono, e korzystaj cy obowi zany jest ponosi koszty ubezpieczenia rzeczy od jej utraty w czasie trwania leasingu, w braku odmiennego postanowienia umownego, koszty te obejmuj składk z tytułu ubezpieczenia na ogólnie przyj tych warunkach.

Art. 709⁷ [Obowi zki korzystaj cego]

§ 1. Korzystaj cy obowi zany jest utrzymywa rzecz w nale ywym stanie, w szczególno ci dokonywa jej konserwacji i napraw niezbd nych do zachowania rzeczy w stanie niepogorszonym, z uwzgl dnieniem jej zu ycia wskutek prawidłowego u ywania, oraz ponosi ci ary zwi zane z własno ci lub posiadaniem rzeczy.

§ 2. Je eli w umowie leasingu nie zostało zastrze one, e konserwacji i napraw rzeczy dokonuje osoba maj ca okre lone kwalifikacje, korzystaj cy powinien niezwłocznie zawiadomi finansuj cego o konieczno ci dokonania istotnej naprawy rzeczy.

§ 3. Korzystaj cy obowi zany jest umo liwi finansuj cemu sprawdzenie rzeczy w zakresie okre lonym w § 1 i 2.

Art. 709⁸ [R kojnia]

§ 1. Finansuj cy nie odpowiada wobec korzystaj cego za wady rzeczy, chyba e wady te powstały na skutek okoliczno ci, za które finansuj cy ponosi odpowiedzialno . Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystaj cego s niewa ne.

§ 2. Z chwil zawarcia przez finansuj cego umowy ze zbywc z mocy ustawy przechodz na korzystaj cego uprawnienia z tytułu wad rzeczy przysługuj ce finansuj cemu wzgl dem zbywcy, z wyj tkiem uprawnienia odst pienia przez finansuj cego od umowy ze zbywc .

§ 3. Wykonanie przez korzystaj cego uprawnie okre lonych w § 2 nie wpływa na jego obowi zki wynikaj ce z umowy leasingu, chyba e finansuj cy odst pi od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy.

§ 4. Korzystaj cy mo e da odst pienia przez finansuj cego od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy, je eli uprawnienie finansuj cego do odst pienia wynika z przepisów prawa lub umowy ze zbywc . Bez zgłoszenia dania przez korzystaj cego finansuj cy nie mo e odst pi od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy.

§ 5. W razie odst pienia przez finansuj cego od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy, umowa leasingu wygasa. Finansuj cy mo e da od korzystaj cego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszych o korzy ci, jakie finansuj cy uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i wyga ni cia umowy leasingu oraz umowy ze zbywc .

Art. 709⁹ [U ywanie rzeczy] Korzystaj cy powinien u ywa rzeczy i pobiera jej po ytki w sposób okre lony w umowie leasingu, a gdy umowa tego nie okre la - w sposób odpowiadaj cy wła ciwo ciom i przeznaczeniu rzeczy.

Art. 709¹⁰ [Zmiany] Bez zgody finansuj cego korzystaj cy nie mo e czyni w rzeczy zmian, chyba e wynikaj one z przeznaczenia rzeczy.

Art. 709¹¹ [Wypowiedzenie] Je eli mimo upomnienia na pi mie przez finansuj cego korzystaj cy narusza obowi zki okre lone w art. 709⁷ § 1 lub w art. 709⁹ albo nie usunie zmian w rzeczy dokonanych z naruszeniem art. 709¹⁰, finansuj cy mo e wypowiedzie umow leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba e strony uzgodniły termin wypowiedzenia.

Art. 709¹² [Oddanie osobie trzeciej]

§ 1. Bez zgody finansuj cego korzystaj cy nie mo e odda rzeczy do u ywania osobie trzeciej.

§ 2. W razie naruszenia obowi zku okre lonego w § 1, finansuj cy mo e wypowiedzie umow leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba e strony uzgodniły termin wypowiedzenia.

Art. 709¹³ [Zwłoka]

§ 1. Korzystajcy obowiązuje płacić raty w terminach umówionych.

§ 2. Jeżeli korzystajcy dopuszcza się zwłoki z zapłatą co najmniej jednej raty, finansujcy powinien wyznaczyć na piśmie korzystajcyemu odpowiedni termin dodatkowy do zapłacenia zaległości z zagrożeniem, a w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu może wypowiedzieć umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba że strony uzgodniły termin wypowiedzenia. Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystajcego są nieważne.

Art. 709¹⁴ [Zbycie rzeczy]

§ 1. W razie zbycia rzeczy przez finansujcego nabywca wstępuje w stosunek leasingu na miejsce finansujcego.

§ 2. Finansujcy powinien niezwłocznie zawiadomić korzystajcego o zbyciu rzeczy.

Art. 709¹⁵ [Spłata rat] W razie wypowiedzenia przez finansujcego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystajcy ponosi odpowiedzialność, finansujcy może żądać od korzystajcego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujcy uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

Art. 709¹⁶ [Przeniesienie własności] Jeżeli finansujcy zobowiązuje się, bez dodatkowego wiadczenia, przenieść na korzystajcego własność rzeczy po upływie oznaczonego w umowie czasu trwania leasingu, korzystajcy może żądać przeniesienia własności rzeczy w terminie miesiąca od upływu tego czasu, chyba że strony uzgodniły inny termin.

Art. 709¹⁷ [Odesłanie do najmu i sprzedaży] Do odpowiedzialności finansujcego za wady rzeczy powstałe na skutek okoliczności, za które finansujcy ponosi odpowiedzialność, uprawnień i obowiązków stron w razie dochodzenia przez osobę trzecią przeciwko korzystajcyemu roszczeń dotyczących rzeczy, odpowiedzialność korzystajcego i osoby trzeciej wobec finansujcego w razie oddania rzeczy tej osobie przez korzystajcego do użytkowania, zabezpieczenia rat leasingu i świadczeń dodatkowych korzystajcego, zwrotu rzeczy przez korzystajcego po zakończeniu leasingu oraz do ulepszenia rzeczy przez korzystajcego stosuje się odpowiednio przepisy o najmie, a do zapłaty przez korzystajcego rat przed terminem płatności stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży na raty.

Art. 709¹⁸ [Leasing bezopłatny] Do umowy, przez którą jedna strona zobowiązuje się oddać rzecz stanowiącą jej własność do użytkowania albo do użytkowania i pobierania pożytków drugiej stronie, a druga strona zobowiązuje się zapłacić właścicielowi rzeczy w umówionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej wartości rzeczy w chwili zawarcia tej umowy, stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego tytułu.

Tytuł XVIII. Użyczenie.

Art. 710 [Pożyczka] Przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorcyemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy.

Art. 711 [Wady rzeczy] Jeżeli rzecz użyczona ma wady, użyczający obowiązuje jest do naprawienia szkody, którą wyrządził biorcyemu przez to, że nie wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powyższego nie stosuje się, gdy biorcy mógł wadę łatwo zauważyć.

Art. 712 [Sposób użytkowania]

§ 1. Jeżeli umowa nie określa sposobu użytkowania rzeczy, biorcy może rzeczy używać w sposób odpowiadający jej właściwościom i przeznaczeniu.

§ 2. Bez zgody użyczcego biorcy nie może oddać rzeczy użyczonej osobie trzeciej do użytkowania.

Art. 713 [Koszty utrzymania] Biorcy do użytkowania ponosi zwykłe koszty utrzymania rzeczy użyczonej. Jeżeli poczynił inne wydatki lub nakłady na rzecz, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 714 [Przypadkowa utrata] Biorcy do użytkowania jest odpowiedzialny za przypadkową utratę lub uszkodzenie rzeczy, jeżeli jej używa w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, albo gdy nie był do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności powierza rzecz innej osobie, a rzecz nie byłaby uległa utracie lub uszkodzeniu, gdyby jej używał w sposób właściwy albo gdyby ją zachował u siebie.

Art. 715 [Zakończenie] Jeżeli umowa użyczenia została zawarta na czas nieoznaczony, użyczenie kończy się, gdy biorcy uczynił z rzeczy użytek odpowiadający umowie albo gdy upłynął czas, w którym mógł ten użytek uczynić.

Art. 716 [Przedterminowe zakończenie] Jeżeli biorcy używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, jeżeli powierza rzecz innej osobie nie był do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności, albo jeżeli rzecz stanie się potrzebna użyczcyemu z powodów nieprzewidzianych w chwili zawarcia umowy, użyczcy może żądać zwrotu rzeczy, chociażby umowa była zawarta na czas oznaczony.

Art. 717 [Solidarna odpowiedzialność biorców] Jeżeli kilka osób wspólnie wzięło rzecz do użytkowania, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Art. 718 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Po zakończeniu użyczenia biorcy do użytkowania obowiązuje jest zwrócić użyczcyemu rzecz w stanie niepogorszonym; jednak biorcy nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy, jeżeli nastąpiło to w sposób prawidłowy w użytkowaniu.

§ 2. Je eli bior cy do u ywania powierzył rzecz innej osobie, obowi zek powy szy ci y tak e na tej osobie.

Art. 719 [Przedawnienie] Roszczenie u yczaj cego przeciwko bior cemu do u ywania o naprawienie szkody za uszkodzenie lub pogorszenie rzeczy, jak równie roszczenia bior cego do u ywania przeciwko u yczaj cemu o zwrot nakładów na rzecz oraz o naprawienie szkody poniesionej wskutek wad rzeczy przedawniaj si z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Tytuł XIX. Po yczka.

Art. 720 [Poj cie; forma]

§ 1. Przez umow po yczki daj cy po yczk zobowi zuje si przenie na własno bior cego okre lon ilo pieni dzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a bior cy zobowi zuje si zwróci t sam ilo pieni dzy albo t sam ilo rzeczy tego samego gatunku i tej samej jako ci.

§ 2. Umowa po yczki, której warto przenosi pi set złotych⁹⁾, powinna by stwierdzona pismem.

Art. 721 [Odst pienie; odmowa wydania] Daj cy po yczk mo e odst pi od umowy i odmówi wydania przedmiotu po yczki, je eli zwrot po yczki jest w tplywy z powodu złego stanu maj tkowego drugiej strony. Uprawnienie to nie przysługuje daj cemu po yczk , je eli w chwili zawarcia umowy o złym stanie maj tkowym drugiej strony wiedział lub z łatwo ci mógł si dowiedzie .

Art. 722 [Przedawnienie] Roszczenie bior cego po yczk o wydanie przedmiotu po yczki przedawnia si z upływem sze ciu miesi cy od chwili, gdy przedmiot miał by wydany.

Art. 723 [Termin zwrotu] Je eli termin zwrotu po yczki nie jest oznaczony, dłu nik obowi zany jest zwróci po yczk w ci gu sze ciu tygodni po wypowiedzeniu przez daj cego po yczk .

Art. 724 [Wady rzeczy] Je eli rzeczy otrzymane przez bior cego po yczk maj wady, daj cy po yczk obowi zany jest do naprawienia szkody, któr wyrz dził bior cemu przez to, e wiedz c o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powy szego nie stosuje si w wypadku, gdy bior cy mógł z łatwo ci wad zauwa y .

Tytuł XX. Umowa rachunku bankowego.

Art. 725 [Poj cie] Przez umow rachunku bankowego bank zobowi zuje si wzgl dem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego rodków pieni nych oraz, je eli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozlicze pieni nych.

Art. 726 [Rozporz dzenie pieni dzmi] Bank mo e obraca czasowo wolne rodki pieni ne zgromadzone na rachunku bankowym z obowi zkiem ich zwrotu w cało ci lub w cz ci na ka de danie, chyba e umowa uzale nia obowi zek zwrotu od wypowiedzenia.

Art. 727 [Odmowa wykonania zlecenia] Bank mo e odmówi wykonania zlecenia posiadacza rachunku bankowego tylko w wypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych.

Art. 728 [Wyci g z rachunku]

§ 1. Przy umowie zawartej na czas nieoznaczony bank jest obwi zany informowa posiadacza rachunku, w sposób okre lony w umowie, o ka dej zmianie stanu rachunku bankowego.

§ 2. Bank jest obwi zany przesyła posiadaczowi co najmniej raz w miesi cu bezpłatnie wyci g z rachunku z informacj o zmianach stanu rachunku i ustaleniem salda, chyba e posiadacz wyraził pisemnie zgod na inny sposób informowania o zmianach stanu rachunku i ustaleniu salda.

§ 3. Posiadacz rachunku bankowego jest obwi zany zgłosi bankowi niezgodno zmian stanu rachunku lub salda w ci gu czternastu dni od dnia otrzymania wyci gu z rachunku.

Art. 729 [Rachunek imienny] Posiadacz imiennego rachunku bankowego obwi zany jest zawiadamia bank o ka dej zmianie swego zamieszkania lub siedziby.

Art. 730 [Wypowiedzenie] Rozwi zanie umowy rachunku bankowego zawartej na czas nieoznaczony mo e nast pi w ka dym czasie wskutek wypowiedzenia przez któr kolwiek ze stron; jednak e bank mo e wypowiedzie tak umow tylko z wa nych powodów.

Art. 731 [Przedawnienie] Roszczenia wynikaj ce ze stosunku rachunku bankowego przedawniaj si z upływem lat dwóch. Nie dotyczy to roszcze o zwrot wkładów oszcz dno ciowych.

Art. 732 [Spółdzielcze kasy oszcz dno ciowo-kredytowe] Przepisy niniejszego tytułu stosuje si odpowiednio równie do rachunków prowadzonych przez spółdzielcze kasy oszcz dno ciowo-kredytowe.

Art. 733 [Rozliczenia pieni ne] Przepisy niniejszego tytułu nie uchybiaj przepisom o rozliczeniach pieni nych.

Tytuł XXI. Zlecenie.

Art. 734 [Poj cie]

§ 1. Przez umow zlecenia przyjmuj cy zlecenie zobowi zuje si do dokonania okre lonej czynno ci prawnej dla daj cego zlecenie.

§ 2. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynno ci w imieniu daj cego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa.

Art. 735 [Wynagrodzenie]

§ 1. Je eli ani z umowy, ani z okoliczno ci nie wynika, e przyjmuj cy zlecenie zobowi zał si wykona je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia nale y si wynagrodzenie.

§ 2. Je eli nie ma obowi zuj cej taryfy, a nie umówiono si o wysoko wynagrodzenia, nale y si wynagrodzenie odpowiadaj ce wykonanej pracy.

Art. 736 [Zawodowe wykonywanie zlece] Kto zawodowo trudni si załatwianiem czynno ci dla drugih, powinien, je eli nie chce zlecenia przyj , zawiadomi o tym niezwłocznie daj cego zlecenie. Taki sam obowi zek ci y na osobie, która daj cemu zlecenie o wiadczyła gotowo załatwiania czynno ci danego rodzaju.

Art. 737 [Sposób wykonania] Przyjmuj cy zlecenie mo e bez uprzedniej zgody daj cego zlecenie odst pi od wskazanego przez niego sposobu wykonania zlecenia, je eli nie ma mo no ci uzyskania jego zgody, a zachodzi uzasadniony powód do przypuszczenia, e daj cy zlecenie zgodziłby si na zmian , gdyby wiedział o istniej cym stanie rzeczy.

Art. 738 [Zast pca; odpowiedzialno]

§ 1. Przyjmuj cy zlecenie mo e powierzy wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczno ci. W wypadku takim obowi zany jest zawiadomi niezwłocznie daj cego zlecenie o osobie i o miejscu zamieszkania swego zast pcy i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak nale ytej staranno ci w wyborze zast pcy.

§ 2. Zast pca odpowiedzialny jest za wykonanie zlecenia tak e wzgl dem daj cego zlecenie. Je eli przyjmuj cy zlecenie ponosi odpowiedzialno za czynno ci swego zast pcy jak za swoje własne czynno ci, ich odpowiedzialno jest solidarna.

Art. 739 [Rozwini cie; szkoda przypadkowa] W wypadku gdy przyjmuj cy zlecenie powierzył wykonanie zlecenia innej osobie nie b d c do tego uprawniony, a rzecz nale ca do daj cego zlecenie uległa przy wykonywaniu zlecenia utracie lub uszkodzeniu, przyjmuj cy zlecenie jest odpowiedzialny tak e za utrat lub uszkodzenie przypadkowe, chyba e jedno lub drugie nast piłoby równie wtedy, gdyby sam zlecenie wykonywał.

Art. 740 [Obowi zki zleceniobiorcy] Przyjmuj cy zlecenie powinien udziela daj cemu zlecenie potrzebnych wiadomo ci o przebiegu sprawy, a po wykonaniu zlecenia lub po wcze niejszym rozwi zaniu umowy zło y mu sprawozdanie. Powinien mu wyda wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chocia by w imieniu własnym.

Art. 741 [U ywanie przedmiotów zlecniodawcy] Przyjmuj cemu zlecenie nie wolno u ywa we własnym interesie rzeczy i pieni dzy daj cego zlecenie. Od sum pieni nych zatrzymanych ponad potrzeb wynikaj c z wykonywania zlecenia powinien płaci daj cemu zlecenie odsetki ustawowe.

Art. 742 [Wydatki i zobowi zania zleceniobiorcy] Daj cy zlecenie powinien zwróci przyjmuj cemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu nale ytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi; powinien równie zwolni przyjmuj cego zlecenie od zobowi za , które ten w powy szym celu zaci gn ł w imieniu własnym.

Art. 743 [Zaliczka] Je eli wykonanie zlecenia wymaga wydatków, daj cy zlecenie powinien na danie przyjmuj cego udzieli mu odpowiedniej zaliczki.

Art. 744 [Termin płatno ci wynagrodzenia] W razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie nale y si przyjmuj cemu dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba e co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych.

Art. 745 [Zlecenie wspólne] Je eli kilka osób dało lub przyj ło zlecenie wspólnie, ich odpowiedzialno wzgl dem drugiej strony jest solidarna.

Art. 746 [Wypowiedzenie]

§ 1. Daj cy zlecenie mo e je wypowiedzie w ka dym czasie. Powinien jednak zwróci przyjmuj cemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu nale ytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowi zany jest ui ci przyjmuj cemu zlecenie cz wynagrodzenia odpowiadaj c jego dotychczasowym czynno ciom, a je eli wypowiedzenie nast piło bez wa nego powodu, powinien tak e naprawi szkod .

§ 2. Przyjmuj cy zlecenie mo e je wypowiedzie w ka dym czasie. Jednak e gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nast piło bez wa nego powodu, przyjmuj cy zlecenie jest odpowiedzialny za szkod .

§ 3. Nie mo na rzec si z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z wa nych powodów.

Art. 747 [mier zlecniodawcy] W braku odmiennej umowy zlecenie nie wygasa ani wskutek mierci daj cego zlecenie, ani wskutek utraty przez niego zdolno ci do czynno ci prawnych. Je eli jednak, zgodnie z umow , zlecenie wygasto, przyjmuj cy zlecenie powinien, gdyby z przerwania powierzonych mu czynno ci mogła wynikn szkoda, prowadzi te czynno ci nadal, dopóki spadkobierca albo przedstawiciel ustawowy daj cego zlecenie nie b dzie mógł zarz dzi inaczej.

Art. 748 [mier zleceniobiorcy] W braku odmiennej umowy zlecenie wygasa wskutek mierci przyjmuj cego zlecenie albo wskutek utraty przez niego pełnej zdolno ci do czynno ci prawnych.

Art. 749 [Działanie po wyga ni ciu zlecenia] Je eli zlecenie wygasto, uwa a si je mimo to za istniej ce na korzy przyjmuj cego zlecenie a do chwili, kiedy dowiedział si o wyga ni ciu zlecenia.

Art. 750 [Umowy o wiadczenie usług] Do umów o wiadczenie usług, które nie s uregulowane innymi przepisami, stosuje si odpowiednio przepisy o zleceniu.

Art. 751 [Przedawnienie] Z upływem lat dwóch przedawniaj si :

1) roszczenia o wynagrodzenie za spełnione czynno ci i o zwrot poniesionych wydatków przysługuj ce osobom, które stale lub w zakresie działalno ci przedsi biorstwa trudni si czynno ciami danego rodzaju; to samo dotyczy roszcze z tytułu zaliczek udzielonych tym osobom;

2) roszczenia z tytułu utrzymania, piel gnowania, wychowania lub nauki, je eli przysługuj osobom trudni cym si zawodowo takimi czynno ciami albo osobom utrzymuj cym zakłady na ten cel przeznaczone.

Tytuł XXII. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 752 [Zasady] Kto bez zlecenia prowadzi cudzą sprawę, powinien działać z korzyści osoby, której sprawę prowadzi, i zgodnie z jej prawdopodobną wolą, a przy prowadzeniu sprawy obowiązany jest zachowywać należyte staranność.

Art. 753 [Rozwinięcie]

§ 1. Prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia powinien w miarę możliwości zawiadomić o tym osobę, której sprawę prowadzi, i stosownie do okoliczności albo oczekiwać jej zlecenia, albo prowadzić sprawę dopóty, dopóki osoba ta nie będzie mogła sama się nią zająć.

§ 2. Z czynności swych prowadzący cudzą sprawę powinien złożyć rachunek oraz wydać wszystko, co przy prowadzeniu sprawy uzyskał dla osoby, której sprawę prowadzi. Jeżeli działał zgodnie ze swoimi obowiązkami, może żądać zwrotu uzasadnionych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami oraz zwolnienia od zobowiązań, które zaciągnął przy prowadzeniu sprawy.

Art. 754 [Działanie wbrew woli zastępcy] Kto prowadzi cudzą sprawę wbrew wiadomej mu woli osoby, której sprawę prowadzi, nie może żądać zwrotu poniesionych wydatków i odpowiedzialny jest za szkody, chyba że wola tej osoby sprzeciwia się ustawie lub zasadom współżycia społecznego.

Art. 755 [Bezprawne zmiany] Jeżeli prowadzi cudzą sprawę dokonał zmian w mieniu osoby, której sprawę prowadzi, bez wyraźnej potrzeby lub korzyści tej osoby albo wbrew wiadomej mu jej woli, obowiązany jest przywrócić stan poprzedni, a gdyby to nie było możliwe, naprawić szkody. Nakłady może zabrać z powrotem, o ile może to uczynić bez uszkodzenia rzeczy.

Art. 756 [Potwierdzenie zastępcy] Potwierdzenie osoby, której sprawa była prowadzona, nadaje prowadzeniu sprawy skutki zlecenia.

Art. 757 [Ratowanie cudzego dobra] Kto w celu odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego drugiemu ratuje jego dobro, może żądać od niego zwrotu uzasadnionych wydatków, chociażby jego działanie nie odniosło skutku, i jest odpowiedzialny tylko za winę umyślną lub rażąco niedbalstwo.

Tytuł XXIII. Umowa agencyjna.

Art. 758 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu.

§ 2. Do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie oraz do odbierania dla niego oświadczeń agent jest uprawniony tylko wtedy, gdy ma do tego umocowanie.

Art. 758¹ [Wynagrodzenie, prowizja]

§ 1. Jeżeli sposób wynagrodzenia nie został w umowie określony, agentowi należy się prowizja.

§ 2. Prowizją jest wynagrodzenie, którego wysokość zależy od liczby lub wartości zawartych umów.

§ 3. Jeżeli wysokość prowizji nie została w umowie określona, należy się ona w wysokości zwyczajowo przyjętej w stosunkach danego rodzaju, w miejscu działalności prowadzonej przez agenta, a w razie niemożności ustalenia prowizji w ten sposób, agentowi należy się prowizja w odpowiedniej wysokości, uwzględniającej wszystkie okoliczności bezpośrednio związane z wykonaniem zleconych mu czynności.

Art. 758² [Pisemne potwierdzenie] Każda ze stron może żądać od drugiej pisemnego potwierdzenia treści umowy oraz postanowień zmieniających lub uzupełniających. Zrzeczenie się tego uprawnienia jest nieważne.

Art. 759 [Domniemane upoważnienie] W razie wątpliwości poczytuje się, że agent jest upoważniony do przyjmowania dla dającego zlecenie zapłaty za oświadczenie, które spełnia za dającego zlecenie, oraz do przyjmowania dla niego oświadczeń, za które płaci, jak również do odbierania zawiadomień o wadach oraz o oświadczeniach dotyczących wykonania umowy, którą zawarł w imieniu dającego zlecenie.

Art. 760 [Lojalność stron] Każda ze stron obowiązana jest do zachowania lojalności wobec drugiej.

Art. 760¹ [Obowiązki agenta]

§ 1. Agent obowiązany jest w szczególności przekazywać wszelkie informacje mające znaczenie dla dającego zlecenie oraz przestrzegać jego wskazówek uzasadnionych w danych okolicznościach, a także podejmować, w zakresie prowadzonych spraw, czynności potrzebne do ochrony praw dającego zlecenie.

§ 2. Postanowienia umowy sprzeczne z treścią § 1 są nieważne.

Art. 760² [Obowiązki zlecającego]

§ 1. Dający zlecenie obowiązany jest przekazywać agentowi dokumenty i informacje potrzebne do prawidłowego wykonania umowy.

§ 2. Dający zlecenie obowiązany jest w rozsądnym czasie zawiadomić agenta o przyjęciu lub odrzuceniu propozycji zawarcia umowy oraz o niewykonaniu umowy, przy której zawarciu agent pośredniczył lub którą zawarł w imieniu dającego zlecenie.

§ 3. Dający zlecenie obowiązany jest zawiadomić w rozsądnym czasie agenta o tym, że liczba umów, których zawarcie przewiduje, lub wartość ich przedmiotu będzie znacznie niższa niż ta, której agent mógłby się normalnie spodziewać.

§ 4. Postanowienia umowy sprzeczne z treścią § 1-3 są nieważne.

Art. 760³ [Milczenie potwierdzenie] W razie gdy agent zawierający umowę w imieniu dającego zlecenie nie ma umocowania albo przekroczył jego zakres, umowa uważa się za potwierdzoną, jeżeli dający zlecenie niezwłocznie

po otrzymaniu wiadomości o zawarciu umowy nie oświadczy klientowi, że umowy nie potwierdza.

Art. 761 [Prowizja]

§ 1. Agent może odstąpić od prowizji od umów zawartych w czasie trwania umowy agencyjnej, jeżeli do ich zawarcia doszło w wyniku jego działalności lub jeżeli zostały one zawarte z klientami pozyskanymi przez agenta poprzednio dla umów tego samego rodzaju.

§ 2. Jeżeli agentowi zostało przyznane prawo wyłączne w odniesieniu do oznaczonej grupy klientów lub obszaru geograficznego, a w czasie trwania umowy agencyjnej została bez udziału agenta zawarta umowa z klientem z tej grupy lub obszaru, agent może odstąpić od prowizji od tej umowy. Daje zlecenie obowiązyany jest w rozstrzygnięciu czasie zawiadomienia agenta o zawarciu takiej umowy.

Art. 761¹ [Prowizja po rozwiązaniu umowy]

§ 1. Agent może odstąpić od prowizji od umowy zawartej po rozwiązaniu umowy agencyjnej, jeżeli - przy spełnieniu przesłanek z art. 761 - propozycja zawarcia umowy daje zlecenie lub agent otrzymał od klienta przed rozwiązaniem umowy agencyjnej.

§ 2. Agent może odstąpić od prowizji od umowy zawartej po rozwiązaniu umowy agencyjnej także wtedy, gdy do jej zawarcia doszło w przewidzianym przez umowę czasie w wyniku jego działalności w okresie trwania umowy agencyjnej, a zarazem w rozstrzygnięciu czasie od jej rozwiązania.

Art. 761² [Kolizja uprawnień] Agent nie może odstąpić od prowizji, o której mowa w art. 761, jeżeli prowizja ta należała zgodnie z art. 761¹ poprzedniemu agentowi, chyba że z okoliczności wynika, że względnie słusznie ci przemawiają za podziałem prowizji między obu agentów.

Art. 761³ [Wymagalność roszczenia]

§ 1. W braku odmiennego postanowienia umowy agencyjnej agent nabywa prawo do prowizji z chwilą, w której daje zlecenie powinien być, zgodnie z umową z klientem, spełnić wiadczenie albo faktycznie je spełnić, albo te swoje wiadczenie spełni klient. Jednakże strony nie mogą umówić się, że agent nabywa prawo do prowizji później niż w chwili, w której klient spełni wiadczenie albo powinien być je spełnić, gdyby daje zlecenie spełnić wiadczenie.

§ 2. Jeżeli umowa zawarta pomiędzy daje zlecenie i klientem ma być wykonywana częściowo, agent nabywa prawo do prowizji w miarę wykonywania tej umowy.

§ 3. Roszczenie o zapłatę prowizji staje się wymagalne z upływem ostatniego dnia miesiąca następującego po kwartale, w którym agent nabył prawo do prowizji. Postanowienie umowy mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

Art. 761⁴ [Zwrot prowizji] Agent nie może odstąpić od prowizji, gdy oczywiste jest, że umowa z klientem nie zostanie wykonana na skutek okoliczności, za które daje zlecenie nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli za prowizja została już agentowi wypłacona, podlega ona zwrotowi. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

Art. 761⁵ [O wiadczenie]

§ 1. Daje zlecenie obowiązyany jest złożyć agentowi o wiadczenie zawierające dane o należącej mu prowizji nie później niż w ostatnim dniu miesiąca następującego po kwartale, w którym agent nabył prawo do prowizji. O wiadczenie to powinno wskazywać wszystkie dane stanowiące podstawę do obliczenia wysokości należącej prowizji. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

§ 2. Agent może domagać się udostępnienia informacji potrzebnych do ustalenia, czy wysokość należącej mu prowizji została prawidłowo obliczona, w szczególności może domagać się wyciągów z ksiąg handlowych daje zlecenie albo danych, aby wgląd i wyciąg z tych ksiąg został zapewniony biegłemu rewidentowi wybranemu przez strony. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

§ 3. W razie nieudostępnienia agentowi informacji, o których mowa w § 2, agent może domagać się ich udostępnienia w drodze powództwa wytoczonego w okresie sześciu miesięcy od dnia zgłoszenia dania daje zlecenie.

§ 4. W razie nieosiągnięcia przez strony porozumienia co do wyboru biegłego rewidenta, o którym mowa w § 2, agent może domagać się, w drodze powództwa wytoczonego w okresie sześciu miesięcy od dnia zgłoszenia dania daje zlecenie, dokonania wglądu i wyciągu z ksiąg przez biegłego wskazanego przez sędziego.

Art. 761⁶ [Odpowiednie stosowanie] Przepisy art. 761-761⁵ stosuje się w razie gdy prowizja stanowi całość lub część wynagrodzenia, chyba że strony uzgodniły stosowanie tych przepisów do innego rodzaju wynagrodzenia.

Art. 761⁷ [Prowizja del credere]

§ 1. W umowie agencyjnej zawartej w formie pisemnej można zastrzec, że agent za odrębnym wynagrodzeniem (prowizja del credere), w uzgodnionym zakresie, odpowiada za wykonanie zobowiązania przez klienta. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, agent odpowiada za to, że klient spełni wiadczenie. W razie niezachowania formy pisemnej poczytuje się umowę agencyjną za zawartą bez tego zastrzeżenia.

§ 2. Odpowiedzialność agenta może dotyczyć tylko oznaczonej umowy lub umów z oznaczonym klientem, przy których zawarciu pośredniczył albo które zawarł w imieniu daje zlecenie.

Art. 762 [Zwrot wydatków] W braku odmiennego postanowienia umowy agent może domagać się zwrotu wydatków związanych z wykonaniem zlecenia tylko o tyle, o ile były uzasadnione i o ile ich wysokość przekracza zwykłą w danych stosunkach miarę.

Art. 763 [Zabezpieczenie roszczenia] Dla zabezpieczenia roszczenia o wynagrodzenie oraz o zwrot wydatków i zaliczek udzielonych daje zlecenie agentowi przysługuje ustawowe prawo zastawu na rzeczach i papierach wartościowych daje zlecenie, otrzymanych w związku z umową agencyjną, dopóki przedmioty te znajdują się u niego lub osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może i nimi rozporządza za pomocą dokumentów.

Art. 764 [Wykonanie po terminie] Umowa zawarta na czas oznaczony, a wykonywaną przez strony po upływie terminu, na jaki została zawarta, poczytuje się za zawartą na czas nieoznaczony.

Art. 764¹ [Terminy wypowiedzenia]

§ 1. Umowa zawarta na czas nieoznaczony może być wypowiedziana na miesiąc naprzód w pierwszym roku, na dwa miesiące naprzód w drugim roku oraz na trzy miesiące naprzód w trzecim i następujących latach trwania umowy. Ustawowe terminy wypowiedzenia nie mogą być skracane.

§ 2. Ustawowe terminy wypowiedzenia mogą zostać umownie przedłużone, z tym że termin ustalony dla dającego zlecenie nie może być krótszy niż termin ustalony dla agenta. Przedłużenie terminu dla agenta powoduje takie samo przedłużenie dla dającego zlecenie.

§ 3. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, termin wypowiedzenia upływa z końcem miesiąca kalendarzowego.

§ 4. Przepisy § 1-3 mają zastosowanie do umowy zawartej na czas oznaczony, a przekształconej z mocy art. 764 w umowę zawartą na czas nieoznaczony. Okres, na jaki umowa na czas oznaczony była zawarta, uwzględnia się przy ustalaniu terminu wypowiedzenia.

Art. 764² [Wypowiedzenie przed terminem]

§ 1. Umowa agencyjna, chociażby była zawarta na czas oznaczony, może być wypowiedziana bez zachowania terminów wypowiedzenia z powodu niewykonania obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części, a także w przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności.

§ 2. Jeżeli wypowiedzenia dokonano na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność druga strona, jest ona zobowiązana do naprawienia szkody poniesionej przez wypowiadającego w następstwie rozwiązania umowy.

Art. 764³ [Wiadczenie wyrównawcze]

§ 1. Po rozwiązaniu umowy agencyjnej agent może odebrać dającego zlecenie wiadczenie wyrównawcze, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Roszczenie to przysługuje agentowi, jeżeli bierze pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności.

§ 2. Wiadczenie wyrównawcze nie może przekroczyć wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat. Jeżeli umowa agencyjna trwała krócej niż pięć lat, wynagrodzenie to oblicza się z uwzględnieniem średniej z całego okresu jej trwania.

§ 3. Uzyskanie wiadczenia wyrównawczego nie pozbawia agenta możliwości dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych.

§ 4. W razie śmierci agenta, wiadczenia wyrównawczego, o którym mowa w § 1, mogą odebrać jego spadkobiercy.

§ 5. Możliwość dochodzenia roszczenia o wiadczenie wyrównawcze zależy od zgłoszenia przez agenta lub jego spadkobierców odpowiedniego żądania wobec dającego zlecenie przed upływem roku od rozwiązania umowy.

Art. 764⁴ [Wyłączenie] Wiadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli:

- 1) dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia;
- 2) agent wypowiedział umowę, chyba że wypowiedzenie jest uzasadnione okolicznościami, za które odpowiada dający zlecenie, albo jest usprawiedliwione wiekiem, ułomnością lub chorobą agenta, a względem słuszności nie pozwalają domagać się od niego dalszego wykonywania czynności agenta;
- 3) agent za zgodą dającego zlecenie przeniósł na inną osobę swoje prawa i obowiązki wynikające z umowy.

Art. 764⁵ [Zastrzeżenie] Do czasu rozwiązania umowy strony nie mogą umówić się w sposób odbiegający od niekorzyści agenta od postanowień art. 764³ i art. 764⁴.

Art. 764⁶ [Ograniczenie działalności]

§ 1. Strony mogą, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, ograniczyć działalność agenta mającą charakter konkurencyjny na okres po rozwiązaniu umowy agencyjnej (ograniczenie działalności konkurencyjnej). Ograniczenie jest ważne, jeżeli dotyczy grupy klientów lub obszaru geograficznego, objętych działalnością agenta, oraz rodzaju towarów lub usług stanowiących przedmiot umowy.

§ 2. Ograniczenie działalności konkurencyjnej nie może być zastrzeżone na okres dłuższy niż dwa lata od rozwiązania umowy.

§ 3. Dający zlecenie obowiązany jest do wypłacania agentowi odpowiedniej sumy pieniężnej za ograniczenie działalności konkurencyjnej w czasie jego trwania, chyba że co innego wynika z umowy albo że umowa agencyjna została rozwiązana na skutek okoliczności, za które agent ponosi odpowiedzialność.

§ 4. Jeżeli wysokość sumy, o której mowa w § 3, nie została w umowie określona, należy się suma w wysokości odpowiedniej do korzyści osiągniętych przez dającego zlecenie na skutek ograniczenia działalności konkurencyjnej oraz utraconych z tego powodu możliwości zarobkowych agenta.

Art. 764⁷ [Odwołanie ograniczenia] Dający zlecenie może do dnia rozwiązania umowy odwołać ograniczenie działalności konkurencyjnej z takim skutkiem, że po upływie sześciu miesięcy od chwili odwołania jest on zwolniony z obowiązku wypłacania sumy, o której mowa w art. 764⁶ § 3 i 4. Odwołanie ograniczenia działalności konkurencyjnej wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 764⁸ [Zwolnienie agenta z ograniczenia] Jeżeli agent wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi dający zlecenie, może on zwolnić się z obowiązku przestrzegania ograniczenia działalności konkurencyjnej przez złożenie dającemu zlecenie o wiadczenia na piśmie przed upływem miesiąca od dnia wypowiedzenia.

Art. 764⁹ [Odpowiednie stosowanie] Do umowy o treści określonej w art. 758 § 1, zawartej z agentem przez osobę niebędącą przedsiębiorcą, stosuje się przepisy niniejszego tytułu, z wyłączeniem art. 761-761², art. 761⁵ oraz art. 764³-764⁸.

Art. 765 [Pojęcie] Przez umowę komisji przyjmuje się zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (prowizją) w zakresie działalności swojej do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych na rachunek danego zleceniodawcy (komitenta), lecz w imieniu własnym.

Art. 766 [Wydanie korzyści] Komisant powinien wydać komitentowi wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, w szczególności powinien przedstawić na jego wierzycielowi, które nabył na jego rachunek. Powyższe uprawnienia komitenta są skuteczne także względem wierzycieli komisanta.

Art. 767 [Umowy korzystniejsze] Jeżeli komisant zawarł umowę na warunkach korzystniejszych od warunków oznaczonych przez komitenta, uzyskana korzyść należy się komitentowi.

Art. 768 [Umowy mniej korzystne]

§ 1. Jeżeli komisant sprzedał oddaną do sprzedaży rzecz za cenę niższą od ceny oznaczonej przez komitenta, obowiązany jest zapłacić komitentowi różnicę.

§ 2. Jeżeli komisant nabył rzecz za cenę wyższą od ceny oznaczonej przez komitenta, komitent może niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o wykonaniu zlecenia o wiadczyć, że nie uznaje czynności za dokonaną na jego rachunek; brak takiego oświadczenia jest jednoznaczny z wyrażeniem zgody na wyższą cenę.

§ 3. Komitent nie może żądać zapłaty różnicy ceny ani odmówić zgody na wyższą cenę, jeżeli zlecenie nie mogło być wykonane po cenie oznaczonej, a zawarcie umowy uchroniło komitenta od szkody.

Art. 769 [Zagrożenie rzeczy zepsuciem]

§ 1. Jeżeli rzecz jest narażona na zepsucie, a nie można na czas zawiadomienia komitenta, komisant jest uprawniony, a gdy tego interes komitenta wymaga - zobowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. O dokonaniu sprzedaży obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie komitenta.

§ 2. Jeżeli komitent dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy, stosuje się odpowiednio przepisy o skutkach zwłoki kupującego cego z odebraniem rzeczy sprzedanej.

Art. 770 [Rękojmia] Komisant nie ponosi odpowiedzialności za ukryte wady fizyczne rzeczy, jak również za jej wady prawne, jeżeli przed zawarciem umowy podał to do wiadomości kupującego cego. Jednakże wyłączenie odpowiedzialności nie dotyczy wad rzeczy, o których komisant wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 770¹ [Odesłanie] Do umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, zawartej przez komisanta z osobą fizyczną, która nabywa rzecz w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 771 [Kredyt, zaliczka komisanta] Komisant, który bez upoważnienia komitenta udzielił osobie trzeciej kredytu lub zaliczki, działa na własne niebezpieczeństwo.

Art. 772 [Wymagalność prowizji]

§ 1. Komisant nabywa roszczenie o zapłatę prowizji z chwilą, gdy komitent otrzymał rzecz albo cenę. Jeżeli umowa ma być wykonywana częściowo, komisant nabywa roszczenie o prowizję w miarę wykonywania umowy.

§ 2. Komisant może żądać prowizji także wtedy, gdy umowa nie została wykonana z przyczyn dotyczących komitenta.

Art. 773 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia roszczenia o prowizję oraz roszczenia o zwrot wydatków i zaliczek udzielonych komitentowi, jak również dla zabezpieczenia wszelkich innych należności wynikłych ze zleceń komisowych przysługuje komisantowi ustawowe prawo zastawu na rzeczach stanowiących przedmiot komisji, dopóki rzeczy te znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać za pomocą dokumentów.

§ 2. Wymienione należności mogą być zaspokojone z wierzycielowi nabytych przez komisanta na rachunek komitenta, z pierwszeństwem przed wierzycielami komitenta.

§ 3. (uchylony)

Tytuł XXV. Umowa przewozu.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 774 [Pojęcie] Przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swojej do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy.

Art. 775 [Właściwe przepisy] Przepisy tytułu niniejszego stosuje się do przewozu w zakresie poszczególnych rodzajów transportu tylko o tyle, o ile przewóz ten nie jest uregulowany odrębnymi przepisami.

Dział II. Przewóz osób.

Art. 776 [Warunki przewozu] Przewoźnik obowiązany jest do zapewnienia podróżnym odpowiadających rodzajowi transportu warunków bezpieczeństwa i higieny oraz takich wygód, jakie ze względu na rodzaj transportu uważa się za niezbędne.

Art. 777 [Odpowiedzialność za bagaż]

§ 1. Za bagaż, który podróżny przewozi ze sobą, przewoźnik ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

§ 2. Za baga powierzony przewoźnikowi przewoźnik ponosi odpowiedzialność według zasad przewidzianych dla przewozu rzeczy.

Art. 778 [Przedawnienie] Roszczenia z umowy przewozu osób przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany - od dnia, kiedy miał być wykonany.

Dział III. Przewóz rzeczy.

Art. 779 [Konieczne dane] Wysyłający powinien podać przewoźnikowi swój adres oraz adres odbiorcy, miejsce przeznaczenia, oznaczenie przesyłki według rodzaju, ilości oraz sposobu opakowania, jak również wartość rzeczy szczególnie cennych.

Art. 780 [List przewozowy]

§ 1. Na danie przewoźnika wysyłający powinien wystawić list przewozowy zawierający dane wymienione w artykule poprzedzającym, a ponadto wszelkie inne istotne postanowienia umowy. Wysyłający ponosi skutki niedokładnego lub nieprawdziwego o wiadczenia.

§ 2. Wysyłający może dać od przewoźnika wydania mu odpisu listu przewozowego albo innego po wiadczenia przyjęcia przesyłki do przewozu.

Art. 781 [Nieodpowiedni stan przesyłki]

§ 1. Jeżeli stan zewnętrzny przesyłki lub jej opakowanie nie są odpowiednie dla danego rodzaju przewozu, przewoźnik może dać, aby wysyłający złożył pisemne o wiadczenie co do stanu przesyłki, a w wypadku rażących braków odmówi przewozu.

§ 2. Jeżeli przewoźnik przyjmie przesyłkę bez zastrzeżenia, domniemywa się, że znajdowała się w należytym stanie.

Art. 782 [Dokumenty] Wysyłający powinien dać przewoźnikowi wszelkie dokumenty potrzebne ze względu na przepisy celne, podatkowe i administracyjne.

Art. 783 [Przeszkody w wykonaniu przewozu] Jeżeli rozpoczucie lub dokonanie przewozu dozna czasowej przeszkody wskutek okoliczności dotyczącej przewoźnika, wysyłający może od umowy odstąpić, powinien jednak dać przewoźnikowi odpowiednie wynagrodzenie za dokonanie przewozu w granicach tego, co na kosztach przewozu oszczędził. Nie wyłącza to roszczenia o naprawienie szkody, jeżeli przeszkoda była następstwem okoliczności, za które przewoźnik ponosi odpowiedzialność.

Art. 784 [Zawiadomienie o nadejściu] Przewoźnik powinien zawiadomić niezwłocznie odbiorcę o nadejściu przesyłki do miejsca przeznaczenia.

Art. 785 [Uprawnienia odbiorcy] Po nadejściu przesyłki do miejsca przeznaczenia odbiorca może w imieniu własnym wykonać wszelkie prawa wynikające z umowy przewozu, w szczególności może dać wydania przesyłki i listu przewozowego, jeżeli jednocześnie nie wykona zobowiązania wynikającego z tej umowy.

Art. 786 [Skutki przyjęcia przesyłki] Przez przyjęcie przesyłki i listu przewozowego odbiorca zobowiązuje się do zapłaty oznaczonych w liście przewozowym należności przewoźnika.

Art. 787 [Odmowa przyjęcia]

§ 1. Jeżeli odbiorca odmawia przyjęcia przesyłki albo jeżeli z innych przyczyn nie może na miejscu jej doręczyć, przewoźnik powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wysyłającego. Jeżeli wysyłający nie nadele w odpowiednim czasie wskazówek, przewoźnik powinien oddać przesyłkę na przechowanie lub inaczej zabezpieczyć, zawiadamiając o tym wysyłającego i odbiorcę.

§ 2. Jeżeli przesyłka jest narażona na zepsucie albo jeżeli jej przechowanie wymaga kosztów, na które nie ma pokrycia, przewoźnik może ją sprzedać przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o skutkach zwłoki kupującego z odebraniem rzeczy sprzedanej.

Art. 788 [Ograniczenie odszkodowania]

§ 1. Odszkodowanie za utratę, ubytek lub uszkodzenie przesyłki w czasie od jej przyjęcia do przewozu a do wydania odbiorcy nie może przewyższać zwykłej wartości przesyłki, chyba że szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

§ 2. Przewoźnik nie ponosi odpowiedzialności za ubytek nieprzekraczający granic ustalonych we właściwych przepisach, a w braku takich przepisów - granic zwyczajowo przyjętych (ubytek naturalny).

§ 3. Za utratę, ubytek lub uszkodzenie pieniędzy, kosztowności, papierów wartościowych albo rzeczy szczególnie cennych przewoźnik ponosi odpowiedzialność jedynie wtedy, gdy właściwość przesyłki były podane przy zawarciu umowy, chyba że szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

Art. 789 [Dalszy przewoźnik]

§ 1. Przewoźnik może oddać przesyłkę do przewozu innemu przewoźnikowi na całej przestrzeni przewozu lub jej części, jednak nie ponosi odpowiedzialności za czynności dalszych przewoźników jak za swoje własne czynności.

§ 2. Każdy przewoźnik, który przyjmuje przesyłkę na podstawie tego samego listu przewozowego, ponosi solidarnie odpowiedzialność za cały przewóz według treści listu.

§ 3. Przewoźnik, który z tytułu swej solidtarnej odpowiedzialności za cały przewóz zapłacił odszkodowanie, ma zwrotne roszczenie do przewoźnika ponoszącego odpowiedzialność za okoliczności, z których szkoda wynikła. Jeżeli okoliczności tych ustalić nie można, odpowiedzialność ponoszą wszyscy przewoźnicy w stosunku do przypadających im przewożonego. Wolny od odpowiedzialności jest przewoźnik, który udowodni, że szkoda nie powstała na przestrzeni, przez którą przewoził.

Art. 790 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy przewozu, w szczególności ci: przewoźnego, składowego, opłat celnych i innych wydatków, jak również dla zabezpieczenia takich roszczeń przysługujących poprzednim spedytorom i przewoźnikom, przysługuje przewoźnikowi ustawowe prawo zastawu na przesyłce, dopóki przesyłka znajduje się u niego lub u osoby, która jest dziełem w jego imieniu, albo dopóki może nie rozporządza za pomocą dokumentów.

§ 2. (uchylony)

Art. 791 [Wygaśnięcie roszczeń wobec przewoźnika]

§ 1. Wskutek zapłaty należności przewoźnikowi i przyjęcia przesyłki bez zastrzeżeń wygasają wszelkie roszczenia przeciwko przewoźnikowi wynikające z umowy przewozu. Nie dotyczy to jednak roszczeń z tytułu niewidocznych uszkodzeń przesyłki, jeżeli odbiorca w ciągu tygodnia od chwili przyjęcia przesyłki zawiadomił o nich przewoźnika.

§ 2. Przepisu powyższego nie stosuje się, gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

Art. 792 [Przedawnienie] Roszczenia z umowy przewozu rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia dostarczenia przesyłki, a w razie całkowitej utraty przesyłki lub jej dostarczenia z opóźnieniem - od dnia, kiedy przesyłka miała być dostarczona.

Art. 793 [Roszczenia zwrotne przewoźnika] Roszczenia przysługują przewoźnikowi przeciwko innym przewoźnikom, którzy uczestniczyli w przewozie przesyłki, przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od dnia, w którym przewoźnik naprawił szkodę, albo od dnia, w którym wytoczono przeciwko niemu powództwo.

Tytuł XXVI. Umowa spedycji.

Art. 794 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę spedycji spedycytor zobowiązuje się za wynagrodzeniem w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do wysyłania lub odbioru przesyłki albo do dokonania innych usług związanych z jej przewozem.

§ 2. Spedycytor może wystąpić w imieniu własnym albo w imieniu dającego zlecenie.

Art. 795 [Właściwe przepisy] Przepisy niniejszego tytułu stosuje się do spedycji tylko o tyle, o ile nie jest ona uregulowana odrębnymi przepisami.

Art. 796 [Odesłanie] Jeżeli przepisy tytułu niniejszego albo przepisy szczególne nie stanowią inaczej, do umowy spedycji stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia.

Art. 797 [Szczególne obowiązki spedycytora] Spedycytor obowiązany jest do podejmowania czynności potrzebnych do uzyskania zwrotu należności pobranych sum z tytułu przewozu, cła i innych należności związanych z przewozem przesyłki.

Art. 798 [Rozwinięcie] Spedycytor obowiązany jest do podjęcia czynności potrzebnych do zabezpieczenia praw dającego zlecenie lub osoby przez niego wskazanej względem przewoźnika albo innego spedycytora.

Art. 799 [Odpowiedzialność wykonawców] Spedycytor jest odpowiedzialny za przewoźników i dalszych spedycytorów, którymi posługuje się przy wykonaniu zlecenia, chyba że nie ponosi winy w wyborze.

Art. 800 [Spedycytor jako przewoźnik] Spedycytor może sam dokonać przewozu. W tym wypadku spedycytor ma jednocześnie prawa i obowiązki przewoźnika.

Art. 801 [Ograniczenie odszkodowania]

§ 1. Odszkodowanie za utratę, ubytek lub uszkodzenie przesyłki w czasie od jej przyjęcia aż do wydania przewoźnikowi, dalszemu spedycytorowi, dającemu zlecenie lub osobie przez niego wskazanej, nie może przewyższać zwykłej wartości przesyłki, chyba że szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa spedycytora.

§ 2. Spedycytor nie ponosi odpowiedzialności za ubytek nieprzekraczający granic ustalonych we właściwych przepisach, a w braku takich przepisów - granic zwyczajowo przyjętych.

§ 3. Za utratę, ubytek lub uszkodzenie pieniędzy, kosztowności, papierów wartościowych albo rzeczy szczególnie cennych spedycytor ponosi odpowiedzialność jedynie wtedy, gdy właściwość przesyłki była podana przy zawarciu umowy, chyba że szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa spedycytora.

Art. 802 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia roszczeń o przewoźne oraz roszczeń o prowizję, o zwrot wydatków i innych należności wynikłych ze zleceń spedycyjnych, jak również dla zabezpieczenia takich roszczeń przysługujących poprzednim spedycytorom i przewoźnikom, przysługuje spedycytorowi ustawowe prawo zastawu na przesyłce, dopóki przesyłka znajduje się u niego lub u osoby, która jest dziełem w jego imieniu, albo dopóki może niemożliwość rozporządzenia za pomocą dokumentów.

§ 2. (uchylony)

Art. 803 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenia z umowy spedycji przedawniają się z upływem roku.

§ 2. Termin przedawnienia zaczyna biec: w wypadku roszczeń z tytułu uszkodzenia lub ubytku przesyłki - od dnia dostarczenia przesyłki; w wypadku całkowitej utraty przesyłki lub jej dostarczenia z opóźnieniem - od dnia, w którym przesyłka miała być dostarczona; we wszystkich innych wypadkach - od dnia wykonania zlecenia.

Art. 804 [Roszczenia zwrotne spedycytora] Roszczenia przysługują spedycytorowi przeciwko przewoźnikom i dalszym spedycytorom, którymi się posługiwał przy przewozie przesyłki, przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od dnia, kiedy spedycytor naprawił szkodę, albo od dnia, kiedy wytoczono przeciwko niemu powództwo. Przepis ten stosuje się odpowiednio do wymienionych roszczeń między osobami, którymi spedycytor posługiwał się przy przewozie przesyłki.

Tytuł XXVII. Umowa ubezpieczenia.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 805 [Pojęcie; rodzaje świadczeń]

§ 1. Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

§ 2. Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie:

1) przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkody powstałe wskutek przewidzianego w umowie wypadku;

2) przy ubezpieczeniu osobowym - umówionej sumy pieniężnej, renty lub innego świadczenia w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku w życiu osoby ubezpieczonej.

§ 3. Do renty z umowy ubezpieczenia nie stosuje się przepisów kodeksu niniejszego o rencie.

§ 4. Przepisy art. 385¹-385³ stosuje się odpowiednio, jeżeli ubezpieczającym jest osoba fizyczna zawierająca umowę zwaną bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 806 [Nieważność umowy; bezskuteczność]

§ 1. Umowa ubezpieczenia jest nieważna, jeżeli jej przedmiotem w umowie wypadku nie jest możliwość.

§ 2. Objęcie ubezpieczeniem okresu poprzedzającego zawarcie umowy jest bezskuteczne, jeżeli w chwili zawarcia umowy którakolwiek ze stron wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że wypadek zaszedł lub odpada możliwość jego zajścia w tym okresie.

Art. 807 [Regulacja pozakodeksowa]

§ 1. Postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia sprzeczne z przepisami niniejszego tytułu są nieważne, chyba że dalsze przepisy przewidują wyjątki.

§ 2. (uchylony)

Art. 808 [Ubezpieczenie na cudzy rachunek]

§ 1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek. Ubezpieczony może nie być imiennie wskazany w umowie, chyba że jest to konieczne do określenia przedmiotu ubezpieczenia.

§ 2. Roszczenie o zapłatę składki przysługuje ubezpieczycielowi wyłącznie przeciwko ubezpieczającemu. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność ubezpieczyciela może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.

§ 3. Ubezpieczony jest uprawniony do dania należytego świadczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela, chyba że strony uzgodniły inaczej; jednakże uzgodnienie takie nie może zostać dokonane, jeżeli wypadek już zaszedł.

§ 4. Ubezpieczony może żądać od ubezpieczyciela udzielenia mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz ogólnych warunków ubezpieczenia w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 5. Jeżeli umowa ubezpieczenia nie wiąże się bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową ubezpieczonej osoby fizycznej, art. 385¹-385³ stosuje się odpowiednio w zakresie, w jakim umowa dotyczy praw i obowiązków ubezpieczonego.

Art. 809 [Dokument ubezpieczenia]

§ 1. Ubezpieczyciel zobowiązany jest potwierdzić zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia.

§ 2. Z zastrzeżeniem wyjątku przewidzianego w art. 811, w razie wątpliwości umowa uważa się za zawartą z chwilą doręczenia ubezpieczającemu dokumentu ubezpieczenia.

Art. 810 (uchylony)

Art. 811 [Ochrona ubezpieczającego]

§ 1. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę ubezpieczyciel doręczy ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść ubezpieczającego od treści złożonej przez niego oferty, ubezpieczyciel obowiązany jest zwrócić ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7-dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść ubezpieczającego cego nie są skuteczne, a umowa jest zawarta zgodnie z warunkami oferty.

§ 2. W braku sprzeciwu umowa dochodzi do skutku zgodnie z treścią dokumentu ubezpieczenia następnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do złożenia sprzeciwu.

Art. 812 [Ogólne warunki ubezpieczenia]

§ 1. (uchylony)

§ 2. (uchylony)

§ 3. (uchylony)

§ 4. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż sześć miesięcy ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia, w terminie 30 dni, a w przypadku gdy ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki za okres, w jakim ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 5. Jeżeli umowa zawarta jest na czas określony, ubezpieczyciel może ją wypowiedzieć jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie, a także z ważnych powodów określonych w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia.

§ 6. (uchylony)

§ 7. (uchylony)

§ 8. Różnic między treścią umowy a ogólnymi warunkami ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowiązku ubezpieczyciel nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego cego. Przepisu nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

§ 9. Przepisy § 5 i 8 stosuje się odpowiednio w razie zmiany ogólnych warunków ubezpieczenia w czasie trwania stosunku umownego. Nie uchybia to stosowaniu w takim przypadku przepisu art. 384¹.

Art. 813 [Składka]

§ 1. Składka oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczajcaemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

§ 2. Jeżeli nie umówiono się inaczej, składka powinna być zapłacona jednocześnie z zawarciem umowy ubezpieczenia, a jeżeli umowa doszła do skutku przed doręczeniem dokumentu ubezpieczenia - w ciągu czterech dni od jego doręczenia.

Art. 814 [Początek odpowiedzialności; niezapłacenie składki]

§ 1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność ubezpieczyciela rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż od dnia następującego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty.

§ 2. Jeżeli ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, ubezpieczyciel może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żąda zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku wypowiedzenia umowy wygasa ona z końcem okresu, za który przypadła niezapłacona składka.

§ 3. W razie opłacania składki w ratach niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki może powodować ustanie odpowiedzialności ubezpieczyciela, tylko wtedy, gdy skutek taki przewidywała umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia, a ubezpieczyciel po upływie terminu wezwał ubezpieczajcę do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.

Art. 815 [Obowiązek informowania]

§ 1. Ubezpieczajca obowiązyany jest podać do wiadomości ubezpieczyciela wszystkie znane sobie okoliczności, o które ubezpieczyciel zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli ubezpieczajca zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez ubezpieczyciela umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.

§ 2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zastrzeżono, że w czasie jej trwania należy zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w paragrafie poprzedzającym, ubezpieczajca obowiązyany jest zawiadamiać o tych zmianach ubezpieczyciela niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości. Przepisu tego nie stosuje się do ubezpieczeń na życie.

§ 2¹. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązyki określone w paragrafach poprzedzających spoczywają zarówno na ubezpieczajcy, jak i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 3. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem paragrafów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia paragrafów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Art. 816 [Zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku] W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, która pociąga za sobą odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego zdarzenia druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym. Przepisu tego nie stosuje się do ubezpieczeń na życie.

Art. 817 [Termin spełnienia wiadczenia]

§ 1. Ubezpieczyciel obowiązyany jest spełnić wiadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

§ 2. Gdyby wyjątkiem w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokość wiadczenia okazało się niemożliwe, wiadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjątkiem tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezspornie wiadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1.

§ 3. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą zawierać postanowienia korzystniejsze dla uprawnionego niż określone w paragrafach poprzedzających.

Art. 818 [Zawiadomienie ubezpieczyciela o wypadku]

§ 1. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że ubezpieczajca ma obowiązek w określonym terminie powiadomić ubezpieczyciela o wypadku.

§ 2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązykiem określonym w paragrafie poprzedzającym również na obciy zarówno ubezpieczajcę, jak i ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w paragrafach poprzedzających ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć wiadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków wypadku.

§ 4. Skutki braku zawiadomienia ubezpieczyciela o wypadku nie następują, jeżeli ubezpieczyciel w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

Art. 819 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech.

§ 2. (uchylony)

§ 3. W wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkody wyrzdzonych czynem niedozwolonym lub wynika z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.

§ 4. Bieg przedawnienia roszczenia o wiadczenie do ubezpieczyciela przerywa się także przez zgłoszenie ubezpieczycielowi tego roszczenia lub przez zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia, w którym zgłaszający roszczenie lub zdarzenie otrzymał na piśmie o wiadczenie ubezpieczyciela o przyznaniu lub odmowie wiadczenia.

Art. 820 [Ubezpieczenia morskie; reasekuracja] Przepisów tytułu niniejszego nie stosuje się do ubezpieczeń morskich oraz do ubezpieczeń po rednich (reasekuracji).

Dział II. Ubezpieczenia majątkowe.

Art. 821 [Zakres przedmiotowy] Przedmiotem ubezpieczenia majątkowego może być każdy interes majątkowy, który nie jest sprzeczny z prawem i daje się ocenić w pieniądzu.

Art. 822 [Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej]

§ 1. Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

§ 2. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

§ 3. Strony mogą postanowić, że umowa będzie obejmowała szkody powstałe, ujawnione lub zgłoszone w okresie ubezpieczenia.

§ 4. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

§ 5. Ubezpieczyciel nie może przeciwko uprawnionemu do odszkodowania podnieść zarzutu naruszenia obowiązku z tytułu z umowy lub ogólnych warunków ubezpieczenia przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nastąpiło ono po zajściu wypadku.

Art. 823 [Zmiana właściciela; przeniesienie praw]

§ 1. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie tych praw wymaga zgody ubezpieczyciela, chyba że umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej.

§ 2. W razie przeniesienia praw, o których mowa w § 1, na nabywcę przedmiotu przechodzi także obowiązeki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą ubezpieczyciela umówiły się inaczej. Pomimo tego przejęcie obowiązku zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składek przypadających za czas do chwili przejęcia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 3. Jeżeli prawa, o których mowa w § 1, nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejęcia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 4. Przepisów § 1-3 nie stosuje się przy przenoszeniu wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

Art. 824 [Suma ubezpieczenia]

§ 1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górny limit odpowiedzialności ubezpieczyciela.

§ 2. Jeżeli po zawarciu umowy wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu, ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie ubezpieczyciel, zawiadamiając o tym jednocześnie ubezpieczającego.

§ 3. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym ubezpieczający zgłosił zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym ubezpieczyciel zawiadomił ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.

Art. 824¹ [Odpowiedzialność]

§ 1. O ile nie umówiono się inaczej, suma pieniędzy wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody.

§ 2. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, ubezpieczający nie może żądać świadczenia przerosnącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.

§ 3. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w § 2, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty świadczenia w całości przenoszący wysokość szkody ubezpieczający może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że w ubezpieczeniu, o którym mowa w niniejszym paragrafie, suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

Art. 825 [uchylony]

Art. 826 [Obowiązek zmniejszenia szkody]

§ 1. W razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.

§ 2. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że w razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest zabezpieczyć może dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.

§ 3. Jeżeli ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w § 1, ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 4. Ubezpieczyciel obowiązany jest, w granicach sumy ubezpieczenia, zwrócić koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą zawierać postanowienia korzystniejsze dla ubezpieczającego.

§ 5. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się również do ubezpieczonego.

Art. 827 [Szkoda umyślna]

§ 1. Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względom słusznym.

§ 2. W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej mogą na ustalić inne zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela niż określone w § 1.

§ 3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek zasady określone w paragrafach poprzedzających stosuje się odpowiednio do ubezpieczonego.

Art. 828 [Przejście roszczeń]

§ 1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkody przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli zakład pokrył tylko część szkody, ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwsze prawo zaspokojenia przed roszczeniem ubezpieczyciela.

§ 2. Nie przechodzi na ubezpieczyciela roszczenia ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkody umyślnie.

§ 3. Zasady wynikające z paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio w razie zawarcia umowy na cudzy rachunek.

Dział III. Ubezpieczenia osobowe.

Art. 829 [Zakres przedmiotowy]

§ 1. Ubezpieczenie osobowe może w szczególności dotyczyć:

- 1) przy ubezpieczeniu na życie - śmierci osoby ubezpieczonej lub do życia przez nią oznaczonego wieku;
- 2) przy ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków - uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku.

§ 2. W umowie ubezpieczenia na życie zawartej na cudzy rachunek, odpowiedzialność ubezpieczyciela rozpoczyna się nie wcześniej niż następnego dnia po tym, gdy ubezpieczony o wiadczył stronie wskazanej w umowie, a chce skorzystać z zastrzeżenia na jego rzecz ochrony ubezpieczeniowej. O wiadczenie powinno obejmować także wysokość sumy ubezpieczenia. Zmiana umowy na niekorzyść ubezpieczonego lub osoby uprawnionej do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci ubezpieczonego wymaga zgody tego ubezpieczonego.

Art. 830 [Wypowiedzenie przez ubezpieczającego]

§ 1. Przy ubezpieczeniu osobowym ubezpieczający może wypowiedzieć umowę w każdym czasie z zachowaniem terminu określonego w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia, a w razie jego braku - ze skutkiem natychmiastowym.

§ 2. W braku odmiennego zastrzeżenia umowa a także za wypowiedzianą przez ubezpieczającego, jeżeli składka lub jej rata nie została zapłacona w terminie określonym w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia mimo uprzedniego wezwania do zapłaty w dodatkowym terminie określonym w ogólnych warunkach ubezpieczenia; w wezwaniu powinny być podane do wiadomości ubezpieczającego skutki niezapłacenia składki.

§ 3. Ubezpieczyciel może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia na życie jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

§ 4. Przepisy § 3 oraz art. 812 § 8 stosuje się odpowiednio w razie zmiany ogólnych warunków ubezpieczenia na życie w czasie trwania stosunku umownego. Nie uchybia to stosowaniu w takim przypadku przepisu art. 384¹.

Art. 831 [Uprawniony do sumy ubezpieczenia]

§ 1. Ubezpieczający może wskazać jedną lub więcej osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci osoby ubezpieczonej; może również zawrzeć umowę ubezpieczenia na okaziciela. Ubezpieczający może także z tych zastrzeżeń zmienić lub odwołać w każdym czasie.

§ 1¹. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek do wykonywania uprawnień, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, konieczna jest uprzednia zgoda ubezpieczonego; umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że uprawnienia te ubezpieczony może wykonywać samodzielnie.

§ 2. Jeżeli wskazano kilka osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia, a nie oznaczono udziału każdego z nich w tej sumie, ich udziały są równe.

§ 3. Suma ubezpieczenia przypadająca uprawnionemu nie należy do spadku po ubezpieczonym.

Art. 832 [Rozwinięcie]

§ 1. Wskazanie uprawnionego do otrzymania sumy ubezpieczenia staje się bezskuteczne, jeżeli uprawniony zmarł przed śmiercią ubezpieczonego albo jeżeli umyślnie przyczynił się do jego śmierci.

§ 2. Jeżeli w chwili śmierci ubezpieczonego nie ma osoby uprawnionej do otrzymania sumy ubezpieczenia, suma ta przypada najbliższej rodzinie ubezpieczonego w kolejności ustalonej w ogólnych warunkach ubezpieczenia, chyba że umówiono się inaczej.

Art. 833 [Samobójstwo] Przy ubezpieczeniu na życie samobójstwo ubezpieczonego nie zwalnia ubezpieczyciela od obowiązku wiadczenia, jeżeli samobójstwo nastąpiło po upływie lat dwóch od zawarcia umowy ubezpieczenia. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą skrócić ten termin, nie bardziej jednak niż do 6 miesięcy.

Art. 834 [Zarzut nieprawdziwych informacji] Jeżeli do wypadku doszło po upływie lat trzech od zawarcia umowy ubezpieczenia na życie, ubezpieczyciel nie może podnieść zarzutu, że przy zawieraniu umowy podano wiadomości nieprawdziwe, w szczególności jeżeli zatajona została choroba osoby ubezpieczonej. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą skrócić powyższy termin.

Tytuł XXVIII. Przechowanie.

Art. 835 [Pojęcie] Przez umowę przechowania przechowawca zobowiązuje się zachować w stanie niepogorszonym rzecz ruchomą oddaną mu na przechowanie.

Art. 836 [Oznaczenie wynagrodzenia] Jeżeli wysokość wynagrodzenia za przechowanie nie jest określona w umowie albo w taryfie, przechowawcy należy się wynagrodzenie w danych stosunkach przyjęte, chyba że z umowy lub z okoliczności wynika, iż zobowiązuje się przechować rzecz bez wynagrodzenia.

Art. 837 [Sposób przechowywania] Przechowawca powinien przechowywać rzecz w taki sposób, do jakiego się zobowiązuje, a w braku umowy w tym względzie, w taki sposób, jaki wynika z właściwości przechowywanej rzeczy i z okoliczności.

Art. 838 [Zmiana miejsca i sposobu] Przechowawca jest uprawniony, a nawet obowiązany zmieni określone w umowie miejsce i sposób przechowania rzeczy, jeżeli okaże się to konieczne dla jej ochrony przed utratą lub uszkodzeniem. Jeżeli uprzednie uzyskanie zgody składającego tego jest możliwe, przechowawca powinien ją uzyskać przed dokonaniem zmiany.

Art. 839 [Utrzymanie rzeczy] Przechowawcy nie wolno używać rzeczy bez zgody składającego tego, chyba że jest to konieczne do jej zachowania w stanie niepogorszonym.

Art. 840 [Zastępca]

§ 1. Przechowawca nie może oddać rzeczy na przechowanie innej osobie, chyba że jest do tego zmuszony przez okoliczności. W wypadku takim obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie składającego tego, gdzie i u kogo rzecz została, i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak należytej staranności w wyborze zastępcy.

§ 2. Zastępca odpowiedzialny jest także względem składającego tego. Jeżeli przechowawca ponosi odpowiedzialność za czynności swego zastępcy jak za swoje własne czynności, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Art. 841 [Przypadkowa utrata] Jeżeli przechowawca, bez zgody składającego tego i bez koniecznej potrzeby, używa rzeczy albo zmienia miejsce lub sposób jej przechowywania albo jeżeli oddaje rzecz na przechowanie innej osobie, jest on odpowiedzialny także za przypadkową utratę lub uszkodzenie rzeczy, które by w przeciwnym razie nie nastąpiło.

Art. 842 [Wydatki i obowiązki zania przechowawcy] Składający powinien zwrócić przechowawcy wydatki, które ten poniósł w celu należytego przechowania rzeczy, wraz z odsetkami ustawowymi oraz zwolnić przechowawcę od zobowiązań zacięgniętych przez niego w powyższym celu w imieniu własnym.

Art. 843 [Przechowanie wspólne] Jeżeli kilka osób wspólnie przyjęło lub oddało rzecz na przechowanie, ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna.

Art. 844 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Składający może w każdym czasie żądać zwrotu rzeczy oddanej na przechowanie.

§ 2. Przechowawca może żądać odebrania rzeczy przed upływem terminu oznaczonego w umowie, jeżeli wskutek okoliczności, których nie mógł przewidzieć, nie może bez własnego uszczerbku lub bez zagrożenia rzeczy przechowywanej w taki sposób, do jakiego jest zobowiązany. Jeżeli czas przechowania nie był oznaczony albo jeżeli rzecz była przyjęta na przechowanie bez wynagrodzenia, przechowawca może żądać odebrania rzeczy w każdym czasie, byleby jej zwrot nie nastąpił w chwili nieodpowiedniej dla składającego tego.

§ 3. Zwrot rzeczy powinien nastąpić w miejscu, gdzie miała być przechowywana.

Art. 845 [Depozyt nieprawidłowy] Jeżeli z przepisów szczególnych albo z umowy lub okoliczności wynika, że przechowawca może rozporządzać oddanymi na przechowanie pieniędzmi lub innymi rzeczami oznaczonymi tylko co do gatunku, stosuje się odpowiednio przepisy o depozycie (depozyt nieprawidłowy). Czas i miejsce zwrotu określa przepis o przechowaniu.

Tytuł XXIX. Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady.

Art. 846 [Przesłanki odpowiedzialności]

§ 1. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład jest odpowiedzialny za utratę lub uszkodzenie rzeczy wniesionych przez osoby korzystające z usług hotelu lub podobnego zakładu, zwaną dalej "gościem", chyba że szkoda wynikła z właściwości rzeczy wniesionej lub wskutek siły wyższej albo powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby, która mu towarzyszyła, była u niego zatrudniona albo go odwiedzała.

§ 2. Rzecz wniesiona w rozumieniu przepisów tytułu niniejszego jest rzeczą, która w czasie korzystania przez gościa z usług hotelu lub podobnego zakładu znajduje się w tym hotelu lub podobnym zakładzie albo znajduje się poza nim, a została powierzona utrzymującemu zarobkowo hotel lub podobny zakład lub osobie u niego zatrudnionej albo umieszczona w miejscu przez nich wskazanym lub na ten cel przeznaczonym.

§ 3. Rzecz wniesiona jest również rzeczą, która w krótkim, zwyczajowo przyjętym okresie poprzedzającym lub następującym po tym, kiedy gość korzystał z usług hotelu lub podobnego zakładu, została powierzona utrzymującemu zarobkowo hotel lub podobny zakład lub osobie u niego zatrudnionej albo umieszczona w miejscu przez nich wskazanym lub na ten cel przeznaczonym.

§ 4. Pojazdów mechanicznych i rzeczy w nich pozostawionych oraz żywych zwierząt nie uważa się za rzeczy wniesione. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład może za nie odpowiadać jako przechowawca, jeżeli została zawarta umowa przechowania.

§ 5. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności, o której mowa w § 1, przez umowę lub ogłoszenie nie ma skutku prawnego.

Art. 847 [Obowiązek zawiadomienia] Roszczenie o naprawienie szkody z powodu utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych do hotelu lub podobnego zakładu wygasa, jeżeli poszkodowany po otrzymaniu wiadomości o szkodzie nie zawiadomił o niej niezwłocznie utrzymującego tego zakład. Przepisu tego nie stosuje się, gdy szkod

wyrz dził utrzymuj cy zarobkowo hotel lub podobny zakład albo gdy przyj ł rzecz na przechowanie.

Art. 848 [Przedawnienie] Roszczenia o naprawienie szkody wynikłej z utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych do hotelu lub podobnego zakładu przedawniaj si z upływem sze ciu miesi cy od dnia, w którym poszkodowany dowiedział si o szkodzie, a w ka dym razie z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany przestał korzystać z usług hotelu lub podobnego zakładu.

Art. 849 [Ograniczenie odpowiedzialno ci]

§ 1. Zakres obowi zku naprawienia szkody przez utrzymuj cego zarobkowo hotel lub podobny zakład w wypadku utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych ogranicza si , wzgl dem jednego go cia, do wysoko ci stokrotnej nale no ci za dostarczone mu mieszkanie, liczonej za jedn dob . Jednak e odpowiedzialno za ka d rzecz nie mo e przekracza pi dziesi ciokrotnej wysoko ci tej nale no ci.

§ 2. Ograniczenia zakresu obowi zku naprawienia szkody nie dotycz wypadku, gdy utrzymuj cy zarobkowo hotel lub podobny zakład przyj ł rzeczy na przechowanie albo odmówił ich przyj cia na przechowanie, mimo e obowi zany był je przyj , jak równie wypadku, gdy szkoda wynikła z winy umy lnej lub ra cego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.

§ 3. Utrzymuj cy zarobkowo hotel lub podobny zakład jest obowi zany przyj na przechowanie pieni dze, papiery warto ciowe i cenne przedmioty, w szczególno ci kosztowno ci i przedmioty maj ce warto naukow lub artystyczn . Mo e odmówi przyj cia tych rzeczy tylko wówczas, je eli zagra aj one bezpiecze stwu albo je eli w stosunku do wielko ci lub standardu hotelu albo podobnego zakładu maj zbyt du warto lub gdy zajmuj zbyt du o miejsca.

Art. 850 [Prawo zastawu] Dla zabezpieczenia nale no ci za mieszkanie, utrzymanie i usługi dostarczone osobie korzystaj cej z usług hotelu lub podobnego zakładu, jak równie dla zabezpieczenia roszczenia o zwrot wydatków dla tej osoby poniesionych przysługuje utrzymuj cemu zarobkowo hotel lub podobny zakład ustawowe prawo zastawu na rzeczach wniesionych. Prawo to podlega przepisom o ustawowym prawie zastawu wynajmuj cego.

Art. 851 [Przedawnienie roszcze zakładu] Roszczenia powstałe w zakresie działalno ci przedsi biorstw hotelowych z tytułu nale no ci za dostarczone mieszkanie, utrzymanie i usługi oraz z tytułu wydatków poniesionych na rzecz osób, które korzystaj z usług takich przedsi biorstw, przedawniaj si z upływem lat dwóch. Przepis ten stosuje si odpowiednio do przedsi biorstw gastronomicznych.

Art. 852 [Odpowiedzialno innych zakładów] Przepisy o odpowiedzialno ci i ustawowym prawie zastawu utrzymuj cego zarobkowo hotel lub podobny zakład stosuje si odpowiednio do zakładów k pielowych. Jednak e co si tyczy przedmiotów, które zazwyczaj nie bywaj wnoszone przez osoby korzystaj ce z usług tych zakładów, odpowiedzialno prowadz cego zakład ogranicza si do wypadku, gdy przyj ł taki przedmiot na przechowanie albo gdy szkoda wynikła z winy umy lnej lub ra cego niedbalstwa jego albo osoby u niego zatrudnionej.

Tytuł XXX. Umowa składu.

Art. 853 [Poj cie; dowód składowy]

§ 1. Przez umow składu przedsi biorca składowy zobowi zuje si do przechowania, za wynagrodzeniem, oznaczonych w umowie rzeczy ruchomych.

§ 2. Przedsi biorca składowy jest obowi zany wyda składowi cemu pokwitowanie, które powinno wymienia rodzaj, ilo , oznaczenie oraz sposób opakowania rzeczy, jak te inne istotne postanowienia umowy.

Art. 854 [Wył czenie] Przepisów tytułu niniejszego nie stosuje si w przypadkach, gdy przedsi biorca składowy nabywa własno zło onych rzeczy i jest obowi zany zwróci tylko tak sam ilo rzeczy tego samego gatunku i takiej samej jako ci.

Art. 855 [Odpowiedzialno , konserwacja]

§ 1. Przedsi biorca składowy odpowiada za szkod wynikł z utraty, ubytku lub uszkodzenia rzeczy w czasie od przyj cia jej na skład do wydania osobie uprawnionej do odbioru, chyba e udowodni, e nie mógł zapobiec szkodzie, mimo doło enia nale ytej staranno ci.

§ 2. Przedsi biorca składowy jest obowi zany dokonywa odpowiednich czynno ci konserwacyjnych. Przeciwnie postanowienie umowy jest niewa ne.

§ 3. Przedsi biorca składowy nie ponosi odpowiedzialno ci za ubytek nieprzekraczaj cy granic okre lonych wła ciwymi przepisami, a w razie braku takich przepisów - granic zwyczajowo przyj tych.

§ 4. Odszkodowanie nie mo e przewy sza zwykłej warto ci rzeczy, chyba e szkoda wynika z winy umy lnej albo ra cego niedbalstwa przedsi biorcy składowego.

Art. 856 [Ubezpieczenie] Przedsi biorca składowy jest obowi zany do ubezpieczenia rzeczy jedynie wtedy, gdy otrzymał takie zlecenie.

Art. 857 [Obowi zek zabezpieczenia] Je eli stan rzeczy nadesłanych przedsi biorcy składowemu nasuwa podejrzenie, e ma miejsce brak, ubytek, zepsucie albo uszkodzenie rzeczy, przedsi biorca składowy powinien dokona czynno ci niezb dnych do zabezpieczenia mienia i praw składowi cego.

Art. 858 [Zawiadomienie] Przedsi biorca składowy powinien zawiadamia składowi cego o zdarzeniach wa nych ze wzgl du na ochron praw składowi cego lub dotycz cych stanu rzeczy oddanych na skład, chyba e zawiadomienie nie jest mo liwe.

Art. 859 [Sprzeda rzeczy] Je eli rzecz nara ona jest na zepsucie, a nie mo na czeka na zarz dzenie składowi cego, przedsi biorca składowy ma prawo, a gdy wymaga tego interes składowi cego - tak e obowi zek, sprzeda rzecz z zachowaniem nale ytej staranno ci.

Art. 859¹ [Dogł danie rzeczy przez składowi cego] Przedsi biorca składowy powinien umo liwi składowi cemu obejrzenie rzeczy, dzielenie ich lub ł czenie, pobieranie próbek oraz dokonywanie innych czynno ci w celu zachowania rzeczy w nale ytym stanie.

Art. 859² [Łczenie i podział]

§ 1. Przedsiębiorca biorca składowy może łączyć rzeczy zamienne tego samego gatunku i tej samej jakości, należące do kilku składających, za ich pisemną zgodą.

§ 2. Wydanie składajemu cemu przypadającym mu części rzeczy w ten sposób połączonych nie wymaga zgody pozostałych składających.

§ 3. Podział i połączenie rzeczy powinny być ujawnione w dokumentach przedsiębiorcy biorcy składowego.

Art. 859³ [Prawo zastawu] Przedsiębiorcy biorcy składowemu służy na zabezpieczenie roszczeń o składowe i należności uboczne, o zwrot wydatków i kosztów, w szczególności o przewoźne i opłat celnych, o zwrot udzielonych składajemu cemu zaliczek oraz wszelkich innych należności powstałych z tytułu umowy lub umów składów, ustawowe prawo zastawu na rzeczach oddanych na skład, dopóki znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządza za pomocą dokumentów.

Art. 859⁴ [Przedłużenie umowy] Umowa składu zawarta na czas oznaczony uważa się za przedłużoną na czas nieoznaczony, jeżeli na 14 dni przed upływem terminu przedsiębiorca biorca składowy nie zażąda listem poleconym odebrania rzeczy w umówionym terminie.

Art. 859⁵ [Wypowiedzenie] Umowa składu zawarta na czas nieoznaczony przedsiębiorca biorca składowy może wypowiedzieć listem poleconym, z zachowaniem terminu miesięcznego, jednak nie wcześniej niż po upływie 2 miesięcy od złożenia rzeczy.

Art. 859⁶ [Nieodebranie rzeczy] Jeżeli składający nie odbiera rzeczy pomimo upływu umówionego terminu lub terminu wypowiedzenia umowy, przedsiębiorca biorca składowy może oddać rzecz na przechowanie na koszt i ryzyko składającego. Może on jednak wykonać to prawo tylko wtedy, jeżeli uprzedził składającego o zamiarze skorzystania z przysługujących mu praw listem poleconym, wysłanym nie później niż na 14 dni przed upływem umówionego terminu.

Art. 859⁷ [Wypowiedzenie z ważnych przyczyn] Pomimo zawarcia umowy na czas oznaczony przedsiębiorca biorca składowy może z ważnych przyczyn, w każdym czasie, wezwać składającego do odebrania rzeczy, wyznaczając jednak odpowiedni termin ich odebrania.

Art. 859⁸ [Wygaśnięcie roszczeń składającego cego]

§ 1. Przez odebranie rzeczy bez zastrzeżeń oraz zapłatę wszystkich należności przedsiębiorcy biorcy składowego wygasają wszelkie roszczenia do przedsiębiorcy biorcy składowego z tytułu umowy składu, z wyjątkiem roszczeń z tytułu niewidocznych uszkodzeń rzeczy, jeżeli składający, w ciągu siedmiu dni od odbioru, zawiadomił o nich przedsiębiorcę biorcę składowego.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w przypadku, gdy powstanie uszkodzenia jest następstwem winy umyślnej albo rażąco niedbalstwa.

Art. 859⁹ [Przedawnienie] Roszczenia z tytułu umowy składu przedawniają się z upływem roku.

Tytuł XXXI. Spółka.

Art. 860 [Pojęcie; forma]

§ 1. Przez umowę spółki wspólnicy zobowiązują się do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów.

§ 2. Umowa spółki powinna być stwierdzona pismem.

Art. 861 [Wkład]

§ 1. Wkład wspólnika może polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw albo na świadczeniu usług.

§ 2. Domniemywa się, że wkłady wspólników mają jednakową wartość.

Art. 862 [Wniesienie rzeczy] Jeżeli wspólnik zobowiązał się wniesić do spółki własność rzeczy, do wykonania tego zobowiązania, jak również do odpowiedzialności z tytułu ryzyka oraz do niebezpieczeństwa utraty lub uszkodzenia rzeczy stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży. Jeżeli rzeczy mają być wniesione tylko do użytkowania, stosuje się odpowiednio w powyższym zakresie przepisy o najmie.

Art. 863 [Współwłasność czna]

§ 1. Wspólnik nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku wspólników ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku.

§ 2. W czasie trwania spółki wspólnik nie może domagać się podziału wspólnego majątku wspólników.

§ 3. W czasie trwania spółki wierzyciel wspólnika nie może żądać zaspokojenia z jego udziału we wspólnym majątku wspólników ani z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku.

Art. 864 [Solidarna odpowiedzialność] Zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie.

Art. 865 [Prowadzenie spraw spółki]

§ 1. Każdy wspólnik jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki.

§ 2. Każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników prowadzić sprawy, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy chociażby jeden z pozostałych wspólników sprzeciwi się jej prowadzeniu, potrzebna jest uchwała wspólników.

§ 3. Każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby narazić spółkę na niepowetowane straty.

Art. 866 [Reprezentowanie spółki] W braku odmiennej umowy lub uchwały wspólników każdy wspólnik jest umocowany do reprezentowania spółki w takich granicach, w jakich jest uprawniony do prowadzenia jej spraw.

Art. 867 [Udział w zyskach i stratach]

§ 1. Każdy wspólnik jest uprawniony do równego udziału w zyskach i w tym samym stosunku uczestniczy w stratach, bez względu na rodzaj i wartość wkładu. W umowie spółki może inaczej ustalić stosunek udziału wspólników w zyskach i stratach. Może na nawet zwolnić niektórych wspólników od udziału w stratach. Natomiast

nie może na wyłączenie wspólnika od udziału w zyskach.

§ 2. Ustalony w umowie stosunek udziału wspólnika w zyskach odnosi się w razie wątpliwości także do udziału w stratach.

Art. 868 [Podział i wypłata zysków]

§ 1. Wspólnik może żądać podziału i wypłaty zysków dopiero po rozwiązaniu spółki.

§ 2. Jednakże gdy spółka została zawarta na czas dłuższy, wspólnicy mogą żądać podziału i wypłaty zysków z każdego roku obrotowego.

Art. 869 [Wypowiedzenie udziału]

§ 1. Jeżeli spółka została zawarta na czas nieoznaczony, każdy wspólnik może z niej wystąpić wypowiedzią o swój udział na trzy miesiące naprzód na koniec roku obrotowego.

§ 2. Z ważnych powodów wspólnik może wypowiedzieć swój udział bez zachowania terminów wypowiedzenia, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony. Zastrzeżenie przeciwnie jest nieważne.

Art. 870 [Wypowiedzenie przez wierzyciela osobistego] Jeżeli w ciągu ostatnich sześciu miesięcy została przeprowadzona bezskuteczna egzekucja z ruchomości wspólnika, jego wierzyciel osobisty, który uzyskał zajęcie praw przysługujących wspólnikowi na wypadek wystąpienia ze spółki lub jej rozwiązania, może wypowiedzieć jego udział w spółce na trzy miesiące naprzód, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony. Jeżeli umowa spółki przewiduje krótszy termin wypowiedzenia, wierzyciel może z tego terminu skorzystać.

Art. 871 [Rozliczenie z występującym wspólnikiem]

§ 1. Wspólnikowi występującemu ze spółki zwraca się w naturze rzeczy, które wniósł do spółki do użytkowania, oraz wypłaca się w pieniądzu wartość jego wkładu oznaczoną w umowie spółki, a w braku takiego oznaczenia - wartość, którą wkład ten miał w chwili wniesienia. Nie ulega zwrotowi wartość wkładu polegającego na świadczeniu usług albo na użytkowaniu przez spółkę rzeczy należących do wspólnika.

§ 2. Ponadto wypłaca się występującemu wspólnikowi w pieniądzu także wartość wspólnego majątku pozostałego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, jaka odpowiada stosunkowi, w którym występujący wspólnik uczestniczył w zyskach spółki.

Art. 872 [Mierzenie udziału] Można zastrzec, że spadkobiercy wspólnika wejdą do spółki na jego miejsce. W wypadku takim powinni oni wskazać spółce jedną osobę, która będzie wykonywała ich prawa. Dopóki to nie nastąpi, pozostali wspólnicy mogą sami podejmować wszelkie czynności w zakresie prowadzenia spraw spółki.

Art. 873 [Przedłużenie umowy] Jeżeli mimo istnienia przewidzianych w umowie powodów rozwiązania spółki trwa ona nadal za zgodą wszystkich wspólników, poczytuje się ją za przedłużoną na czas nieoznaczony.

Art. 874 [Rozwiązanie spółki przez sąd]

§ 1. Z ważnych powodów każdy wspólnik może żądać rozwiązania spółki przez sąd.

§ 2. Spółka ulega rozwiązaniu z dniem ogłoszenia upadłości wspólnika.

Art. 875 [Skutki rozwiązania]

§ 1. Od chwili rozwiązania spółki stosuje się odpowiednio do wspólnego majątku wspólników przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów poniższych.

§ 2. Z majątku pozostałego po zapłaceniu długów spółki zwraca się wspólnikom ich wkłady, stosując odpowiednio przepisy o zwrocie wkładów w razie wystąpienia wspólnika ze spółki.

§ 3. Pozostały nadwyżki wspólnego majątku dzieli się między wspólników w takim stosunku, w jakim uczestniczyli w zyskach spółki.

Tytuł XXXII. Poręczenie.

Art. 876 [Poręczenie; forma]

§ 1. Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał.

§ 2. O wiadczenie poręczyciela powinno być pod rygorem nieważności złożone na piśmie.

Art. 877 [Brak zdolności dłużnika] W razie poręczenia za dług osoby, która nie mogła się zobowiązać z powodu braku zdolności do czynności prawnych, poręczyciel powinien spełnić wiadczenie jako dłużnik główny, jeżeli w chwili poręczenia o braku zdolności tej osoby wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 878 [Dług przyszły]

§ 1. Można poręczyć za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej.

§ 2. Bezterminowe poręczenie za dług przyszły może być przed powstaniem długu odwołane w każdym czasie.

Art. 879 [Zakres poręczenia]

§ 1. O zakresie zobowiązania poręczyciela rozstrzyga konkretny zakres zobowiązania dłużnika.

§ 2. Jednakże czynność prawna dokonana przez dłużnika z wierzycielem po udzieleniu poręczenia nie może zwikszywać zobowiązania poręczyciela.

Art. 880 [Opóźnienie dłużnika] Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem wiadczenia, wierzyciel powinien zawiadomić o tym niezwłocznie poręczyciela.

Art. 881 [Odpowiedzialność poręczyciela] W braku odmiennego zastrzeżenia poręczyciel jest odpowiedzialny jak współdłużnik solidarny.

Art. 882 [Ponaglenie wierzyciela] Jeżeli termin płatności długu nie jest oznaczony albo jeżeli płatność długu zależy od wypowiedzenia, poręczyciel może po upływie sześciu miesięcy od daty poręczenia, a jeżeli poręczyciel za dług przyszły - od daty powstania długu żądać, aby wierzyciel wezwał dłużnika do zapłaty albo z najbliższym terminem dokonał wypowiedzenia. Jeżeli wierzyciel nie uczyni zadowalającego daniemu zobowiązania, zobowiązanie poręczyciela wygasa.

Art. 883 [Zarzuty wobec wierzyciela]

§ 1. Porczyciel może podnieć przeciwko wierzycielowi wszelkie zarzuty, które przysługują dłużnikowi; w szczególności może podnieść przeciwko wierzycielowi zarzuty, które przysługują dłużnikowi względem wierzyciela.

§ 2. Porczyciel nie traci powyższych zarzutów, chociażby dłużnik rzekł się ich albo uznał roszczenie wierzyciela.

§ 3. W razie śmierci dłużnika porczyciel nie może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy wynikające z przepisów prawa spadkowego.

Art. 884 [Wezwanie dłużnika do sprawy]

§ 1. Porczyciel, przeciwko któremu wierzyciel dochodzi roszczenia, powinien zawiadomić niezwłocznie dłużnika wzywając go do wzięcia udziału w sprawie.

§ 2. Jeżeli dłużnik nie weźmie udziału w sprawie, nie może on podnieść przeciwko porczycielowi zarzutów, które mu przysługiwały przeciwko wierzycielowi, a których porczyciel nie podniósł z tego powodu, że o nich nie wiedział.

Art. 885 [Zawiadomienie dłużnika o zapłacie] Porczyciel powinien niezwłocznie zawiadomić dłużnika o dokonanej przez siebie zapłacie długu, za który porczytel. Gdyby tego nie uczynił, a dłużnik zobowiązań nie wykonał, nie może żądać od dłużnika zwrotu tego, co sam wierzycielowi zapłacił, chyba że dłużnik działał w złej wierze.

Art. 886 [Zawiadomienie porczyciela o wykonaniu] Jeżeli porczytel udzielił udziału w sprawie, dłużnik powinien niezwłocznie zawiadomić porczyciela o wykonaniu zobowiązania. Gdyby tego nie uczynił, porczyciel, który zaspokoił wierzyciela, może żądać od dłużnika zwrotu tego, co wierzycielowi zapłacił, chyba że działał w złej wierze.

Art. 887 [Wyzbycie się zabezpieczenia i dowodów] Jeżeli wierzyciel wyzbył się zabezpieczenia wierzyciela albo dowodów dowodowych, ponosi on względem porczyciela odpowiedzialność za wynikłe szkody.

Tytuł XXXIII. Darowizna.

Art. 888 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę darowizny darczyca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.

§ 2. (uchylony)

Art. 889 [Przysporzenia niebędące darowizną] Nie stanowi darowizny następujące bezpłatne przysporzenia:

- 1) gdy zobowiązań do bezpłatnego świadczenia wynika z umowy uregulowanej innymi przepisami kodeksu;
- 2) gdy ktoś rzekł się prawa, którego jeszcze nie nabył albo które nabył w taki sposób, że w razie zrzeczenia się prawo jest uważane za nienabyte.

Art. 890 [Forma]

§ 1. O świadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego. Jednakże umowa darowizny zawarta bez zachowania tej formy staje się ważna, jeżeli przyrzeczone świadczenie zostało spełnione.

§ 2. Przepisy powyższe nie uchylają przepisów, które ze względu na przedmiot darowizny wymagają zachowania szczególnej formy dla obojga stron.

Art. 891 [Odpowiedzialność darczyńcy]

§ 1. Darczyca odpowiada za naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, jeżeli szkoda została wyrządzona umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

§ 2. Jeżeli darczyca opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, obdarowany może żądać odsetek za opóźnieniem dopiero od dnia wytoczenia powództwa.

Art. 892 [Wady rzeczy] Jeżeli rzecz darowana ma wady, darczyca odpowiada za naprawienie szkody, którą wyrzucił obdarowanemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich w czasie właściwym. Przepisu tego nie stosuje się, gdy obdarowany mógł z łatwością wadę zauważyć.

Art. 893 [Polecenie] Darczyca może włączyć na obdarowanego obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie).

Art. 894 [Danie wypełnienia]

§ 1. Darczyca, który wykonał zobowiązania wynikające z umowy darowizny, może żądać wypełnienia polecenia, chyba że ma ono wyjątkowo na celu korzyść obdarowanego.

§ 2. Po śmierci darczyńcy wypełnienia polecenia mogą żądać spadkobiercy darczyńcy, a jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny - także właściwy organ państwowy.

Art. 895 [Odmowa]

§ 1. Obdarowany może odmówić wypełnienia polecenia, jeżeli jest to usprawiedliwione wskutek istotnej zmiany stosunków.

§ 2. Jeżeli wypełnienia polecenia żąda darczyca lub jego spadkobiercy, obdarowany może zwolnić się przez wydanie przedmiotu darowizny w naturze w takim stanie, w jakim przedmiot ten się znajduje. Przepisu tego nie stosuje się, gdy wypełnienia polecenia żąda właściwy organ państwowy.

Art. 896 [Odwołanie darowizny niewykonanej] Darczyca może odwołać darowiznę jeszcze niewykonaną, jeżeli po zawarciu umowy jego stan majątkowy uległ takiej zmianie, że wykonanie darowizny nie może nastąpić bez uszczerbku dla jego własnego utrzymania odpowiednio do jego usprawiedliwionych potrzeb albo bez uszczerbku dla koniecznych na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych.

Art. 897 [Niedostatek darczyńcy] Jeżeli po wykonaniu darowizny darczyca popadnie w niedostatek, obdarowany może żądać, w granicach istniejącego jeszcze wzbogacenia, dostarczenia darczyńcy środków, których mu brak do utrzymania odpowiada jego usprawiedliwionym potrzebom albo do wypełnienia koniecznych na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych. Obdarowany może jednak zwolnić się od tego obowiązku zwracając darczyńcy wartość wzbogacenia.

Art. 898 [Odwołanie darowizny wykonanej]

§ 1. Darczyca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

§ 2. Zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Od chwili zdarzenia uzasadniającego odwołanie obdarowany ponosi odpowiedzialność na równi z bezpodstawnie wzbogaconym, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu.

Art. 899 [Przebaczenie; odwołanie przez spadkobierców]

§ 1. Darowizna nie może być odwołana z powodu niewdzięczności, jeżeli darczyca obdarowanemu przebaczył. Jeżeli w chwili przebaczenia darczyca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozróżnieniem.

§ 2. Spadkobiercy darczycy mogą odwołać darowiznę z powodu niewdzięczności tylko wtedy, gdy darczyca w chwili śmierci był uprawniony do odwołania albo gdy obdarowany umyślnie pozbawił darczycę życia lub umyślnie wywołał rozstrój zdrowia, którego skutkiem była śmierć darczycy.

§ 3. Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego.

Art. 900 [Forma] Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie.

Art. 901 [Rozwiązanie przez sąd]

§ 1. Przedstawiciel osoby ubezwłasnowolnionej może dać rozwiązanie umowy darowizny dokonanej przez tę osobę przed ubezwłasnowolnieniem, jeżeli darowizna ze względu na wartość oświadczenia i brak uzasadnionych pobudek jest nadmierna.

§ 2. Rozwiązanie umowy darowizny nie może nastąpić po upływie dwóch lat od jej wykonania.

Art. 902 [Wyłączenie odwołania] Przepisów o odwołaniu darowizny nie stosuje się, gdy darowizna czyni zadobowanie z korzyścią wynikającą z zasad współżycia społecznego.

Tytuł XXXIII¹. Przekazanie nieruchomości.

Art. 902¹ [Treść umowy przekazania nieruchomości]

§ 1. Przez umowę przekazania nieruchomości jej właściciel zobowiązuje się nieodpłatnie przenieść na gminę albo na Skarb Państwa własność nieruchomości.

§ 2. Skarb Państwa może zawrzeć umowę przekazania nieruchomości, gdy gmina miejsca położenia całej albo części nieruchomości nie skorzystała z zaproszenia do jej zawarcia w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia zaproszenia przez właściciela nieruchomości.

Art. 902² [Wyłączenie odpowiedzialności właściciela] Jeżeli strony nie postanowiły inaczej właściciel przekazuje nieruchomość nie ponosi odpowiedzialności za jej wady.

Tytuł XXXIV. Renta i dożywocie.

Dział I. Renta.

Art. 903 [Pojęcie] Przez umowę renty jedna ze stron zobowiązuje się względem drugiej do określonych świadczeń okresowych w pieniądzu lub w rzeczach oznaczonych tylko co do gatunku.

Art. 903¹ [Forma pisemna] Umowa renty powinna być stwierdzona pismem.

Art. 904 [Terminy płatności] Jeżeli nie oznaczono inaczej terminów płatności renty, rentę pieniężną należy płacić miesięcznie z góry, a rentę polegającą na świadczeniach w rzeczach oznaczonych tylko co do gatunku należy uiszczać w terminach wynikających z właściwego świadczenia i celu renty.

Art. 905 [Śmierć uprawnionego] Jeżeli uprawniony do użytku płatności renty płatnej z góry, należy mu się całe świadczenie przypadające za dany okres. Renta płatna z dołu powinna być zapłacona za czas do dnia, w którym obowiązek ustał.

Art. 906 [Wynagrodzenie]

§ 1. Do renty ustanowionej za wynagrodzeniem stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży.

§ 2. Do renty ustanowionej bez wynagrodzenia stosuje się przepisy o darowiznie.

Art. 907 [Renta pozaumowna]

§ 1. Przepisy działu niniejszego stosuje się w braku przepisów szczególnych także w wypadku, gdy renta wynika ze stosunków pozaumownych.

§ 2. Jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków dać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądownym lub w umowie.

Dział II. Dożywocie.

Art. 908 [Pojęcie]

§ 1. Jeżeli w zamian za przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zapewnić zbywcy dożywotnie utrzymanie (umowa o dożywocie), powinien on, w braku odmiennej umowy, przyjąć zbywcy jako domownika, dostarczać mu wyżywienia, ubrania, mieszkania, wiatła i opału, zapewnić mu odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić mu własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym.

§ 2. Jeżeli w umowie o dożywocie nabywca nieruchomości zobowiązał się obciążeni na rzecz zbywcy uytkowaniem, którego wykonywanie jest ograniczone do części nieruchomości, służebności mieszkania lub innej służebności osobistej albo spełnia powtarzające się świadczenia w pieniądzu lub w rzeczach oznaczonych co do gatunku, uytkowaniem, służebnością osobistą oraz uprawnieniem do powtarzających się świadczeń należy do treści prawa dożywocia.

§ 3. Dożywocie może na zastrzeżenie tak i na rzecz osoby bliskiej zbywcy nieruchomości.

Art. 909 (uchylony)

Art. 910 [Skutki rzeczowe i osobiste]

§ 1. Przeniesienie własności nieruchomości na podstawie umowy o dożywocie następuje z jednoczesnym obciążeniem nieruchomości prawem dożywocia. Do takiego obciążenia stosuje się odpowiednio przepisy o prawach rzeczowych ograniczonych.

§ 2. W razie zbycia nieruchomości obciążonej prawem dożywocia nabywca ponosi taką osobistą odpowiedzialność za świadczenia tym prawem objęte, chyba że stały się wymagalne w czasie, kiedy nieruchomości nie była jego własnością. Osobista odpowiedzialność współwłaścicieli jest solidarna.

Art. 911 [Mierzenie jednego z uprawnionych] Prawo dożywocia ustanowione na rzecz kilku osób ulega w razie śmierci jednej z tych osób odpowiedniemu zmniejszeniu.

Art. 912 [Niezbywalność] Prawo dożywocia jest niezbywalne.

Art. 913 [Zamiana na rent; rozwiązanie]

§ 1. Jeżeli z jakichkolwiek powodów wytworzyły się między dożywotnikiem a zobowiązanym takie stosunki, które nie mogą wymagać od stron, aby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności, sąd na żądanie jednej z nich zamieni wszystkie lub niektóre uprawnienia objęte treścią prawa dożywocia na dożywotni rent odpowiadający wartości tych uprawnień.

§ 2. W wypadkach wyjątkowych sąd może na żądanie zobowiązanego lub dożywotnika, jeżeli dożywotnik jest zbywcą nieruchomości, rozwiązać umowę o dożywocie.

Art. 914 [Zbycie nieruchomości] Jeżeli zobowiązany z tytułu umowy o dożywocie zbył otrzymaną nieruchomość, dożywotnik może żądać zamiany prawa dożywocia na dożywotni rent odpowiadający wartości tego prawa.

Art. 915 [Uytkovanie dla zapewnienia utrzymania] Przepisy dwóch artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio do umów, przez które nabywca nieruchomości zobowiązał się, w celu zapewnienia zbywcy dożywotniego utrzymania, do obciążenia nieruchomości uytkowaniem z ograniczeniem jego wykonywania do części nieruchomości.

Art. 916 [Bezszykownie względem dna dożywocia]

§ 1. Osoba, względem której na dożywotniku ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać uznania umowy o dożywocie za bezskuteczną w stosunku do niej, jeżeli skutek tej umowy dożywotnik stał się niewypłacalny. Uprawnienie to przysługuje bez względu na to, czy dożywotnik działał ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli, oraz bez względu na czas zawarcia umowy.

§ 2. Uznania umowy o dożywocie za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej umowy.

Tytuł XXXV. Ugoda.

Art. 917 [Pojęcie] Przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać.

Art. 918 [Błąd]

§ 1. Uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędów jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwą, a spór albo niepewność nie byłoby powstały, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy.

§ 2. Nie można uchylić się od skutków prawnych ugody z powodu odnalezienia dowodów co do roszczeń, których ugoda dotyczy, chyba że została zawarta w złej wierze.

Tytuł XXXVI. Przyrzeczenie publiczne.

Art. 919 [Pojęcie; odwołanie]

§ 1. Kto przez ogłoszenie publiczne przyrzekł nagrodę za wykonanie oznaczonej czynności, obowiązany jest przyrzeczenia dotrzymać.

§ 2. Jeżeli w przyrzeczeniu nie był oznaczony termin wykonania czynności ani nie było zastrzeżenie, że przyrzeczenie jest nieodwołalne, przyrzekający może je odwołać. Odwołanie powinno nastąpić przez ogłoszenie publiczne w taki sam sposób, w jaki było uczynione przyrzeczenie. Odwołanie jest bezskuteczne względem osoby, która wczynie czynność wykonała.

Art. 920 [Kilku wykonawców]

§ 1. Jeżeli czynność wykonało kilka osób niezależnie od siebie, każda z nich należy się nagroda w pełnej wysokości, chyba że została przyrzeczona tylko jedna nagroda.

§ 2. Jeżeli była przyrzeczona tylko jedna nagroda, otrzyma ją osoba, która pierwsza się zgłosi, a w razie jednoczesnego zgłoszenia się kilku osób - ta, która pierwsza czynność wykonała.

§ 3. Je eli czynno wykonało kilka osób wspólnie, w razie sporu s d odpowiednio podzieli nagrod .

Art. 921 [Konkurs]

§ 1. Publiczne przyrzeczenie nagrody za najlepsze dzieło lub za najlepsz czynno jest bezskuteczne, je li nie został w nim oznaczony termin, w ci gu którego mo na ubiega si o nagrod .

§ 2. Ocena, czy i które dzieło lub czynno zasługuje na nagrod , nale y do przyrzekaj cego, chyba e w przyrzeczeniu nagrody inaczej zastrze ono.

§ 3. Przyrzekaj cy nagrod nabywa własno nagrodzonego dzieła tylko wtedy, gdy to zastrzegł w przyrzeczeniu. W wypadku takim nabycie własno ci nast puje z chwil wypłacenia nagrody. Przepis ten stosuje si równie do nabycia praw autorskich albo praw wynalazczych.

Tytuł XXXVII. Przekaz i papiery warto ciowe.

Dział I. Przekaz.

Art. 921¹ [Poj cie] Kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) wiadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upowa nia tym samym odbiorc przekazu do przyj cia, a przekazanego do spełnienia wiadczenia na rachunek przekazuj cego.

Art. 921² [Przyj cie; przedawnienie]

§ 1. Je eli przekazany o wiadczył odbiorcy przekazu, e przekaz przyjmuje, obowi zany jest wzgl dem odbiorcy do spełnienia wiadczenia okre lonego w przekazie.

§ 2. W takim wypadku przekazany mo e powoływa si tylko na zarzuty wynikaj ce z tre ci przekazu oraz na zarzuty, które przysługuj mu osobi cie wzgl dem odbiorcy.

§ 3. Roszczenia odbiorcy przeciw przekazanemu, wynikaj ce z przyj cia przekazu, przedawniaj si z upływem roku.

Art. 921³ [Odwołanie] Przekazuj cy mo e przekaz odwoła , dopóki przekazany nie przyj ł go albo nie spełnił wiadczenia.

Art. 921⁴ [Przekazany jako dłu nik przekazuj cego] Je eli przekazany jest dłu nikiem przekazuj cego co do przekazanego wiadczenia, jest on obowi zany wzgl dem niego do zado uczynienia przekazowi.

Art. 921⁵ [Przekazuj cy jako dłu nik odbiorcy] Je eli przekazuj cy jest dłu nikiem odbiorcy przekazu, umorzenie długu nast puje dopiero przez spełnienie wiadczenia, chyba e umówiono si inaczej.

Dział II. Papiery warto ciowe.

Art. 921⁶ [Cechy] Je eli zobowi zanie wynika z wystawionego papieru warto ciowego, dłu nik jest obowi zany do wiadczenia za zwrotem dokumentu albo udost pnieniem go dłu nikowi celem pozbawienia dokumentu jego mocy prawnej w sposób zwyczajowo przyj ty.

Art. 921⁷ [Legitymacja posiadacza dokumentu] Spełnienie wiadczenia do r k posiadacza legitymowanego tre ci papieru warto ciowego zwalnia dłu nika, chyba e działał on w złej wierze.

Art. 921⁸ [Dokumenty imienne] Papiery warto ciowe imienne legitymuj osob imiennie wskazan w tre ci dokumentu. Przeniesienie praw nast puje przez przelew połączony z wydaniem dokumentu.

Art. 921⁹ [Dokumenty na zlecenie; indos]

§ 1. Papiery warto ciowe na zlecenie legitymuj osob wymienion w dokumencie oraz ka dego, na kogo prawa zostały przeniesione przez indos.

§ 2. Indos jest pisemnym o wiadczeniem umieszczonym na papierze warto ciowym na zlecenie i zawieraj cym co najmniej podpis zbywcy, oznaczaj cym przeniesienie praw na inn osob .

§ 3. Do przeniesienia praw z dokumentu potrzebne jest jego wydanie oraz istnienie nieprzerwanego szeregu indosów.

Art. 921¹⁰ [Dokumenty na okaziciela]

§ 1. Je eli do puszczenia w obieg dokumentu na okaziciela jest wymagane zezwolenie wła ciwego organu pa stwowego, dokument wystawiony bez takiego zezwolenia jest niewa ny.

§ 2. Podpis dłu nika mo e by odbity sposobem mechanicznym, chyba e przepisy szczególne stanowi inaczej.

Art. 921¹¹ [Rozwini cie]

§ 1. Dłu nik nie ma obowi zku dochodzenia, czy okaziciel jest wła cicielem dokumentu. Jednak e w razie uzasadnionych w tpliwo ci, czy okaziciel dokumentu jest wierzycielem, dłu nik powinien zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego.

§ 2. Je eli wła ciwy organ pa stwowy wydał zakaz wiadczenia, zwolnienie z zobowi zania nast puje przez zło enie przedmiotu wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 921¹² [Przeniesienie praw] Przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela wymaga wydania tego dokumentu.

Art. 921¹³ [Zarzuty dłu nika] Dłu nik mo e powoła si wzgl dem wierzyciela na zarzuty, które dotycz wa no ci dokumentu lub wynikaj z jego tre ci albo słu mu osobi cie przeciw wierzycielowi. Dłu nik mo e tak e powoła si na zarzuty, które mu słu przeciw poprzedniemu wierzycielowi, je eli nabywca dokumentu działał wiadomie na szkod dłu nika.

Art. 921¹⁴ [Umarzanie]

§ 1. Umarzanie papierów wartościowych regulują przepisy szczególne.

§ 2. Jeżeli papier wartościowy został prawomocnie umorzony, dłużnik jest obowiązany wydać osobie, na której rzecz nastąpiło umorzenie, na jej koszt nowy dokument, a gdy wierzytelność jest wymagalna - spełnić wiadczenie.

Art. 921¹⁵ [Znaki legitymacyjne]

§ 1. Przepisy o papierach wartościowych stosuje się odpowiednio do znaków legitymacyjnych stwierdzających obowiązki wiadczenia.

§ 2. W razie utraty znaku legitymacyjnego stwierdzającego w swej treści obowiązki wiadczenia na danie wierzyciela, dłużnik może uzależnić spełnienie wiadczenia od wykazania uprawnienia przez osobę zgłaszającą takie danie.

§ 3. Do znaku legitymacyjnego, który nie określa imiennie osoby uprawnionej, stosuje się odpowiednio przepisy o papierach wartościowych na okaziciela, chyba że co innego wynika z przepisów szczególnych.

Art. 921¹⁶ [Dokumenty niedotyczące wierzytelności] Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio do papierów wartościowych opiewających na prawa inne niż wierzytelności.

Księga czwarta. Spadki.

Tytuł I. Przepisy ogólne.

Art. 922 [Pojęcie]

§ 1. Prawa i obowiązki zmię majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej.

§ 2. Nie należy do spadku prawa i obowiązki zmarłego cię zwięzane z jego osobę, jak równie prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy sę one spadkobiercami.

§ 3. Do długów spadkowych należą tak e koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym rodowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązki zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązki wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak równie inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi niniejszej.

Art. 923 [Uprawnienia bliskich do mieszkania]

§ 1. Małonek i inne osoby bliskie spadkodawcy, które mieszkały z nim do dnia jego śmierci, sę uprawnione do korzystania w ciągu trzech miesięcy od otwarcia spadku z mieszkania i urządzenia domowego w zakresie dotychczasowym. Rozrzęczenie spadkodawcy wyłącza je lub ogranicza je to uprawnienie jest nieważne.

§ 2. Przepisy powyższe nie ograniczają uprawnień małonka i innych osób bliskich spadkodawcy, które wynikają z najmu lokali lub ze spółdzielczego prawa do lokalu.

Art. 924 [Otwarcie] Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy.

Art. 925 [Nabyćie] Spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku.

Art. 926 [Tytuł do spadku]

§ 1. Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu.

§ 2. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy jedna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

§ 3. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, dziedziczenie ustawowe co do części spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał do tej części spadkobiercy albo gdy którakolwiek z kilku osób, które powołał do całości spadku, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

Art. 927 [Zdolność do dziedziczenia]

§ 1. Nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku, ani osoba prawna, która w tym czasie nie istnieje.

§ 2. Jednak e dziecko w chwili otwarcia spadku już poczęte może być spadkobiercą, jeżeli urodzi się żywe.

§ 3. Fundacja ustanowiona w testamencie przez spadkodawcę może być spadkobiercą, jeżeli zostanie wpisana do rejestru w ciągu dwóch lat od ogłoszenia testamentu.

Art. 928 [Niegodność]

§ 1. Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;
- 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;
- 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo wiadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

§ 2. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Art. 929 [Uznanie niegodności] Uznanie spadkobiercy za niegodnego może dać każda osoba, która ma w tym interes. Z dniem takim może wystąpić w ciągu roku od dnia, w którym dowiedział się o przyczynie niegodności, nie później jednak niż przed upływem lat trzech od otwarcia spadku.

Art. 930 [Przebaczenie]

§ 1. Spadkobierca nie może być uznany za niegodnego, jeżeli spadkodawca mu przebaczył.

§ 2. Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem.

Tytuł II. Dziedziczenie ustawowe.

Art. 931 [Dziedziczenie zst pnych i mał onka]

§ 1. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże jeżeli przypadają małonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

§ 2. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zst pnych.

Art. 932 [Dziedziczenie mał onka, rodziców i rodzeństwa]

§ 1. W braku zst pnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małonek i rodzice.

§ 2. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczą w zbiegu z małonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczącej w zbiegu z jego małonkiem, wynosi połowę spadku.

§ 3. W braku zst pnych i mał onka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych.

§ 4. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

§ 5. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zst pnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zst pnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zst pnych spadkodawcy.

§ 6. Jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zst pnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małonkiem spadkodawcy wynosi połowę spadku.

Art. 933 [Rozwinięcie]

§ 1. Udział spadkowy mał onka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zst pnymi rodzeństwa spadkodawcy, wynosi połowę spadku.

§ 2. W braku zst pnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich zst pnych, cały spadek przypada małonkowi spadkodawcy.

Art. 934 [Rozwinięcie]

§ 1. W braku zst pnych, mał onka, rodziców, rodzeństwa i zst pnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych.

§ 2. Jeżeli które z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zst pnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału spadku między zst pnych spadkodawcy.

§ 3. W braku zst pnych tego z dziadków, który nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

Art. 934¹ [Rozwinięcie] W braku mał onka spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom mał onka spadkodawcy, których adne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku.

Art. 935 [Rozwinięcie; dziedziczenie Skarbu Państwa] W braku mał onka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci mał onka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu.

Art. 935¹ [Separacja] Przepisów o powołaniu do dziedziczenia z ustawy nie stosuje się do mał onka spadkodawcy pozostającego w separacji.

Art. 936 [Dziedziczenie w razie przysposobienia pełnego]

§ 1. Przysposobiony dziedziczy po przysposabiającym i jego krewnych tak, jakby był dzieckiem przysposabiającego, a przysposabiający i jego krewni dziedziczą po przysposobionym tak, jakby przysposabiający był rodzicem przysposobionego.

§ 2. Przysposobiony nie dziedziczy po swoich wst pnych naturalnych i ich krewnych, a osoby te nie dziedziczą po nim.

§ 3. W wypadku gdy jeden z mał onków przysposobił dziecko drugiego mał onka, przepisu § 2 nie stosuje się względem tego mał onka i jego krewnych, a jeżeli takie przysposobienie nastąpiło po śmierci drugiego z rodziców przysposobionego, także względem krewnych zmarłego, których prawa i obowiązki wynikające z pokrewieństwa zostały w orzeczeniu o przysposobieniu utrzymane.

Art. 937 [Dziedziczenie w razie przysposobienia niepełnego] Jeżeli skutki przysposobienia polegają wyłącznie na powstaniu stosunku między przysposabiającym a przysposobionym, stosuje się przepisy poniższe:

1) przysposobiony dziedziczy po przysposabiającym na równi z jego dziećmi, a zst pni przysposobionego dziedziczą po przysposabiającym na tych samych zasadach co dalsi zst pni spadkodawcy;

2) przysposobiony i jego zst pni nie dziedziczą po krewnych przysposabiającego, a krewni przysposabiającego nie dziedziczą po przysposobionym i jego zst pnych;

3) rodzice przysposobionego nie dziedziczą po przysposobionym, a zamiast nich dziedziczy po przysposobionym przysposabiający; poza tym przysposobienie nie narusza powołania do dziedziczenia wynikającego z pokrewieństwa.

Art. 938 [Uprawnienia dziadków] Dziadkowie spadkodawcy, jeżeli znajdują się w niedostatku i nie mogą otrzymać należnych im rodków utrzymania od osób, na których ciąży względem nich ustawowy obowiązek alimentacyjny, mogą żądać od spadkobiercy nieobcego takim obowiązkiem rodków utrzymania w stosunku do swoich potrzeb i do wartości jego udziału spadkowego. Spadkobierca może uczynić zadołanie temu roszczeniu także w ten sposób, że zapłaci dziadkom spadkodawcy sumę pieniężną odpowiadającą wartości jednej czwartej części swojego udziału spadkowego.

Art. 939 [Przedmioty urządzenia domowego]

§ 1. Małonek dziedziczy z ustawy w zbiegu z innymi spadkobiercami, wyjąwszy zstępnych spadkodawcy, którzy mieszkali z nim razem w chwili jego śmierci, moeda ze spadku ponad swój udział spadkowy przedmiotów urządzenia domowego, z których zaciągnięcia spadkodawcy korzystał wspólnie z nim lub wyłącznie sam. Do roszczeń małonka z tego tytułu stosuje się odpowiednio przepisy o zapisie zwykłym.

§ 2. Uprawnienie powyższe nie przysługuje małonkowi, jeżeli wspólne powołanie małonków ustało zaciągnięcia spadkodawcy.

Art. 940 [Wyłączenie małonka od dziedziczenia]

§ 1. Małonek jest wyłącznie czony od dziedziczenia, jeżeli spadkodawca wystąpił o orzeczenie rozwodu lub separacji z jego winy, a danieto było uzasadnione.

§ 2. Wyłączenie małonka od dziedziczenia następuje na mocy orzeczenia sądu. Wyłączenia moeda kadypozostałych spadkobierców ustawowych powołanych do dziedziczenia w zbiegu z małonkiem; termin do wytoczenia powództwa wynosi sześć miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku, niewięcej jednak niż jeden rok od otwarcia spadku.

Tytuł III. Rozrządzenia na wypadek śmierci.

Dział I. Testament.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 941 [Wyłączono rozrządzenia] Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci moena jedynie przez testament.

Art. 942 [Zakaz testamentów wspólnych] Testament moe zawiera rozrządzenia tylko jednego spadkodawcy.

Art. 943 [Odwołalność] Spadkodawca moe w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia.

Art. 944 [Zdolność testowania]

§ 1. Sporządzenia i odwołania testamentu moe tylko osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych.

§ 2. Testamentu nie moena sporządzenia ani odwołania przez przedstawiciela.

Art. 945 [Wady o wadziwienia woli]

§ 1. Testament jest nieważny, jeżeli został sporządzenia:

1) w stanie wyłącznie czaj cym wiadome albo swobodnie powzięcia decyzji i wyrażenie woli;

2) pod wpływem błędnie uzasadniającego przypuszczenia, e gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędnie, nie sporządzenia testamentu tej treści;

3) pod wpływem groźby.

§ 2. Na nieważność testamentu z powyższych przyczyn nie moena się powołać po upływie lat trzech od dnia, w którym osoba mająca w tym interes dowiedziała się o przyczynie nieważności, a w każdym razie po upływie lat dziesięciu od otwarcia spadku.

Art. 946 [Sposoby odwołania] Odwołanie testamentu moe nastąpić w ten sposób, e spadkodawca sporządzenia nowy testament, bądź te w ten sposób, e w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, e dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień.

Art. 947 [Rozwinięcia] Jeżeli spadkodawca sporządzenia nowy testament nie zaznaczył w nim, e poprzedni odwołuje, ulegają odwołaniu tylko te postanowienia poprzedniego testamentu, których nie moena pogodzić z treścią nowego testamentu.

Art. 948 [Wykładnia]

§ 1. Testament należy tak tłumaczyć, a eby zapewnić moeliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy.

§ 2. Jeżeli testament moe być tłumaczony rozmaicie, należy przyjąć tak wykładnię, która pozwala utrzymać rozrządzenia spadkodawcy w mocy i nadać im rozsądne treści.

Rozdział II. Forma testamentu.

Oddział 1. Testamenty zwykłe.

Art. 949 [Własnoręczny]

§ 1. Spadkodawca moe sporządzenia testament w ten sposób, e napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą.

§ 2. Jednak e brak daty nie pociąga za sobą nieważności testamentu własnoręcznego, jeżeli nie wywołuje wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu, co do treści testamentu lub co do wzajemnego stosunku kilku testamentów.

Art. 950 [Notarialny] Testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego.

Art. 951 [Allograficzny]

§ 1. Spadkodawca może sporządzić testament tak i w ten sposób, i w obecności dwóch świadków o wiarygodności swojej ostatniej woli ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego.

§ 2. O wiarygodności spadkodawcy zapisuje się w protokole z podaniem daty jego sporządzenia. Protokół odczytuje się spadkodawcy w obecności świadków. Protokół powinien być podpisany przez spadkodawcę, przez osobę, wobec której wola została oświadczona, oraz przez świadków. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać protokołu, należy to zaznaczyć w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu.

§ 3. Osoby głuche lub nieme nie mogą sporządzić testamentu w sposób przewidziany w artykule niniejszym.

Oddział 2. Testamenty szczególne.

Art. 952 [Ustny]

§ 1. Jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może o wiarygodności swojej ostatniej woli ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

§ 2. Treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, i jeden ze świadków albo osoba trzecia zapisze o wiarygodności spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty o wiarygodności oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie.

§ 3. W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest niemożliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może opierać się na zgodnych zeznaniach dwóch świadków.

Art. 953 [Podróżny] Podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym można sporządzić testament przed dowódcą statku lub jego zastępcą w ten sposób, i spadkodawca o wiarygodności swojej woli dowódcy statku lub jego zastępcy w obecności dwóch świadków; dowódca statku lub jego zastępca zapisuje wolę spadkodawcy, podaje datę jej spisania, i pismo to w obecności świadków odczytuje spadkodawcy, po czym pismo podpisują spadkodawca, świadkowie oraz dowódca statku lub jego zastępca. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać pisma, należy w piśmie podać przyczynę braku podpisu spadkodawcy. Jeżeli zachowanie tej formy nie jest niemożliwe, można sporządzić testament ustny.

Art. 954 [Wojskowy] Szczególną formę testamentów wojskowych określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 955 [Skuteczność testamentów szczególnych] Testament szczególny traci moc z upływem sześciu miesięcy od ustania okoliczności, które uzasadniały niezachowanie formy testamentu zwykłego, chyba że spadkodawca zmarł przed upływem tego terminu. Bieg terminu ulega zawieszeniu przez czas, w ciągu którego spadkodawca nie miał możliwości sporządzenia testamentu zwykłego.

Oddział 3. Przepisy wspólne dla testamentów zwykłych i szczególnych.

Art. 956 [Niezdolność bezwzględna świadków] Nie może być świadkiem przy sporządzeniu testamentu:

- 1) kto nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych;
- 2) niewidomy, głuchy lub niemy;
- 3) kto nie może czytać i pisać;
- 4) kto nie włada językiem, w którym spadkodawca sporządza testament;
- 5) skazany prawomocnie wyrokiem sądowym za fałszywe zeznania.

Art. 957 [Niezdolność względna]

§ 1. Nie może być świadkiem przy sporządzeniu testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść. Nie mogą być również świadkami: małżonek tej osoby, jej krewni lub powinowaci pierwszego i drugiego stopnia oraz osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia.

§ 2. Jeżeli świadkiem była jedna z osób wymienionych w paragrafie poprzedzającym, nieważne jest tylko postanowienie, które przysparza korzyść tej osobie, jej małżonkowi, krewnym lub powinowatym pierwszego lub drugiego stopnia albo osobie pozostającej z nią w stosunku przysposobienia. Jednakże gdy z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament.

Art. 958 [Skutki naruszenia formy] Testament sporządzony z naruszeniem przepisów rozdziału niniejszego jest nieważny, chyba że przepisy te stanowią inaczej.

Dział II. Powołanie spadkobiercy.

Art. 959 [Ustanowienie spadkobiercy] Spadkodawca może powołać do całego lub części spadku jedną lub kilka osób.

Art. 960 [Dziedziczenie kilku osób] Jeżeli spadkodawca powołał do spadku lub do oznaczonej części spadku kilku spadkobierców, nie określa ich udziałów spadkowych, dziedziczą oni w częściach równych.

Art. 961 [Rozrzuczenie oznaczonymi przedmiotami] Jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osoba ta poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku. Jeżeli takie rozrzuczenie testamentowe zostało dokonane na rzecz kilku osób, osoby te poczytuje się w razie wątpliwości za powołane do całego spadku w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im przedmiotów.

Art. 962 [Powołanie z warunkiem lub terminem] Zastrzeżenie warunku lub terminu, uczynione przy powołaniu spadkobiercy testamentowego, uważane jest za nieistniejące. Jeżeli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez takiego zastrzeżenia spadkobierca nie zostałby powołany, powołanie spadkobiercy jest nieważne. Przepisów tych nie stosuje się, jeżeli ziszczenie się lub nieziszczenie się warunku albo nadejście terminu nastąpiło przed otwarciem spadku.

Art. 963 [Podstawienie zwykłe] Można powołać spadkobiercę testamentowego na wypadek, gdyby inna osoba powołana jako spadkobierca ustawowy lub testamentowy nie chciała lub nie mogła być spadkobiercą (podstawienie).

Art. 964 [Podstawienie powiernicze] Postanowienie testamentu, przez które spadkodawca zobowiązuje spadkobiercę do zachowania nabytego spadku i do pozostawienia go innej osobie, ma tylko ten skutek, że ta inna osoba jest powołana do spadku na wypadek, gdyby spadkobierca nie chciał lub nie mógł być spadkobiercą. Jeżeli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, iż spadkobierca bez takiego ograniczenia nie byłby powołany, powołanie spadkobiercy jest nieważne.

Art. 965 [Przyrost] Jeżeli spadkodawca powołał kilku spadkobierców testamentowych, a jeden z nich nie chce lub nie może być spadkobiercą, przeznaczony dla niego udział, w braku odmiennej woli spadkodawcy, przypada pozostałym spadkobiercom testamentowym w stosunku do przypadających im udziałów (przyrost).

Art. 966 [Uprawnienia dziadków] Gdy na mocy testamentu spadek przypadł spadkobiercy nieobcemu ustawowym obowiązkiem alimentacyjnym względem dziadków spadkodawcy, dziadkowie, jeżeli znajdują się w niedostatku i nie mogą otrzymać środków utrzymania od osób, na których ciąży ustawowy obowiązek alimentacyjny, mogą żądać od spadkobiercy środków utrzymania w stosunku do swoich potrzeb i do wartości jego udziału spadkowego. Spadkobierca może uczynić zadość temu roszczeniu także w ten sposób, że zapłaci dziadkom spadkodawcy sumę pieniężną odpowiadającą wartości jednej czwartej części swego udziału spadkowego.

Art. 967 [Utrzymanie zapisów i poleceń]

§ 1. Jeżeli osoba powołana jako spadkobierca testamentowy nie chce lub nie może być spadkobiercą, spadkobierca ustawowy, któremu przypadł przeznaczony dla tej osoby udział spadkowy, obowiązany jest, w braku odmiennej woli spadkodawcy, wykonać obciążone tym zapisy zwykłe, polecenia i inne rozrzuczenia spadkodawcy.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do spadkobiercy podstawionego oraz do spadkobiercy, któremu przypada udział spadkowy z tytułu przyrostu.

Dział III. Zapis i polecenie.

Rozdział I. Zapis zwykły.

Art. 968 [Zapis i dalszy zapis]

§ 1. Spadkodawca może przez rozrzuczenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego wiadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapis zwykły).

§ 2. Spadkodawca może obciążyć zapisem zwykłym także zapisobiercę (dalszy zapis).

Art. 969 (uchylony)

Art. 970 [Wymagalność] W braku odmiennej woli spadkodawcy zapisobierca może żądać wykonania zapisu niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu. Jednakże zapisobierca obciążony dalszym zapisem może powstrzymać się z jego wykonaniem aż do chwili wykonania zapisu przez spadkobiercę.

Art. 971 [Zapis obciążający kilku spadkobierców] Jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, zapis obciążający ich w stosunku do wielkości ich udziałów spadkowych, chyba że spadkodawca postanowił inaczej. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszego zapisu.

Art. 972 [Odeście] Przepisy o powołaniu spadkobiercy, o zdolności do dziedziczenia i o niegodności stosuje się odpowiednio do zapisów.

Art. 973 [Skutki wyłączenia zapisobiercy] Jeżeli osoba, na której rzecz został uczyniony zapis, nie chce lub nie może być zapisobiercą, obciążony zapisem zostaje zwolniony od obowiązku jego wykonania, powinien jednak w braku odmiennej woli spadkodawcy wykonać dalsze zapisy.

Art. 974 [Wykonanie dalszego zapisu] Zapisobierca obci ony obowi zkiem wykonania dalszego zapisu mo e zwolni si od tego obowi zku tak e w ten sposób, e dokona bezpłatnie na rzecz dalszego zapisobiercy przeniesienia praw otrzymanych z tytułu zapisu albo przelewu roszczenia o jego wykonanie.

Art. 975 [Dopuszczalno warunku lub terminu] Zapis mo e by uczyniony pod warunkiem lub z zastrze eniem terminu.

Art. 976 [Bezskuteczno zapisu] W braku odmiennej woli spadkodawcy zapis rzeczy oznaczonej co do to samo ci jest bezskuteczny, je eli rzecz zapisana nie nale y do spadku w chwili jego otwarcia albo je eli spadkodawca był w chwili swej mierci zobowi zany do zbycia tej rzeczy.

Art. 977 [Roszczenia uzupełniaj ce] Je eli przedmiotem zapisu jest rzecz oznaczona co do to samo ci, do roszcze zapisobiercy o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot po ytków lub o zapłat ich warto ci, jak równie do roszcze obci onego zapisem o zwrot nakładów na rzecz stosuje si odpowiednio przepisy o roszczeniach mi dzy wła cicielem a samoistnym posiadaczem rzeczy.

Art. 978 [Wady rzeczy oznaczonych indywidualnie] Je eli przedmiotem zapisu jest rzecz oznaczona co do to samo ci, obci ony zapisem ponosi wzgl dem zapisobiercy odpowiedzialno za wady rzeczy jak darczy ca.

Art. 979 [Jako rzeczy] Je eli przedmiotem zapisu s rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, obci ony powinien wiadczy rzeczy redniej jako ci, uwzgl dniaj c przy tym potrzeby zapisobiercy.

Art. 980 [Wady rzeczy oznaczonych rodzajowo] Je eli przedmiotem zapisu s rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, do odpowiedzialno ci obci onego wzgl dem zapisobiercy za wady fizyczne i prawne rzeczy stosuje si odpowiednio przepisy o r kojmi przy sprzeda y. Jednak e zapisobierca mo e da od obci onego zapisem tylko odszkodowania za nienale yte wykonanie zapisu albo dostarczenia zamiast rzeczy wadliwych rzeczy takiego samego gatunku wolnych od wad oraz naprawienia szkody wynikłej z opó nienia.

Art. 981 [Przedawnienie] Roszczenie z tytułu zapisu przedawnia si z upływem lat pi ciu od dnia wymagalno ci zapisu.

Rozdział II. Zapis windykacyjny.

Art. 981¹ [Przedmiot zapisu]

§ 1. W testamencie sporz dzonym w formie aktu notarialnego spadkodawca mo e postanowi , e oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwil otwarcia spadku (zapis windykacyjny).

§ 2. Przedmiotem zapisu windykacyjnego mo e by :

- 1) rzecz oznaczona co do to samo ci;
- 2) zbywalne prawo maj tkowe;
- 3) przedsi biorstwo lub gospodarstwo rolne;
- 4) ustanowienie na rzecz zapisobiercy u ytkowania lub słu ebno ci.

Art. 981² [Bezskuteczno zapisu] Zapis windykacyjny jest bezskuteczny, je eli w chwili otwarcia spadku przedmiot zapisu nie nale y do spadkodawcy albo spadkodawca był zobowi zany do jego zbycia. Je eli przedmiotem zapisu jest ustanowienie dla zapisobiercy u ytkowania lub słu ebno ci, zapis jest bezskuteczny, gdy w chwili otwarcia spadku przedmiot maj tkowy, który miał by obci ony u ytkowaniem lub słu ebno ci nie nale y do spadku albo spadkodawca był zobowi zany do jego zbycia.

Art. 981³ [Skutki zastrze enia warunku lub terminu]

§ 1. Zastrze enie warunku lub terminu uczynione przy ustanawianiu zapisu windykacyjnego uwa a si za nieistniej ce. Je eli jednak z tre ci testamentu lub z okoliczno ci wynika, e bez takiego zastrze enia zapis nie zostałby uczyniony, zapis windykacyjny jest niewa ny. Przepisów tych nie stosuje si , je eli ziszczenie si lub nieziszczenie si warunku albo nadej cie terminu nast piło przed otwarciem spadku.

§ 2. Zapis windykacyjny niewa ny ze wzgl du na zastrze enie warunku lub terminu wywołuje skutki zapisu zwykłego uczynionego pod warunkiem lub z zastrze eniem terminu, chyba e co innego wynika z tre ci testamentu lub z okoliczno ci.

Art. 981⁴ [Obci enie zapisem] Spadkodawca mo e obci y zapisem zwykłym osob , na której rzecz uczynił zapis windykacyjny.

Art. 981⁵ [Odpowiednie zastosowanie przepisów] Przepisy o powołaniu spadkobiercy, przyj ciu i odrzuceniu spadku, o zdolno ci do dziedziczenia i o niegodno ci stosuje si odpowiednio do zapisów windykacyjnych.

Art. 981⁶ [Odpowiednie zastosowanie przepisów] W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale oraz w przepisach szczególnych do zapisu windykacyjnego stosuje si odpowiednio przepisy o zapisie zwykłym.

Rozdział III. Polecenie.

Art. 982 [Polecenie] Spadkodawca mo e w testamencie wło y na spadkobierc lub na zapisobierc obowi zek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyni c nikogo wierzycielem (polecenie).

Art. 983 [Polecenie obci aj ce zapisobierc] Zapisobierca obci ony poleceniem mo e powstrzyma si z jego wykonaniem a do chwili wykonania zapisu przez spadkobierc . Przepis ten stosuje si odpowiednio w wypadku, gdy polecenie obci a dalszego zapisobierc .

Art. 984 [Skutki wył czenia zapisobiercy] Je eli osoba, na której rzecz został uczyniony zapis z obowi zkiem wykonania polecenia, nie chce lub nie mo e by zapisobierc , spadkobierca zwolniony od obowi zku wykonania

zapisu powinien w braku odmiennej woli spadkodawcy polecenie wykonać. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy polecenie obciąża dalszego zapisobiercę.

Art. 985 [Dochodzenie wykonania] Wykonania polecenia może dać także ze spadkobierców, jak również wykonawca testamentu, chyba że polecenie ma wyłączenie na celu korzyść obciążonego poleceniem. Jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny, wykonania polecenia może dać także właściwy organ państwowy.

Dział IV. Wykonawca testamentu.

Art. 986 [Powołanie; zdolność]

§ 1. Spadkodawca może w testamencie powołać wykonawcę lub wykonawców testamentu.

§ 2. Nie może być wykonawcą testamentu, kto nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych.

Art. 986¹ [Zarząd spadkiem] Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu spadkiem, jego zorganizowaniem czy też lub oznaczonym składnikiem.

Art. 987 [Odmowa] Jeżeli osoba powołana jako wykonawca testamentu nie chce tego obowiązków przyjąć, powinna złożyć odpowiednio o wiadczenie przed sądem.

Art. 988 [Obowiązki i kompetencje]

§ 1. Jeżeli spadkodawca nie postanowił inaczej, wykonawca testamentu powinien zarządzać majątkiem spadkowym, spłacić długi spadkowe, w szczególności także wykonać zapisy zwykłe i polecenia, a następnie wydać spadkobiercom majątek spadkowy zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą, a w każdym razie niezwłocznie po dokonaniu działu spadku.

§ 2. Wykonawca testamentu może pozywać i być pozywany w sprawach wynikających z zarządu spadkiem, jego zorganizowaniem czy też lub oznaczonym składnikiem. Może również pozywać w sprawach o prawa należące do spadku i być pozwany w sprawach o długi spadkowe.

§ 3. Wykonawca testamentu powinien wydać osobie, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, przedmiot tego zapisu.

Art. 989 [Rozliczenia ze spadkobiercą]

§ 1. Do wzajemnych rozliczeń między spadkobiercą a wykonawcą testamentu wynikających ze sprawowania zarządu spadkiem, jego zorganizowaniem czy też lub oznaczonym składnikiem stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu za wynagrodzeniem.

§ 2. Koszty zarządu majątkiem spadkowym, jego zorganizowaniem czy też lub oznaczonym składnikiem oraz wynagrodzenie wykonawcy testamentu należą do długów spadkowych.

Art. 990 [Zwolnienie z funkcji] Zwolnionych powodów są dla niego zwolnienie wykonawcy testamentu.

Art. 990¹ [Zarząd przedmiotem zapisu] Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu przedmiotem zapisu windykacyjnego, do chwili objęcia we władanie tego przedmiotu przez osobę, na której rzecz uczyniono zapis windykacyjny.

Tytuł IV. Zachówek.

Art. 991 [Pojęcie; uprawnieni]

§ 1. Zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą do spadku, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości udziału (zachówek).

§ 2. Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Art. 992 [Ustalenie udziału spadkowego] Przy ustalaniu udziału spadkowego stanowi tego podstawą do obliczenia zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni.

Art. 993 [Doliczenie darowizn] Przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów powyższych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę.

Art. 994 [Pominięcie]

§ 1. Przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed wiekami - dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku.

§ 2. Przy obliczaniu zachowku należnego zstępnemu nie dolicza się do spadku darowizn uczynionych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępnych. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy darowizna została uczyniona na mniej niż trzydzieści dni przed urodzeniem się zstępnego.

§ 3. Przy obliczaniu zachowku należnego małżonkowi nie dolicza się do spadku darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa.

Art. 995 [Ustalenie wartości darowizny]

§ 1. Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku.

§ 2. Wartość przedmiotu zapisu windykacyjnego oblicza się według stanu z chwili otwarcia spadku, a według cen z chwili ustalania zachowku.

Art. 996 [Zaliczenie darowizny na zachówek] Zapis windykacyjny oraz darowizna dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek. Jeżeli uprawnionym do zachowku jest dalszy zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek także zapis windykacyjny oraz darowizna dokonane przez spadkodawcę na rzecz jego wstępnych.

Art. 997 [Zaliczenie kosztów wychowania] Jeżeli uprawnionym do zachowku jest zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek poniesione przez spadkodawcę koszty wychowania oraz wykształcenia ogólnego i zawodowego, o ile koszty te przekraczają przeciętny miarę przyjętą w danym rodowisku.

Art. 998 [Ograniczenie odpowiedzialności]

§ 1. Jeżeli uprawniony do zachowku jest powołany do dziedziczenia, ponosi on odpowiedzialność za zapisy zwykłe i polecenia tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej wartość udziału spadkowego, który stanowi podstawę do obliczenia należnego uprawnionemu zachowku.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy zapis zwykły na rzecz uprawnionego do zachowku został obciążony dalszym zapisem lub poleceniem albo uczyniony pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu.

Art. 999 [Rozwinięcie] Jeżeli spadkobierca obowiązany do zapłaty zachowku jest sam uprawniony do zachowku, jego odpowiedzialność ogranicza się tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

Art. 999¹ [Uzupełnienie zachowku]

§ 1. Jeżeli uprawniony nie może otrzymać od spadkobiercy należnego mu zachowku, może on żądać od osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny doliczony do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże osoba ta jest obowiązana do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem zapisu windykacyjnego.

§ 2. Jeżeli osoba, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, sama jest uprawniona do zachowku, ponosi ona odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jej własny zachówek.

§ 3. Osoba, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie przedmiotu zapisu.

§ 4. Jeżeli spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne na rzecz kilku osób, ich odpowiedzialność względem uprawnionego do zachowku jest solidarna. Jeżeli jedna z osób, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne, spełniła wiadczenie uprawnionemu do zachowku, może ona żądać od pozostałych osób części wiadczenia proporcjonalnych do wartości otrzymanych zapisów windykacyjnych.

Art. 1000 [Odpowiedzialność obdarowanych]

§ 1. Jeżeli uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny.

§ 2. Jeżeli obdarowany sam jest uprawniony do zachowku, ponosi on odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

§ 3. Obdarowany może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie przedmiotu darowizny.

Art. 1001 [Kolejność] Spółród kilku obdarowanych obdarowany wcześniej ponosi odpowiedzialność stosownie do przepisów artykułu poprzedzającego tylko wtedy, gdy uprawniony do zachowku nie może uzyskać uzupełnienia zachowku od osoby, która została obdarowana później.

Art. 1002 [Dziedziczenie roszczenia o zachówek] Roszczenie z tytułu zachowku przechodzi na spadkobiercę osoby uprawnionej do zachowku tylko wtedy, gdy spadkobierca ten należy do osób uprawnionych do zachowku po pierwszym spadkodawcy.

Art. 1003 [Zmniejszenie zapisów i poleceń] Spadkobiercy obowiązani do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku mogą żądać stosunkowego zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń.

Art. 1004 [Zasady zmniejszania]

§ 1. Zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń następuje w stosunku do ich wartości, chyba że z treści testamentu wynika odmienna wola spadkodawcy.

§ 2. W razie zmniejszenia zapisu zwykłego obciążonego dalszym zapisem lub poleceniem, dalszy zapis lub polecenie podlega stosunkowemu zmniejszeniu.

Art. 1005 [Rozwinięcie]

§ 1. Jeżeli spadkobierca obowiązany do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku sam jest uprawniony do zachowku, może on żądać zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń w takim stopniu, aby pozostał mu jego własny zachówek.

§ 2. Jeżeli zapisobierca sam jest uprawniony do zachowku, zapis zwykły uczyniony na jego rzecz podlega zmniejszeniu tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

Art. 1006 [Rozwinięcie] Jeżeli zmniejszeniu podlega zapis zwykły, którego przedmiot nie da się podzielić bez istotnej zmiany lub bez znacznego zmniejszenia wartości, zapisobierca może żądać całkowitego wykonania zapisu, uiszczając odpowiedzialną sumę pieniężną.

Art. 1007 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu.

§ 2. Roszczenie przeciwko osobie obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanych od spadkodawcy zapisu windykacyjnego lub darowizny przedawnia się z upływem lat pięciu od otwarcia spadku.

Art. 1008 [Wydziedziczenie] Spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonkę i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazie czci;
- 3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Art. 1009 [Ujawnienie przyczyny] Przyczyna wydziedziczenia uprawnionego do zachowku powinna wynikać z treści testamentu.

Art. 1010 [Przebaczenie]

§ 1. Spadkodawca nie może wydziedziczyć uprawnionego do zachowku, jeżeli mu przebaczył.

§ 2. Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozważaniem.

Art. 1011 [Wydziedziczenie zstępny] Zstępny wydziedziczony zstępny uprawnia do zachowku, chociażby przejął on spadkodawcę.

Tytuł V. Przyjęcie i odrzucenie spadku.

Art. 1012 [Rodzaje o wiadczeniu] Spadkobierca może być przyjęty spadkiem bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), może być przyjęty spadkiem z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), może też spadkiem odrzucić.

Art. 1013 [uchylony]

Art. 1014 [Czynnościowe przyjęcie; odrzucenie]

§ 1. Przyjęcie lub odrzucenie udziału spadkowego przypadającego spadkobiercy z tytułu podstawienia może nastąpić niezależnie od przyjęcia lub odrzucenia udziału spadkowego, który temu spadkobiercy przypada z innego tytułu.

§ 2. Spadkobierca może odrzucić udział spadkowy przypadający mu z tytułu przyrostu, a przyjęcie udziału przypadającego mu jako spadkobiercy powołanemu.

§ 3. Poza wypadkami przewidzianymi w paragrafach poprzedzających spadkobierca nie może spadku czynnościowo przyjąć, a czynnościowo odrzucić.

Art. 1015 [Termin o wiadczeniu; skutki milczenia]

§ 1. O wiadczeniu o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.

§ 2. Brak o wiadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak o wiadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1016 [Dobrodziejstwo inwentarza] Jeżeli jeden ze spadkobierców przyjęł spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że tak samo spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego o wiadczenia, przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1017 [Transmisja] Jeżeli przed upływem terminu do złożenia o wiadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku spadkobierca zmarł nie zostawiający takiego o wiadczenia, o wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone przez jego spadkobierców. Termin do złożenia tego o wiadczenia nie może się skończyć wcześniej aniżeli termin do złożenia o wiadczenia co do spadku po zmarłym spadkobiercy.

Art. 1018 [Cechy o wiadczenia; forma]

§ 1. O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu jest nieważne.

§ 2. O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku nie może być odwołane.

§ 3. O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub przed notariuszem. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym. Pełnomocnictwo do złożenia o wiadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku powinno być pisemne z podpisem urzędowo poświadczonym.

Art. 1019 [Błąd; groźba]

§ 1. Jeżeli o wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach o wiadczenia woli z następującymi zmianami:

1) uchylenie się od skutków prawnych o wiadczenia powinno nastąpić przed sądem;

2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

§ 2. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego o wiadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

§ 3. Uchylenie się od skutków prawnych o wiadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Art. 1020 [Skutek odrzucenia] Spadkobierca, który spadkiem odrzucił, zostaje wyłączonej od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Art. 1021 [Odrzucenie przez zarządcę spadkiem] Jeżeli spadkobierca zarządził spadkiem, a potem go odrzucił, do stosunków między nim a spadkobiercami, którzy zamiast niego doszli do spadku, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 1022 [Zbieg tytułów do spadku] Spadkobierca powołany do spadku zarówno z mocy testamentu, jak i z mocy ustawy może spadkiem odrzucić jako spadkobierca testamentowy, a przyjęcie spadku jako spadkobierca ustawowy.

Art. 1023 [Sytuacja gminy, Skarbu Państwa]

§ 1. Skarb Państwa ani gmina nie mogą odrzucić spadku, który im przypadł z mocy ustawy.

§ 2. Skarb Państwa ani gmina nie składają o wiadczenia o przyjęciu spadku, a spadkiem uważa się za przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1024 [Odrzucenie z pokrzywdzeniem wierzycieli]

§ 1. Jeżeli spadkobierca odrzucił spadek z pokrzywdzeniem wierzycieli, ka ddy z wierzycieli, którego wierzytelno istniała w chwili odrzucenia spadku, mo e da , a aby odrzucenie spadku zostało uznane za bezskuteczne w stosunku do niego według przepisów o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalno ci dłu nika.

§ 2. Uznania odrzucenia spadku za bezskuteczne mo na da w ci gu sze ciu miesi cy od chwili powzi cia wiadomo ci o odrzuceniu spadku, lecz nie pó niej ni przed upływem trzech lat od odrzucenia spadku.

Tytuł VI. Stwierdzenie nabycia spadku lub przedmiotu zapisu windykacyjnego, po wiadczenie dziedziczenia i ochrona spadkobiercy.

Art. 1025 [Legitymacja; skutki]

§ 1. S d na wniosek osoby maj cej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobierc . Notariusz na zasadach okre lonych w przepisach odr bnych sporz dza akt po wiadczenia dziedziczenia.

§ 2. Domniemywa si , e osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku albo po wiadczenie dziedziczenia, jest spadkobierc .

§ 3. Przeciwko domniemaniu wynikaj cemu ze stwierdzenia nabycia spadku nie mo na powoływa si na domniemanie wynikaj ce z zarejestrowanego aktu po wiadczenia dziedziczenia.

Art. 1026 [Termin pocz tkowy stwierdzenia] Stwierdzenie nabycia spadku oraz po wiadczenie dziedziczenia nie mo e nast pi przed upływem sze ciu miesi cy od otwarcia spadku, chyba e wszyscy znani spadkobiercy zło yli ju o wiadczenia o przyj ciu lub o odrzuceniu spadku.

Art. 1027 [Moc dowodowa] Wzgl dem osoby trzeciej, która nie ro ci sobie praw do spadku z tytułu dziedziczenia, spadkobierca mo e udowodni swoje prawa wynikaj ce z dziedziczenia tylko stwierdzeniem nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem po wiadczenia dziedziczenia.

Art. 1028 [Ochrona osób trzecich] Jeżeli ten, kto uzyskał stwierdzenie nabycia spadku albo po wiadczenie dziedziczenia, lecz spadkobierc nie jest, rozporz dza prawem nale cym do spadku na rzecz osoby trzeciej, osoba, na której rzecz rozporz dzenie nast puje, nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowi zku, chyba e działa w złej wierze.

Art. 1029 [Ochrona dziedziczenia]

§ 1. Spadkobierca mo e da , a aby osoba, która włada spadkiem jako spadkobierca, lecz spadkobierc nie jest, wydała mu spadek. To samo dotyczy poszczególnych przedmiotów nale cych do spadku.

§ 2. Do roszcze spadkobiercy o wynagrodzenie za korzystanie z przedmiotów nale cych do spadku, o zwrot po ytków lub o zapłat ich warto ci, jak równie o naprawienie szkody z powodu zu ycia, pogorszenia lub utraty tych przedmiotów oraz do roszcze przeciwko spadkobiercy o zwrot nakładów stosuje si odpowiednio przepisy o roszczeniach mi dzy wła cicielem a samoistnym posiadaczem rzeczy.

§ 3. Przepisy powy sze stosuje si odpowiednio w wypadku, gdy da wydania swego majtku osoba, co do której zostało uchylone orzeczenie o uznaniu jej za zmarł .

Art. 1029¹ [Odpowiednie zastosowanie przepisów] Przepisy niniejszego tytułu stosuje si odpowiednio do stwierdzenia nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego.

Tytuł VII. Odpowiedzialno za długi spadkowe.

Art. 1030 [Zakres przed i po przyj ciu spadku] Do chwili przyj cia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialno za długi spadkowe tylko ze spadku. Od chwili przyj cia spadku ponosi odpowiedzialno za te długi z całego swego majtku.

Art. 1031 [Przyj cie proste i z dobrodziejstwem inwentarza]

§ 1. W razie prostego przyj cia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialno za długi spadkowe bez ograniczenia.

§ 2. W razie przyj cia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialno za długi spadkowe tylko do warto ci ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku. Powy sze ograniczenie odpowiedzialno ci odpada, je eli spadkobierca podst pnie nie podał do inwentarza przedmiotów nale cych do spadku albo podał do inwentarza nieistniej ce długi.

Art. 1032 [Z dobrodziejstwem inwentarza]

§ 1. Jeżeli spadkobierca, który przyj ł spadek z dobrodziejstwem inwentarza, spłacił niektóre długi spadkowe nie wiedz c o istnieniu innych długów, ponosi on odpowiedzialno za niespłacone długi tylko do wysoko ci ró nicy mi dzy warto ci ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku a warto ci wiadcze spełnionych na zaspokojenie długów, które spłacił.

§ 2. Jeżeli spadkobierca, który przyj ł spadek z dobrodziejstwem inwentarza, spłacaj c niektóre długi spadkowe wiedział o istnieniu innych długów spadkowych, ponosi on odpowiedzialno za te długi ponad warto stanu czynnego spadku, jednak e tylko do takiej wysoko ci, w jakiej byłby obowi zany je zaspokoi , gdyby spłacał nale ycie wszystkie długi spadkowe.

Art. 1033 [Zapisy i polecenia] Odpowiedzialno spadkobiercy z tytułu zapisów zwykłych i polece ogranicza si do warto ci stanu czynnego spadku.

Art. 1034 [Współspadkobiercy]

§ 1. Do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarnie odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił wiadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

§ 2. Od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

Art. 1034¹ [Odpowiedzialność za długi spadkowe do chwili działu spadku]

§ 1. Do chwili działu spadku wraz ze spadkobiercami solidarnie odpowiedzialność za długi spadkowe ponoszą także osoby, na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne.

§ 2. Rozliczenia między spadkobiercami i osobami, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne, następują proporcjonalnie do wartości otrzymanych przez nich przysporzeń. Spadkobiercom uwzględnia się ich udział w wartości ustalonej w inwentarzu stanu czynnego spadku.

Art. 1034² [Odpowiedzialność za długi spadkowe od chwili działu spadku] Od chwili działu spadku spadkobiercy i osoby, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne, ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe proporcjonalnie do wartości otrzymanych przez nich przysporzeń.

Art. 1034³ [Ograniczenie odpowiedzialności] Odpowiedzialność osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny za długi spadkowe, jest ograniczona do wartości przedmiotu zapisu windykacyjnego według stanu i cen z chwili otwarcia spadku.

Tytuł VIII. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku.

Art. 1035 [Właściwe przepisy] Jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu.

Art. 1036 [Rozporządzenie udziałem w przedmiocie] Spadkobierca może za zgodą pozostałych spadkobierców rozporządzić udziałem w przedmiocie należącym do spadku. W braku zgody któregokolwiek z pozostałych spadkobierców rozporządzenie jest bezskuteczne o tyle, o ile naruszałoby uprawnienia przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku.

Art. 1037 [Dział umowny i sądowy]

§ 1. Dział spadku może nastąpić na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na danie któregokolwiek ze spadkobierców.

§ 2. Jeżeli do spadku należą nieruchomości, umowa o dział powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 1038 [Dział całkowity i częściowy]

§ 1. Sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek. Jednakże z ważnych powodów może być ograniczony do części spadku.

§ 2. Umowny dział spadku może obejmować cały spadek lub być ograniczony do części spadku.

Art. 1039 [Zaliczenie darowizn]

§ 1. Jeżeli w razie dziedziczenia ustawowego dział spadku następuje między zstępnyymi albo między zstępnyymi i małżonkiem, spadkobiercy ci są wzajemnie zobowiązani do zaliczenia na schedę spadków otrzymanych od spadkodawcy darowizn oraz zapisów windykacyjnych, chyba że z oświadczenia spadkodawcy lub z okoliczności wynika, że darowizna lub zapis windykacyjny zostały dokonane ze zwolnieniem od obowiązku zaliczenia.

§ 2. Spadkodawca może włożyć obowiązek zaliczenia darowizny lub zapisu windykacyjnego na schedę spadków także na spadkobiercę ustawowego niewymienionego w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. Nie podlegają zaliczeniu na schedę spadków drobne darowizny zwyczajowo w danych stosunkach przyjęte.

Art. 1040 [Darowizna przewyższa wartość schedy] Jeżeli wartość darowizny lub zapisu windykacyjnego podlegających zaliczeniu przewyższa wartość schedy spadkowej, spadkobierca nie jest obowiązany do zwrotu nadwyżki. W wypadku takim nie uwzględnia się przy działu spadku ani darowizny lub zapisu windykacyjnego, ani spadkobiercy zobowiązanego do ich zaliczenia.

Art. 1041 [Darowizny na rzecz zstępnych] Dalszy zstępny spadkodawcy obowiązany jest do zaliczenia na schedę spadków darowizny oraz zapisu windykacyjnego dokonanych przez spadkodawcę na rzecz jego wstępnego.

Art. 1042 [Sposób zaliczenia]

§ 1. Zaliczenie na schedę spadków przeprowadza się w ten sposób, że wartość darowizny lub zapisów windykacyjnych podlegających zaliczeniu dolicza się do spadku lub do części spadku, która ulega podziałowi między spadkobierców obowiązanych wzajemnie do zaliczenia, po czym oblicza się schedę spadków każdego z tych spadkobierców, a następnie każdemu z nich zalicza się na poczet jego schedy wartość darowizny lub zapisu windykacyjnego podlegającej zaliczeniu.

§ 2. Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili działu spadku.

§ 2¹. Wartość przedmiotu zapisu windykacyjnego oblicza się według stanu z chwili otwarcia spadku a według cen z chwili działu spadku.

§ 3. Przy zaliczaniu na schedę spadków nie uwzględnia się pożytków przedmiotu darowizny lub zapisu windykacyjnego.

Art. 1043 [Zaliczenie kosztów wychowania] Przepisy o zaliczeniu darowizn na schedę spadków stosuje się odpowiednio do poniesionych przez spadkodawcę na rzecz zstępного kosztów wychowania oraz wykształcenia ogólnego i zawodowego, o ile koszty te przekraczają przeciętny miarę przyjętą w danym rodowisku.

Art. 1044 [Przyznanie rzeczy na współwłasność] Na danie dwóch lub więcej spadkobierców sąd może wydzielić im schedę spadkową w całości lub w części w taki sposób, że przyzna im pewien przedmiot lub pewne przedmioty należące do spadku jako współwłasność w określonych częściach ułamkowych.

Art. 1045 [Błąd] Uchylenie się od skutków prawnych umowy o dział spadku zawartej pod wpływem błędów może nastąpić tylko wtedy, gdy błąd dotyczył stanu faktycznego, który strony uważały za niewątpliwy.

Art. 1046 [Roknij] Po dokonaniu działu spadku spadkobiercy są wzajemnie obowiązani do rokniejszego za wady fizyczne i prawne według przepisów o rokniejszym przy sprzedaży. Roknij co do wiarygodności spadkowych rozciąga się także na wypłacalność dłużnika.

Tytuł IX. Umowy dotyczące spadku.

Art. 1047 [Dopuszczalność wyjątkowa] Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w tytule niniejszym umowa o spadek po osobie żywej jest nieważna.

Art. 1048 [Zrzeczenie się dziedziczenia] Spadkobierca ustawowy może przez umowę z przyszłym spadkodawcą zrzec się dziedziczenia po nim. Umowa taka powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 1049 [Skutki]

§ 1. Zrzeczenie się dziedziczenia obejmuje również zstępnych zrzekającego się, chyba że umówiono się inaczej.

§ 2. Zrzekający się oraz jego zstępni, których obejmuje zrzeczenie się dziedziczenia, zostają wyłączeni od dziedziczenia, tak jakby nie dożyli otwarcia spadku.

Art. 1050 [Uchylenie zrzeczenia] Zrzeczenie się dziedziczenia może być uchylone przez umówionymi tym, kto zrzekł się dziedziczenia, a tym, po kim się dziedziczenia zrzeczono. Umowa powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 1051 [Zbycie spadku] Spadkobierca, który spadek przyjął, może spadek ten zbyć w całości lub w części. To samo dotyczy zbycia udziału spadkowego.

Art. 1052 [Podwójny skutek; kausalność; forma]

§ 1. Umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do zbycia spadku przenosi spadek na nabywcę, chyba że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zawarcie umowy przenoszącej spadek następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z poprzednio zawartej umowy zobowiązującej do zbycia spadku, warunkiem umowy przenoszącej spadek zależy od istnienia tego zobowiązania.

§ 3. Umowa zobowiązująca do zbycia spadku powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. To samo dotyczy umowy przenoszącej spadek, która zostaje zawarta w celu wykonania istniejącego poprzednio zobowiązania do zbycia spadku.

Art. 1053 [Sytuacja nabywcy] Nabywca spadku wstępuje w prawa i obowiązki spadkobiercy.

Art. 1054 [Obowiązki zbywcy]

§ 1. Zbywca spadku zobowiązany jest do wydania tego, co wskutek zbycia, utraty lub uszkodzenia przedmiotów należących do spadku zostało uzyskane w zamian tych przedmiotów albo jako naprawienie szkody, a jeżeli zbycie spadku było odpłatne, także do wyrównania ubytku wartości powstałego przez zużycie lub rozporządzenie nieodpłatne przedmiotami należącymi do spadku.

§ 2. Zbywca może żądać od nabywcy zwrotu wydatków i nakładów poczynionych na spadek.

Art. 1055 [Odpowiedzialność za długi]

§ 1. Nabywca spadku ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe w tym samym zakresie co zbywca. Ich odpowiedzialność względem wierzycieli jest solidarna.

§ 2. W braku odmiennej umowy nabywca ponosi względem zbywcy odpowiedzialność za to, że wierzyciele nie będą od niego dali spełnienia wiadczeń na zaspokojenie długów spadkowych.

Art. 1056 [Roknij] W razie zbycia spadku spadkobierca nie ponosi odpowiedzialności z tytułu rokniejszego za wady fizyczne i prawne poszczególnych przedmiotów należących do spadku.

Art. 1057 [Przejście korzyści i ciar] Korzyści i ciary związane z przedmiotami należącymi do spadku, jak również niebezpieczeństwo ich przypadkowej utraty lub uszkodzenia przechodzi na nabywcę z chwilą zawarcia umowy o zbycie spadku, chyba że umówiono się inaczej.

Tytuł X. Przepisy szczególne o dziedziczeniu gospodarstw rolnych.

Art. 1058 [Właściwe przepisy] Do dziedziczenia z ustawy gospodarstw rolnych obejmujących grunty rolne o powierzchni przekraczającej 1 ha stosuje się przepisy tytułów poprzedzających księgi niniejszej ze zmianami wynikającymi z przepisów poniższych.

Art. 1059 [Cechy spadkobierców ustawowych]¹⁰⁾ Spadkobiercy dziedzicz z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź te pobierają naukę zawodu lub uczyszczą do szkół, albo
- 4) są trwale niezdolni do pracy.

Art. 1060 [Dziedziczenie wnuków]¹¹⁾ W granicach określonych w art. 931 § 2 wnuki spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiadają warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedzicz gospodarstwo rolne także wtedy, gdy ich ojciec lub matka nie mogą gospodarstwa dziedziczyć dla braku warunków przewidzianych w art. 1059. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.

Art. 1061 (uchylony)

Art. 1062 [Dziedziczenie rodzeństwa]¹²⁾

§ 1. Rodzeństwo spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiada warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedziczy gospodarstwo rolne także wtedy, gdy zstąpi spadkodawcy nie mogą gospodarstwa dziedziczyć dla braku warunków przewidzianych w art. 1059 lub w art. 1060.

§ 2. W granicach określonych w art. 934 dzieci rodzeństwa spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiadają warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedziczy gospodarstwo rolne także wtedy, gdy ich ojciec lub matka nie mogą gospodarstwa dziedziczyć dla braku warunków przewidzianych w art. 1059 lub w § 1 niniejszego artykułu. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępujących.

Art. 1063 [Zastosowanie reguł ogólnych] Jeżeli ani małżonek spadkodawcy, ani jeden z jego krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy nie odpowiada warunkom przewidzianym dla dziedziczenia gospodarstwa rolnego albo jeżeli uprawnionymi do dziedziczenia są wyłącznie osoby, które w chwili otwarcia spadku są trwale niezdolne do pracy, gospodarstwo dziedziczy spadkobierca na zasadach ogólnych.

Art. 1064 [Upoważnienie]¹³⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów określi, jakie przygotowanie zawodowe uważa się za przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, a także wypadki, w których pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkół uprawnia do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, oraz zasady i tryb stwierdzania trwałej niezdolności do pracy.

Art. 1065 (uchylony)

Art. 1066 (uchylony)

Art. 1067 [Zapis gospodarstwa rolnego]

§ 1. Do zapisu, którego przedmiotem jest wiadczenie pieniężne, stosuje się odpowiednio przepis art. 216.

§ 2. Jeżeli wykonanie zapisu prowadziłoby do podziału gospodarstwa rolnego lub wkładu gruntowego w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, sprzecznego z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, spadkobierca zobowiązany do wykonania zapisu może dać zamiary przedmiotu zapisu na wiadczenie pieniężne.

Art. 1068 (uchylony)

Art. 1069 (uchylony)

Art. 1070 [Dział] W razie podziału gospodarstwa rolnego, które należy do spadku, stosuje się odpowiednio przepisy o podziale gospodarstw rolnych przy zniesieniu współwłasności.

Art. 1070¹ [Odpowiednie stosowanie przepisów] W razie zbycia udziału w spadku obejmującym gospodarstwo rolne stosuje się odpowiednio art. 166 oraz art. 3 i 4 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2012 r. poz. 803).

Art. 1071 (uchylony)

Art. 1072 (uchylony)

Art. 1073 (uchylony)

Art. 1074 (uchylony)

Art. 1075 (uchylony)

Art. 1076 (uchylony)

Art. 1077 (uchylony)

Art. 1078 (uchylony)

Art. 1079 [Spadek o składzie mieszanym] Jeżeli oprócz gospodarstwa rolnego spadek obejmuje inne przedmioty majątkowe, udziały spadkobierców w gospodarstwie rolnym zalicza się na poczet ich udziałów w całości spadku.

Art. 1080 (uchylony)

Art. 1081 [Odpowiedzialność za długi rolne] Odpowiedzialność za długi spadkowe związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego ponosi od chwili działu spadku spadkobierca, któremu to gospodarstwo przypadło, oraz spadkobiercy otrzymujący od niego spłaty. Każdy z tych spadkobierców ponosi odpowiedzialność w stosunku do wartości otrzymanego udziału. Odpowiedzialność za inne długi ponoszą wszyscy spadkobiercy na zasadach ogólnych.

Art. 1082 [Ustalenie zachowku] Jeżeli do spadku należy gospodarstwo rolne, ustalenie zachowku następuje z uwzględnieniem przepisów niniejszego tytułu, a także odpowiednio art. 216.

Art. 1083 (uchylony)

Art. 1084 (uchylony)

Art. 1085 (uchylony)

Art. 1086 [Dziedziczenie wkładu gruntowego w spółdzielni] Przepisy tytułu niniejszego stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy do spadku należy wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, o ile przepisy poniższe nie stanowią inaczej.

Art. 1087 [Cechy spadkobiercy]¹⁴⁾

§ 1. Należący do spadku wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej dziedziczy ci spośród spadkobierców, którzy w chwili otwarcia spadku:

1) są członkami tej spółdzielni albo

2) będąc małoletni, będąc pobierając naukę zawodu lub uczęszczając do szkół, albo

3) są trwale niezdolni do pracy.

§ 2. W braku spadkobierców określonych w punkcie pierwszym paragrafu poprzedzającego wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej dziedziczy również spadkobiercy, którzy pracują w gospodarstwie rolnym spółdzielni albo w ciągu sześciu miesięcy od otwarcia spadku zostaną członkami tej spółdzielni.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających dotyczą również działki przyzagrodowej i siedliskowej, jeżeli należy one do spadku.

Art. 1088 (uchylony)

Odnoszące się do niniejszej ustawy dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności ci handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.Urz. WE L 178 z 17.07.2000, str. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 25, str. 399).

- 1) Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy,
- 2) Tekst jednolity ogłoszono dnia 23.01.2014 r.
- 3) Z dniem 15.07.2006 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15.03.2005 r., sygn. akt K 9/04 (Dz.U. Nr 48, poz. 462).
- 4) Z dniem 18.12.2001 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4.12.2001 r., sygn. akt SK. 18/2000 (Dz.U. Nr 145, poz. 1638).
- 5) Art. 442 uchylony ustawą z dnia 16.02.2007 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 538), która wchodzi w życie 10.08.2007 r. Zgodnie z wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 1.09.2006 r. (Dz.U. Nr 164, poz. 1166) art. 442 § 1 zdanie drugie miało utracić moc obowiązującą z dniem 31.12.2007 r. jako niezgodne z art. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP przez to, że pozbawia pokrzywdzonego dochodzenia odszkodowania za szkodę na osobie, która ujawniła się po upływie lat dziesięciu od wystąpienia zdarzenia wyrządzącej szkodę, jednak w związku z uchynieniem całego art. 442 utrata mocy stała się bezprzedmiotowa.
- 6) Ustawa z dnia 4.09.1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 743 ze zm.) nie ustala działu: handel wewnętrzny.
- 7) Obecnie: ministra właściwego do spraw rolnictwa na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 17 i art. 22 ustawy z dnia 4.09.1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 743 ze zm.).
- 8) Ustawa z dnia 4.09.1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 743 ze zm.), nie ustala działu: przemysł spożywczy i skup.
- 9) Obecnie: ministra właściwego do spraw rolnictwa na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 17 i art. 22 ustawy z dnia 4.09.1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 743 ze zm.).
- 10) Obecnie: ministra właściwego do spraw rolnictwa na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 17 i art. 22 ustawy z dnia 4.09.1997 r. o działach administracji rządowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 743 ze zm.).
- 11) Z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 7.07.1994 r. o denominacji złotego (Dz.U. Nr 84, poz. 386), która weszła w życie z dniem 1.01.1995 r.
- 12) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 113 ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321); utracił moc z dniem 14.02.2001 r. w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31.01.2001 r., sygn. akt P 4/99 (Dz.U. Nr 11, poz. 91).
- 13) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81); ze zmian wprowadzonych przez art. 1 pkt 114 ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321); utracił moc z dniem 14.02.2001 r. w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91).
- 14) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81); utracił moc z dniem 14.02.2001 r. w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91).
- 15) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 18 ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81); ze zmian wprowadzonych przez art. 1 pkt 116 ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321); utracił moc z dniem 14.02.2001 r. w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91).
- 16) Utracił moc z dniem 14.02.2001 r. w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91).